

Shri Raghunath Temple MSS. Library,
JAMMU

No. 3298 ————— 3299
क. योग रत्नावली इय पाँचै दाना
ल. योग रत्नावली ४ र्थ ॥ ॥
 Author श्री केशव शम्भु
 Extent ३९+५४ Age ५
९३
 Subject चिकित्सा शास्त्र

क योगरत्नावली तृतीय परिच्छेदान्ता

39

५४

ख योगरत्नावली चतुर्थ परिच्छेदा
दष्टम परिच्छेदान्ता

३२५४
३२५५

ॐ श्री गणेशाय नमः

वेदाङ्क ग्रन्थः मेजर तावले बलार ४ अङ्का ३२५५

३२५४

३२५४-९९

ओं श्रीगणेशाय नमः ॥ ओं मूर्तिः कापिमहेश्वरस्य महती यद् गुल्फमूलादधसंगीतं गफणावलीवशातधा वस्त्रोऽकोटिः स्थिता य
 क्मानेन पितामहो न बहुरिव स्योऽमथास्थितो जानात्यस्य सुरेषु कैवर्गणनासा संततं वोवतात् १ दीर्घो भोध्यति मेथनोत्पितविषजा
 लाकुले मंदरे दृष्ट्वा सुकृत्वाः सुरासुरगणाः पेतर्मही मूर्द्धिताः येनाह्वायदिवोधिताः प्रशामिते कंठे धृतं तद्विषं स्यालोजलहार
 मोसुरवपुः श्रीनीलकंठो वतात् २ नित्यानेदविधायिनमनेतजरेजगत्पुं माणिमं चोषधतं येन कृतं तं हरेन त्वा ३ योगरत्नाव
 लीनामहृषा श्रीकंठशंभुना क्रियते सारमादाय पाक्षिगजादितं व्रतः ४ शिवो रुद्रश्च भूतेशः पाक्षिगजो यत्ते वरुः सर्वतंत्रवि
 धातारः पंचापि परमेष्ठितः ५ अरूपो बद्धरूपश्च हे सो विग्रह इत्यमी कृतादिषु क्रमात्तंत्रव्याख्यातारश्च देशिकाः ६ यन्नाम प्रव
 णाश्चातलगतानागाश्च नेत्रादयो भूमिस्था सिद्धिदिवस्थिता अपि भवं संधं क्षणान्निर्विषाः आकिम्यो ग्रहभूतराक्षसगणान् प्रपन्ति
 रौद्रजगत्संवेदे विभुशेषरेण गुहं श्रीपक्षराजं हरे ७ पाक्षिगजं शिवं योगं विंदस्यारं शिखामृतं तोतलं कालकूटं च कस्मो गंतो तलोत्त
 रम् ८ कटाहं ज्वागते डेवसु ग्रीवं कर्कटासु वसु यतानि विषते त्राणि द्वादशे वाव ईश्वरः ९ तंत्राणि शंभुवदनो बुजनिर्गतानि सख्या
 ते मे वनवयं किमताधिगंतं शक्तास्तथापि महती विषतंत्रीतिः संप्रसृते विबुधवार्तिकरे जनाय १० यद्भूतौ संहितौ क्रौर्था
 वध्यते न न वो बुधेः इदं हितं त्रैविशेषं स्वल्पावहार्यं शालिनी ११ सुबोधे वक्रमं सारं सप्रदाय समन्वितं सुलक्षणं सुसंक्षिप्तं
 सुप्रयोनि उल्लेखं १२ ग्रंथो न वपरिच्छेदो मिते सप्तशताधिका त्रिसहस्रमिता सख्या विज्ञेया तु पुमांसिह १३ प्रवक्ष्यामि परिच्छेदे
 प्रथमे विषनिग्रहे ग्रहाणोणाकिनी नोचद्वितीये दर्पनाशने १४ काम्यकर्माणि मंत्रांगे तृतीये वचनार्थके कृतहलाय स

व्यानिपेचमेवैयकंवरं १५ कल्याणेष्वरत्नादिपरीक्षासप्तमेष्टमे कालज्ञानमयोस्तवंधादितवमेकमात्र १६ तत्रादौवचिनिध्यादेहे
 योयादेयसेगतिं मंत्रौषधिक्रियायोगाभवेतिसफलायतः १७ पंचमीसप्तमीविद्वांस्यौर्णामासीवतर्दशीम् वर्जयेद्भानिकथ्येतेनिधि
 द्वात्यतपाठितः १८ कृत्रिकाश्रवणमूलविषाश्रभरणीमघा ज्येष्ठाश्लेषातथाचित्रानैतानिविषकर्मणि १९ कुरावारासुयोव
 ज्यौमौमशुक्रशनैश्चराः यमचंदोर्द्वयामश्रवतीयातो नशोभनः २० कलवाशासपासाश्रहृष्टः कुड्रोतिभीरुकः रक्तमाल्यावरो
 दीनस्तैलाक्तोजीर्णवसुपुक २१ त्वरेष्टमहिषारूढोभस्मागस्तलयान्वितः क्षणोभित्तकोभग्रदंतोविगतनासिकः २२ रक्तोक्तस
 णहस्तश्चदग्धोवक्रोत्पजानिकः कुमारीव्याधितोहतोनशुभः शुभउच्यते २३ शार्ङ्गः श्वेतवसुश्वेतपुष्यान्वितस्तथा सौम्य
 रव्याधिनिर्मुक्तः शुभयेत्रफलान्वितः २४ स्वजातिः सर्ववर्णानोहतः कर्मसुसिद्धिदः हतेनष्टेगतेभ्रष्टेवाकामित्यादिवर्जयेत् २५
 संशर्णकलशेक्षेत्रगजौहृषभवाजिनौ वितानेचामरेनारीसुप्राहेमभूषणाः २६ मघमघामिषहवीरोचनादधिचंदनै सुश्वेतपु
 ष्यामित्यादिशोत्वशहादिकेशुभम् २७ चंद्रवहतिस्सूर्येवातत्यार्षेणायुष्टच्छति हतोदष्टः स्तथाजीकेतरातासुः शून्यसेस्थिते २८
 जीवतो रक्षायथा यत्राभिहन्तुत्वेषीर्षेक्षिपडोस्त्राहयान्विते मंत्रेविन्यस्यदष्टस्यरत्नजीवेहृदेउजे २९ चतः पञ्चउजेमय्येताम
 भूदीजसेपुटे दलेषाणादिवीजानिस्मरेन्नायात्रिवेष्टिते ३० लेवरेयेहेधरादिपेववीजानि यद्यग्रसेस्थितेहृतेरविर्वहतिनिर्गते च
 द्रौदेष्टस्तथानैवजीवतीत्यदिश्यते ३१ सम्मुखेवास्थितेचंद्रोनियांतेथवहेद्रविः तदाजीवतिदष्टोगोवदंत्येकेविपाश्रितः ३२

ॐ.
२

दिशि स्थितेन हतेन दष्टेना जीवति भवेत् नात्र विदिगातेन स्मिन्मार्गपार्श्वकृतस्थितौ ३३ विसर्गा न्वितपांतेन मंत्रितो दकशरिते पात्रे
पश्यति तामस्य कालदष्टवटेनरः ३४ मंत्रः गैकः हाहा ठाठा कृतेन्यासे समधासतनोरवेः भागमाक्रम्यति हेतकाल हतेन सेश
यः ३५ दष्टनाम समावर्ण्य वेदेव हति योगिनः हतोक्ता विषमाभा नोस्य शे जीवति नामथा ३६ इतमुवाप्येता न्वर्णो द्विगुणी
कृत्य विमिहरेद्भागः श्रुत्येनोद्धरितेन वसुत्सु जीवन्मादिशे न्मेत्री ३७ क्षिपादिमेत्रविन्यासे स्वदेहे योगिना कृते गुल्फकंठस्थिता
नासः स्फुरन्ति यदि जीवति ३८ क्षिपेर्गोसाहा मर्द्दीदितो न्यासः योलक्ष्मी मंत्रितेनेत्रमेकमप्ययनस्फुरेत् नदष्टस्येदितेवामेवि
षसमस जीवति ३९ झांही झांही योलक्ष्मी साहास्वनेत्रमष्टधा जपेत् योलक्ष्मी मंत्रितेनेत्रुगुणस्फुरति वर्धितः येतरेण भवेत् जीवेत्
स्यसौ स्फुरिते रवौ ४० सितेपीते भवेच्चक्षुर्न्योतिर्वामे त्रितेनया सूर्येण यतरेवापि दष्टा जीवति नामथा ४१ स्येदते पथमाना
योयावद्दारेव लोचने तावत्सगरलेयाति दंष्ट्राद्वा त्रुवेगतः ४२ होवेक्षः मंत्रमंत्रिततो येनोद्धृष्टतियस्य गात्रेवेत् सवजीव
त्यथवा क्षिप्ते दन्तौ नामथा दष्टः ४३ वार्त्तो वदन्यदा हतेन भः पश्यत्यताकुलः मिथ्यावादी शठो ज्ञेयो न दष्टः कोपि भोगिना
यदेवो गेष्टे शतस्तत्र दष्टोऽहिनातरः शिरोभजोदरे पादे स्पर्शे सुकीटानादयः ४५ पातेन रं विव्रंते वेदो वीव वयोषिते ता
बुभा बुदितौ मूलं वेडे सूचयतः स्फुटे ४६ माहेंदेवारुणो वास्या दष्टनामाक्षरं यदि विषसुप्तस्तदा जीवेत् त्रामैर्वा तानलाक्षरैः ४७
ॐ श्रौय रलवावर्णशकाः श्रेष्ठाः शषाः सहो वारुणमारुता ह्रस्वाः स्वरादीर्वास्तवद्भिजाः ४८ वर्गाथौ मारुतौ वर्णौ त्रयोम्ये

४४

२

वह्निसेभवाः सेशहावसवेज्ञेयादेशिकेनशुभाशुभाः ४५ विधायपाणिशुभेनकर्णासोवकनासिकाः सितेपीतेशुभेविंश
 भूमध्येयश्रुतिप्रवे ५ हरमेत्रेणहृतस्यमेवितेवसनेसमे देवार्तेसूचयन्ननेनाशेशुभयथादिके ५॥ हरः ह्रहः अनेनमे
 त्रेणहृतवसमभिमेशहस्तेनमापयेत् यातिमूर्च्छीतथावेदः सत्रिपातेनशुभेते लज्जसेकोपिदेवार्तेनवलस्यतिलक्षणं ५२
 निजस्यार्तोस्यतोजीवोकेपतेगरलाहृतः देवार्तेलक्षणसूक्ष्मेविरसप्रस्यदेहिनः ५३ सूर्यावेदमसौसंगेयश्रुतोमंगलः क
 रौ चाणपाणिबुधः कंठेगुरुः स्पृशतिसूर्यजः ५४ आसप्रकृतसस्यसश्रुकोरुः समीक्षते राहुंविनावदाम्येषोवाग्निमी
 शागमोदितो ५५ द्यादिद्विगुणिताश्रुत्यायमागच्छेतिमानवे रवादिशनिपर्येतदेवार्तेविषयीडिते ५६ प्रशुददितो
 वामेशोखेकर्णतलेगते तासाभूतालमथ्यवसूर्यादेर्भगमाचरेत् ५७ वराणोपष्टष्टेषुगुल्फेजानूकसाधने नाभिह
 त्सम्मकंठेयुनासावक्षः श्रुतिद्वये ५८ भूमध्यशोखशीर्षेषुवेदमावसतिकमात् प्रतियन्निथिमारभ्यमर्त्येजीवार्थिभि
 शनैः ५९ नलिस्तारेप्रतोयोगीप्रविश्यात्कलेवरं उत्पापयतिकालाहिदष्टेतीर्थेनयत्यपि ६० अनुप्रतलिकोक्तता
 लज्जुत्तलादिर्मितो वायुनाआविनिः सत्यतत्रहंसप्रवेशयेत् ६१ वेधकारेणशैथिल्यात्प्रवारविधिवेदना अभ्यासे
 नवलत्पेषाहेसावेशेनसर्वतः ६२ प्रविश्यप्राणमार्गेणहृत्सरोजेविशेन्मुनिः करणादियथायोगेसुस्थानेषुनि
 योजयेत् ६३ इतिदेसभेदेपरप्रवेशविधिः सजीवेस्रवतेनाशोप्रकाहोद्दिमखोदिकः मृतस्यादन्यथायादस्ति

ॐ.
३

येगवादिदशार्चितः ६४ शूर्वापराहूयोर्जसावहेतीत्यातिजीविते वामातरेसियोदत्तादष्टयोऽययान्नतत ६५ ॐ ह्रीं ह्येयमेपयावतिसा
हा एकविंशतिवारान्त्वामनाडीजयेत् न पश्यति यदादष्टः कृतेन जलसेवते वज्रहमेव वित्यस्तदा रिवानेव जीवति ६६ ॐ वे अं
हे सः स्रवयसः पक्षि स्वाहा उदकमभिसेच्य दष्टवत्तर्ह्येसिंचेत् ॐ ह्रीं वो मेव जमेन वारिणासि कलोवनः तोन्मीलयति
चक्षुषेत कालदष्टस्तदा मतः ६७ कणकर्ममात्रेणाशिरः केशागलेति येत् प्रसारितस्रवायस्तु स्रस्तोयमर्किकरैः ६८
सृष्टेः कमुदरेनेत्रेषु फलेदशनामत्वाः श्यामाकेठगतानाञ्जोतस्फुरेति तदा गतः ६९ शिरोधुनोति नाक्रांतो मस्यास्यानेदं यथा
कालालिङ्गितपवायशानीनाशानि क्रिये ७० अथापि न शरीरे मे विषं यावति यातुषु सयोदष्टः सविहोयेधमस्तत्सेग्रहे मनो
हाहाहीत्यादिमेत्रेण मेविते गिलिते जले सयोनिवर्त्तते यस्य तस्य जीवे कथं स्थिरः ७१ मेवः हाहाहिहीहुहूहेहेहोहोहेह
वेडपिंगलिकामेव सप्तसप्तकणोजिते दृशोतगलतो यस्य न स जीवति मानवः ७२ ॐ ह्रीं हरवेडपिंगलैकघूरभैरवरूपि
णि स्वाहा वेडपिंगलामेवः कर्णोपठितयादष्टोवर्षमेवतिचेतया स्वस्थानच्युतनासोवावाष्पाकुलितलोवनः ७३ सुवशी
तलनिष्वासः साननासिकभाषितः श्लेतार्तश्वातीवहिकावालालयातिवा ७४ खेदकिन्नागतिः शब्दोभग्रयीवासमाकु
लः गतामृतकलोयोषेनष्टणोति न पश्यति ७५ नासिकामात्मविदेवादर्षणादौ कथं वन देशहतस्य नोरेषेत्यादिकालस्य
वेष्टिते ७६ ॐ नमो भगवते रुद्राय पवनवेगाधिपतये महापाक्षि राजापपक्षवातेन हरविषेजः जः स्वाहा श्रीपक्षिराजमेवः स्वा

३

नावलितनोयस्पविषंमंत्राहतेयदि मिथ्यादष्टः सविज्ञेयोमृतोवावार्तिकोत्रमेः ७८ देहेविमस्यकर्णेवहंश्रेतिमीश्वरेजपत देवा
 त्रैकाह्निदष्टानोविषेनाशयतिक्षणात् ७९ कंठेनाभोगुदेस्कंधेमस्तकेधरकर्णयोः नेत्रयोर्भ्रूयुगेकुक्षौग्रीवायोतालुकेह
 दि ८० पशुस्थानेषुयेदष्टानतेजीवेतिमानवाः उपातेजीर्णकृपेवशुक्लद्वैतटेयवा ८१ श्लेष्मादेवतरोशिग्रौत्वजरेथविभीत
 के श्मशानेषुमृगोहेश्मकूटदेवकुलेतथा ८२ स्थानेष्वेतेषुयेदष्टाज्ञेयास्तेविगतासवः मंत्रतेत्रादिकंतेषांनकुर्याद्वार्तिकोत्र
 मेः ८३ तिर्यग्रर्द्धस्थितारेखाश्रष्टसंख्यासमालिखेत् कोष्ठानेकोनपंचाशत्समान्कुर्याद्विद्वान् ८४ सप्तनागाग्रहाःसप्त
 लिखेत्त्रयथाक्रमे येनागास्तेग्रहास्तेयायेग्रहास्तेवपत्रगाः ८५ आदित्येनेतरेत्यक्तः सोमोवांसकिरुच्यते मंगलस्तत्त
 कोज्ञेयः कर्कटोबुधसंज्ञकः ८६ बृहस्पतिःसूरतःपद्मोमहापद्मःकविर्भवेत् शोणपालःशर्तिव्यातःसप्तनागाग्रहाःकमा
 श्रष्टमःकुलिकोनामराहुःऋग्रहोमतः सवकालःसमाख्यातःसर्वानाक्रम्यतिष्ठति ८८ द्विधाकालोभवेदत्रकेवलौहंद
 जस्तथा तत्तकोमंगलश्चायोद्वितीयःशौरिशोखनः ८९ अनेतकुलिकौविशौदात्रियौ
 शोखवासुकीमहाव्रतद्वौवैश्यौशुद्धौककोटयंकजौ ९० श्वेतौरत्नौसवर्णौभौकुक्षौ
 दौदौक्रमादितः समादेकोतमालिख्यदिनरात्रिगतिक्रमात् ९१ समादेकांतमालिख्य
 कर्णकोष्ठेषुभाततः पवनोतविषौजाग्रलालादाह्वर्त्तिकारिणौ ९२ अनेतादियथा

शु	म	प	क	त	वा	शु
शु	शश२	म	प	क	त	वा
ह	शु	शश३	म	प	क	त
उ	ह	शु	शश४	म	प	क
म	उ	ह	शु	शश५	म	प
व	म	उ	ह	शु	शश६	म
र	व	म	उ	ह	शु	शश७

ओं.
४

स्थानेशोऽवपात्रात्रसेस्थिताः भुंजेतेप्रहराईतेदिनरात्रिगतिक्रमात् गणयेथ्यनिपर्येतं कुलिकंतत्रनिर्दिशेत् आदित्येसप्तमेरा.
इष्टेदेष्टेष्टोयमेवमः कुजेवुधिवुधेजीवेत्रिहैकः शुक्रमेदयोः कार्योत्रिसप्तमः सूर्येसोमेद्वितीयषष्टकः प्रथमः पंचमोगारे.
बुधेसप्तमतर्यको ग्रोषष्टसितीयश्चकुकेदितयपंचमे उदयेस्तमयेशोरिरितिनागमतोदिते विधायवदतेचतुर्थइत्यर्थः
नासावायुरोषेकृतेदृष्टोऽतिष्ठतिदुतंदष्टोविद्धेवामर्माणिध्रुवे दग्धाङ्कारवीजेनस्थावरंजेगमेविषे ङ्कारवायुवीजे
ततःस्मदिद्विविधेत् दष्टस्यवदनेत्यस्तेमायावीजंशशिप्रमे निर्विशेषेतिषेहेतिवरावरमपिद्विष्टाणत् दशाष्टालिखिते
मृत्येहरहासेतवीततः लेपितेप्रथमंयावद्विषेसर्पस्यनश्यति मृत्येहा वहेतीदौविषेहेतिभानौवसकलोनृग्रहात्
याशत्रयेवमध्यस्थमायावीजंसितेस्मिते आणवमायेयकार्मेयाख्येयाशत्रये १० वेदास्तेभक्त्युत्तेष्वेतमिदौविषायहे रक्त
माकृष्टिहृत्तस्तेषडस्तेशितिनाशकृत् श्वेतङ्कारवीजेनधवलोगस्यदेहिनः विषेवेदियतेतर्हि विषाणोऽशशकेभवेत् स
पीतवार्णङ्कारावीजपरितविग्रहे दष्टेभ्यायतस्तुवेमत्रीविषेस्तेभयतेविरं कुकुंदरीक्षणीमधूरपित्तैलेतिलानांगरलप्र
योगे दष्टस्यनासाविवरप्रलेपान्मेत्रीविषेस्तेभयतेतिवित्रे ङ्कारदीपितंवह्निवीजंदष्टहृदिस्थितं विरदष्टविषदोभंकुरुतेत
त्रिमेघतः ओंपाक्षिस्वाहादह २ पव २ स्तेभय २ विषे इतिवा पथ्यायुतेलोप्रमरीचपत्रजः हिंयेववाशीतजलेनपिष्टा नश्ये
ततःशीतजलेनदद्याजीवेनरोवासुकिनापिदष्टः वंध्याककौटिकामूलंस्त्रागसूत्रेणभावितं तस्यैकोजिकसेमृष्टेविषोपह

तवेतसो मूलतव्यत्रुष्णाणिवीजेवेतिशरीषजे गोमूत्रेणापिसेपिष्टेभेषजेविषनाशने मेत्रः ओंआदित्यवत्तपातिप्रपुः ठः वः अ
र्कमूलतवमूर्णपीतेशीतेनवारिण सर्पधनुरगोनासकरवीरविषोपहे श्वेतसिंदलमूलयः पुष्पाकैवारिणापिवेत तस्याश्व
नसमायोतिवर्षेदृष्टिकपत्रगाः तरुदंडेष्टयारूपेनतेयस्यवार्तिकः कृताविभर्तियोवाहौतेदेशेतिनमौगिनः पीतेपुष्परवौ
मूलेगरुडस्यफणेतरो नातिषण्मासपर्येतेमतिचेतत्रजीवति तस्यपानोजलैनापात्रस्याकस्यअहेर्विषे दृष्टेवेष्टमलेन
स्यात्प्रपामेकालेविनिर्दिशेत् वाराहकर्णिकामूलेहस्तेवड्वेविषापहे इंदुहृदजटाशूर्णपीताच्चातेविषोतकृत् १ लजा
मूलेकरेवधाविलिप्यसकलेवपुः रमतेफणिभिः सांडेवार्तिकोगरुडोयथा फलिनीवृष्टमूलस्यकाजिकेनप्रलेपतः गो
नामस्यविषेतीव्रेमृत्तरत्यतिवेगतः कडुशैलफलेभेकद्विसावाहिवशाशुतो यत्तस्मिन्करस्पर्शाद्विषेसर्पस्यनश्यति हि
सावाहियलासीतिरक्तवित्रकसपिषं सहीदीरेवतालित्तयनादौविषापहः तंडुलीयकमूलानिपिष्टातेडुलवारिणा
विषेहरतिपीतितोतीव्रेमेडालिसंभवं नापिःकुमारिकाजातीशेषपुष्पीसमन्वितौ सपिषवारिणापीतोनिहेतित्रिविधं
विषं कटुत्रयेणसेलिषातर्जितालतयासृशेत् हेसवीजेवविमस्यसंहरेत्रिविधंविषं हेसवीजे ओंहेलःसर्पकुलायेति
स्वाहोतेमेत्रमृचरेत् समजमोमृदेतिमासर्पानुच्चाटयेद्गृहात् नागवेधेनषट्कोणेकुरुकुक्षमषडदारी ओंमेतर्देहा
लीसेस्यासर्पानुच्चाटयेद्गृहात् ओंकुरुकुक्षेसाहा कर्णजायेनभेदेडाविषेहरतिक्षणत् रुद्रःश्वेतोथवाप्यस्तोदष्टोरोस्

ओं.
५

धियोगतः ओंजोजसामोभेहेडेविजहभरियकरे डेतंतमेतुआघोसद्रफेकरेतविसुनासइथावरजेगमथेभएमोहएजाहि
सेगरजःजःजः हीविभवनविषेनमः सिद्धेअजितेलोकएजितेअमभ्रममहामोहेहीविषेरकुलकोलेभेहेडेशिाविवाहि
निनीलकंठेरोदेवेतालिसोममातरेही अयगमायापेताभेहेडासर्वविषनाशिनी सवगोस्योतिमेवीजंघस्ररगमद्धतः ३३
विंडाशिवापुक्तेरुद्रवावकमदारे सवगोतिमोहः सूर्यडेडभगोनासवेतगणोविषायहा भेहेडारुद्रमेवोवाकुरुकुलाथ.
तोतला दष्टोगसंधिषुमस्तोहृदयेवेंडसन्निभः विषेहरतिसूर्यदेरुडौरोदमपिद्वरगात् अथवा यदि ओंस्वाहास्वावय २
तर्जनीचलनाद्विषेनाशयेत् ओंअरिविमरिसर्वरिसर्वरिसीवरिमामटिसासर्वविषेस्वाहा सयःसूर्येणदष्टोगेप्रोक्षेत्
एणमलेनतत् स्तुभितेगरलेतेननेर्षिधावतिधातुषु पूर्वदष्टस्यपात्रेवहृदयावरणेचृते निरुंडीसचृताश्वेतापीताफणिः
विषायहा दष्टमेगसमाक्रम्यवार्तिकेसस्थितेसति धावत्यहेर्विषेनेवदेशेवामृषितेभृशे सूर्येःसार्द्धेनकर्त्रयाक्रीडावेडा
रविस्थितौ तयोर्वाहेभवेतेषोमाववेधोनसेशयः जेगमेनिर्गमेहेतिप्रवेशेस्यावरंविषे एतदेहगतेतत्स्फुरतिप्राणयोगि
नः अश्वगंधोययोयुक्तोपीतादेहविषेवमेत् तगरेवापुतेवत्सजन्मसंभूतवचसा वेडमेडलमथस्यरुदेभालेविवितिते
उत्तिष्ठतिदुतेकालदष्टोपीश्वरभाषिते श्रीमत्कारणयोगीद्रयादसेस्मरणदपि स्यावरंजेममेवापिविषमम्यषुकाकथा
ओंश्रीकारणयोगिद्रयादादी नाहेनचशरीरेमेनात्तामेत्रलयादिके इतिभावोभवेद्यसतेविषेनैववाधते कालेनशेरि ५

ताभीताः सुमाक्रोताविषोक्तयः क्षधयापीडितावैरादशेति प्राणिनो हयः तगादिशुक्रययेते सप्तधातुविषेवजेत कामतो
 दिगुणे ज्ञेये मसाध्यरेतसि स्थितो तगादिशुक्रययेते गते कुर्यादहेर्विषे कंदेदाहे भूमे मूखो वा त्थ प्रलया क्रमात् तगसुकि
 सितं पित्रे स्नेहामारुतरेतसी सप्तधानविषेहेति मजामे दो स्थित स्वये निशाया फणितादष्टः किं वामे डलिराजिलैः संदेहे मृति
 कातसैदे यारुद्राभिमे विता कडका सप्यदहे स्यान्मृत्साम्नायंतरेण वा शजिलैः सह जाते यामृष्टामे डलिभिर्भवेत् स्थापये
 त्स्यापिते इयं तीर्थं दहे नये ह हात् परकाय प्रवेशे वा वेदकौयेन साधितः शोफे रक्त केवलम हो देवी दूत मृतक सस्यापय २
 प्रतिमां चालय २ पर्वते के पय २ लीला विलासहे जसो मासत्रये रक्त केवलः सुप्रसीदति मृतको स्थापने कुर्यात्प्रतिमाव
 लचालने बद्ध भेदा भवेत्येता गोना सायंत रास्तथा राजिलाने तर्मे त्रेण साध्या मे त्रेण सां त्रेण मे डले वद्विवाते इवारुणौ
 मिश्रकै र्युताः शोफे कुर्वीते दष्टस्य जलम डलिनो गिनो शोषे के ये रेशोफे कुरुते वात मे डल ४ वह्नि मे डल युक्ते न दष्टे
 सकल रोमस कसर के सुवत्सा सुदिशूय सुतिनाशने इंद्र मे डल विद्वे न दष्टे निशारु विस्तथा ॥ शोक से ता य मूलानि से भवे
 ति शरीणो मिश्र मे डल से युक्तो गोना सो मिश्र वेष्टितं दीर्घ मथेल युं शोफे कुर्यादी दीर्घादि भेदतः लाला स्थि भूति विष्टादि गोना
 सो गस मुद्रवं हार्ण करोति देह स्य ना साल ग्रं कथं वन वह्नि मे डल विहानो मिश्रामे डलिनो फ्रवं काले विनान ते ती बालगं
 ति प्राणिनो किल यावडष्टा सति प्राणी काल दष्टोपि मे विणः तावदेव प्रकर्तव्या माणि मे त्रौषय क्रिया ही कारे सृत चे दामे

ॐ
६

वितयेद्गोनसार्दिने तद्विषेहृदयेतेन तमोभानुकरैर्यथा वेध्याकक्कोटिकामूलपीतेगोसर्पिषासह गोनसस्यविषेहेतिगोजिह्वावा
 त्रिमूलिका शर्षपातिवपत्राणिशिषिपितेहृतेमधु किरमालोविषेहेतिपानाद्गोनससंभवे मूलकासुखपर्येतेतिर्यग्रेषासमन्वि
 ते येतगमेडलौश्रित्राः फणिहानामहाविषाः अवलादाणमात्रेतेकृष्णामेदयवान्विताः नैवोत्पापयितंशकास्तेर्दष्टाः प्राणि
 नोयदि स्वर्णवर्णसमेवर्णप्राणपश्यतिमुह्यति ५० येतरेणसमालीकृत्स्नबलिंगोनजीवति मायाबीजमधिश्चेतमरुणो
 वितितेतनो ५८ वर्चितस्यविषेहेतियेतरेणातिडुःसहे काकोडाकृत्स्नवित्रस्यमूल्येत्सुचरवल्लरी ५६ चोटावल्लीप्रलेयोगोयेत
 राणोविषापहः चतुर्विधोभवेदेशेदष्टेविद्वस्त्रेडितः ६० अवलिमेवदामेषोस्वत्रयेपरियादितः एकदेशोभवेद्विद्वस्त्रिभिर्द
 ष्टुदाहृतः ६१ विडिताविडितेनस्यादवल्लभमदेशकं भीतदष्टेविजातीयोद्विषेतत्रनविद्यते ६२ तथापिमूर्च्छतिप्राणिद्व
 णेतच्छेकयाकुलः लालाक्तावहवौदेशादृश्यतेवेसंलायदि ६३ मत्त सस्यस्यतेदेशाःसविषाःसमुदाहृताः विडिते
 मध्यगोदेशोलालाकोदृश्यतेयदि क्षधार्तेसर्पदेशोयमाशुप्राणपहारकः ६४ वहवोयत्रदृश्यतेदेशावक्रतमागताः अवि
 षालेतविज्ञेयाभीतसर्पेणयोजिताः ६५ लालाक्तरसमेषक्तादृश्यतेववौहेयदि विषदर्पितसर्पेणतेकृताविषमाकृताः ६६
 वक्रदेशद्वयेयत्रतृतीयःसरलोभवेत् क्षधापीडितसर्पस्यदेशःसुल्पविषोमतः ६७ लालाक्तावहवौदेशामोसमध्येगताय
 दि तेतशक्यप्रतीकारामणिमंत्रौषधादिभिः ६८ क्रमेणकथ्यतेस्माभिः सप्तधातुगतेविषे लक्ष्णोसर्पदष्टानोत्रौषधेवविषा

६

पहं ६५ विषेतविगतेदष्टेस्वेदशाससमाकुले अर्कमूलमपामार्गेफलितीरक्तवेदने ७० याययेलेपयेत्मेचीततःस्वस्थोभ
 वेदये कृतेनिर्हतिमाप्नोतिनवेदकगतेविषे ७१ मस्तकेवेदनातीव्रासासुचक्षुर्दयेभवेत् एकजेरुफलाकाशदंतारक्त
 गतेविषे ७२ उशीरेवेदनेरक्तं प्रियंगुः कुंकुमेनत्वः पानमालेपनेदेयंततः संजायतेसुखे ७३ पीतेयश्पतिवशार्धेदे
 होधाम्पतिदह्यते भूयोभूयोवमस्येवेमांसस्थानगतेविषे ७४ मस्तकंमधुर्हिणुश्चकुंकुमेरोहिणीतथा पतमान
 प्रलेपाभ्योदष्टः सुखमवाप्नुयात् ७५ विषेपित्तगतेपादौपीतौपीतेवलोचने दष्टोगेलक्षणेज्ञातानैवतंसमुपेक्षयेत् ७६
 त्रिफलोवेदनेकुंभमाईकंघृतसंयुते पातलेपसमायोगेदष्टस्यविषनाशनः ७७ इंदवारुणीकांवित्रमाईकंविफलान्वितं
 कटुकीसरुपत्रैश्चराजघोषोतकीपिवेत् ७८ शृतिगोषिसुखेनिद्राश्वासकासेनिरंतरं लालासावश्चलजिह्वाविषेस्त्रेष्म
 गतेभवेत् ७९ सासोमूर्च्छासुखेणामेगात्रसंकोचनेतथा बुद्धेभूशोभवेयस्यतस्यवायुगतंविषे ८० परवोतादिसंयुक्तं
 हरितालेसनः शिला पानेलेपेकृतेदष्टः स्वस्थोभवतितत्क्षणात् ८१ गल्लोतश्चित्तितायेषोडशकालानलप्रभम्
 विषस्तेभादिकासिद्धिस्तेषांनश्यतिकर्मसु ८२ अमंतेलोहितामायायवनोदोलितेसुखे चित्तितावेशयेत्स्वस्थोवि
 षग्रस्तेविशेषतः ८३ मायावीजस्यनामानिमालिनीशिवबह्वरी वार्तावर्तिः कलावाणीवीणाशक्तिश्चकुंडली ८४
 कुलीनाधनिनोमान्यामतिसत्यतयान्विता रमणः स्यविरावालाविप्रास्तेभ्यानमेत्रिणो ८५ प्रणवादित्रिवीजे

ॐ.

ननीलकंठेनमेवित भूमर्यावाडुतेहेतिविषेस्यावरजंगमे ८६ ॐप्रौत्रीठः नीकेठायसाहा ॐभ्रमरिभ्रामरिसर्वविषनिपाति
निखाहा यकारेरेफमारूछेविद्धोंकारसमानिते प्रथमेहितीयेवीजेरकारस्थितिमायुते ८७ नकारेठेविसर्गोतेतृतीयेवीज
मादिशेत् स्वाहोतः प्राणवादिश्चनीलकंठमनर्भवेत् ८८ इवडेउविंडसेयुक्तसरेषष्टोस्थितोमलः सूर्यवेतरगोनासविषेहे
तिविनिश्चिते ८९ गोजिह्वाफालिनीशक्रवारुणीवात्रिवर्णिका एकैकायानमात्रेणसर्पादिगरलेहरेत् ९० भोगहस्तप्रदर्शनी
दौसमधामेचितेबुधः लेखयेत्फालिनोउष्ट्रास्वरक्षामेवयोगतः ९१ ॐनमोभगवतेवासुकिनागराजाय पर्येहिसमशीर्षम
हापयोत्तमोद्गमभगवतेवज्रगरुडायसाहाविषेसेहर २ भक्षय २ भोगहस्तायभगवान्वासुकिराजाययतिसाहाभोगहस्त
मावेशयविषेनाशयति ॐनमोभगवतेगरुडायनमोनेतायमहानागरुदयायसर्वनागवशंकरायसाहा अनेनाभिमेवि
तोदकस्नानपानदृष्टाः स्वस्याभवेति ॐह्रींक्लींलौंहेद्धेठः ठः सूर्यसखबंधः ॐह्रींकेठः ठः गलिष्ठुभः ॐहोहेद्धोठः ठः
सूर्यदृष्टिबंधः ॐनमोनेतहृदयायधुन २ हेफद्रसाहा आत्मसखस्पर्शित शर्वदृष्टावेशः ॐक्षिपायसाहा यकिंविदभि
मेअष्टहस्तिपेत् सर्पांनश्येति ॐनमोभगवतेगरुडायसुवर्णमहामेखलायइंदेतागस्यसखबंध २ चक्षुर्वेध २ साहा ॐ
नकुलीसर्पाणोसखबंध २ स्फुंसाहा नागसखबंधः ॐह्रीं २ गरुडाज्ञाठठेतिननुद्रयाकृतारेखाभुजगोमराणावस्यो
नलभतेतोकदाविदपि ॐनमः सूर्यायकनकमेडितशरीराययग्रमालाधरायशत्रुसैन्यविदावणायअप्रतिहेतवलपरा

क्रमायदेवप्रजितायमहाकालयजायसुप्रणायविरि २ बलि २ स्वाहा गरुडीकरणं ओंकोश्रोत्रोठः नीलकंठायस्वाहा क्षिय
 ओंस्वाहा ओंक्षियस्वाहा ओंयक्षिस्वाहा स्वाहा ओंयक्षि ५ सर्वजगमविषोतकाः पंचगरुडमेत्राः कूंकजक्रु २ हीनमोभ
 गवतेवज्रगरुडायस्वाहा समजमेनतोयेनबोधयेत्कालदृष्टके समापितस्यतस्याथाशिखावेधोविधीयते ॥२ विशेषः कस्यतेद
 हक्तयाकालगुणोत्रे यथादेवासुरैः पूर्वमध्यमानेमहोदधौ ॥३ मेदराचातनिर्यातानागातन्मूलतः किल तासामनीव
 निःश्वासाउत्पन्नागोनसाभवि ॥४ तात्सुदृष्टासुरादेत्याः शोकरंशरणोगताः उबुस्तेरक्षरद्वेतित्रदोत्रिदशवेदिते ॥५ ठउ
 पायेकृतवौस्तेषुतेत्रमेत्रादिकेशिवः उक्लानिनामथेयानितेषोतेनैवशोभना ॥६ कोडारुणः सुवर्णाभः कर्दमाल्पग्रिमालिकः
 वज्रमालीडमालीववेणीकंठस्तथापरः ॥७ गोधास्योद्योतकास्योद्यशकडाजामवौतथा मार्जारास्योद्यवत्सास्योमेघास्यः
 कुक्कुटस्तथा ॥८ सदंशेवज्रतेडश्चदंतरोमिश्रितत्रया एकोनविंशतिः त्वातागोनासानोयथाक्रमे ॥९ सुश्वेतैर्मंडलैर्षुक्त्रै
 वहिः पीतैः प्रवेष्टितैः कोडारुणः सविज्ञेयोहसः स्थूलोमहाविषः २०० ज्वरस्त्रीवः शिरः पीडादंशात्स्रवतिशोणिते कोडारु
 णेनदृष्टस्यविहमेतत्कीर्तितं १ वेतमेविरविल्येवववाज्जगजपिप्पली मदतस्यफलेवीजेपालाशोमधुनासह २ पानेलेये
 कृतेमीषोततः संजायतेसुखे मंत्रोवापक्षिराजस्यवित्यस्तोहेतितद्विषे ३ ओंनमोभगवतेरत्नगरुडायहर २ वज्रेमुखेजयवा
 नसि २ स्वाहा सर्वगोनासविषायमार्जनमेत्रः सुरक्त्रैर्मंडलैः पीतैर्वैष्टितपरितोवहिः सौर्वाणकः सविज्ञेयोदीर्घपुच्छोम

ओं.
८
४

हाविषः ४ नासास्यरोमकूपेभ्यो देशाच्चवतिशोणिते सौवर्णादष्टविहानिपिप्पलीतगरंमधु ५ उसीरेवेदनं विल्वेसिंधुवारेच
सर्पिषा हयमारस्यतयानालेपात्सखमवाप्नुयात् ६ ओं नमो भगवते आदित्याय सोमं ७ ओं नमो भोगिनि नागेंद्रवेतालिहर २
विषेवज्रयोगेनवलखाहा अतोश्चेतैर्वहिः क्लृप्तेर्मंडलैः कर्दमो भवेत् अतिदीर्घो महावेगो गोतमो विषदार्पितः ७ तस्माच्च
लेजरं च्छर्दित्राणां शोफादिलक्षणे देवदाहनिशाहं देरोहिणीमददतिका ८ अर्जनेमदने कुष्ठं केसरेन गरेकं स्नातः मरि
चेमधुसर्पिश्च पानमालेपनेहिते ९ ओं नमो भगवते रुद्राय हन २ हर २ फट २ स्वाहा मृग्योगच्छमहाविषखाहा अतसी
पुष्पसेकाशैर्मंडलैरग्निमालिकः दाहोज्वरः सिरः पीड्य च्छर्दि शोफादिलक्षणे १० तगरं देति नौपाठा पिप्पलीनागके
सरे श्रेकुलकटभीसर्पिः सोमराजीर्षनेनवा ११ मधुवेदनमालेपः पाने स्याद्गरलापहे मंत्रोवाशं भदेवेन कीर्तितस्तद्विषाप
हः १२ ओं नमो भगवते आदित्याय करवीरोदरसोमाहोय २ हर २ विषमेव २ सुरार्चमर्त्ताय स्वाहा वज्रवेदयं सेकाशैरिहमा
लीति मंडलैः अतिदीर्घोतिवेगश्च गोतमो विषदार्पितः देशे तीव्रव्याच्छर्दिज्वरखादादिलक्षणे १३ शोणिते प्रावेये देशास्त्रि
रामोत्तादिभिः सुराः प्रकाल्य सर्पिषा देशे वक्षीयाच्छागलेपले १४ मंत्रेण मंत्रयेत्पञ्चादिषु नाशयवार्तिकः १५ ओं नमो भगवते
तत्तगरुद्राय हन २ वज्रसृष्टिप्रहरणाय नमः सक्रः वासः काः मः तपः स्वाहा अर्द्धवेदप्रतीकाशादेष्टाय स्पविनिर्गता अतिस्थूल
शिरोदीर्घो वज्रमालीति कीर्तितः १६ सर्वो गेजायते शोफस्तेन दष्टस्य देहिनः ६ विदितं जीवितं तस्य ततः प्राणान्विमंचति १७

कपिलैः श्यामलैश्चेतेर्मंडलैर्हसकंठयुक्त वेणीकंठो महाकायोगोनसोविषदार्पितः १८ श्लेष्मानिद्राहिमस्योटादेशात्सवतिशोणिते सप्ररात्रात्परोमृत्युर्यदिमेत्रीनलस्येते ॥ शोथयित्वावर्तुणैर्वेद्यथयत्नेणदेशिकः आटयेत्संजराजेननीलकंठमनुस्मरन् २० ओं नमो भगवते रुद्राय कपालहस्ताय निर्विषं कुरु २१ स्वाहा स्थूलोदीर्घोतिपिंगाक्षो विकटाक्षुतिमस्तकः गोधावक्रः सविज्ञेयो शिखिचंद्रकमंडलः २२ तेन दष्टो जगत्पीते जेतुः पश्यति मूर्च्छति ईदृशं लक्षणं दृष्ट्वा क्रियांतत्र न कारयेत् २३ मंडलैः श्यामलैर्नीलैर्लोहितैर्यस्तु मेडितः धर्मिणी गर्भसेभूतो द्यौटावक्रोतिदारुणः २४ तेन दष्टास्त्रिगत्रेण म्रियंते प्राणिनोऽप्येव दृष्टे मंडलकैश्चित्रैः सर्वतः परिमेडितः २५ शकटास्यः सविज्ञेयो विषं भरसमुद्भवः कृष्णातासासरोद्भेदानिद्रामोहज्जशदयः २६ भवेति तेन दष्टस्य पटोले गुग्गुलुर्मथु ब्रह्मदेदीक्षते शुंठी कदेवं कपिकबुकं २७ निवृजानि पातेन लेपेनापि सखी भवेत् मेत्राभिमेवितः किंवा मानवः सखिमाश्रयात् २८ ओं नमो नीलकंठाय विरि २ पादाणि मेव मेव स्वाहा पादलैर्मंडलैर्युक्तः कर्णश्रेणसमन्वितः श्रुजामुखः सविज्ञेयः चित्रिका गर्भसेभवः २९ काशः शोभोभूमः कंपो जेभा शोको व्रणो भवेत् उत्पले चंदने कुष्टे दंतिनी पिप्पली मथु ३० कटभी निवमा जेव ब्रह्मदेदीक्षितिलेपतः यामतः सखिमाश्रिता प्राणी मेव वलेन वा ३१ ओं नमो भगवते रुद्राय पद्मे हि भगवति कपालमालाधरि महाकपाले हर स्वाहा उंडभी गर्भसेभूतो माजोरास्योतिभीषणः ग्रीवाभेगः प्रमेहश्चूर्दि लालेतिलक्षणे ३२ पिप्पली मरिचं शुंठी वचा चित्रक सर्पिषी मेजिष्ठातिविषाक्षो देवि फ

ओं.
५

लालेपतः सखी ३२ मानवो जायते वशं किं वा मे त्राभिमेवितः मेव शवर राजस्य प्रोक्तः श्रीकृतिवाससा ३३ ओं नमो भगवते शव
रराजाय रवादयविषं जीवय महाशवरेहं २ स्वाहा शरदीगर्भं संभूतो वत्सास्यश्चित्रमेडलः अतिह्रस्वातिवेगश्च गो नमो वि
षदेशितः असाध्य सत्तविज्ञेयो नमो नमो नमो नमो ३४ मेघास्यः कुकुटो नाम संदेशो वज्रतंडकः असाध्यो मेव तत्राभ्यो देवरो
डुंडुभीभवः ३५ क्रोथनो नातिदीर्घश्च सार्णमेडिलमेडित दृष्टो गो वलयाः पीताः श्वेताः सुस्तेन देहिनः ३६ विफला मृत्तिः
कालेपात्समरात्रेण शम्पति नानामेडलसंयुक्तो नानाविषविकारकृत् ३७ नानौषधिप्रलेपेन साध्या भवति मिश्रितः
ओं ज्ञे ज्ञे फट् २ स्वाहा ओं हे फट् २ स्वाहा सर्वगो नासविषाय मार्जनमेवः सोमराजी भवे वीजं देवदाली भवे तथा मधुसर्पिः स
मायुक्तं सर्वसामान्यमेषजं ३८ सर्पयन्तरलालाभ्यो भवेति वृषहृष्टिकाः मोहकं पेजरेणो फेसादे सेदे मले तथा ४० स्तब्धलि
ममधोवाते मूत्रे कुर्वेति देहिना हरेति जीविते केवि द्विषमास्ते महाविषाः ४१ शिरसः पादपर्यन्ते श्रीकारन्यासपांडुरं स्वपाश्वे
भ्रमयत्तु ह्ये मे श्रीस्वस्त्वं करोति ते ४२ दशाष्टसंख्यारं फान्तिवित्तोतर्विलेपनात् पूष्यरूपाय योगेन हृष्टिकानो विषे हरेत्
आदित्यमेवितो हेति निःशेषालिविषे डुते शिवकंदीशपादानां स्मरणार्हा त्रिकोत्तमः ४४ आदित्यरथवेगेन विल्लवाद्भवले
नव गरुडपेक्षतिपातेन भूस्माराच्च महाविष ४५ जः जः जः ओं श्रीपद्मयोगिपादात्ता श्रीशीवोत्तमप्रभपादात्ता निर्गुणो
पत्रनिर्यासनस्य मोहे प्रयोजयेत् मर्दनं च जरेकं पेकर्तयेत् सर्पिषा भूशं ४६ गोमूत्रपिष्टधत्तं रघुलेपेन शम्पति शादोर्कं

४२

५

दीरसेषुक्ततरेगरिमुमूलतः ४० सेदः शोकोयलालायाः प्रावेलिंगस्यवोत्रतो ससैधवाज्यनस्येवासर्वेषोशोतिकारणो ४८
 चेदनस्यरसः पेयः कर्पूरेणसमन्विते सर्वेषुवातदोषेषुविषजातेषुशस्यते ४१ विडंगमुस्तापिबुर्मदवीजेकद्वयैवारुनिशा
 समाने सपिष्यगोमूत्रपुतेसमस्तेडुतेविषेहेत्यतिनोजिताक्षः ५० मयेवनदशनादिभ्यांकर्पासस्यजटाभृता कर्णशूक्ता
 रतोहेतिविषेहृषिकसंभवे ५१ घृतार्कडग्धलेपेनमधुकसेदतोयवा सैधवोस्त्राज्यपानेनहृषिकस्यविषेव्रजेत् ५२ शिला
 कुंकुमकुण्डेननक्तमालसिरीषयोः बीजेतनिर्मितोगोलः कामयेदालिनोविषे ५३ अधोनीताविषेहेतिनीताचोर्द्ध्वप्रदीपये
 त तलसीमूलिकापुष्पेष्टहीताहृषिकोद्भवे ५४ रोचनादादीमीमूलैश्चत्रकंगजलदिजे गुटिकाहृषिकोद्भूतेविषेसंक्राम
 येडुते ५५ उभलदिभवेक्षत्रेक्षेष्मातकफलकृता गुटिकाविषसंक्रामेत्तृणस्याकुरुतेलिनः ५६ गजलदिशिलिंधा
 कंडुगधशूलफलोद्भवे गुटिकाकोलिदेडस्याक्रामयेदालिनोविषे ५७ शिलातालकसंभानिकुसंभेयावकंसलः पथ्या
 भानपतंगस्यकर्कटस्यपलेखेः ५८ दीरमेभिः कृतोगोलोहृषिकालीकपाणितः पृहीतोयेनतत्रापेक्रामयदालिनोवि
 षे ५९ उन्नरदिगातदाडिममूलगोपिशतसेयुतागुटिका हृषिकविषसंक्रामेत्तृणस्याकुरुते ६० शिरसःपु
 दहेतेनाहिनाविहेविज्ञेयोवार्त्तिकोत्तमेः ६१ तस्मारुविर्जरोमूर्त्तवत्तः पीडानिसध्रमेः
 दहेतेनाहिनाविहेविज्ञेयोवार्त्तिकोत्तमेः ६२ नानारेषासमापुक्कारेषाहीनामपिडुमे ६३ स्वर्णवर्णशरीरायेतत्तस्यशोत्रि

४४
 ४५
 ४६
 ४७
 ४८
 ४९
 ५०
 ५१
 ५२
 ५३
 ५४
 ५५
 ५६
 ५७
 ५८
 ५९
 ६०
 ६१
 ६२
 ६३
 ६४
 ६५
 ६६
 ६७
 ६८
 ६९
 ७०
 ७१
 ७२
 ७३
 ७४
 ७५
 ७६
 ७७
 ७८
 ७९
 ८०
 ८१
 ८२
 ८३
 ८४
 ८५
 ८६
 ८७
 ८८
 ८९
 ९०
 ९१
 ९२
 ९३
 ९४
 ९५
 ९६
 ९७
 ९८
 ९९
 १००

हरेतिदेहितो जीवेराजिलाविषमाश्रमे ६३ सर्गवर्णशरीरायेतत्संस्पर्शात्रिणादिकं द्विधाभवति तेरेष्टोः कथं जीवेति जेतवः
 गो जिह्वा फलिनी शक्रवारुणी वा विषायहा राजिलानो फवेपीताङ्गे कारोवेशवाचकः ६५ गोभिलालीढमेगं यत्रास्मेनेगं विनि
 क्षिपेत् दीप्यते लेततस्तीव्रे विषे नश्येति देहिनः ६६ त्वर्जरदष्टमेगं वा स्वेदयेत्प्ररक्षयतः पश्चाद्दवा विषे हेति पिंडी सा ज्यार्क
 यत्र जा ६७ शिलातालककुष्ठानि भावयेत्सुरसारसैः याति तत्पानतस्तीव्रे विषं मूषकसे भवे ६८ अपामार्गस्य मूलानो
 मथुना सह पानतः नश्येत्प्रातु विषं किं वानकुलस्य यलादनात् ६९ फुरते लसमाश्रुते रविङ्गं पुनो विषं हेति पाना
 कषा यो वा सा ज्यकुलस्य पानतः ७० आतुना भक्षितस्याथना मोक्षार्थं समुदरेत् मार्गशालिंदिये हरेत तत्स्य विषं भवेत्
 सद्यते मेव नादस्य मूले वा तलसी भवे तंडुलौदकसे युक्ते पीते कीटविषायहे ७१ अकुलपत्रधूपेन यद्वा केशसमाधितैः
 सकुभिः कुटुतैलाक्नेर्याति मत्स्यविषं क्षये ७२ शिरीषफलसे युक्ते वज्रीक्षीरे च भेषजे हेति भिंडी जटामत्स्यं सद्यता सकटत्र
 या ७३ कटुत्रयं शिशुकं रजवीजं हयं निशयाः कपिककुबीजं निहेति पानेन विलेपनेन विषं समस्तं हृगोयिकायाः ७४
 मेव नादाविता हेतिका कोडा विविधे विषे शिखिपित्रयुतो वायकालपीलुर्विषायहः ७५ प्रस्तराहे सपादी च गौरिकारज
 नीहयं नावदेत विषं चेति निःशेषे लययोगतः ७६ अपामासुरभिगोजिह्वातिः शेषप्राणिसे भवे नावदेत विषं चेति मथुना
 सह लेपतः ७७ तप्रायाः स्वेदितो मृग्यां वरघाश्रनि चर्षणात् आक्षिके नो हते कंठे विषं शास्यति देहिनः ७८ गोधेरस्य विषं

पातिकेणारी मूलनश्यतः श्रेणिमत्स्यविषेस्वेदाकृतचिकुसपिंडितः ८० केसरतगरसेठीमरिवेचेतिलेयतः मदिकावावि
 येयहावृतसेंधवलेयनान् ८१ वृकयात्रशृगालदातरक्षदीपिवाजिनो रुधिरंस्त्रावयेदेशादेहेलोहशालाकया ८२
 व्याघ्रादिकविषोन्मादेहेतिश्वेतपुनर्नवा भक्षुरार्कपयोपुक्तापीतामलविरेककृत ८३ विषत्रैरोषधैर्मन्त्रैः पश्चात्स्त्रानेक
 तेसति निर्हेतिलभतेक्षिप्रहिंसप्राणिविषातरः ८४ भेत्तूरस्परसोडगंधेपलनेगडसर्पिषी कुकुरस्यविषेचेतिपानात्म
 नस्यडःसहे ८५ उपानस्ताडितेदेशेयश्चाक्लेशसमान्विते निवडेभस्मानिःक्षिप्तंसारमेयविषेव्रजेत् ८६ कनकस्यफलै
 र्लेयःसर्वाजैस्तेडुलोभसा पुनकस्यविषेहेतिगोजिह्वामधुनाथवा ८७ वरनिवप्रमीवल्ककषायाहेतिलेयतः निःशेष
 देवयोनीनोनतदेतविषेडुते ८८ एकावाहेतिगोजिह्वानिःशेषप्राणिसेभवे गरलेमधुनापीतापिष्टातेडुलवारिणा ८९
 डग्धनस्योषधानेवावृतस्यमधुनासह प्रसूरीवाविषेहेतिनानाजीवसमृद्धवम् ९० सगेरिकनिशाद्वंद्वलेपोदंतनखो
 द्वे विषेहरतितामिस्रेनिविडेभास्करोयथा ९१ विमर्षेहेतिमर्कयाःप्रभूमाक्षिविशुलिका वैध्याकक्षौठकाकंदलेपो
 नेकविषायहः ९२ शार्करान्वितगोडगंधेरूष्मोडरससेपुते गूडेपीतेमदोयातिकोश्वस्वर्णयोरपि ९३ बुलुकैर्जलपा
 नेनजिह्वाघर्षणकोथवा शृंगीफलमदोयातिषटिकाभक्षणेनवा ९४ गूवाकस्यमदेहेतिपुंढेतोबुलबूर्णजे भक्षि
 तेलवणोतैलेकेशावाणमथोक्तटे ९५ शिरीषोमेघनादश्चनवनीतसमान्वितः भक्ष्यातसेभवेशोफेहेतिलेयेनदेहि

ओं.
॥

नः ॥६६॥ हृतोदनेन तोयाति केंद्रतिः कपिकच्छुजा यातिलता संमंशी च मिश्रदीता विलेपतः ॥६७॥ अगस्त्यपत्रनिर्योसलेपोलता विषाय
हः गोजिह्वा मूलिका सापिलेपो वातात्रिरस्यति ॥६८॥ मूलवीजान्विता पिष्टा कांजिकेन प्रलेपतः हलिनी देवदाली वा डागिका स्फो
टनाशिनी ॥६९॥ कटुतैलान्वितैलेपात्सर्पकेंद्रकभस्माभिः रव्यः शम्पतिगंडस्य प्रकोपात्स्फुटति फ्रवे ३०० नीली पटोलमूलानि
जलपिष्टानिलेपतः हरेति घृतपुक्तानि जालागर्दभवेदनां १ शीतली वीरयत्नेव गोजिह्वा मूलिकोत्प्लुता उदिये वा घृष्टा
कैपीतस्त्रेडुलवारिणा २ उपसर्गे प्रवाते वा निशाचिता फलान्विता तासां करोति सारोधे पिष्ट्वा पीता ववारिणा ३ शीतली दोष
सेता पेजाते मधुविमिश्रिते निहन्ति कुरुनेदि प्रपीते पथे पिते जले ४ आदाय शल्यपत्राणि शीतली सेव्ययाथनैः खिन्नैरातुरना
म्ना च याति शीतलिका समे ५ विषस्यानविधिं वा क्लिप्ता वरस्य समासतः विषमयधिना शयर्त्ता मेडलश्वकं ६ उकारोदरमा
ध्यस्त्रेसाध्यनामलिवेदुधः तदाद्येष्टदलेपयेत्तदकारोदरास्थिते ७ वेदमेडलमध्यस्थे तत्सर्वतदहिः पुनः पार्थिवे पुनर्मितेषा
जीवरत्ना शिवोदिता ८ भूर्जे रोचनया लिख्य जीवरत्ना मिमो बुधः वधाशिरसि वार्त्तस्य तस्मै देयेत तोविषं ९ आतुरस्य ततः कु
र्यात्सरीक्षा शोभनोदतो विषग्रंथिं करेदत्ता प्राङ्मुखे मेडलोपरि १० उपरिष्ठातरे श्वर्मेकारे परिजानुनि कटौ हस्ते ततः शीर्षे
विम्यस्यामलतेजसां ११ आतुरं गरले ग्रंथिं भूमर्याः परिमंत्रयेत् शुभं विहं परिजाय विषं संदेये वनाम्यथा १२ ओं भूमरिभ्राम
रि सर्वविषनिपातनिखाहा सुदिते उवहे धृता वामहस्ततले विषं नीलकण्ठा एतादृशात् अथाहारो गणेतये १३ भूमध्यं केंपते यस्य

॥

गात्रकंपोतिलोहिते लोवनेनविषेतसैदेयमीश्वरभाषिते १४ वालेहृदेकशोस्फलेहृदोस्फेष्मावितोस्थिरे सखिरापजीर्णितेनैव
 विषेदेयविपश्चिता १५ मूलेदलेपुष्पफलंरसेवडग्धेतथाधातुजकंदजाते रसोद्भवेस्वावरमाद्भवेविविषेप्रबुद्धदशभेदभिन्ने १६
 प्रलापोद्देदनेमोहोमूलजेपत्रसंभवे जंभाणोद्देदनश्वासःपुष्पजेवातिमूढता १७ मूत्रशोकोरुविदाहोजायतेफलसंभवे का
 कंशपमावदोर्गंधोस्फेष्माशिरसिवेदना १८ भवेतिगरलेसारच्छालिनिर्णयसंभवे फेनोद्भमोजडतंवविरेकः दीरसंभवे १९ हृडावता
 लूनःपीडामूर्च्छाधातुसमृद्धवे कंदजेहरतिश्राणात्स्वल्पमप्यशितंविषं २० कपिहालाहलेवालेकंदमेमूलिकाभिधे वत्सना
 भेतथाश्रेणीमहाविषविरादजे २१ पञ्चकंकालकूटेचसार्षपेसुस्तकंतथा त्रयोदशविधंजेयंकंदजंवार्तिकैर्विषं २२ मर्कटेनभ
 वेनोहोहासपातौवदेहिनां हालाहलोविरोच्यासोविवर्णतंवजायते २३ वास्तुभःकंधराभेगोवालकेकंदमेस्तुतः विरे
 कोहृदयेपीडामूलकेशोफवीतयः २४ ग्रीवाभेगोतिपेसंववत्सनाभेदशोर्ध्रमिः कृशात्तमदरेहृदिदाहःश्रेणीविषेभवेत् २५
 हृत्सूलंयंजभेगंवमूर्च्छाश्रास्यान्महाविषे वैराटकविषेपीडामस्तकोरुषुसर्वतः २६ पुंडरीकेभवेच्छाणाट्टिर्हृदिस्तथोत्रे
 स्पर्शाऽपानतथाकंपःकालकूटेचसार्षपे २७ वातोदकोमहाशोफोसुस्तेकधेपपुर्भवेत् वेगाभवेतिसंमेषोक्रमशः क
 ययामितान् २८ मूर्च्छात्रासःस्वराजिद्धादाहकंपत्ररादयः प्रथमेशोषेमूलेवहृत्पीडास्यादितीयके २९ तृतीयेतालूनःशो
 षःमूलेहृदयवेदना हिकाश्यासौशीरोजासंवतर्षेयंवेभवेत् ३० पर्वभेगोर्गवैवर्ण्येषष्टेज्ञानविनाशने स्कंधपृष्ठाकटीनां

ॐ. १२
स्यात्ते गोवेगो वसुमसे ३१ विषवेगामिनिज्ञातामेवैस्त्रे निवारयेत् मेघमात्याख्यमेवैण नीलकंठशिबेनवा ३२ ओं नमो मेघमा
लेविमले हरविषवेगे हो २ शवरिहो २ शवरिहो २ शवरिशो बेलें वे सर्वविषनाशिनिसहामायेहो २ ले सः षः ठः स्वाहा जः
जः जः सर्वविषनाशिनी मेघमालानामविद्यापटितसिद्धा ओं प्रोरं त्रीठः नीलकंठा यस्वाहा मेघः ओं अदि मदि ग्रामदि मा
मदि भगवान् कश्यपो ह्याययति स्वाहा ओं अदि मदि महाविद्ये विनते दिव्यरूपिणि हर सर्वविषं स्वाहा इति वा वंध्या कर्कोटिका
कंदः पीतः शीतोनुनाथवा नश्यतो लेपतो वापि निहेति विविधेषु विषेषु ३३ हया विलोगली कुष्ठं चित्रकोरविवासवौ विषहाला
हलेभूतं जालागदं भवेदनो ३४ शिरोक्षिगरल रोगो वनेति लेपाशने कृते अविंसे योगराजस्य प्रभावो विषनाशनः ३५
रजनी सैंधवे दौंडे से घृतं घृतसूत्रमे पाने स्मूलविषार्द्रं सर्पदष्टं स्पृष्टं वेष्टते ३६ सैंधवे मरिचैस्तल्पे निवरीजेतयोः समं घृतं
पानो गदं हेति विषं स्थावरजंगमं ३७ भेगे श्वेतो हि जं विडिरक्के क्षत्रियसेनकं पीतं वैश्यं परं शूद्रं देवतद्देदा वहवापरे ३८ रसायने वि
षे विप्रक्षत्रियं देहपुष्टये कुष्ठनाशे प्रयुजीत वैश्यं शूद्रं वधाय च ३९ काकपादो किन्ने भेगे ति र्यशेषमविडकं वर्जयेत्सर्वकार्येषु वि
षमे विविधेषु धः ४० अशीतिर्यस्य वर्षाणि दशावर्षाणि यस्य वा विषंतस्मै न दातव्यं दत्तं वेदोषकारकं ४१ ब्राह्मणो दीयते कुष्ठे क्ष
त्रिये विषलक्षणं वैश्ये व्याधिषु सर्वेषु सर्पदष्टाय शूद्रकं ४२ कोबनाभं भवेद्भेगे पशुगोधान्वितोपमं रुद्धं च वातलं विडि
ब्राह्मणो रोगनाशने ४३ नेतकं मध्यतो रक्तं वडवीर्यनृपाक्षयं पीतवर्णं सरूढं च वातलं वैश्यजातिकं ४४ अजाश्वे गोपमो

कृष्णकटुकं मधुगोधिव प्रथमेयवमात्रे तद्वदशात्सदिने सति ४५ नीलकंठस्य मेत्रेण भूमयो वायुमेविते आतराय प्रदातव्यं विषे व्या
 धिहरेवरे ४६ एवं एवं वदातव्यं एकैकं वर्द्धयेद्यवान् यावद्यवत्रयं धीमात्मात्रेण परिकीर्तिता ४७ शौचक्रिया सदा कार्या शकम्
 ललवणोत्थजेत् काले वशीतले देयं डर्दिने परिवर्जयेत् ४८ शरङ्गीषावसेतेषु वर्षासु वलदापयेत् चतुर्मासैर्हरेदोगान् कृष्टलूता
 दिकानपि ४९ आग्नेयमेडलांतस्ये संविंत्तात्तरविग्रहे प्राणवेहस्तमध्ये स्पृजलेते विंतयेद्गुरु ५० उदीपितविषो नेन तत्ताणात्
 ततिप्रवे चेदमेडलमध्यस्येव कारामृतजीवितः ५१ उत्पापयति नेशीत्रमाविष्टेति विषीकृते वायुमेडलमध्यस्ये कृष्णस्य
 स्पे विविंतयेत् ५२ आतरात्रिर्गते ध्याता धूम्रवर्णं विषेततः सस्योगेत द्विषे ध्यातकामयेद्वायुवेगतः ५३ ओं नमो भगवति रक्तो गि
 रक्तलोचने कपिलजटे कपिलशरीरे कट्ट २ नट २ भंज २ मूलो ग्रपाणि उग्रवेडे तर्प्ये महातर्प्ये कृष्णे अतिकृष्णे इदे मानवश
 रीरे अभुप्रविश्वभ्रम २ भ्रामय २ तत्प २ वक्ररूपे सरूपे विलासि निरक्ते कृष्णो गि पूरयस्ते भय २ गोभय २ आदेशय २ विश्व
 रूपिणि रक्तपटिरूडो मायातापयति क्रेफट्टः ठः एषा सस्यावेशविद्या ओं त्र्यौ द्यौं ये येवमेत्रेण मेविते वैरिणो विषे कृष्णे ध्याता
 प्रदातव्यं विषवादे विपाशिता ३५४ ओं नमो भगवते पार्श्वयत्नाय द्यौर्द्वौ हं कुन २ केय २ पुराणदृष्टमावेशय २ स्वाहा इति श्रीप
 रमशौवागमाचार्य श्रीरामवेद्रवक्रवर्तिवीरश्रीकंठशिवपंडितविरचिता योगारत्नावल्यां समस्तविषनिग्रहोत्तमप्रथमः
 परिच्छेदः ओं नमः शिवाय पातवः सशिवोदग्धे वस्योऽप्यलयाग्निना भस्महर्णन संशर्णयस्योद्भूतनकर्मणि १ प्राण

ॐ.
१३

स्यविश्वस्यविशिष्टहेतुं तमेसमस्तस्यतमोनिषेविते अपारसेसारसमुद्रसेतोशिखेसुरदेवि विनाशकेतं २ अथवन्मिश्रसूतस्यभूतते
त्रयसेग्रहे ग्रहभूतजरकरशाकिनीदर्पनिग्रहे ३ भूततेशाणियवेशः प्रोक्तावन्वद्धधावणे भूतत्रासेवकर्कोटं मुंडमालेकरोटकं ४
देवोनागस्तथायश्रोणधर्वोत्रसराक्षसः तृपोवैश्यायसूदश्वयंतरोहेउत्तमी ५ दशदिव्याग्रहाः प्रोक्तास्तेष्वेव्येषुभूस्थिताः
प्रलायः संत्रिपातायोभस्मकः कश्मलौत्तजः दंदैत्ययोनिजनामानोअपसारोमदाग्रहाः पर्वतेजलधौनयामावर्तेसिंधुसंगमे
एकवृक्षेनिधिस्थानेक्षुपोयानजलाशये सिद्धस्थानेश्मशानेवविवरेदेवतालये ८ गोकुलेष्वमगोहेषुग्रहास्तिष्ठेतिसेततम्
तस्मादेतत्प्रदेशेषुनतिष्ठेदश्चित्रैः ९ कुराअपिग्रहामर्त्येनिग्रहोतिच्छलेविना कुट्टेहृष्टेवियोगार्तेभीतेत्रस्तायमातिते १०
विंताशोकोनितेनष्टेद्वयमुक्लिष्टदृष्टिते क्षेत्रारण्यस्थितेरात्रामृणार्थेप्रर्ववैरतः ११ गोत्रजः स्वग्रहावस्थापराभूतः सुरेरितः
कालेनैवाथवादिष्टोग्रहोऽग्रहादिप्ररुषे १२ सूरिकोऽर्ध्विशीस्नातोविवश्रोवतरेस्थितो कामात्ररामृतस्नातोऽंश्वलीमव
कोक्षिणीम् १३ तैलाभ्यक्तोविलिप्तोऽंगीहसंतीमपमानिताम् हृष्टांमूढोन्वीनोऽंग्रहाग्रहोतियोषिते १४ रंतकामः प्रह
तावावलिकामोमहाग्रहः ग्रहणातिमानवेडुष्टः प्रजितः प्रतिसेवति १५ अज्ञातवालिसंज्ञोयोऽकुर्वेतिग्रहनिग्रहे महाग्र
हास्त्वयवात्रमर्मस्यविधायिनः १६ अंगक्षेदेग्रहेऽणायः करोतिनरोधमः ततः त्वस्यपरंपात्रेसपवेदप्रजायते १७
कोयोनिद्राक्षधाकोक्षाहर्षोमूत्रेसुलोचनं शुभगंधाः सतेजस्वीशुविरुत्फललोचनः १८ देवग्रहग्रहीतस्यविद्वेऽश्रीशो

१३

भुनोदिते गंधमाल्यप्रियोगानेनर्त्तनेनसखवादने ॥ कुरुतेसुरतःप्रीतिविहंगेधर्वदूषिते पर्वतेरमतेरकलोवनःक्षीरभोजनः २
 प्रथोटहिलंलज्जिह्वाप्रुष्पमाल्यजलप्रियः उरसायतिनारोणगृहीतस्येगितेमते २ उमतेवालकैःसांझपाशुकीडारुविःसदा
 कौमारेणगृहीतस्यविहमेतडदीरिते २२ रोदट्टिरितिक्रीर्धीभोजनेबुर्मुदान्वितः मयमोसप्रियोतिसेयदालिगितवेष्टिते २३
 मयमोसरतोनिसेधावत्याशासमीक्षते स्तन्यशामतिवासश्चराक्षसालिगितोनवः २४ ब्रह्माविस्त्रुर्हरःशक्रोविशाखोवरु
 णोप्यहं त्रैलोकोमत्समोनास्तिवदत्तसुरवीक्षितः २५ तयस्वाध्यायसेपुक्तोब्रह्मचारीशुविःसदा वेदशात्रपुराणानाम-
 र्थज्ञोब्रह्मराक्षसः २६ स्तौतिशूरैरुसत्पूनेपुद्गेवांक्षतिधावति ब्रूतेसगर्वमित्येवंनरः क्षत्रियदूःखितः २७ वपलोभाषतेभू-
 रिनिपुणःरुषिकर्म्मणि उर्वावाक्कररक्ताक्षोवैश्याविष्टोमतोनरः २८ नतास्यःकुरुतेभूमौलेखनेगोत्रकेपने मेच्छस्पर्श-
 नमित्यादिपूद्रालिगितमानवः २९ समस्तग्रहवेष्टायांविदधातिसकृत्सकृत् नरोसौद्यंतराविष्टोत्तेयोदेशिकसत्तमैः ३०
 हननेरोदनेजल्पेवीक्षणैरोद्रलोवने कुरुतेनैवनम्रास्योत्तेयोहेडेनदूषितः ३१ देवनिंदापरोदेषात्स्तौतिदोःस्फालभंसुदः
 कुरुतेगात्रकेपंवदानवेनादितोनरः ३२ बद्धाणीचिंतितानर्थान्वेत्तिमोसरुविःसदा अजगंधिश्चलच्चक्षुर्योनिजग्रहरुषि-
 तः ३३ उच्छिष्टभोजनोगात्रंकर्दमेनविलिप्यति जल्पनेरोदनेहासंकुरुतेकश्मलोक्तिः ३४ अर्थस्तुब्धोतिभग्नोगोर-
 क्ताक्षोदीनभाषितः विपरीतश्चलदृष्टिरेत्यजग्रहदूषितः ३५ प्रलापीसततेगात्रंडवैमोदयत्यतिनिष्ठुरे ब्रूतेप्रलापसे

ॐ.
१४

क्रुद्धः कदाविजायते सखी ३६ शीतलोगोमथाद्यष्टिः कंयते तीव्रजल्पति सत्रिपातग्रहग्रस्तो नरोऽऽविन जीवति ३७ सुखपा
दकरणीवः फेने संवति मस्यति अपस्मारी पुनः स्वस्थः पतितो तिष्ठति क्षणात् ३८ शुक्रांगो बलहीनश्च वज्रभोजी न दृष्यति ३
रुषो भस्मका विष्टो विज्ञेयो तीव्रऽऽवितः ३९ अंगुष्ठे गोस्वकी मृदा देवानो पर्वसंधिषु प्रदेशिनी च यक्षाणां गोधर्वा मध्यमा स्मृ
ताः ४० अनामा फणिना मक्का भूतानो वकनिष्ठिका राक्षसी करष्टे यतत्र लेख्यारक्षसां ४१ कशभां व्यंतरी मृदा कीर्तितान
व संख्यया बल्यथीरतिका मेवाहंत कामो महाग्रहः ४२ मानुषे देहमाश्रित्य नानाभा वैर्विवेष्टेते तत्संख्येयपरिज्ञाय मृदामे
त्रैः प्रयोजयेत् ४३ समस्तो गलिरप्राणिता उयेदथ यो निजः विभर्ति तर्जनीं विप्रो मध्यो राजा तनामिकां ४४ वैश्यः सूडः क
निष्ठा व्यो व्यंतरः सकला अपि कश्यपादिक भूतानो न मृदा स्तेत्रभीरवः ४५ वामावाशग्रहा ह्येते वामदेवेन निर्मिताः यत्किं
विक्रियते कर्म तत्सर्वं वामपाणिना ४६ तस्मात्समाधिशुक्लेन मेत्रिणा वस्यवारिणा ग्रहः संस्पृश्य वक्तव्यो ह्येते सत्ये यथोदिते ४७
को भवान्किमिति ते किमर्थं मानुषो भूतः का पूजा दीयते तस्यैव हि सत्यं किमिच्छसि ४८ पदेनोतरिते कृता वामहस्ते प्रसा
रयेत् शोतयिता ग्रहं मंत्रीयाथा तथ्यं वदेदिति ४९ अथ अन्योन्यमाचार्या ग्रहसंवादकथ्यते भगवदर्थं यते लिंगो लोचनेना
सिकां कटिं वदने रसना मूले दंष्ट्रां शिरसि ह्रालिकां ५० पादं करेऽधरे देतान्कपोले कंधरांतथा जंघां कौंडे भजेष्टुं जठ
रे हृदये नवान् ५१ नाभौ सखे रवौ वाङ्मेदिग्भागे विदिशं सखे गोधर्वं महाहासे चङ्गे कारमशुभं शुभं ५२ पातका मुखे विवेधेव

४७

१४

फेत्कारेवरकदरे त्वङ्गेदंडविश्वलेचशक्तिसंयतजानुनि ५३ अंगुष्ठेतेजस्वेतागंबेदास्थानेपरस्परं ग्रहाःसेवादिनःख्याताः
 शोभदेवेनपुगमतः ५४ उःस्वप्नेशक्रत्रापेवारात्रौपश्यतिमानवः प्रसारितमुखोभीतोदिवोच्छासोनजीवति ५५ आधारव-
 क्कनिर्घातशक्त्यानिर्गतयारवेः ताडितेवदनेस्वेयोनापिधत्तेगतःसदा ५६ शक्तिह्रींकारः समयान्यालयेयस्तुतेग्रहेषु
 जयेत्सदा गौथेःपुष्पैःप्रदीपैश्चवायपानादिभिर्बुधैः ५७ यदिब्रूतेनृतैर्किंवित्यक्तःस्यात्सर्वपातकैः सत्येग्रहेषुनागेषुत्रि-
 दशेषुयतःस्थिते ५८ नजहान्ति यदापात्रेसमयोत्रैवमन्यते तदातेताडयेदंडैर्दशभिःशिवभाषितैः ५९ वेधनेप्रथमःपाशै-
 र्हितीयस्नाउनेमतः त्रितीयोदहतेख्यातःचतुर्थेमेदनेभवेत् ६० पंचमोनयनोद्देधस्योमर्मप्रभेदने सप्तमोमध्यदाहश्च
 ख्यातोमोटनमष्टमः ६१ नवमःशूलनिर्भेदःआधेशोदशमःसूतः एतेदेडाशिवाख्याताग्रहानिग्रहहेतवः ६२ पाशमुद्रास-
 मायुक्तःसेवर्तौवेधधर्मणि ताडनेलकुलीशेनसहदेमोलिभुद्रया ६३ वह्निमुद्राशुतोदाहोनागरुडोयभेदने पिताकीदे-
 ह्याशुक्रौवालिरुडेदिभेदने ६४ वलीमुद्रान्वितोक्षेयोहिरेडःशक्तिमुद्रया मर्मभेदेतथावक्त्रीमध्यदाहसमन्वितः ६५
 संहारमुद्रयाक्षेयोमोटनेवायुमुद्रया उमाकांतोयशूलिन्यालोगलीशूलभेदने ६६ सोमेशःक्षोभणीयुक्तोक्षेयश्रावेशक-
 र्मणि दशमुद्रासमुद्राभिरान्वितादेउकर्मणि ६७ ओंह्रींकारादिक्रुटस्याःश्रोतःपाशुयतान्विताः मंत्राण्योसमदिष्टा
 भूतमंत्रेषुशोभुजा ६८ सेवर्तःक्षेयताकालेयवालीरेफणीश्वरः लकुलीहेहिरेदेडोभेशोवक्त्रीडेयलोगली ६९ उमेशः

ॐ
१५

शेउकारेवसोमनाथोववस्थितः सूत्रयोक्तमारुह्याग्रहग्रामनियामकाः ७० ॐ ह्रीं ह्रीं ह्रीं श्रीं श्रीं श्रीं पञ्चहः ॐ फट् भूतेशायसमेव
नैकायनमः ॐ ह्रीं ह्रीं ह्रीं श्रीं श्रीं श्रीं पञ्चहः ॐ फट् भूतेशायसमेव २ पिताफकिनेनमः इति सर्वत्र उक्तमन्त्रमभूतानां मेण्डलवसुपाणिकं
अपरेषांतदर्थेन भस्मांगरेषकाकृतं ७१ भूतेशोमातृवक्रेण प्रतेमध्ये प्रसजयेत् वहिरेन्द्रादिलोकेशायष्टव्याः स्वात्मनेत्र
तः ७२ वीजानीडादिविस्थितलोकेशोनादशक्रमात् लींरीं श्रीं वृं वृं वृं सौहं ईं श्रीं वाचकानिवै ७३ भूतेशोवद्गरावणं शं
खं वामकरेविभेदक्षिणेलोहकंकाणं आत्मरक्षांततः कृतापूर्वद्वारेवालंक्षिपेत् ७४ विधायैवेततोमेत्रीकुर्याद्ब्रह्मविनिग्रहं
सुग्रीवप्रसुखैर्मंत्रैः सर्वभूतभयैकरैः ७५ ॐ नमो भगवते रुद्राय विलि २ मिलि २ पञ्चपतिरात्राय यतिस्वाहा एव वलि
निवेदनमेव ॐ नमः शंकर रुद्राय कुरु २ मरु २ सर्वभूतसमयेतिष्ट २ स्वाहा भूतगृहीतस्थायिवावेधः ॐ नमः पञ्चपतेयेना
नाभूताधियत्रये ॐ नमो रुद्राय लल २ खड्गपवणवलिविहर २ नृम २ प्रमशानभस्मांचितशरीराय त्वद्गोत्रं चैटाकपालमाला
धरापयाप्रचर्मपरिधानाय शशांककृतशेषराय कृष्णसर्पयशोपदीतिनेचल २ वल २ वला २ अतिवर्तकपालमालिने
हन २ ह्रीं सर्वभूतानिनासय २ मेण्डलमध्येकट २ रुद्रोक्तशेनसमयेप्रवेशाय २ आवाहय २ चेडासिधाराधियतिरुद्रोत्ताप
यतिहं फट् स्वाहा खड्गरावणः सर्वभूतज्वरादीनाशयति ॐ ह्रीं ह्रीं वज्रकायवज्रतंडकपिलपिंगलकुर्धकेशमहाव
लरक्तमखतडिजिह्वमहोरौद्रदेष्टोक्तट २ कह २ करालिनेमहाहृष्टप्रहारिन् हलेकेश्वरवधायमहासेतबंधमहशि

१५

ओं.
१६

ओं ह्रीं मां त्रैलोक्ये वायुं फट् फट् ॐ अचोरेभ्योः अचोरेभ्योः चोरेभ्योः चोरेभ्योः सर्वतः सर्वसर्वेभ्यो नमस्ते हृदयेभ्यः अचोरमे
वः आर्द्रं दुष्टं रसेषु कौहकारे रसेषु तः सर्विन्दु अक्षरो चोरो प्रवाशांते नमो नितः ७५ रविताडी विनिःक्रांता माया जल
नसेत्रिभा आविष्टे योजिता तीव्रा कुरुते भूतनिग्रहे ८० माया हौकारः मंत्रो हतोऽपि दुष्टतात्वात् त्रैलोक्ये नो ग्रहाः निर्वा
र्यः सतदा पानधूपनस्नानादिभिः ८१ गोमृगसर्पनिर्मोकः कर्षासास्थिववानवः ॐ त्रविष्टा तषाः केशा मरिचै हृती
दये ८२ हे निशेष्य कं पित्रे मायरे कुंडरुः फले कामस्य वक्तुं लेशे निर्माल्यं मेलितं समं ८३ धूपो भूतग्रहादीनां श
किनी फणिनामपि उच्छेदं कुरुते शीघ्रं तमसो भास्करो यथा ८४ पुराहितं निनिर्गुणं ववाकुष्टेशमा ल्यकं कनकायम
ये धूपः कुमारग्रहदोषहृत् ८५ श्रीवैष्णवं च तं हिं गुदे वदारुगवास्थिव गोवालाः शर्षपाः केशाः कटुकीर्णवपुः ८६
ओं त्रविष्टा हि निर्मोको गोमृगं मंदनी फलं हे हृत्तौ ववापय्या कर्षासास्थिववा ८७ व्यागरो माणि मायरे पिच्छ
मेकत्र मेलयेत् सपिप्पवस्तु मूत्रेण मूत्रोऽधारे दुधः ८८ एष माहेश्वरो धूपस्तद्रूपालिङ्गिताः किल ग्रहभूतपिशा
वायाः पन्नगात्ततस्तनाः ८९ शाकिन्ये काहिकदि विजराश्चातर्थिकोतिमाः तथ्येति लणमात्रेण ये वा मे विषका
रिणाः ९० गुग्गुलुर्लघुने सूर्यकंबुकः कपिरो मव शिखि कुकुटयोर्विष्टामलः पारावतस्यव ९१ एतद्रूपात्तग्रहाः
क्रूराः पिशाचा भूतस्तनाः शाकिन्यो हि जरो रौद्रानथ्येति स्पर्शमात्रतः ९२ अजने राजिका लु स्या मरिचैर्भूतमाशाने म

रिचेवाकुवीजिवमेतद्दोदमेजने ॥३॥ तगरंनिवपत्राणिशर्षपागुगुलःसमः क्षुण्णोवातिवधतरकरंजैर्भूतभीतिदः ॥४॥ भृगा
 जरसोनिर्वतैलशर्षपसंयुतः नस्योत्राशयतेभूतमूलिर्वस्त्रिजलेनवा ॥५॥ सहिंशुवारिणापीताभूकदेवस्यमूलिका शाकि
 नीग्रहभूतानोनिग्रहेकुरुतेऽश्वे ॥६॥ श्वेतापराजितामूलसंयुष्टेनरवारिणा सार्पिर्जलान्वितेनस्याद्गृहभूतभयंकरम् ॥७॥
 श्वेतापराजितामूलमाश्रित्योविधिनोहते वज्रीतोययुतेनसं सर्वग्रहनिवारणे ॥८॥ विशालायाःफलपक्वंहेतिगोमूत्रनस्य
 तः ब्रह्मराक्षसभूतानिकुष्टेवामरिवान्वितं ॥९॥ शर्षपानिवपत्राणिसर्पनिर्मोचकंपवा सहिंशुनिर्मितोभूयः शाकिनीग्र
 हनाशनः १०॥ काणसैंधवगोपितमरिचेर्मधुनोजने शाकिनीग्रहभूतानोदर्यविद्रावणोदुते १ पुष्पेक्षुष्माउतोयेनतिशोभं
 पिष्टानिर्मिता गुटिकोजनमात्रेणभूतग्रहविनाशिनी २ ओंनमोभगवतेरुद्रायनमः क्रोधेश्वरायनमोज्यातिः यतंगायन
 मोनमः सिद्धरुद्रोत्तापयतिसाहा शर्षपैः समवारजमौस्ताडयेदुतेग्रहोभवेति ओंनमोभगवतेरुद्रायदंडेरवत्राशानिफट्
 अनेनाशिवावेधेज्वरमुपशाम्यति ओंनमोभगवतेरुद्रायमूलपिशवाधिपतयेश्वेशय २ क्लृप्तपिगलफट्साहा जरत्रा
 वेशयति ओंनमोभगवतेरुद्रायक्लिंशि २ जरस्यशिरोज्विलतकरालमूलपाणोद्वेफट्साहा एषज्वरनिग्रहं करोति ओंनमोभ
 गवतेरुद्रायभूताधिपतयेद्वेफट्साहा एषज्वरनिग्रहं करोति ओंनमोभगवतेरुद्रायभूताधिपतयेद्वेफट्साहा जरंनिरीक्ष
 णान्मोचयति ओंनमोभगवतेरुद्रायलोहितोगद्वंफट् सर्वज्वरानुपशमयति पंचास्यादिभुजश्चादोसिहस्याभोगिभूष

ॐ
१७

॥ नेदिप्रोक्तशिवातेत्रोगणेशोजरभूतहृत् ४ मंत्रः ॐ हं नमः सर्वविघ्नाधिपायसर्वार्थसिद्धिदायसर्वदुःखप्रशमनाय ॥
ह्रीं भगवन्सर्वोपद्रवोन्नेभय २ ह्रीं हंगो गेनमः स्वाहा निष्ठाताशुल्लिकापार्थे हनमेन्नेत्रमंत्रिताः वदरीशंकवोजेतोर्विषमः
जरताशिनः ५ ॐ फू हनमतयेनमः सद्योजातस्तथाघौरोरुद्रोमतसिमस्यतः जरहरेति जेतनामशेषसिद्धवेदिताः ६ प्र
पुक्तासौगतीविद्यालिवितापटपलवे यावकेनजरंचोरेहेतिट्टावलोकिता ७ ॐ नमो बुद्धाय देवाय नमो धर्माय दत्त न
मः संधाय ३ यंसौगत्रविद्यापुक्तिः देवताहिमिलिल्याख्यासप्तमेवितकर्णटोलिवितादक्षिणेबाहौ वृद्धानित्यजरापहा ८
अष्टोत्तरशतं जस्तामेवैपादिकं रवौ जरग्रस्ताय तं दद्यादावाप्यौ जरशतये ९ हिलिहिलिमिलिमिलिह नसेह न अस
कस्यजरंवधामियेकाहिकं द्वितीयं तृतीयं चार्थिकं सर्वजरान्वधामि अमुकस्य वीरिकां वधामि स्वाहा ॐ नमस्ते विद्या
दायैकपादाय व्याज्रवर्मनिवृत्ताय धमवनेत्राद्युत्रिणीर्षाय दुर्द्वकेशजरकाय नमो नमः त्रिपादमंत्रः ॐ हूं हन्मन्नेत्र
गुणलंभकपिह्वं चकृस्वस्व एवेष्टयेत् तद्धमधूमतोयातिजरश्चातर्थिको फवे १० प्राणावादि कं हं कारो रत्रये पुनसेव
मः ह्रीं ह्रीं फडतिमोमंत्रः स्वस्वाहयतेजर ११ ॐ हूं ररर हूं ह्रीं फट स्वस्वः जरावेशः ॐ नमो भगवते रुद्राय
लपिशावाधिपतये श्रावेशय २ कृष्णपिरालफट स्वाहा जरश्रावेशयति अनेतेशाकिनीमंत्रे तथाते ल्पमयोच्यते त्वेवो
भूवरीभेदाद्याकिन्योहि विधामताः १२ तासोस्थानानिरूपाणिकथयामि यथागमे उद्याने दिव्यदेशेषु पर्वणेषु महावलाः

१७ १३

क्रीडेतिदेवतादिव्याभवयः पुरभमिषु नानाहयधरादृश्याविवर्योवरसिद्धिदाः १४ कथेचिदुदृशयेनमर्मलोकेवसेतिताः
 नानैश्वर्यगणोपेतादृश्येतेनसमेविना १५ क्षेत्रीपीठेतथाग्रामेनगरेविषयेपुरे वसेत्यनेकरूपेणशक्तिनोशोकिताः
 सदा १६ ब्रह्मादिसप्तमाहणवाहनाङ्गाकितेगृहे यस्याः साशक्तिनीतहैरेयातकुलसेभवा १७ हन्ताभिष्टुजंवा
 सुगह्यारुजठरेषपि ब्राह्म्यादिशस्त्रविद्वानिसंतिवेतास्तदात्मजाः १८ मूलाकारेपदपाशैस्सृष्टातेनभवेपुनः दस्य
 मानशवोद्गेशिकाविनावदनेतथा १९ तिष्ठत्यधोमुखीरात्रौभुक्तेसानिशिरादिति व्रजत्येकाकिनीहासंकुश्रुतेकार
 णोविना २० चक्षुषोः पुत्रिकायस्यादृश्यतेवोमुखोतथा पराङ्मुखीवसाज्ञेयाभवरीकुलसेभवा २१ मक्तकेशभूमस्ये
 कारेत्वात्रितयवेष्टिते आवर्तैः कोकिलारावामभूभगाचशक्तिनी २२ निस्त्रिणाकुस्तनीकुस्तोद्योत्यादौनकरोतिया
 शोवहीनोदृश्येत्तयंविहतेदधतेसदा २३ वेडिकामेवितः श्वेतश्वेतशर्षपैर्भालताहिताः स्रवतेजालिङ्गरासाधी
 तत्रनिमजति २४ ऐंफैवामेदेहिलि २ विवेखाहा तद्भुस्तनाभिमूलस्यलेपात्रमूत्रपिष्टया हलिमाजायतेगु
 ह्येप्रोक्तः स्नासोसुडः सहः २५ ललाटेतिलकंकुर्याद्भुस्तानोवतक्षेभसा पिष्ट्वासुगंधयातासोमेलकसप्तदृश्यते
 ताः नेवेधनेस्वेदनासौयः कुरुतेनरः सयातिनरकेचोरेङ्गाकिनीमिश्रभक्ष्यते ज्वालितेदृष्टमाक्षिष्टेभोतेसमृपभे
 दके निंदकेगुरुदेवानासुन्मतेप्रोक्तविहले २७ प्रहारविकलेकुड्मोयगर्भवयोपितो गृह्णातिदेवतादेशायोगि

ॐ.
१८

१४

नोमूनभःस्थिताः २८ कालीयक्षीकरालीवकंकालीकालराक्षसी जेषाप्रैताशिनीक्षेत्रवासावेतालिकानव २९ कालंवि
नानगृह्णातिरुद्रास्ताः शंकराशया रुद्रितेः कल्पितातेन कालितेः पञ्चभिः सयै ३० सकेतावहवः स्नासांमिथः सेभाषणोस
तिः जेषाप्रैताशिनीक्षेत्रवासावेतालिकानव ३१ अत्रीसियोनेतनास्यात्सामाताडहितावही भगिनीयोगिनीजीरीरामा
कवशाकिनी ३२ हेशदः स्वागतेदावशपशानेवाभिवादाने कुरुप्रापोवनीशद्वोमृतेहेसीचिरायुधी ३३ हकोरोल्यापु
षितेयोमामेमामिबलोपशुः पथिकायजलेदेयपाशोप्रायोभिधीयते ३४ अगुल्यास्वागतेद्वेतेयकयावामपाणिना
नृतिप्रतिनस्कारात्वातिप्रवमनामया ३५ दर्शितेहितलेयामिललाटेक्षितास्पृहो जानेदशीयतेवित्रापशौग्रस्ते
वस्तले ३६ मुक्तेगलेमृतेदेतानुविश्रामेजठरेस्पृशेत् मांसेच्छादंतनिर्घोषेशिवांस्पृतिरक्षति ३७ हसौताडयतेन्या
न्येवाहिकामातिडः खिता पार्श्वेस्पृशतिकुर्वेवंसद्यहस्तेमिथः स्पृशेत् कंदूर्यतेभगोरेतमिच्छंतीमेलकेनिशि ३८
तेगृहस्पृशेत्स्यशीदामहस्तस्पृशकिनी ३९ अगुष्टक्रमणेक्षेयामुद्राक्षेत्राभिधाबुधैः तर्जन्यामध्यमामुद्रामध्ययात
जंतीमता ४० कतिष्ठयातनामाख्यातयानामाभिधीयते केनामयोगिनीभाषाग्रशेषात्तातमीशते ४१ जायतेद्विविधे
पात्रंकीलितेमुद्रितेतथा अतपोल्लक्षणांकिविउच्यतेभेदसूचके ४२ सूच्याविहोपिनात्मानंवेत्तिभूमौयतत्पल जी
वतिग्रहरद्वंद्वंकीलितेभुविमानवः ४३ मुद्रितः प्राणिनिप्राणीवेदयामात्यपश्यति नभूतेबलयत्पंगकालदष्टश्वप्र

१८

वे ४४ ह्रस्वो गोभूचरीग्रन्थः सवयोदशदृश्यते कुततेदुतफुत्कारेभक्षितोस्मीतिभाषते ४५ सूर्यवाहस्पितामायात्रलिता
 वाग्रवादिका निहेतिशाकिनीदोषान्गृहीतेविधियोगिता ४६ मंत्रः ऐं ह्रीं क्लृं फट् मूर्द्धादिचरणेतेमंत्रन्यासोविधिः ओं न
 मो भगवते पार्श्वयक्षराजाय ओं ह्रीं शो ह्रीं फट् शाकिनीदोषहर २ क्लृं फट् इति वा वक्षीरमंडलोत्तस्योरेफोकांतः सविंदकः
 अपरोनामसेपुक्तः शाकिनीदोषहन्मतः ४७ मंत्रः ओं श्रीं प्रसक्तं मोचय २ रफट् ध्यानमास्यायहाः शब्देतारंसेवन्नति
 दुते हरतेशाकिनीदोषान्पापानीवमहेश्वरः ४८ जपतः पत्रनेग्रामेपुरेवाप्रेतवाहिनी प्राक्षयेतिस्मसेविद्धेचदेताः
 क्षोभमागताः ४९ ओं भूर्भुवः स्वरेत्यर्केप्रेतवाहिनीस्वाहा शाकिनीक्षोभणविद्या ओं नमो भगवते सुग्रीवायवानरराजा
 यङ्केकपिलनीलाय प्रसक्तं मोचय मोचयङ्केफट् स्वाहा इति शाकिनीमोचनमंत्रः अरिहृन्स्येनरवारिपिष्टेसहिं गुमूलं
 रविजंनिपीते थराकदेवस्यजटाशपीतानिहेतिदोषानिहशाकिनीनां ५० एवरोष्ट्रगोमनवषेनवाहाजनलाभावितः
 नश्यतः शाकिनीदोषंमधुसारोनिवारयेत् ५१ गोमूत्रे संस्थिते वीजं विष्णुलायानगोभसा पिष्टे निहेति नसेन शाकिनीभू
 तराक्षसान् ५२ वीजासुमातदहरिप्रियाणि सर्गेनवज्रेण तथा कपर्धो मिश्राणि दोः स्थातिहरतिदोषान्गोस्तायुवदा
 न्यतिपांडुरायाः ५३ प्रियोत्तदसतडाक्षः पद्माक्षः कमलापतेः प्रियातदसरीगौर्याः शाकिनीदोषहृत्रये सप्तकोटिप्रविस्ती
 र्णते त्रेसद्भावसूचितान् पातालनरसिंहस्यैवो गोमंत्रउच्यते यन्मंत्रसर्वसिद्ध्यर्थताडिताः शाकिनीग्रहाः विद्धवेतिदुतेभूत

ओं.
१५

विषावन्नरराक्षसाः ५५ विवरदारमाश्रितजमेलक्षमितैमनौ पातालयोषितोभेत्यहस्यायच्छेतिमंत्रो ५० पाउकोजननिसिंशपा
दलेपरसायने गुटिकोदिययोगेवरसेसिद्धेमहात्मनः ५८ मंत्रः ओंत्रमोभगवतेनरसिंहायप्रदीप्तायकोटिसहस्रसूर्यतेजसे
वज्रनुवदेष्ट्रायथायस्फुटविकटविकीर्णकेसरच्छायाद्योभितमहावीर्णवायभेरीमृदेगडेडभिनिर्वोषसर्वमेत्राक्षराभिहृद
यायपस्त्रिभिभगवतो नरसिंहविष्णोः पौरुषवलेनवज्रसत्पेनस्फुरविज्जंभय २ साहा सर्वपातालानाक्रामय २ गर्जरनरसिंह
नादेमेव २ विद्रावय २ दर्शय २ आविषा २ ग्रस २ सर्वमेत्राणिसर्वयेत्रजातीश्चहन २ छिंद २ निधनसेक्षिप २ दर २ दार
य २ स्फुट २ स्फोटय २ जल २ जालय २ दंतजालाडवज्रसेपातायसर्वतोदंतजालावज्रत्रयेणसर्वपातालानिपरिवारय
मथषसर्वपातालानिअमरलोकवासिनोहृदयान्कांययरधुन २ शीघ्रेंदह २ पव २ शोषय २ निकेतय २ तावथावहिल
कम्पकावशमागतास्वाहा पातालिकेभ्यःफट् असुरेभ्यःफट् येत्रत्रयेभ्यःफट् येत्रजातिभ्यःफट् ससहायेमारक्ष २
भगवत्सर्वापद्मः सर्वभूतेभ्यः सर्वयेत्रभयेभ्यश्चओंओंहे २ द्यौ २ फट्स्वाहा मूलमंत्रस्यअक्षराणि ४४१ ओंनरसिंहविक्रीडि
तसिंहविक्रमराजायसर्वयेत्राणिहन २ भंजोद्घाटय २ डंफट् हृदये ओंवेदवेदिनवेदोगडंफट् शीरः ओंदेष्ट्राचाटकडंफट् शि
खा ओंनरसिंहरक्षरक्षमहारक्षकसर्वेभ्यःस्वाहा फट्कवचे ओंअसुरोतकरभिंद २ छिंद २ डंफट् नमः ओंजलप्रज
लस्वाहा अग्निप्रकाराङ्गं इतिपंचोगानि ऐंक्षीह्रींश्रीं गौपीजनवल्लभायस्वाहा पंचदशाक्षरोदशाक्षरसुगोपाल

मेत्रः इति परमश्रीवागमाचर्य श्रीकेठशिवपेडितविरचितायो योगरत्नावल्यो ग्रहभूतचरशाकिनीविनिर्गदो नाम द्वितीयः परि
 छेदः १५० ओन्मः शिवायः जयति वरदमूर्तिः श्रीमहेशस्य नित्या सकलभवनभूमिः शाश्वतैश्वर्यहृत्वा असुरसरसुनी
 दायो समागच्छ जग्मुः मततसखसमृद्धिं संपदिं कोपि मुक्तिं १ श्रीमते तिलके वीरे भद्रमुन्मत्तभैरवं नारासिं हे कपाले च यो
 गिनी सारवचरे २ महालक्ष्मीमते देव्यामते मैरवकोडके वेदारवंशिवागवमैरवामृतशेषरे सिद्धयोगीश्वरी विश्वमसितो
 गेवयामले पतानिकास्यते त्राणि शोभुरष्टादशोक्तवान् ३ कथयामि समासेन काम्यकर्म यथागमे येन तच्छेति ततस्तत्ताका
 त्रिकामोत्रिकावुथाः पल्लवो योगरो यो च संपुटे ग्रथने तथा विदमं श्रुतिमेत्राणो षड्कर्मणि शिवो ब्रवीत् ४ पल्लवे साधना
 मादौ ततो मेत्रपदे क्रमः रिशचादाय तद्देणवसंते यमदीरितः ५ आदिमध्यातदेशेषु मन्त्रस्तन्मध्यवर्तिव साधनामेत्यमं
 योगे श्रीशेषे कुर्वीत मारणो ६ आदावैते भवेन्मेत्रो मध्ये साध्यस्तये क्रमः रोथस्तो ह सर्वस्तमे भने जलदागमे ७ अर्धकुंडं भवे
 न्मेत्रो मध्ये साध्यपदेतिदं संपुटे कथ्यते तत्रैश्वरीशिवे वश्यकर्मणि ८ एकमेत्राक्षरे सर्वततो नामाक्षरे पुनः मेत्राक्षरमिति ग्रं
 थः शरया कृष्टिवश्यकृत् ९ आदौ ने जफदो नाम पुनर्मेत्रो विपर्ययात् वश्याकृष्टो विदमो यद्देमं तेषां भनोदितम् १० रसा
 श्रीशशकामा होवेदाकांक्षे पुराजभिः रुद्राष्टोकककुसवर्णैः शृंगलादीन्यनुक्रमान् ११ वं पमेदारिविघेसवे छेदसंधि
 विमेदने सैन्यभेजतविद्वेषमेत्रच्छेदनं वादने १२ मारणो सर्वकार्येषु यातस्तं भनकर्षणो शृंगलादीनिवेशानि साध्यमे

शोततामेति शोतयाति समन्वितः मंत्रः शोतोपिरोदते ह्येकद्वयवितो यदि ३ सर्वेपि विविधामंत्राः शक्तिजानावशोभवा
 नेषां सूच्यमाणं मेदं मध्येतीव्रमिति त्रिधा ३१ मानसोच्चारणं मेदं विहृतास्पेतमध्यमे वाविकंतीव्रमानेदलक्ष्मीकृच्छ्रमुह
 क्त्वात् ३२ मननेविश्वविज्ञाने ज्ञाणे संसारबंधनात् यतः करोति सेसिद्धो मंत्र इत्युच्यते ततः ३३ क्लृप्तो येन संपूर्णो क्लृ
 स्मृते भेषकालिको ब्राह्म्यादिका एहतीभिर्भुक्तो संप्रज्यभाक्तेतः ३४ येववक्रो महारोदी प्रतिवक्रं त्रिलोचनो शक्तिश्च
 लधनर्दाणवद्भुविदवनाभये दत्तादत्तभजे देवी विभ्राणो भोगिभूषितो ध्यातैव साधकः साध्यं साधयेत् नानसि स्थिते ३५
 ब्राह्मी माहे श्वरी वैवको मारी वैस्मवी तथा वाराही वैवमाहे दीवामंडावेडिका तथा ३६ पूर्वादी शानयंयते कुभात्रे सास्थि
 ता इमाः कर्णिका यो स्थिता देवी महाकाली भयापहा ३७ नामोच्चारणं संख्यो वह्नौ प्रज्वालिते त्वरे जुहुयाद्दैरि शोक्रु
 दौ देवी मंत्रं जपत्रया ३८ ओं कें २ हे २ त्रः पञ्च गृहाण ह्येकद्वयस्वाहा ओं त्रैलोक्यं शुभं कायस्वाहा ओं हर २ लंभय २ कीलय २
 ठः ठः स्वाहा इति देवी मंत्रत्रये समिधः पिबु मेदस्या विभीतचित्तिकाष्टताः हवीषिं राजिका कंबुकंदकालवणान्विताः ३९
 गृहधूमश्मशानास्त्रिविभीतो गारहोमतः समाहादैरिणो हेतिका लिकामंत्रयोगतः ४० पूर्वाह्नवर्षकर्मणि संध्याद्वेष्टी
 ति नाशने उच्चाटमपराह्वेव संध्यायो मारणं तथा ४१ शोतिकर्मार्द्धरात्रे वतस्मादपरिपौष्टिके वर्षपेसत्काम्यकर्मणि
 संध्याद्वेष्टीति भाशने उच्चाटमपराह्वेव संध्यायो मारणं तथा ४२ दत्ताहस्तेन योजयेत् ४३ स्वास्तिके शोतिके शोक्तं पौष्टिके

पेकजासने वज्रमाकृष्टिकृत्स्नातोविदेवेककुठासने ४३ आकृष्टिपुष्टिविदेवमारस्तेभनशोतिके उवाटनेवशंकुर्योदिशा
 दोहेतदिशुवः ४४ तत्रद्वयस्यहोमस्यतर्जमंगुहयोगतः करणेशोतिसेतापउवाटेनोहतेक्रमात् सर्वेषुशक्तितेत्रेषुना
 नामंत्राःशिवोदिताः सिद्धाअपिनसिध्येतिवालतादिगुणान्विताः ४५ बालकासूतुणाहृदास्तेभिसाः कीलकान्विताः द
 र्थाःसेत्रासिताःस्त्रित्रामलेनसतिरस्कृताः ४६ भेदितामदसेपुक्कारुद्धाःसभाःसमर्द्धिताः मंदशैखाविपक्षस्थानिबी
 जाःसतवर्जिताः ४७ शतधावेडिताहीनाअशैकेनसमीलिताः इत्यादिदोषसेपुक्काविज्ञेयामेत्रिणानवः ४८ तस्मा
 दोषविनाशायक्रमःकोपिनिगद्यते जननेबीजनैवोधस्ताउनेनिर्मलीकृतिः ४९ आप्यायनाभिषेकौवाक्रियोगैःसमभि
 र्धवे शोषिताःसकलामंत्राभवेतिकिलकामदाः ५० अथैषोलक्षणैवाभिक्रमेणेश्वरभाषिते अट्टावालकाःकार्येन
 रुणाअतिदर्पिताः ५१ त्वद्वेकर्मनकुर्वेतिहृदास्तेस्तेभिताःक्रियो निपुक्ताअपिमंवेतिकीलितवीर्यवर्द्धिताः ५२ अग्नि
 बीजाधिकादग्निःत्रासिताःसिद्धोषिताः आदिमध्यातबीजानोलोपेस्त्रित्रामलैस्त्रिभिः ५३ सहजागेतकामाद्यैःपरा
 भूतातिरस्कृताः कूटस्थाभेदतोनीताभेदितामदसेपुताः ५४ अहंकारयुतारुद्धाःपरिवारसमन्विताः माययाहृतसा
 मर्थाःसभाःसेमर्द्धिताःपुनः विवैतन्याःप्रभाहीनामंदाप्रौढाःप्रभोक्तयाः विपक्षस्थारिणोःपक्षमाश्रिताबीजवर्जि
 ताः ५५ ओंकाररहिताःसतवर्जितास्तमसोक्तदाः बहुधाभिन्नतोनीताःवेडिताअशवर्जिताःसमिद्धसिद्धसाध्याद्यैरेषै

हीनाः समीलिताः कर्मण्यतिजरा मंत्रा मंत्रिण योजिता अपि ५६ जनने मातृकामध्यान्मंत्रोद्धारः प्रकीर्तितः प्रणवो वीजमित्या
 कं वीजो ते ते नियोजयेत् ५७ अदारो तरिते कृता मंत्रोऽसौ वीजितो मतः एकैकमक्षरं हन्यान्मंत्रो वीजो नवारिणा ५८ यावन्मंत्रसमा
 मिः स्यादेवेताडनमुच्यते वायुवीजेन कर्तव्यमिदं कर्म वियञ्चिता सहजा गंतकामाख्ये ज्योतिष्येण निर्दहेत् मंत्रे मलत्रये मंत्रो
 ततोऽसौ निर्मलो भवेत् ६० आहो ज्योतिष्यः करवीरस्य पुष्पाणि गृहीत्वा क्षरसोऽथवा ततस्तैस्ताडयेन्मंत्रो वीजो वीजेन मंत्रवित्
 दिप्रे प्रबोधमाप्नोति मंत्रराजो न संशयः अष्टोत्तरशतलज्जविभुः कुशवारिणा ६२ आयायितो भवेन्मंत्रः प्रत्यर्णोऽपि क्षितो यदि
 मालती कलिका भिल्लाया स्यात्तर्णो कोपरि ६३ अश्वत्थपल्लवैः उद्धैस्तन्मंत्राक्षरसम्मितीः अभिषेकं प्रकुर्वीत स्वते त्रे विहिते
 त्रे विहिते यथा ६४ अथ मंत्रोऽशकं ज्ञात्वा साययेन्मंत्रसूत्रं मातृको प्रस्तरे तत्र कुरुष्वेति विवर्जितैः ६५ प्रजयिता विधानेन तद
 धो मंत्रमालिखेत् संयोगार्णवतया मंत्रोऽथ कृता स सर्वतः ६६ अथ स्नात्रामसोलिख्य मंत्रार्णवमभेदतः प्रसिद्धे यज्ञे
 त्रामर्कं वा स्पृजन्मना स च ६७ जाती पुष्पस्यातेन गुतणाय कृतं भवेत् साध्यसाधकयोर्ज्ञेयमेषां कलदाणान्वितं ६८ सिद्धः
 साध्यः सुसिद्धो रिश्चतर्हो परिगण्यते नामाक्षराणि मंत्राणां मातृकार्णां सर्वतः ६९ सर्वसिद्धः सुभोजे यो रक्षा रक्षफलं प्र
 ति सर्वसाध्य उदासीनः सुसिद्धः सिद्धिदो मतः ७० सर्वरिनीशकः प्रोक्तः साधकस्य न संशयः आदौ सिद्धांतसिद्धश्च सर्व
 सिद्धिफलप्रदः ७१ आदावते भवेत्साध्यः कृत्वा साध्य उदीरितः आदावते सुसिद्धस्तु दीपमेव प्रसिध्यति ७२ आदावते रिपु

ॐ.
२२

२२

येस्तसाधकं सनिहंतयेत् आदौ सिद्धो तसाधो यो हि गुणेन स सिध्यति ७३ आदौ साध्यः सुसिद्धो तः प्रोक्तमार्गेण सिध्यति सुसिद्धादिस्त
साधो तो वतर्गुणमपेक्षते ७४ आद्ये तयो र्यदा साधो मध्ये सिद्धः प्रजायते तावुमौ सिद्धसाधो हि जपाधिकेन सिध्यतः ७५ आदौ से
दितः सिद्धः सुसिद्धो पितया भवेत् सर्वनाशकरो ज्ञेयः साधकस्य न संशयः सिद्धो त रित साध्यस्तु सुसिद्धो त रितो यथा शीघ्रं
सिध्यति मेत्रो यमीशानः स्वयमब्रवीत् ७६ सिद्धो त रित शत्रुश्च सुसिद्धे नापि वेद्महेत् नासौ रिपुर्भवेन्मंत्रः किंतु कृच्छ्रेण सिध्य
ति ७७ साधो त रित सिद्धस्तु सुसिद्धो पितया यदि सिद्धस्ततो वक्रेण साधकस्य न वामया ७८ रिपुणा त रितः सिद्धः सुसिद्धो
पितया यदि ईदृशो लक्षणां हृष्टा दूतः परिवर्जयेत् ८० रिपुणा ह्यपितो मेत्रो नैव देयः कदाचन सुसिद्धा सिद्धयोः संख्यां त
था साध्यविषययोः ८१ गुणयिदेकतः कृता दशाभिर्दशाभिः पृथक् सिद्धराशौ हरेद्भागं वसुभिर्भातुभिः स्वरेः ८२ सिद्धरा
शौ हृते शेषेयाम संख्या विनिर्दिशेत् रिपुराशौ स्तयः शेषो मास संख्या त सामता ८३ मासितस्मिंस्तथायामे कुर्वीत ग्रहणो
मतोः तस्मिन्काले समभ्यर्च्य साधको मेत्रदेवतो ८४ चतुष्टयं शुचिर्भूता मेत्राया र्वे निवेदयेत् सुतीर्थे प्रजयेन्मंत्रं सर्वपापाप
वृत्तये ८५ शुद्धदेहाय मेत्रो मेततः सिद्धिं यच्छति नाध्यातो नार्चितो मेत्रः सुसिद्धोऽपि प्रसीदति ८६ तान्नतः सिद्धिदानेषु नादृतः फ
लदो भवेत् पूजां ध्याने जपे होमं तस्मात्कर्मवत्तद्वये ८७ प्रत्यहं साधकः कुर्यात्स्वयेवेत्सिद्धिमिच्छति जपः श्रोतः शिवे ध्यायेच्चान
श्रोतः पुनर्जयेत् ८८ जपध्यानसमायुक्तः शीघ्रं सिध्यति मेत्रवित् एवं मेत्रो शकं प्रोक्तवर्णाये यो वभौ तिकाः ८९ श्रीरामायनमः शो

२२

ताशोतविभेदेन मित्रा मित्रक्रमेण च यथागमं यथाबोधे कथ्येते च यथाक्रमं ॥०॥ अथ कथं तथ यथाः मारुतः श्येव लघु ठ य फ र
 दासैजसाः उजोगजडदवललापार्थिवाः ऋश्रौयकृच्छ्रमवसावारुणाः अल्लुडः जणनमशहायो मजाः चत्वारिंशत्तथाये
 चवर्णासोऽप्यप्रकीर्तिता ॥ गणस्तनवमिर्ज्ञेयः पृथिव्यादिषु येषु ॥२॥ मेत्रसायकयोरादौ वर्णाः स्यात्पार्थिवो यदि तत्कुले तस्य
 तत्प्राक्तेष्वममेषु लक्षयेत् ॥३॥ पार्थिवो वा तणो मित्रं आग्नेये मातृते तथा ये देवा तणयोः शत्रुमातृतः परिकीर्तितः ॥३॥
 आग्नेये वा तणः शत्रुर्वा तणो वाग्रयस्तथा सर्वेषामेव तत्तानां सामाम्यो मम भवे ॥४॥ परस्परवित्तदानो वर्णानां यत्र से गति
 समेत्रः सायकं हेति किं वा नास्य प्रसीदति ॥५॥ एकत्रिंशत्समाणेन वत्तदाक्षराविते द्वात्रिंशदक्षरे मेत्रे नो शकं परिगणयते ॥६॥
 गातडादिषु सौरेषु नृसिंहादिवराहयोः महाक्रुदेषु मेत्रेषु नैव सिद्धादिशेयने ॥७॥ तथा वक्तुं सौरावौ हाश्रजैनाश्च वै
 स्ववानरसिंहजाः सिद्धसाध्यसुसिद्धारिविवारपरिवर्जिताः ॥८॥ प्रणवो मातृकामायावो मव्यापी षडक्षराः सादाख्यो व
 द्भूतपञ्चसप्तसाधारणमताः ॥९॥ भूत्वा त्रिंशदक्षरस्योर्ध्वमकैकाक्षरवृद्धितः त्रिषष्टिवीजपर्यन्तं मेत्रो नेकफलप्रदः ॥१०॥
 आत्मा सिद्धास्तये मेत्रो योगिनी नो प्रसादतः लब्धये केपिते मेत्राः सर्वकामफलप्रदाः ॥ इति मेत्रो शकं ज्ञात्वा सुतो र्ये स
 दिने सयीः सुविगाराथये मेत्रे दृष्टा दृष्टफलप्रदे ॥ सकले निष्कले सुदमे तथा सकल निष्कले कलाभिन्ने कलातीते
 योऽहमेत्रो शिवो ब्रवीत् ॥ सकले ब्रह्मरेष्ये तदधो विद्धि निष्कले मानसे सुदमनामाने कृत्स्नं सकलनिःकले ॥ विंशति

ओं.
२३

२३

तेकलाभिन्नेकलातीतेतद्वर्ततः कलाकुंडस्विनीसैदनादशक्तिः शिवोदिता ५ तथावोक्तंमालिनीविजये स्थानस्यावरदामंत्राया-
नस्याश्रफलप्रदाः ध्यानस्थानवितिर्मुक्ताः सुसिद्धाश्चपिर्वैरिणः द्वादशारेथवाचकैरुदघेष्ठविवर्जितान् आदिहोतालि
खेदार्णत्त्वर्वतोयावदीश्वर ७ अनेकानेकादिभावतानालिखित्त्वादिताः क्रमात् सिद्धः साध्यः सुसिद्धोरिष्यतर्थाणः स्फुटी
भवेत् ८ नवैकपेवकेसिद्धः साध्यः षट्दशशुभमके त्रिसप्तैकादशेमित्रेवेदाष्टहादशेरियुः ९ अकडमचक्रं मेत्रोशकंम
हेशोनयडक्तेपिंगलामते विस्तरास्तन्मयालेषाघयावोयेतिरूपते १० आदिमध्यावसानेषुयत्रमानदृश्यते चतुर्हापेवथा

अः ८ मै १२ अं ११ इ ११	अकड म १	आवका य २ उग ३ ए २
ओजफल १०	अकडम चक्रम	ईयतल ४
ओकय ५ ८ यजनेम	एछय ५ ५	उड ५ अव दश ६ व

द्वैधास्त्रेकवीरस्वरान्विताः ११ वीजंवामाततेमेत्रः केदितः सप्रकीर्तितः आदौहिधात्रियामथे
पुनश्चांतेहिधाभवेत् १२ इंदवीजमसौमेत्रोतद्वर्ततमिधीयते मायावीजेत्रिततेवाश्रीष्टहेयत्र
नास्तिचेत् १३ शक्तिहीनइतिख्यातः सामर्थ्यंहेतिमेत्रिणः कामवीजेनयन्मथेमायादावे-
तिमांकुशः १४ पराश्रुत्वइतिशोक्तोहकारोविंडवर्जितः आदिमध्यावसानेषुमेत्रोसौवधिरः स्तः
पेवाक्षरस्तयोमेत्रोवद्विबेदार्कवर्जितः नेत्रहीनः सविज्ञेयोडः त्रिशोकभयावहः १५ नवमसर
सेपुक्तोजीवाइहः सविंडकः यस्यात्मादृश्यतेज्ञातेकिंवारावश्चतष्फलः १६ प्रासादोवाभवोहे
सामायावायत्रदृश्यते आदिमध्यांतदेशेषुकीलितेवप्रचक्षते १७ सहन्मथेहिधाप्रोतेशकवीजेभवेयदि स्तभितेतेह

१५

२३

दतीत्येते मंत्रे मंत्रविदो ब्रुवाः १५ आदिस्थेः सप्तभिर्वीजैर्मानतेः पावकाक्षरे दीपिते यत्र तन्मंत्रे कामादस्य प्रवक्षते २ द्विधा त्रिधा च
 वा षोडशमंत्रोते यदि दृश्यते महासंस्तेभितो मंत्रः स शिवेन प्रकीर्तितः २१ शिवः शक्तिस्तथेकारो यस्यादौ नास्ति ते मन्त्रं वदेति
 मातृकाहीने हीनसिद्धिप्रदायकं २२ आदिमध्यांतदेशेषु चतुर्दीयस्य दृश्यते मकारो मालिने विंशान्ते मंत्रे मंत्रवित्सदा २३ रकारः
 कोयवीजवायस्य मध्ये वस्थिते फट् हये वस्थिते प्रोते यस्याणः सति रक्षतः २४ यस्य वर्णाद्वयं मध्ये वषट्ते तथादितः अउमा
 सुरसौ मंत्रो भेदितः संप्रकीर्तितः २५ वर्णात्रयं भवेद्यत्र हेमहीने सशोभना सुषुम इति सिद्धोते प्रोक्तो भीष्टफला वहः २६ विंश
 वामे त्रराजो वायः स्यात्सप्तदशाक्षरः फट्काराः पंच पूर्ववे डन्मन्त्रः संप्रकीर्तितः २७ असुमंत्रो भवेद्यस्य मध्ये प्रोते च शोभना
 कृतवीर्य इति त्यातः स मंत्रो नैव सिद्धिदः २८ आदिमध्यांतदेशेषु यदि मंत्रोऽसु संयुतः भीत इत्युच्यते ते त्रे यदि सोष्टादशाक्ष
 रः २९ विंशत्येको न पाणानां मायौ कारो कुशान्वितः प्रथस्त इत्यसौ मंत्रः शोभुदेवेन कीर्तितः ३० त्रिंशद्यत्र शतादं वा चतुः
 षष्टिशते भवेत् शतानि त्रीणि वर्णान्तो स मंत्रो हृदयं सक्तः हृत्पिरोते शिखावर्म मध्ये नेत्रत्रये तिष्ठा शिवशक्त्यात्मवर्णो वा
 स मंत्रो नेकसिद्धिदः ३१ सप्ताक्षरो भवेद्दालः कुमारो हृदयवर्णकः चत्वारिंशाक्षरः प्रोक्तस्तत्राणः षोडशाक्षरः ३२ नवाक्ष
 रस्तानि सिंशोऽप्रवयुक्तो यमृतदः निर्वीर्यास्तसमाख्याता आदावौकारवर्जिताः ३३ आदिमध्यांतदेशेषु प्रवोयस्य ना
 विद्यते सदारित इति त्यातस्ते त्रे श्रीकृत्तिवाससा ३४ दशाक्षरो भवेन्मंत्रः कृत्तिकाक्षरो यवा निरस्तः स भवेन्मंत्रो ह्यक्षरः स

तवर्जितः ३६ अवहीनैः वतवीजैः षड्विर्वाके करोमतः सर्वकर्मसुनिर्णयोयमुक्तः श्रीपिंगलामते ३७ अर्धसप्ताक्षरोमेत्रः सार्द्धं द
दशवर्णकः धूमितः सममाख्यातः सार्धवर्णत्रयोयवा ३८ एकद्वित्रिशतेर्वर्णैर्युक्तानि स्नेहहृत्त्रयः वतः शतैः सह स्त्रोतेरतिवृ
द्धाः प्रकीर्तिताः ३९ तस्मादपरितैर्मेत्रादेडकास्तद्वयेन व स्ततित्रणस्ततेहेयाः त्रिंशः शतथागताः ४० यथामेत्रास्तथाविधाः
मेदभिन्नापरस्परं तातयादेशिकेद्रेणानानातेत्रेषुभाषिताः ४१ एवंमेत्रास्तथाविधामेदभिन्नापरस्परं तातयादेशिकेद्रेणाना
नानातेत्रेषुभाषिताः ४२ एवंमेत्रांशकंज्ञाताकृतापूजांशिवेगुरो सुतीर्थेसुदिनेमेत्रंप्रजपेदीक्षितः सुविः स्फुटिकप्रवालमुक्तावा
मीकरपुत्रजीवकृतमणिभिः अष्टोत्तरशतसंख्यैः कुर्यान्नपमालिकामंत्री ४३ मोक्षाभिचारशांत्रिकवश्याकर्षेषुयोजये
त्क्रमशः शृंगुष्टायंगुलिकामणयोंगुष्टेनवाल्प्यते ४४ गृहगोष्टवनानामनदीनगशिवालये समीपेवागुरोः सिद्धिः स्याज
पाउत्तरोत्तरा ४५ उल्लोषीकंचुकीनग्रीमृक्तकेशामलाह्वनः अपवित्रकरोः सुहोवदनकोथपरिप्लुतः ४६ अनामतः शा
यानोवागच्छन्नुस्योन्मत्तमानसः रथ्यायामाशिवस्थानेनजयेन्निमिरोतरे ४७ जपश्चस्त्रंभनेस्यैलेर्विदेधैद्रुसमन्वितैः
उच्चाटेवायुवीजस्यैः सविवर्गेऽसिद्धये ४८ मारणोफट्कृतैर्दीप्तेरुर्ध्वयोरेफसंयुतैः खेदनेच्छित्पदः प्रीतैः पुष्टावाप्या
यनेगवैः ४९ अमृताक्षरगतैर्मृत्युनिहतैर्कोशिकोत्तमैः स्वकल्पः सिद्धयात्पावाकृतोपपदलक्षणैः एकैयक्रियते
कर्मतदिष्टफलसाधकं अथमेत्रांशकंवीजविवरसं यथा वायुवीजंयकारः एकवीरोऽगचोरो द्रुपुक्तः स्वराकांतो

ॐ.
२५

मायेतेतयोःशशोः चतुर्णांवाद्याणादीनोदीक्षाकुर्वीतमेववित् मयेनामसमालिख्यसुहेवदिकपाशने ६१ प्रजालादीपि-
कासन्नपुष्पैरभ्यचयजयेत् व्रीह्यध्रामनजालाकुलेयत्रेयानेसेयस्यमातते ६२ शिष्योसूक्तंतिक्तैवेपश्चानेदीपायेद्भुतः
सामान्योयेसमाख्यातोवेधः श्रीवेदमौलिना ६३ विज्ञानकलनामाधोद्वितीयः प्रभयाकलः तृतीयः सकलास्तेष्वन-
ग्राह्यास्त्रिधोदितः ६४ अद्विविधादितः त्मोतेकलादेर्वसुधावपि कलादेर्ममिपय्येतेततेष्वेतेत्रयः स्थिताः ६५ तत्राधोम-
लमात्रेणयुक्तोमोमलकर्मभिः कलादिममिपय्येतेततेस्तसकलैर्युतः ६६ अथदीक्षाविधिंवर्चित्रैपुरेसर्वकामदे एका-
तेगोमयेनादौकारयेन्मेडलहये ६७ प्रथमेपेवगद्यस्यप्रदद्याबुलकत्रये आत्मविद्याशिदेमंत्रैः प्राणवायैः स्वयान्तिमैः ऐंआ-
त्मतत्तायस्वधा ऐंविद्यातत्तायस्वधा ऐंशिवतत्तायस्वधा द्वितीयेहृतहृत्सदादशांगुलमानतः दंतकाष्ठेप्रदानयंतदेता-
ग्रविवेचिते ६८ क्रीदंडितिसाहा दंतकाष्ठदानमंत्रः ऊर्ह्यस्यः क्षेपयेत्त्रमंडलेपातसन्त्रयेत् पश्चिमोत्तरकुर्ह्येदः शुभः
पातोमथानसत् यागोतमेडलेशिष्यसूर्यस्यप्राणवाचिते पादतोमस्तकेयावद्विषदृष्ट्यावलोकयेत् नाभेहृदकुशाग्रेण
हृन्मंत्रेणसुशोत्रिधा ७० मार्जनापापमर्षाण्येदमंसुलेननाभ्यधः त्रिधासेस्प्रशसेणनाराचास्यप्रयोगतः ७१ हृदिसे-
भायवैतमेषस्फुरतारकाकृतिः आदायस्यापयेत्सोपेहृत्कुंजेकुशसदृशा ७२ संशोथवद्विबीजेनसेस्त्रवामृतबीजतः त-
त्रनुमस्यवैतमेषुष्पेशिरसियोजयेत् ७३ ह्रैवद्विबीजे क्रीञ्चमृतबीजे नेत्रवसेणतेनेत्रेमेत्रमेत्रेणवोथयेत् पुष्पैरेजलिमा

२५

सूर्ययोगपीठेप्रदाययेत् ७४ पश्चिमोत्तरतरेन्द्रेषुषपातः शुभेः शुभे अष्टोत्तरशतेशोत्तैर्जुहुयादसुमेवतः ७५ स्वप्रमाण
 वमाश्रायस्वाययेत्सर्वमस्तके स्वप्नेशुभाशुभदृष्टेष्टुष्टेत्वातः शिशुंशतः ७६ ओं नमो जायविनेत्राय विंगलाय महात्मने वामा
 यविश्वरूपाय सुभायिपतेयेनमः ७७ स्वप्नेकथयमेतथ्ये सर्वकार्येषु शेषतः क्रियासिद्धिं विधास्यामित्यसादा नमस्ते
 ओंहिलि २ माते गितमहेश्वरसुलपाणयेडः स्वप्नेहन २ शुभेदर्शय २ ह्रैफट्स्वाहा ओंहिलि २ सुलपाणयेस्वाहा इति वा
 स्वप्रमाणवमंत्रः शुभे शुभेवदेतस्य जुहुयादशुभेशते अस्त्रेणोति क्रमात्कोविधिः शिष्यधिवसने ७८ सधोधिवास
 ने किंवा प्रकुर्वीत यथाविधि कृतानित्यविधिं क्लिप्तेषु दुष्टेषु आसने शिष्ये यें आधारशक्तयेनमः यें अनेतासनायनमः यें यमो
 यनमः यें ज्ञानायनमः यें वैराग्यायनमः यें ऐश्वर्यायनमः यें पद्मायनमः इति षडुत्पमानसे उपविश्य प्रदातये शिवा
 हस्तोत्पमस्तके उपकुंडे समानीते सेधदुर्द्धसे स्थिते ८१ षडुत्पासनमथ्ये स्तैस्त्रीविप्रासूतेयेनमः स्तैस्त्रीस्त्रीं वि
 पुरायैतमः इति शिवाहस्तः नाभिकेठललाटेषु षडध्यापिभास्वरं क्रमात्तत्र त्रये योज्यमात्मविद्या शिवाभिर्ये ८२ उप
 वेष्य करे दक्षे दर्भायेतस्य योजयेत् तन्मूलमात्मजं छाया मयं वेति मतोतरे ८३ देवीवद्वात्मा शिष्याणां नाडी सूत्रमावे
 दितं यद्यतेत निभेयात्ता जुहुयात्पावकेततः ८४ मूलमंत्रेण होतव्यमात्मतत्तेशतत्रये अने प्रणीदतिदत्ताविद्यातत्तेश
 तद्वयं शिवतत्तेशतेदत्ताप्रत्येकं प्रणीयान्विते हादशोत्तेशिवे नित्ये शिष्ये संयोजयेद्गुते ८५ तथा चोक्तं कुलप्रकाश

ओं.
२६

26

तेत्रे विशोध्यतिविलाधाने संक्षेपादिस्तरादपि शिष्ये संयोजयेन्नित्ये सर्वतत्तांतिमेषिवे ८७ शिवाहस्तस्मिन् रतार्थे मूलेनाष्टोत्र
रेशते इत्तामेषावयेच्छिष्ये समयायोषितेशिवे ८८ निंदयेच्छिगिने देवात्रागमान् सुरभिदिजे गुप्तश्च सर्वभूतेषु दयाकार्ये
सुसर्वदा ८९ कृत्वा चतुर्दशेयमं मध्याह्नादितः कृत्वा सुप्रतिष्ठे सुशोते च तेजो वदमृतात्मके ९० रत्नोदयं च पात्राणि
येव तेषां धिरोपयेत् शोभये गो जले सार्पिर्दधि क्षीरे च पेचमे ९१ प्रतीच्या मन्त्रे यास्योर्ध्वमथेष्वनु कृत्वा विभूत्यमलमेत्रे
ए प्रत्येकमभिमेत्रयेत् ९२ उग्रमथोक्षिपेत् सर्वेयि सुदेव कुशोदके ये च गव्यविधिः प्रोक्तो यथा तत्रेशिवोदितः ९३ मृगीश्च
करिकाणां लीदानं सृज्यते ह्ये होमे प्रशस्यते कुंडे स्फुटिले वाहसेतिका ९४ उन्नमे गोवृते प्रोक्तं मध्यमे महिषी भवे अथमे
व्यागली जाते तस्माद्भवे प्रशस्यते ९५ कुंडमेककरे वृत्तमेव लाकंठनाभिमत नित्यकर्मणि दीक्षायां शोतौ पुष्टौ समं शुभम्
कुंडे वाष्टदशज्ञेयाः संस्काराः शिवशास्त्रतः वृते श्रविस्तु वेवाष्टोतयोर्माने तथागते ९६ मंत्रतत्त कलावर्णपदविष्टपश्वं
काः अधानः षडमी प्रोक्तास्तेपि ज्ञेयाः शिवागमात् ९७ कर्मादीक्षागते सर्वे विधेयं शक्तिशेखरेः इत्येव दीक्षितः शिष्यो यो
रयः स्यात्त्रिपुरार्चने ९८ अथोपदिश्यते कर्मस्नानसंभारवनादिके ये च प्राणवज्रमेन स्नात्वा शूतेन वारिणा २० ऐं ह्रीं श्रीं प्रोक्तौ
इति ये च प्राणवाः आचम्य चात्मतत्तार्थैः प्राणवायैः स्वयंतिमैः मंत्रैस्ते यातवो वक्रतासादिश्रोत्रनाभिहस्त १ मस्तको सा
स्तृणोऽक्तं हृदा श्रोत्राभिवादने कृत्वा करोगावित्यासे मंत्रैः ४ षड्भिः कृत्वादिभिः २ त्रिकोणमेतल्लोतस्योरक्ताभरणभूषितां

२६

रक्तोरजोमयीवालादेवीप्रातर्त्रमेदिति ३ श्वेतोसतमयीप्रौढाविचित्राभरणान्विता सुश्वेतवसनोदेवीमध्याह्नेत्रिपुरोनसे
 त् कुसुमोत्तमोमयीकिंवित्पतितोन्नतगयौवनो सर्वालेकारिणीसायेतमेत्रिपुरभरवी ५ योगिनीसिद्धमातृणोगुहमेत्र
 गणस्यव विसंध्येतर्पणकृतादर्थेवभासते ६ ओंसर्वाभ्योगिनीभ्यः स्वाहा ओंसर्वेभ्यः सिद्धेभ्यः स्वाहा ओंसर्वाभ्योमातृ
 भ्यः स्वाहा ओंसर्वेभ्योगुहभ्यः स्वाहा ओंक्रोहीसः सूर्याय स्वाहा सर्ववत्पुनरावस्थविधायश्रोत्रवेदने विशुद्धमर्चपात्रेच
 शूततोयेन पूरयेत् ७ स्वर्णाभायोगपीठोत्तारक्तमष्टदलकजे तस्यमध्येत्रिकोणोचतदंगः पद्मरागजं ८ वरसिंहासनंलोख्ये
 रक्तवेदनकुंकुमैः कृताकरागविन्यासे अर्चपात्रे प्रक्षेपयेत् ९ ऐं नमः इत्यर्चपात्रमध्ये ऐं स्तुतु हृदयाय नमः ऐं स्तुति शिरसे
 स्वाहा ऐं स्तुति शिखायैवषट् ऐं स्तुति कवचाय हे ऐं स्तुति नेत्रत्रयाय वौषट् ऐं स्तुति श्रुत्याय फट् इत्यर्चपात्रमध्ये षडंगानि संक्षेप्य
 कवचेनावगुंथ्य सरक्षाक्षेण अर्चोदकप्रोक्षणात् पुष्पादिद्रव्यशुद्धिकृता ऐं ह्रीं श्रीं ह्रीं श्रीं भगवति श्रेवेहासनिजीवंरक्षा
 रक्षकं फट् स्वाहा आत्मासनाय नम इति स्वासने पुष्पदत्तातिलकं विधाय ऐं मूर्द्धिः ह्रीं वक्त्रे श्रीं हृदये प्रेताभौ सौं सर्वगो
 तिपेव प्रणवेन न्यासे कृता ऐं महोदानीवाय नम इति भुवि ह्रीं अनेताय नमः पादो गृह्योः श्रीं पद्मासनाय नमः जेवयोः
 प्रेताय नमः जानतोः स्तौ वज्राय नमः उग्रहये ऐं सिद्धेश्वराय नमः गृह्ये ह्रीं वीरेश्वराय नमः नाभौ श्रीं कुलेश्वरा
 य नमः हृदये प्रेकुलस्नेहाय नमः कंठे स्तौ अनेताय नमः भूमध्ये इतिपेव स्नेहभ्यासे कृता स्तौ त्रिपुरासनाय नमः

ॐ.
२७

मः स्तुं स्त्री स्तुंः त्रिपुरायै नमः इत्यात्मसृजोक्तुर्थात् ततः ऐंमहोदार्णवाय नमः ह्रीं अनेताय नमः श्रीपद्माय नमः ऐं
सदाशिवाय नमः स्तुं वज्राय नमः इति मे उलमथे पंचासनाति ऐं गौं गणपतये नमः ऐं लं क्षेत्रया लाय नमः ऐं गुत्
भ्यो नमः ऐं परमगुरुभ्यो नमः वायवादीशानपर्यंतं उन्नरपेक्षिः स्तुं जयायै नमः स्तुं विजयायै नमः स्तुं अयराजिता
यै नमः इस्ते श्रीमहालक्ष्म्यै नमः इति नैऋत्यादिपर्यंतं दक्षिणपेक्षिः ऐं सिद्धेश्वराय नमः प्रावि क्रीवीरेश्वराय
नमः दक्षिणे श्रीकुलेश्वराय नमः पश्चिमे श्रीकुलस्तेभाय नमः उत्तरे स्तुं अनेताय नमः मध्ये स्तुं धर्माय
नमः इस्ते ज्ञानाय नमः स्तुं वैराग्याय नमः स्तुं ऐश्वर्याय नमः अग्रादिकोणेषु स्तुं रत्नाय नमः स्तुं कार्तिकायै नमः
स्तुं कुलपुत्रवड्काय नमः स्तुं सिद्धपुत्रवड्काय नमः स्तुं आदिनाथाय नमः स्तुं कर्मनाथाय नमः स्तुं सिद्धनाथाय
नमः स्तुं मेचनाथाय नमः पूर्वादीशानपर्यंतं रत्नाग्रेषु पूजयेत् स्तुं रत्ने नमः स्तुं श्रीं नमः स्तुं मनोभवाय नमः
इति त्रिकोणफेलेषु स्तुं कामत्रयपीठकामेश्वरसहितकामेश्वरीं पूजयामि स्तुं कुलापुरपीठकुलेश्वरसहितकुलेश्व
रीं पूजयामि स्तुं वोहारपीठवोहारेश्वरसहितवोहारेश्वरीं पूजयामि स्तुं उड्डियाणपीठउड्डेश्वरसहितउड्डेश्वरीं पूजयामि पू
र्वीदिउन्नरपर्यंतं वत्तर्दिक्षु स्तुं मलयगिरिपीठमलयेश्वरसहितमलयेश्वरीं पूजयामि स्तुं शर्णागिरिपीठशर्णाेश्वरस
हितशर्णाेश्वरीं पूजयामि स्तुं जालेश्वरीं पूजयामि स्तुं देवीकोटपीठदेवीकोटेश्वरसहितदे

२७

वोकोटेश्वरीपूजयामि अग्न्यादिकोणेषु ग्रहसप्तशवलयादीर्वास्वराश्चमातरः स्तुतुं श्रौलायैवास्तुतमः श्रेष्ठसितोगभैर
 वायनमः स्तुतुं इहायैमाहेश्वर्यै नमः लङ्केश्वरभैरवायनमः स्तुतुं कुंसायैवास्तुतमः उंचेडभैरवायनमः स्तुतुं केशवायैवै
 स्मर्यै नमः ऋकोथभैरवायनमः स्तुतुं लंशायैवास्तुतमः लंउन्मत्रभैरवायनमः स्तुतुं येवायैरंदाणै नमः पंकयाली
 भैरवायनमः स्तुतुं श्रौलायैवास्तुतमः श्रौभीषणभैरवायनमः स्तुतुं यः पायैवेडिकायै नमः असेहारभैरवायनमः
 पूर्वादीशानपय्यैतेपत्रेषु स्तुतुं अनेगकुसुमायै नमः स्तुतुं अनेगमेखलायै नमः स्तुतुं अनेगमदनायै नमः स्तुतुं अनेगातरायै
 नमः स्तुतुं अनेगशशिमेखलायै नमः स्तुतुं अनेगभवनपालायै नमः स्तुतुं अनेगवापुमेखलायै नमः स्तुतुं अनेगगरानरुपा
 यै नमः पूर्वादीशानपय्यैतेपत्राग्रेषु स्तुतुं त्रिपुरासनायै नमः मध्ये वेदनाक्षतपुष्पाणि गृहस्तेष्टहीना येउदया
 र्कनिभोदिव्यामनेककिराणकुलो रक्तवस्त्रपरीयातोनातालेकारभूषितो ११ आपीनमेडलाभोगसमुन्नतपयोध
 रो जटामकुटशोभायावालेउकृतशेषरो १२ परमानंदचैतन्यामाह्लादजननीसदा त्रैलोक्यलोभाणिमीषञ्चा
 तप्रहसितातनो १३ चतुर्वक्त्रोचतुर्बाह्वीनेत्रांशुस्तकाभये विश्रुतीवामवाङ्मोददाभ्यामाक्षिमाक्षिको १४ वर
 चानेकदैत्यैरेमेडमालाविराजितो यवेध्यातामहादेवीकदेववनमथगो १५ कदेववनेवहारे प्रायोभागेश्वरोमखे
 सहस्रदलकमले स्तुतुं स्त्री त्रिपुरासर्तये नमः स्तुतुं स्त्री स्त्री त्रिपुरायै नमः आवाहने स्थापने सन्निधाने सन्निरोधः

ॐ.
२८
२४

अवगुठने कालकर्णी योनिमद्रा अमृतमद्रा महामद्रा पाये आवमने अर्चदाने वेदनाक्षतप्रथे रर्वने स्तैश्वर्व
 कायनमः स्तैदाक्षिणावकायनमः स्तैवामवकायनमः स्तैवामवकायनमः स्तैपाश्चिमवकायनमः स्तोहृदयाय
 नमः स्तोशिरसेसाहा स्तोशिवायेवषट् स्तैकवचायङ् स्तौनेत्रायवौषट् स्तः अस्त्रायफट् इतिवक्रोगत्यासप्रज
 ने द्रोदावणायनमः द्रोशोषणायनमः स्तोमोहनायनमः स्तोतापनायनमः सः उन्मादनायनमः इतिपंचवा
 णाः देवीपादमूलेष्ट्याः स्तैहेतकायनमः स्तैहेतकायनमः स्तैविपुत्रायनमः स्तैअग्निजिह्वायनमः स्तैक.
 रालिनेनमः स्तैएकपादायनमः स्तैएकपादभीमत्रयायनमः शक्तिवेदायनमः वामत्रयायनमः पूर्वादीश
 नयर्थाः केसराग्रेषु प्रये दीये नैवेद्ये तोये आवमने करोहर्तने तोत्रले सुखवासने दर्पणे मूलमेत्रेणदया
 त स्तुताप्रणाम्यपराङ्मुखायेदताक्षमसेतिविसर्जयेत् अथपात्रमेवात् पीठेपीठाद्दिततोविधोततेद्वादशोतेनियोज
 येत् ऐंक्लीसांवाला स्तैस्त्रीस्तौत्रिपुरभैरवी तथाहि सानसारैस्त्रिभिर्वीजैः कूटहीनैः कुमारिका सकूटैस्त्रिपुराप्रो
 तावीजविंशदयान्विता १५ सानसारैस्त्रिभिर्वीजैः सकूटैः सैवभैरवी तद्देवावहवस्तंत्रेनोक्ताविस्तरभीतितः १७
 शक्तायातमवेदियाशिवायोमेवउच्यते दीक्षाभिषेकदीक्षात्माप्राणिनोभक्तिसुक्तदौ १८ शक्तिः सः शिवोहः स्त्री
 राज्यमधुमैरेयैरष्टम्यादिषुपर्वसु परितोष्णामहेशान्तीदिजायेरिष्टसिद्धये १९ इतिश्रीत्रिपुरानित्यार्चनविधिः अभिषे

२८

कविर्षिवचिषयावोयेकमान्विते समासाच्छ्रीमहेशोनयथोदिसेशिवागमे २० विधायाष्टदलेष्यमन्त्रैः प्रालिते दुलैः
 पूर्वादीशानयथ्येतेष्वमयेषु पूजयेत् २१ तोयपूर्णेषु कुंभेषु सिद्धीरक्षावनक्रमात् ब्राह्म्यादिमातृभिर्भुक्तो मध्यकुंभे
 च भैरवी २२ निहत्यायाः कलाः किंवादिस्तु कुंभेषु क्रमात् मध्यकुंभे यजेत् नमो श्रीसेतुतोत्रिपुराशीवो २३ एकस्मिन्नथ
 वा कुंभे यजेद्देवीसमातृको विधायेव ततः शिष्यं पूर्ववक्त्रं समासने २४ उपवेश्य शिवो ध्याता दिव्यमंत्रमयात्मिको नव
 भिः पंचभिः कुंभैरेकैर्नैवाव्यभावतः २५ अभिषिचैद्भुतर्दिव्यसाध्यमंत्रेण ततः वित्त अभिषिच्य ततस्तस्मै दधानं त्रेसु नि
 र्मले शैवशाक्ते जपेत् नमो त्रे प्राणदीप्ताभिषेवने यस्तस्यामेकेतासिद्धिरसिद्धिः स्यादतो मया २६ ओं ले आणि माये नमः
 ओं त्रे लाधि माये नमः ओं सौंगारि माये नमः ओं स्त्रे महि माये नमः वत्तर्दित्त ओं हे प्रायसे नमः ओं री प्राका मताये नमः
 ओं श्री ईशिताये नमः ओं ये वाशिताये नमः ब्रह्मादिकोणेषु इत्यष्टासिद्धयः ओं ह्नां निहति कलाये नमः ओं ह्नी प्रतिष्ठा
 कलाये नमः ओं ह्ने विद्या कलाये नमः ओं ह्ने शोति कलाये नमः इति निहत्यादिकलावनष्टये इत्यभिषेकविधिः अथातः
 सेगिरेयागे महालक्ष्म्या महाफलं यथाविधिसमासेन विस्तरेण सभाषिते २७ ओं गणपतये नमः ओं सरस्वतये नमः दुर्द्धो
 डेवरे ओं गंगाये नमः ओं यमुनाय नमः ओं माणिभद्राय नमः ओं धनाय धन्याय नमः वरदाभयसेपत्रौ गदानिधिभूतावि
 मौ श्रेतो सव्यान्मशावाद्यान् परिपाष्या यजेदिमान् २८ आचारशक्तितोयावत्सूर्यसोमाग्निमेतले सिंहस्याश्रणि

ॐ
२५

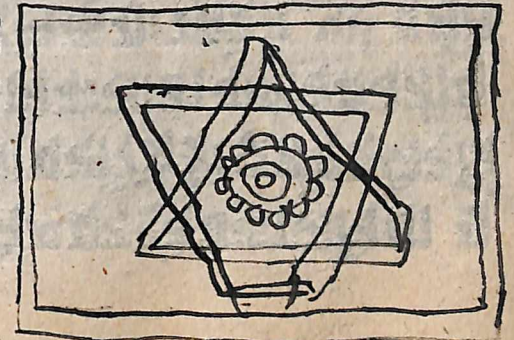
29

माण्योपीतवर्णाचतुष्टयं भुजो ३ वरवज्रधरादक्षेवामेभयनिधानमृत महिमा महिषा हृद्याया म्यायो कजलप्रभा ३ दंडाभ
यधरावामेदक्षशक्तपद्मालिनी नक्रस्यालविमाश्यामासावातुण्यो चतुर्भुजा ३२ नागपाशाथरोदक्षेतहामेभयवामिडे
कनकादिनिभा दिवा क्रस्मस्यागरिमास्तथा ३ गदावरधरादक्षेवामेभयनिधानमृत ईशान्यो हृषभा हृद्या प्राप्तिस्तहि
नसे निभा ४ सावित्र्यलधरादक्षेवामेसाभयवारिजा क्षगलस्यातिरिक्तोगी स्यादा प्रेष्यो प्रकारता ३५ शक्तपद्मालि
नीदक्षेवामेसावरकुंडिका रीतिस्थाप्रेतगानील विप्रत्येवनिमेशिता ३६ वरखड्गधरादक्षेवामेसाभयवर्तिका वाय
व्यो वशिता धर्मसृग्स्यासावतुर्भुजा ३७ सारविंदधजादक्षेवामेवरसरोजिनी महा सिद्धि एक ध्यान समासादिति
कीर्तिते ३८ ओं लोअणि मायेनमः ओं त्रैलवि मायेनमः ओं शुभ हि मायेनमः ओं सौ गरि मायेनमः ओं हे प्राप्ते येन
मः ओं रीं प्र काम तायेनमः ओं श्रेष्ठ शिता येनमः ओं यै वशि ता येनमः ओं महा लक्ष्मी सनाय नमः ततः पश्च निभा
देवी श्रेत दिव्यो वरच्छदा धृत श्रेतातपत्रो वसूर्य संकाश मेडला ३९ सर्व लक्षण संयत्रो सकिरीटो चतुर्भुजा साक्षा
मालारविंदो वजी जघ्नरसरोजिनी ४० कटकं कीर्तके घुरहार नूपुर मेडितो ध्यायेत्तदा महा लक्ष्मी श्रेतारविंद से स्था
ता ॥ ४१ ओं झील लेलेलेहेहः महा लक्ष्मी मूर्तये नमः तस्यांत परम ज्योति रावा ह्यनिः कलां यजेत् ४२ ओं श्रीं श्रीं श्रीं
महा लक्ष्म्यै नमः ओं स्वः षड्विः सुरैर्भुक्ः सजाति नग सेवरः किंवान्यच्च महा लक्ष्म्या यजेने वा विकाम दे ४३ यत्प्र

天

भावेनपाणिस्थासाधकानोहिसिद्धयः ॐ ह्रीं श्याधारशक्तये नमः ॐ ह्रीं विरतये नमः ॐ ह्रीं दीरोदाय नमः ॐ ह्रीं यशोय
 नमः ॐ ह्रीं योतोय नमः ॐ ह्रीं दीरकुंभाय नमः मध्ये अमृतामानसीप्रसिः तसिः प्रीतिरतिरुतथा ह्रीः श्रीः स्वधावरावि
 अज्योत्स्नाहैमवती तथा ४४ ह्यायावसरणीवामा तथा माषोडशी मता षोडशाशरविंदप्रामादीशोतयत्रगाः ४६ वर
 दाभयसेयत्राश्वेताधेयाः समेडताः ॐ ह्रीं श्रीमादिनत्येतेषोडशाणीर्णवः प्रथक् ४७ ॐ महालक्ष्म्यासनाय नमः ये
 चातनविकारारसरोजेवारिजासना उद्भवाशरदभ्राभोहिलोचनोचतर्भुजो ४८ गदावक्रधरोदक्षेवामेसवीजशरकं
 ससुधाशर्णापात्रं वमहाश्रियमिति स्मरेत् ४९ ॐ ह्रीं ललेहः हः महालक्ष्मीमूर्तये नमः तस्यावपरमं योतिरावास्तनिः
 कलां यजेत् ५० ॐ ह्रीं श्रीदेव्यो महालक्ष्म्यै नमः इत्यष्टस्वरांगजातादिविसर्जनादिशर्ववत् इतियोगो महालक्ष्म्याः
 कीर्तितः सर्वकामदः ५१ नवकोटिप्रविस्तीर्णानिततंत्रसमुद्भवं वज्रानितार्चनैवाक्सर्वकामफलप्रदं कुंकुमेन समालि
 ख्येव दनेनायभावतः वज्रेतन्मथ्य वेदासंघट्टकोणोत्तस्य मथ्यतः तन्मथ्येरक्तगजीवेतदंतः
 पद्मरागजं देवीसिंहासने ध्यात्वा पूजयेत्परमं यथा ५२ ह्रीं लीं सः अक्षरश्रामनमेवः त
 त्रसिंहासने देवीदियालेकारशालिनी जपापुष्पपतीकाशामेकवक्रोत्रिलोचनो ५३
 जटाजूटकिरीटाख्योषड्भुजोदिव्यरूपिणी वीजशरधनुर्वाणोपात्रपाशंकुशाधरो एवं

ॐ.
३०

देवीमभिधायभक्तिसुक्तिफलप्रदो रक्तपुष्पादिभिर्मंत्रैः पूजयेत्तदनेतरं ५५ ड्रींक्लित्रैर्पेकोनित्यमदद्वेयकालविषया अ
र्घपाद्यादिकेदेवैः प्रदेयेन्मूलविषया कोणेषु कोणमथेषु देवीहतीः समन्मथाः ५६ स्वनामाष्टद्वारेर्मंत्रैः पूजयेत्ततिवर्जि
ता हस्त्रेवाक्लेदनीतेदाक्षोभणीमदनातरा ५७ निरेजनातथारागवतीचमदनावती विकलाद्रावणीविगवतीपे
चसरस्तथा ५८ पूर्वादीशानयर्घ्येतेचक्रव्याप्यस्थिताऽमाः रक्तारक्तावराः पात्रनीलोत्पलकराः स्मरेत् ५९ वसेत
सहितश्चापपेववाणसमन्वितः त्रैलोक्यक्षोभकस्तज्जः सर्वालंकारसन्वितः ६० शोकामराजः दोशोषणः ड्रीमोह
नः क्लीसदीपनः क्षेपेतापनः सऽउन्मादः रक्तावर्णानमन्वाणादेवीपादतलेर्चयेत् संपूज्येतिविधानेनगोथैः पुष्पै
सुगंधिभिः ६१ अमृतोयोनिमुद्रोचमेत्रीदेवैः प्रदर्शयेत् स्तुताप्रणाम्यसंपूज्यक्षमयित्वा पुनः पुनः ६२ द्वादशोत्पदेदे
वीसहस्रैर्विसर्जयेत् पुष्पमंत्रादिनैवेद्यैस्तपभुंजीतमंत्रवित् वज्रनित्यार्चनेत्याते सर्वसिद्धांतडर्लभे नक्वापिप्रणा
वोयोज्योत्तनतिः प्रोभुनोदिते ६३ वज्रनित्यामहालक्ष्मीविप्रावप्रसीदति हिलक्ष्मेत्रजायेनदशमोशेनहोम
तः ६४ योनिकुंडेभवेद्दाग्मीवर्तुले सर्वसंपदा विवरतेत्रिकोणस्यादर्हवेदेततेत्रये ६५ मालिकामालतीजाती
पुष्पराज्यमधुस्तनैः कुतैर्भवततेवागीशम्रंयकैः सतपोभवेत् ६६ करवीरसितैः पुष्पैर्द्रुतैः स्त्रीक्षोभमाश्रयात्
होमेकसकयत्राणो राजावश्यंविधीयते ६७ सिताज्यमधुलाजानोहोमादारोग्यमाश्रयात् इत्यापलेत्रिमधुक्तेन

३०

रोभवतिविवरः ८५ वेद्योऽंशकपदेदेवेष्टर्वादिक्रमतो लिखित वर्गाष्टकमिदं देये कर्मचक्रे सुखादिकं दीपाधिपाश्र्व
 गाथाः दोदीपे मध्यमेधिपः क्षेत्रपालानवैतेषु दीपाष्टनवकीष्टकाः ७१ अमृत हृषभ वासुकि अर्थकर शक्तिः परः
 पश्योति महाशोख छाया स्वत्रे गणानव ७२ मध्यात्पूर्वादितः पूज्याः ओं अमुकक्षेत्रपालदेवीपुत्रश्रवतर २ अलि
 वलिपिणितेष्टहा २ ख २ लल २ परलवक्षेत्रपालसर्वविब्रान्नन २ स्वाहा यत्रयत्रभवेद्दुर्गेक्षेत्रनामायमक्षरं तन्म
 विशेषवर्गेषु करकुक्षादिकल्पना ७३ समवर्गानललेक्तादीन् सर्वतोयावउत्तरं क्षमीशानपदे मध्ये खरान् षोडशवा
 क्रमः ७४ क्षेत्रपालादिमध्यांते सपीठे गुरुवाक्षरं नग्राह्यं केवलं ग्राह्यं तद्विना भयमादिमे ७५ तथावा
 क्रं नगतेनादिमेनोत्तममध्यपीठसेयुते केवलं त्रयदान्येव सपीठे तदादिमे ये च दशस्वराः पीठा
 नीतितेजोतरं मुखस्तदोभक्तं मंत्रोक्तं करस्यः स्वरभोगभाक् कुक्षीस्थित उदासीनः पादस्थोऽऽवमा
 सुयात् पुच्छस्य श्रवणं ध्वं ध्वं जपादाप्रोतिनिश्चितं ७६ दीपस्थानमतः क्षेत्रज्ञातामंत्रं जपेत् श्रविः
 क्षेत्रसायमंत्राणामेकमेवायमक्षरम् ७८ यदि स्यात्सफ्रवं मंत्रः सर्वसिद्धिफलप्रदः भूर्जेयनेत्र
 पटे वारोचनाकुंजमादिभिः ७९ शान्तौ पुष्टौ च सारोग्ये रक्षाये त्राणि संलिखेत् हवीं मंशूरपि
 छाग्रिविभीतकनरास्थिताः ८० विषांगारत्रिलोहोत्पाहे मरौ प्यार्कसंभवा लेखनी वषट्कारं

कर्मचक्रम्

ष	श्र	क
य	क्ष	च
प	त	र

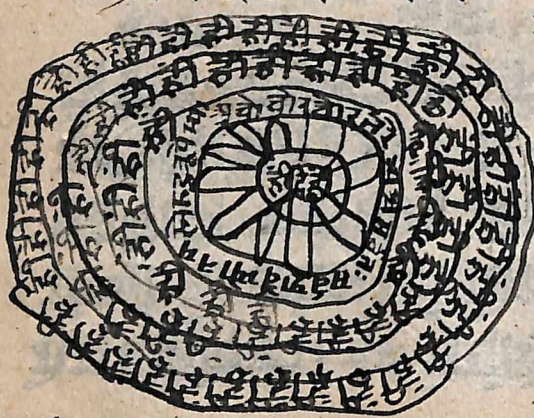
प्रकारान्तरेण कर्मचक्रम्

क्ष	क	व
म	श्र १५	र
य	प	त

ओं.
३१

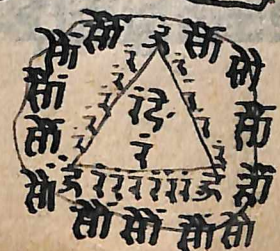
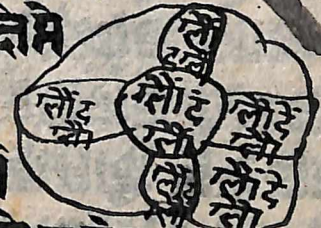
हौ संतापे स्तेभमारणे ८१ सर्वोपद्रवनाशाय शान्तौ पुष्टौ तज्जातिजाः कंटवदौः कलिंगानि स्थाने दारि मृतालये ८२ शरितं ये वश
ल्यादिरिषंसाययति भवे अथ ये ज्ञाणि वक्ष्यामि सोययोगिनि कानि विव ३३ कानि शंभुदेवेन सिद्धयोगीश्वरी मते ८५ कर्णिका
यां लिखितं नाम पुटितं मायया वहिः अष्टपत्रेषु विन्यस्य नाम योरेव श्रीपुत्रम् द्वाविंशदक्षयचोरं च अष्टपत्रेषु वाह्यतः त्रिगुणो मायया
वेष्ट्य रेखांते कौनिजयेत् भूतप्रेतपिशाचानां शाकिनी शहरक्षसां दोषं वाङ्मे स्थिता हंति रत्ने विधिना कृता ८६ अचोरे श्वरी
द्रुफट् पकैकाक्षरपुटितं नामाक्षरं यत्रेषु लिखितं तदाहः अचोरेभ्यो यचोरेभ्यो चोरचोरतरेभ्यश्च सर्वतः सर्वशर्वेभ्यो नम
स्तु रुद्रह्येभ्यः विधिना पुष्पांकेण भर्जयत्रे रोचनया येन उपरक्षा विलोका १ कर्णिकायां लिखितं नाम तदथ स्यात्तरो मने

अस्मिन्ने विचित्रो
अष्टो वरदस्य तरोरे द्रुफट्
इदं प्रयत्नं पुष्टेयं अष्टो वरदो
चोरेया रेखतुः स्यात्तु द्वे वदे केद

अष्टपत्रेषु वीजे द्वौ कोस्य पात्रेति निर्मले रोचना लिखितं येनं दीरमध्येति वेशयेत् स
वशो जायते तस्य यावज्जीवेन संशयः शौद्धी शौ अक्षरं रोमेनः २ द्वावीजपुटितं नाम
मलिखितं च वतुष्ये अस्मिन्नामे विनिःदिमे
पुष्टो तवा विलेखिते ९ शान्तिलक्ष्मीयशः
कांतिः सततं तस्य जायते नवाधिर्नमयं शत्रोयं
असामर्थ्ययोगतः २ सशक्तिदेउ पुमेन भित्रेषु द्वौ नामैरु लम्

३१

मध्येनामवहिर्हंसेविंडभिःपरिवेदरसरक्ताभ्यांविषेणसूतकर्ष्यते लिखिताप्रेतभूतसंयंत्रमारयतेरि१३ जालाहतेत्रिकोणो
 पुद्गेयुतं वक्रिमंडले रेफेणपुष्टितेनाममध्येशक्त्यायहिर्हते १४ शमशानकर्ष्यदेकिंवाकपालेलिखितेनुते तापितेवैरिणकुर्वाज
 रंद्रौदेनसंशयः ५ शक्तिरितित्रिकोणमंडले ५॥ नवनामपुरेमध्येनामालिख्यविदित्वाहे सःविसर्गपुतोदित्तरदोषेप्रहरत्
 सो भूर्जेकुंकुमगोरवानाम्पोलेख्या ६ कोणोपुशक्तिभिर्पुंके द्वापुरेतस्यमध्यतः नामसेलिख्यमंत्राणैःपुष्टितेप्रीकरोपमे
 द्मीओहं देवदत्तहं ओं द्मीगोरोचनायावकाभ्यां लिखिता
 मदनेव सेवेष्टमधुमध्येक्षितेप्रियेशाशोत्तिमामवः ७
 पद्ममष्टदलेमध्येनामसेलिख्यरित्तवः ८ विदित्वा
 सेस्थिते विदित्वाष्टपत्राग्रेसर्वरक्षाशीत्योममंडले ९
 ध्येस्थालिखेनामास्पवाहः सकारष्टदहियोमतस्यदिद्वयसेस्थिता १० स्वोहंमेगतेनाम तद्वहिर्वैष्टितेत्रिया
 सर्वांतय इवान्दतिरद्वयेमधुसेस्थिता त्वपुरांतर्गतं नामरेवोजस्यचतुष्टये दिद्वयसेलिखितहाह्यत्रिकोणो
 जालयाकुशो ११ वक्रिपुष्परसेनेदेयंत्रेसेलिख्यनिक्षिपेत् नालिकायामधार्कस्यशत्रुसेता
 पहेतवे १२ नभोमंडलमध्येनामवाहो यषोडश स्वरासहाद्यतो जालाजटिलेवक्रिमंडले

१७

सौः
 द्मीओहं देवदत्त
 हं ओं द्मी
 सौः

हं	सः	हं
सः	देवदत्तस्य रत्नाङ्कुर	सः
हं	सः	हं

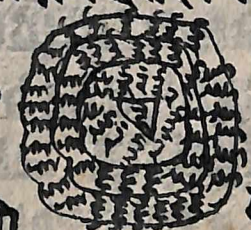
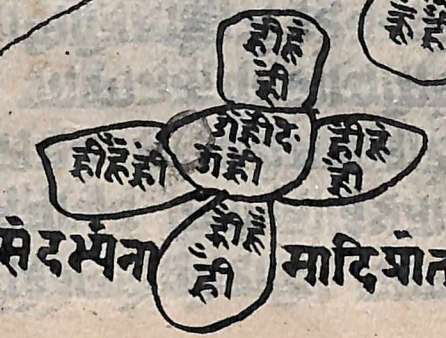
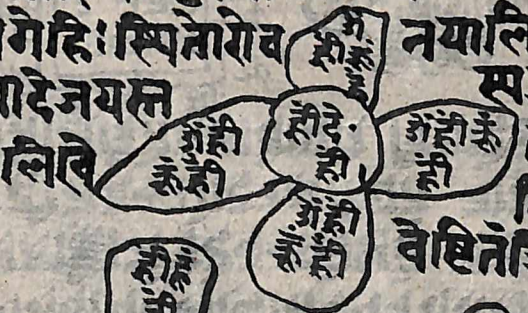
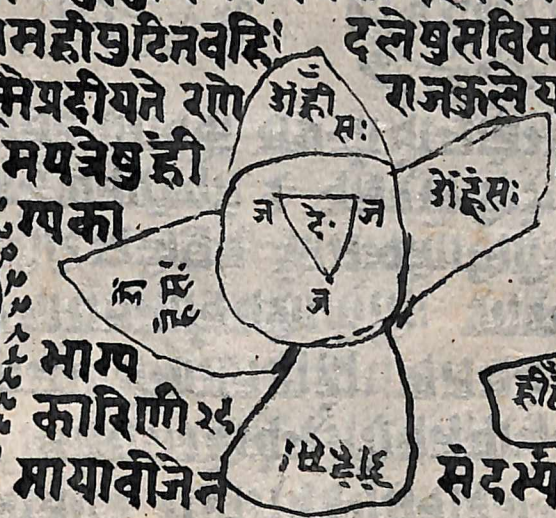

ओं.
३२

प्रमशानकर्पटेलेख्यं धरस्परसेनच प्रेतभूनिहितं येन मिदं सौभाग्यकारकं १३ मोहेपदे लिखेदित् जंभेकोणद
लेषु च मध्येनामस्थिता कंठेरदासौभाग्यकारिणी रोकनाकुंकुमेनैव लेख्या सिद्धदिने सति भूर्जे यत्रेकरस्यावा
प्रमदावशाकारिणी १४ यम मष्टदले द्वी श्रीप्रदितेनाममध्यतः एकैकोतरिते यत्र द्वी श्रीववीजमालिखेत् रोच
नालककेनेतस्त्रिखिते मद नैनव वेष्टिते मधुनिक्षिप्तं येन उष्टवशीकरे १५ चतःपत्रोऽजे मध्ये यत्रामप्रदिते लि
खेत् चतुष्पत्रेषु वीजानां द्वीद मं द्वी चितये तथा तस्य सौभाग्यदारदा भूर्जे रोचनया समे लिखिता कुंकुमेन ये सदिने
विधत्ता सती अष्टपत्रोऽजे मध्ये नाम द्वी प्रदिते तथा दिशो यत्रेषु कोणेषु लिखेत् कोरोचनादिना उभे गात्रो सदा स्त्रीणां र
जा सौभाग्यकारिणी सिद्धये गोष्परीते त्रेशो भूदेवेन कीर्तिता कर्णिका यो लिखेत् नाभ्यो कुंकुमेन प्रभेदि
मचतुष्पत्रेषु द्वी कजे रोचना हस्तिदा नाभ्यो कुंकुमेन प्रभेदि ने
वेष्टयिनाथमिच्छेन द्युतेये त्रेष्टते सति सौभाग्यम तले स्त्रीणां जायते जीविताव
धि त्रिकोणमंडलस्याग्रेस विसर्गः स संस्थितः त स मध्ये नाम तदा होवत कोणधरोऽपरे हेहाहः पूर्व
तस्तस्य हेहाहः मे तथा उत्तरे हृदयोर्मध्ये स विसर्गस्तथा तगः एतयोर्मध्यगोदत्ते स विसर्गस्तथा गजः जालाकुलैश्च त
र्हृदौ स्तत्सर्वं वेष्टयेद्दहिः नाम गर्भं त्रिकोणाग्रजकारः कर्णिकांतरे ओहं सस्येदरे मंत्रे चतुःपत्रेषु तोलिखेत् भूर्जपत्रेषु

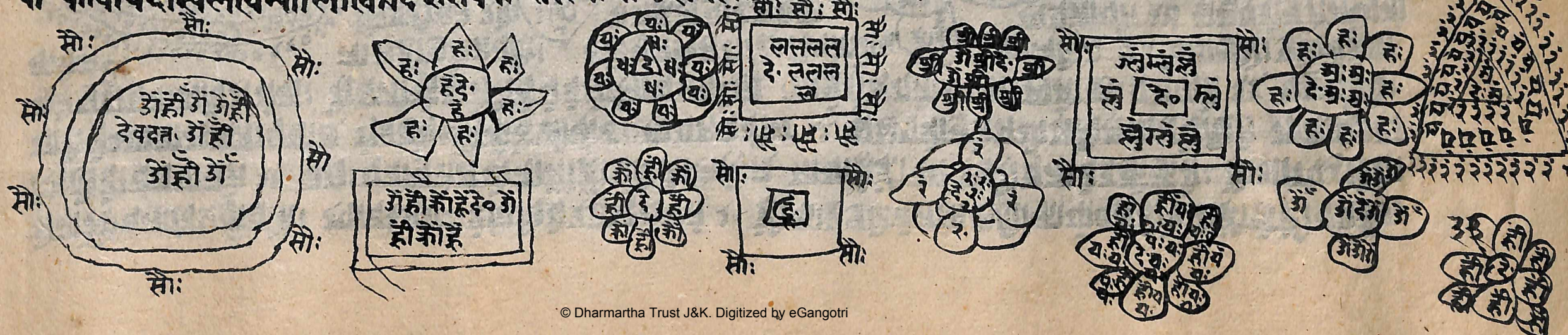
भेवारोचनाविप्रकुंकुमैः स्थावरजगमहंतिविषेरताहयेमते २० ह्रींकारप्रदितेनामकर्णिकायोवतदले ओंह्रीं ह्रीं वपत्रीष
 लिखितोचनयावुजे २१ चतःपत्रोवुजेमध्येनामोह्रीं प्रदितेलिखित मायाह्रीं वपत्रीषरोचनावेदकुंकुमैः सौभाग्येडुर्भगा
 नारीवेध्यावासुतमाप्रयात् येनहयेधृतेकंठेप्रीकंठाः स्वयमव्रवीत् २२ अष्टपत्रोवुजेमध्येसविसर्गाहवेष्टिते नामतदाह
 पत्रेषुसपरःसविसर्गकः रोचनाकुंकुमेनेदेयेत्रसंलिख्यसपयेत् काष्ठेराहगतोयस्ततस्समोक्षः प्रजायते २३ षट्पत्रेषु
 कजेमध्ये नामह्रीं प्रदितवहिः दलेषुसविसर्गोहिः स्थितोरोच नयालिखित सजेयिताशुभैः पुष्पैर्यत्रेया
 सैप्रदीयते रणे ओं ह्रीं सः राजकुलेयादेजयस्त स्पप्रजायते २४ अष्टपत्रोवुजेमध्येना
 मपत्रेषुह्रीं ओं ह्रीं सः लिखित त रोचनाकुंकुमेनेयेरत्नासौभा
 ग्यका ओं ह्रीं सः रिणी २५ मध्येनामयुतेवह्निमंडले
 वेष्टितेचिवा मायावीजेवसैणोयेरत्नासो

ॐ.
३३

लिविताप्राणवेतेषामर्द्धाधोऽथानियोजयेत् ॐ ह्रीं ॐ वज्रये सर्वोत्रेखावेष्टयेद्वाहिः अष्टशक्तिसुतेयत्रमिदं सौभाग्यवर्धकम् २० भावसे।
 पुटितेवीजैश्चतुर्भिस्तद्विद्युते शक्तिद्वयेनरक्षयेभूजेरोचनयार्धवे लिविताविधतावाहोशत्रुग्रहविषापहा ह्रीं ॐ कौहं वसेभस्य
 प्रोक्तेवीजवत्तृष्टयम् २८ त्रिकोणमध्यगोनामतदाहोश्चतुष्टयं सविसर्गमणोवास्तेपयमष्टदलेषुनः पत्रेषुसविसर्गोयः कनक
 सरसावितैः काकपक्ष्मस्यलेखनारोचनाविषशोणितैः प्रमथानकर्षयेत्लेख्यमिदं यत्रेधरासुते प्रेतभ्रशरितंडहानुच्चादयतिवे
 गतः २१ अष्टपत्रोवुजेमध्येनामहीदिग्दलेषुव कोमन्तोलिवितास्त्रमंत्रेदेवकुलेष्टुते व्याधिनामुच्यतेरोगीवलमाप्नोतिउर्व-
 लः प्रांतिकुत्सततेयत्रेवाहोकेठेयवास्थिते ३ चतुरसेशिरोहीनेहकारोदरसंस्थिते नामतदाहोमभूयोभूपुरंकोणशक्ति
 के काकपक्ष्मस्यलेखन्यालिवितेदेशरावके संपूर्वाधोमुखेभूमौसुवितेतत्सर्वोपरि विवादेडहवितानोविपरीतार्थवादिनां

सुखिनेभोभवेत्सोसभापोवाजयोक्त्वे २१ लकारप्रदितेनामतस्योद्दीवश्चलत्रयम् चतुरस्रद्वयेवाद्येह तं सर्वत्रशक्तिभिः
 भूर्जेरोचनयालित्युपदेशेभूतेसति शतयोजनयौमधानेगच्छतोतभयेभवेत् २२ ओंश्रीमथ्यगतंतामकीर्णकायोदिशाद
 ले श्रीवीजमन्यपत्रेषुक्तः विसर्गसमान्वितः भूर्जेरोचनयायेत्रालिवितास्यापितेरहे वशीकरोतिवेगेनयेकेविन्मनस्सिते २३
 विसर्गावितरेफाणांचतर्णानाममध्यतः चतुष्पत्रेषुचतारोरेफाविंडुसमान्विताः भूर्जेरासभरक्तेनयेत्रेसंलित्यधारयेत्
 अकंसनालिकामध्येद्वयेतदुविशरिते २४ आकृष्टियेत्रेभूपुरोतर्गतंतामृत्स्लेस्लेस्लेतस्यश्वतः स्लेस्लेस्लेपश्चिमेतस्य
 स्लेदत्तेस्लेतयोत्रे तदाहिः द्वापुश्चद्वेकोणशक्तिसमान्विते भूर्जेवदिकयायेत्रालिवितेसखवेधने २५ जालावतत्रिको
 णोतर्तामः स्त्रेषुदितेवहिः वेष्टितेसविसर्गोयेतद्विद्विमेडले जालाकुलामिदेभूर्जेगोमृदाकुंकुमेतव लिविता
 दोलिसंवदंजरेचातुर्थिकंहरेत् २६ अःचतुष्टयमध्यस्थेनाममध्येदलेषुहः सविसर्गोष्टयसंध्यस्थेनामपयोदरेवहिः
 तेषुरोचनाकुंकुमादिभिः लिविताविभूतावाहोविषेयस्कंदमेखला सिद्धिदासर्वकार्येषुश्रीकंठः स्वयमत्रवीत् २७
 यश्चतुष्टयमध्यस्थेनामपयोदरेवहिः अष्टौवसविसर्गोयास्तदाद्येष्टनरष्टसु हीयःपत्रेषुडष्टानांयेत्रमवाटकारके
 काकयक्षस्यलेखयालिवितामेतनाससि करवीरवितांगारविभीतकरसेसिभिः वायुव्याभिसंवेदिनेभूसुतेषु
 शतैश्चरे २८ अष्टयत्रांबुजेमध्येनामहीदलसेचये वहिर्वतद्वयेभूर्गोलिवित्कुंकुमगोमृदा अजिनानामविषेयसेया

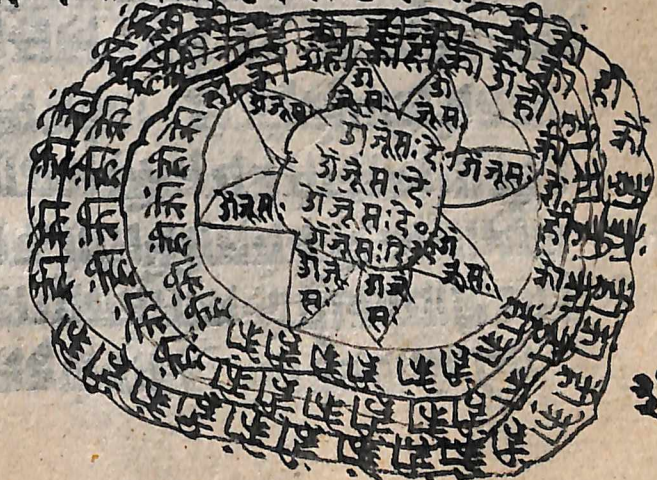
ओं.
३४

३५

मेविषमेधनि भूषालादिभयेरदो कुरुतेवाङ्गसेस्थिताः ३५ प्राणवहयमध्यस्थेनाममध्येवतर्दले त्रयःपश्चिमदिक्प्रेषणवाःश्वेत
सुयः एकैकमुदरेदलेभर्जेरोचनयालिखित जीवरत्नेयमाख्यातावाधौजातेतिङः सहे ४० मृगुरांतर्गतेनामतहास्येष्टदलावुजे
मायावीजेवपुत्रेषुतत्सर्वेदेष्टयेत्रिया मायावीजसुरेणैवरेखोतेकोंनियोजयेत् पावकानामिहासेणालिखितार्देखराग्रिना
तापितेविंतिताकृष्टिः सप्ररात्रेणजायते भर्जेवालिखितेयत्रैरक्तवेदनकुंकुमैः वाहौवहंरोगोरोदे लभतेविजयनरः कामार्थ
लाभदंयेत्रैसर्वकामार्थसाधने ४१ रविपञ्चोबुजेमध्येदेवदत्तोदलेषुही ईमत्रैवास्तोरेखादित्रयेनसवेष्टिते गोमृदालि
खितेयंत्रेस्त्रीकपालेनियातितम् त्रिसंध्यंखदिरोगारेः कमादाकर्षयेत्थवं ४२ रविपञ्चोबुजेमध्येनामभान्तदलेषुच हेकों

एवंरीति ॐ ह्रीं को ह्रीं
ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ

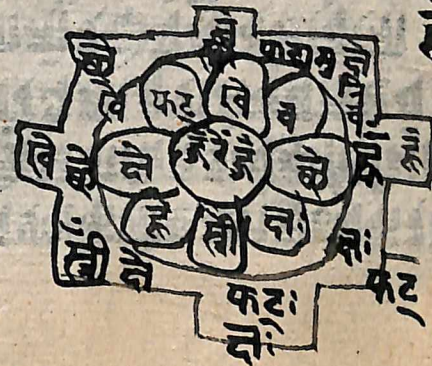
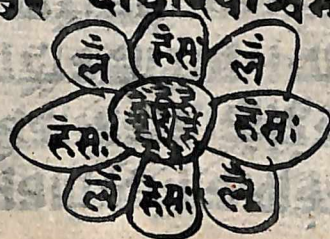
३४

वीजदयलेखमंगोरेविषणोणितैः कुंडाधः स्थापितेयंत्रेतास्मिन्दीसेषमंहेरेत सप्ताहादेरिणोवित्रमवितायेत्रशक्तयः ४३
 अष्टपत्रोबुजेमध्येनाममंष्ट्रदितेहिधा मृत्युंजयेनपत्रेषुतमेवविनियोजयेत मायावीजसुरेणोवसर्वतदेष्टयेत्रिधा रेखोते
 कौंस्थितेवीजंगोमृदाकुंकुमेनव रक्षेयेलिलिविताभूर्जेभुजस्याविजयावहा मध्येमधाजयोःदितासुखदासुःप्रवर्हिनी
 ओंजैसःमृत्युंजयमंत्रः ४४ क्रीवीजपुदितेनामतेत्रयत्रस्यवोदरे तदेववाह्यपत्रेषुतत्सर्वतेनवेष्टिते त्रिधातस्यैवमं
 त्रानेकौवीजेविनियोजयेत रक्षेयेलिलिविताभूर्जेरक्तवेदनगोमृदा प्राण्याधः स्थापितावश्यं वशाकृजीवितावधि म
 य्मेमधाजयोःदितासुखदासुःप्रवर्हिनी ४५ पूर्वदक्षोक्षरेयश्चाक्षदरेणपुटीकृतं मध्येनामततोवाद्येष्टकैकंप्राण
 वेलिवित भूर्जेष्टपत्रराजीवरोचनाकुंकुमादिभिः रक्षेयंसांस्थितावाहौकंठेवाविजयावहा ओंजैसःअक्षरोमंत्रः ४६
 अष्टपत्रोबुजेमध्येनाममंष्ट्रदितेवाहिः देवकेदस्तथास्त्रीदेवेफट्टुष्टदलोतरे तदाह्येपुनरप्यष्टौस्त्रीवहेदस्तफट्ट
 या देवकेविवततोवाद्येचतद्वारेधरापुरं देवदारेयश्चिमेयामे

^{३३}

१४	११	५	४
१	८	१०	१५
१२	१३	३	९
७	२	१६	१८

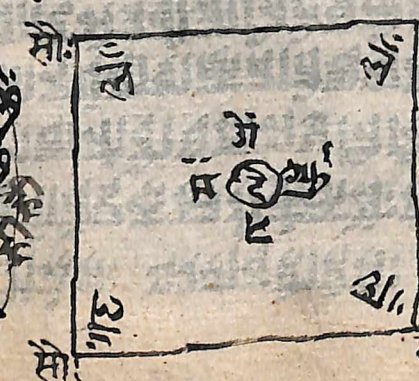
हेवीजेशशर्वतः
 उत्तरेखेऽधिकोणे
 दोफट्टकोणोराक्ष
 सेदिशि वायव्यास्त्री

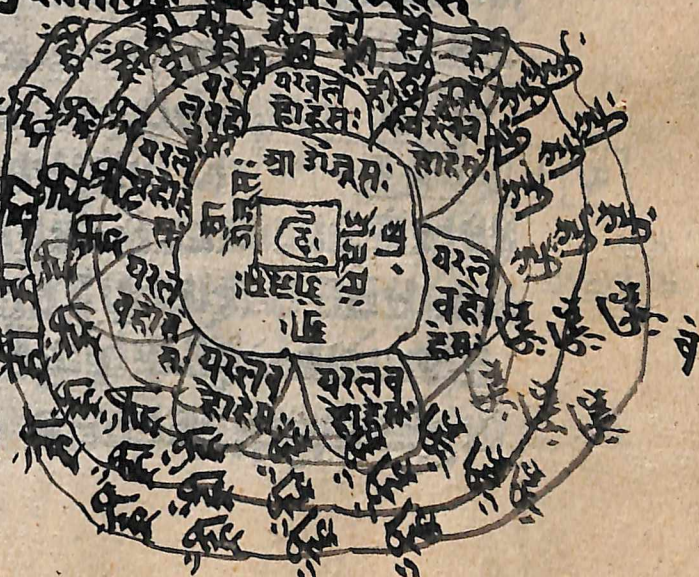

सविसर्गः सकारस्याकोणकोष्टवतष्टये श्रीखंडेनालिखितेदंयंत्रंकांसस्यभाजने प्रजितेगंधपुष्पाद्यैर्वंधान्मोचयतिश्रुवे
 इयेप्रत्येगिरारक्षासिद्धिदासर्वकर्मसु ओंझांहीकींवीजवतष्टयम् ५२ वृत्तमभ्यस्थितंतामतदहिश्रुतरत्नये तदाहोस्यः
 स्वराःसर्वेतदहिरंतमालिखेत् तत्रद्वादशायत्राणिकल्पयेदेतदेतरे ववाविवीतिरक्षेयंयेवदिध्यानिरोधिनी उग्धरोवनया
 लाव्यस्यापितामधुसर्पिषि स्यावरेजगमेहेतिविषेवावाकुसंस्थिता ववाविवीउरक्षेयैवोवीवेवः ५३ वृत्तांतःसंस्थितेना
 मवहिर्मंत्रेणवेष्टिते वतवीजेनतदाहोकोणलेवीजमेडले तदाहोदमापुरेशक्तंवतःकोणेषुशक्तिभिः प्रकांतरेचरेहं
 तिरक्षेयंवाङ्मसंस्थिता ओंहीनमः भूर्जेकुंकुमरोवनाभ्यांलोवा ५४ हेशिरोहीनमभ्यस्य
 नामवाहोस्यघांतिकः शास्त्रवाहोपुरेहत्रेवतर्दिदसंस्थिते मृत्युंजयेनतदाहोश्रौवतः

तर्दिदसंस्थिते तदहिश्रुतुनहंनेतत्राष्टदलक
 ल्पना मंत्रेसप्ताक्षरंतेषुतत्सर्वमाययापुनः
 त्रियासेवेष्टयेद्रक्षासर्वसौभाग्यदायिनी
 ओंजंसः यरलवहोहेसः सप्ताक्षरोमंत्रः गो
 रोचनाकुंकुमकर्षकस्तरीभिर्मूर्जालिखि

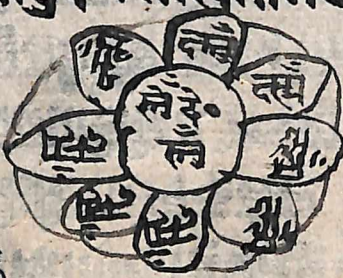

ॐ.
३६

३६

वासौभाग्यदायिनी ओंहेसः यरलवहोहेसः समाक्षरोमथेहीशिरसाहीनेतंमथेनामसोस्थितं अष्टपत्रेषुपेहीकीतत्सर्वमा
ययात्रिधा देहितेरोचनोवेदकस्तुरीकुंकुमैःसमैः समुज्जैलिवितारदाकेठेवाहोववाधता अष्टत्रयोपितोष्ट्रलदाणाष्टोप्र
यच्छति भूतप्रेतपिशाचानोदोषहामधुनिस्थिता ५६ चतुरस्रसंमलेत्रैकतातत्रसमांतरां तिर्यग्दंडास्थितारेखाअष्टमेखाम
मालिखित कोष्ठानेकोनयेवाशक्ततातेषथमातृको अकारादिलकारांतामीशामध्यावधिलियेत सप्तपदाणिदक्षसप्त
वौत्तरगाण्यापि क्षिपादिमेत्रवीजानितेषुलेख्यान्यनुक्रमात् क्रमेणयुक्तमेणिपितातात्ताथमेत्रिणा ५७ लि प ओं लोहो ओं य मि
ओंहेसःयदमास्यस्यसोहमोदक्षवक्ष्यि ओंमोहेवामनेत्रेवक्षिपडोंप्रक्षसोस्थिते विषागलमिदेयेत्रेगाहुरेरोचनादिभिः लिवि
ताविधुतेवाहोसमस्तविषनाशने भूतप्रेतपिशाचानोदपविशायणंदुते ५८ स्तवीजप्रदितेनाममथेपत्रेषथाष्टस दादिक्रद
मिदेयेत्रेभूर्जेरोचनयाहुवे लिवितामधुनिक्षिमेवेदीमोक्षकरंमते पुष्पाकेविधुतेवाहोसिद्धिदेसर्वकर्मस दंष्ट्रदादिक्रदः ५९
क्षिमेवेदीमोक्षकशनेंहे ओंहेहीकोव
त्रामतेवीजानिदलाष्टके रोचनावेदने
कर्णिनेदेवाहिकत्रनाशने
ओंहेहीकोवतवीजैःप्रदिते
नाममथतःशक्तिदयमथमे

यरलेवेदंत
रीतिः

लोहो	ओं	गोहेसः	गोहि	हो	कु
अक्षि	शु	३५	३	५	कु
कुओ	सा	हा	क्षि	प	ओ
७	ह	३	३	३	३
७	७	७	७	७	७
७	७	७	७	७	७
७	७	७	७	७	७
७	७	७	७	७	७
७	७	७	७	७	७

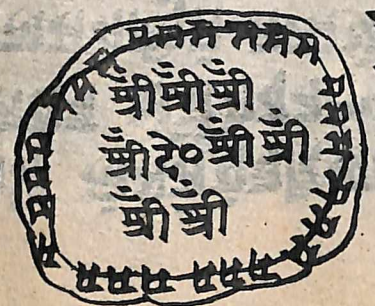
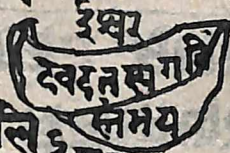
क्षिमेवेदीमोक्षकशनेंहे ओंहेहीकोव
त्रामतेवीजानिदलाष्टके रोचनावेदने
कर्णिनेदेवाहिकत्रनाशने
ओंहेहीकोवतवीजैःप्रदिते
नाममथतःशक्तिदयमथमे

क्षिमेवेदीमोक्षकशनेंहे ओंहेहीकोव
त्रामतेवीजानिदलाष्टके रोचनावेदने
कर्णिनेदेवाहिकत्रनाशने
ओंहेहीकोवतवीजैःप्रदिते
नाममथतःशक्तिदयमथमे

३६

ह्रं स्वीजेनसमानितं प्रत्येगिगभिधारस्तारोचनाकुंकुमादिभिः लिखिताविधुतावाहोसर्वदोषहरामता ६१ षट्कोणमध्यतोनामत
 कोणेषुसमालिखितं सुमितौदर्शितेयेत्रसंततत्ररनाशने षडिकयालेख्ये ६२ मध्येनामचतुर्दिक्तालौवीजेलेविदित्तव रोचना
 लिखितेयेत्रमचाटयतिवेगतः ६३ येवेदं लेंगेंले हीकोभ्योपुटितेनामतसोहोवश्चतदये तदाह्येदमापुरेकोणोकोवीजेनसम
 निते लिखितागोमृदायेत्रेप्रक्षिप्तं ६४ मेवेनवेऽनले प्राकृष्टिजायतेप्रोक्तेमहामथानभेरवे ६५ को
 चतकोथकारमध्यस्थेनामतहास्य तःपुरे पावकस्यमहाजालासेकुलेसर्वदिक्षतत लिखित्वा
 गोमृदायेत्रेसमृतेवेगावेनले स्थापितेजायतेवश्यमाकाष्टिः कमशः किल ६५ को
 अर्धचंद्रोदरेनामतह्रं ईश्वरदये शिष्टि कासपुटेयेत्रेभूर्जेगोरोचनादिभिः प्रमशनेपरितेऽवश्येगति
 ते विरुहदिवसेयेत्रमिदंलेख्येविपश्चिता ६६ ईश्वर मावीजपुटितेनामतसोहोथश्च को
 हिर्हृत्तमालेख्येमवर्णेपरितेवहिः पुनर्हंतंलिखितं ६७ ईश्वर लेख्येयेत्रेभूर्जेगोरोचनादिभिः स्त
 तेयत्रकुत्रचित् ६८ तेषु यत्रोबुजेमध्येनामपत्रेषुभांतिकः सविस को
 र्गस्ततोहृत्तेदिग्द्वारं चतःपत्रोबुजेमध्येनामप को
 तेषुभांतिकः सविस र्गस्ततोहृत्तेदिग्द्वारेकोणशक्तिके रोचनाकुंकु

तद्देहपाठेरुद
 ह्रः येवमा
 दे

हीको
 हीकोदे०हीको
 हीको

को
 को
 को
 को

को२

असस्यानपंचके को० दे० ओं शतिकोणदलेषु को०ही०शति ॥

ओं.
३७

मेनेदेयत्रंसेलियातेसुभे स्नेभनेयेचदिद्यानोसेस्थितेयत्रकुत्रचित् ६८ कौंवीजत्रदितेनाममध्येवाहोदलाष्टके पूर्वदत्तात्
 रेयश्चाकौंहीकोणदलेषुव भूजेरोवनयालेख्यश्मशानेशरितेसति आकृष्टिर्जीयतेवश्यमवशेषावशीभवेत् ६९ चतुर
 स्त्रचतःकोणेषुषुलसमालिते तन्मध्येनाममूलायेग्लोसमलियागोमूदा श्मशानेशरितेयत्रंमसुभेभेषवासरे
 मुखस्नेभकरवादेविपरीतार्थवादिनां ७० विलीमंथगतेनामतस्वरेणविवेष्टिते तदहिःस्माधुरंतुसमेताच्छक्तिग्लो
 सेयुते भूजेषडिकयालियाजलमध्येनिवेशयेत् मुखस्नेभोभवेद्वादेविपरीतार्थवादिनां ७१
 विदर्भितेल्वीजेननाममध्येविवेष्टिते ईवीजेनसमालिया
 भूजेषद्याष्टतेमावे डडेरस्यमुस्ने भोजायतेप्रतिवादिनां अथ
 वाप्रेतभूत्पस्नेतीत्रेभेभौममेदयोः वतःयत्रोउजेमध्येनामवास
 दलेषुव स्त्रीवीजेवेदसेत्याकंभूजे कुंकुमगोमूदा लिखितास्या

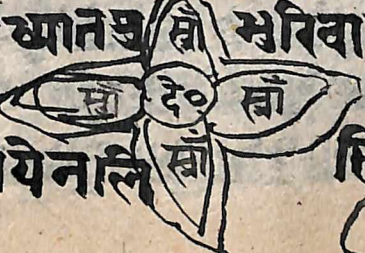
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

ग्लो
 देवदत्तस्य
 मुखस्नेभ
 नेकुंरु २
 ग्लो

सो. सो.
 सो. सो.
 सो. सो.
 सो. सो.
 सो. सो.
 सो. सो.
 सो. सो.
 सो. सो.
 सो. सो.
 सो. सो.

पितंयेत्रेदीरेमध्येकवासरे जरेतीत्रेहरताश्रुधातु
 नामकोणचतुष्टये लेवीजेशुषि
 रोवनयामह रा राजिकापुष्पतोयेनलि
 भविवापुमे ७२ नवनाभपुरेमध्ये
 तदित्भूजे
 तितेवाहसेसि

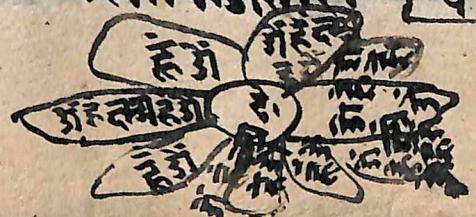
ले	कै	लै
प्र	देव	फ
लै	म	लै

जं
 वं
 जं
 वं
 जं
 वं
 जं
 वं

॥॥॥॥॥॥

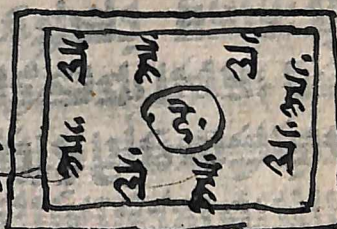
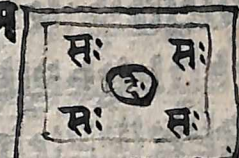
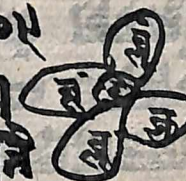
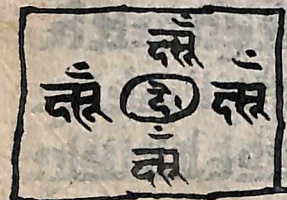
सो. सो. सो.

अथवा. ॐ हं दत्तं
 इतितायो मेवः

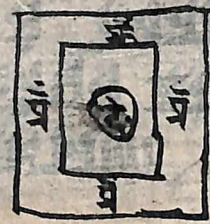
ते करोति विजयेते ये त्रमेतत्सदान्ता ७४ हतमध्यागतेनामवेकोणेषु बहिः स्थितं दिक्षजः संस्थितं सर्वे धरामेडलमध्यागं लि
 वितावेदनेनेदे स्थापितं मधुनिधुवे जरं हरति जेतनो यथेशः पापसेवयम् ७५ अष्टयत्रोबुजे मध्ये नामकोणदलेषु हे प्रण
 वेववतर्दिक्षद्वारायेमे त्रमुत्रमे रोचनास्पर्णनिर्यासस्तुहीक्षीरेण पुष्पमे लिखितालवणोक्षिप्तं सर्वोपदवनाशने ओं हे
 त्स्मृहे शैतारायोमेत्रः ७६ हतमध्यास्थितेनामतदाहो प्रोवतष्टये तस्य बाह्ये पुनर्हते जालाराजि विराजिते रोचना ७७
 निवनिर्यासस्तुहीक्षीरेण भर्जके लिखिताथनलेधृताप्रमशने प्ररिते सति जरः संजायते तीव्रोऽष्टस्य मरणो
 तिकः ये त्रमेतत्सदान्ता ७७ हतमध्यास्थितेनामवाह्यकोणवतष्टये सपरोवाह्यतोभयो
 दिहते कुंकुमांभसा लिखिताभर्जयेत्त्रेथनलिकायां धृते सति जायते शेषलोकस्य प्रीतिस्तस्मिन्निरेतर ७८
 वतः पत्रोबुजे मध्ये नामहृदलसेवये लिखितारोधतोयेन पीतवसेषु भेदिने मध्यमम
 धे निःक्षिप्तं ये त्रमेकोतसंस्थितं दिव्यं भकरं किं वारोधकृत्यतिपादिनां ७९
 हतमध्यास्थितेनामतदाहो दिक्षहमथ विदितले पुनर्होहो
 द्वापुरदितयेषु भर्जयेत्त्रेथनलिकायां धृते सति जायते शेषलोकस्य प्रीतिस्तस्मिन्निरेतर ८०
 जायते प्रतिये त्राणो रोधो वीजवलाहतः ८० वतष्यत्रोबुजे म

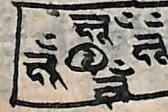

ॐ
३८

येनामयत्रवतएये मयेतपुष्यनिर्योमेभर्जेसेलित्यधारितैः सिकमयेभुमेवारेयेत्रेस्मिन्जायतेफवे आकाशिरथथासा
 थोवशतामेतिनिश्चितं वृत्तमध्येस्थितेनामतदाहोयवतएये कूटमेवस्यतदाहोदमापुरेगोमृदासह भूर्गेमेजिहयालेत्येस
 पुमयेष्टतेसति आकाशजायतेवश्यमवशोपिवशोभवेत् दम्कूटमेवः ८२ वृत्तमध्येगतेनामतदाहोदितयः स्थितः तदा
 होदमापुरदेहंमालागजिविराजितं विभीतपत्रतोयेनभर्जेसेलित्यधारितं त्वरमृतेतिवेगेनयेत्रमच्चाटयेन्नरे वृत्तोतःसे
 स्थितेनामतदाहोहोवतएये पुनसहोहोतोहोहोदमापुरससमालिखेत् रोचनापुष्पाभःकंगुभिर्भूर्जवल्कले विलिंता
 स्थापितेयेत्रेयेववाणफलोदरे शान्तिःपुष्टिस्तथा लाभःप्रियतेसर्वदेहिनां जायतेवशतामेतिदुष्टोवाप्येतदुर्वच ७८ वृ
 त्तमध्येगतेनामतदाहोदित्येस्थितं केवीजेवास्तोदियेभूपुरदितयेभवेत् लिखितेगोमृदाभूर्जेयेत्रेवैतन्मथुस्थितम्
 आकर्षतिफवेनारीमवशोवावशोनयेत् ८५ वृत्तमध्येस्थितेनामतदाहोद्वेवतएये तदाहिः दमापुरदेहोलाविताशिलयावि
 ले सुभनक्षत्रसदावृत्तमध्येस्थितेस्थापितेनामतदाहोद्वेवतएये तद्विप्रयेत्रमे रेस्थापितेमधुनिफवम्
 स्थियमाकतिदिप्रयेत्रमेतत्रमेशयः वतःय
 त्रांबुजेमध्येनामयत्रवतएये खेवीजेगोमृ
 शरितेपथिः ८६ वतर्दलोवृजेमध्येनामदि ३८

दालेखेस्तेभके

ॐ
३१

मे एतद्विशेषकोलोकमशेषवश्यतो नयेत् श्वेतापराजितामोहायदातीलीसरोचना एतद्विशेषकाल्लोकमशेषमोह
येन्तरः उत्तरदिगभिप्रास्थितहेमशिफादानरोचनामिश्रैः आत्मीकरोतिविश्वे ललाटतहसंस्थितेतिलकं असिता
यावत्तदर्शणारात्रौ प्रेतमविलिखेत् हवितालेतदादाय प्रातः कुक्षेनमर्दयेत् तल्लनामधुतोलाभे सश्वेतवसनावितै
श्वेतचंदनदिग्धांगोनरोमो हयते जगत् महायैत्राणि नोक्तानि मया विस्तरभीतिः त्रैयानितानितैत्रेभ्यो मोत्रिकैस्तो
त्रिकैर्बुधैः इति परमशैवाचार्य श्रीकैठविश्विताश्रययोगरत्नावल्लो समीहितार्थसाधनयंत्ररत्नाधिकारो नाम तृती
यः परिच्छेदः समाप्तः

३५

एषो गिने अंगारनिवहस्योतर्वह्निसेस्तेभ्यतिष्ठति ३७ श्रीकारणयोगीपादाज्ञा दग्धाग्रौतलसीकाष्टावरमूत्रेणसेवयेत्
 चुल्पोदिमेतदेगारेद्धताशस्तेभनेभवेत् ३८ वनिताकुसुमसुभावितमाषेः कुलिशाद्यकंदसंयुक्तेः ४० मेरुवसात्राल्कि
 तगुटिकाग्रिस्तेभनेकुरुते ३९ लौलठठस्थितेनामपदाभ्यांयसवेर्वह्निः वेष्टिमेस्तेभयेदिव्यं पंचभपुरमथगे ४१ कपदीशो
 एरेखोकामदनाभ्रमान्विता गोस्तापुगुफितापोडेदेहस्यादिव्योधिनी ४१ क्षम्युविंडवेफेणकृतंवह्निपुरेस्थिते साधना
 मपुतेमथेरः कोणेषुलिसेत्तिते ४२ कर्षदेधातनायेत्रयस्यास्तेशिवमत्रिधौ पंचयोजनतः शुद्धिस्तवदिव्येषुतोभवेत् ४३
 द्मं लघुनिश्वासरोधेनगुरुर्मकेशेनैर्वटे युक्तातयानरः शुद्धः कृतदोषोपिजायते ४४ शाल्वरवसयापिष्टैर्लजामूलैरल
 दितः क्षिप्तहस्तेनरोदिव्येकृतदोषोपिपुच्छति कुमार्यो लोकहृदास्परसोमेषवसान्वितः लिप्तगात्रो नरोनेववह्निना नैव
 दह्यते ४५ ओं नमो भगवते उडामरेश्वराय पातय २ त्रामय २ चल २ हर २ सिंह साहा मंडी सुंठी जल्लेकानां दूर्णले
 यप्रभावतः अग्निर्हृतिनो गात्रं योगिनो हिमसत्रिभः ४६ ओं स्ते स्तीडेक्षः चमुकंदिव्यस्तेभयतं मेरुकवसयायुः
 कायारिभदतरोमपी गात्रप्रलेपनादग्रिस्तेभक्त्यरिकीर्तिता ४७ गृहीतापुष्पनक्षत्रेकाकजंवाजदातया सर्वा
 गेलेपनाच्छुद्धस्तमदिव्येनरोभवेत् ४८ संजातमात्रगोपवत्सपुरीषंतगरान्विते भक्षयित्वा विषेपीते विषदिव्ये जयेत्
 रः ४८ मरिचेमागधीमूलेवर्चितागिलिते सति रवितंडुलजेदिव्ये जातदोषोपिपुच्छति ५० नदीप्रवाहनिक्षिप्त्वा वा

नीरसमूलिका वलितायात्पराशिष्यायात्पर्विकरोति सा ५१ द्वादशाहं द्वायोहं तिसृते भक्षिते नृणाम् पञ्चवीजे महाशालि
 व्यागीडगोसपायसे ५२ उडेवरशमीजे ह्रवीजपूरशिरोषजैः वीजैर्विनिर्मिते द्वाणी सचृतं भक्षिते द्वायो ५३ मासां देहेति नो
 वित्रेवक्रमर्दसमूलिका मावस्यावाशिरस्यावाविवादे जयकारिणी ५४ गोत्रिहाशिविचलावामुले शिरसि वा स्थिता कु
 रुते सर्ववादेशु जयेषु सप्तमहता ५५ चैराकर्णस्य मेत्रेण कुमार्यावात्रिसप्तथा जप्तेनाजौ शिवावेये देहे संतलगात्पर ५६
 ओं चैराकर्णयजी मृतवाहनाय मत्ताय देहोक्तवदनायेठः स्वाहा ओं कुमारिग्रवतर २ हरसुलाग्रवासिनित्रिपुरे सत्येन जे
 भ २ स्वाहा शिवास्त्रकेतकीपत्रे तालमूलीसंस्थिते जैरावरीमलके कौस्य षड्भुजे भोजायते ५७ यथासंख्येयं तं चो
 पीते भाविनिसेयुगे यावजीर्यति नोगर्भे तावदस्त्रे निवारयेत् ५८ केश्याया उत्तरे मूले मावस्यं संस्त्रागते शस्त्राये वारयत्या
 जौ पुष्पाकै विधि नोदृते ५९ विधिरुयवासः तीक्ष्णपिशस्त्रसेवातो वपुः क्षिन्दति नो नृणां तं तु लोदकसे पुक्तं केश्यायाम्
 लयाततः ६० पुष्पाकैः स्त्रादिते मूले पाठाया मावसंस्थिते देहः स्फुटति नो तीक्ष्णो मेडलाग्रं रणे नृणां ६१ शरपुं वा जटामौ
 लौ मले वा संस्थितान् नृणां रुणादिवाणसेवातमायो ते संस्त्रावेराणे ६२ पुं वा पाठा जिता देवी काकजे वा च पाटला सिद्धाकै
 व समानीताः शस्त्रसेवा निवारकाः ६३ श्रेष्ठस्त्रो लक्ष्मणा पुं वा सर्पादी शिविचालिका विसृज्यतां जटानीली भुजे वा
 शिरसि स्थिता ६४ चौराहिवद्विभूषालशस्त्रवारिभयं सदा एकैका वारयत्येव गृहीता पुष्पमास्करे ६५ गवलो देति नी

२
 ओं
 ४०
 ५७

मूलं श्लेष्मलोहं ववेदने पील्यपत्रेशिखारक्तोलेयौ गे शीतवारकः ६६ मोसरोधोत्पलाकरककलासमलोद्भवा गुटिकास्पर्शमा
त्रेणतालयेत्रेभिनमले ६७ शिखिया रावतधाक्षविजरीटपरीषजाः भिन्नतिगुटिकास्पर्शत्रिगडेष्टमद्भुते शिखिकुक्कुटा
योः पादौ सप्ताहेशरितेहृते शमशाने जायते देये निगडैलेयनो नयोः ६८ हस्तार्कसिंदवारस्पमूलमृत्तरमहृते स्पर्शतोवेय
विक्षेदे कुरुते शीघ्रमद्भुते ६९ शिखिकुक्कुटयोः पादौ सप्ताहेशरितोहृते स्पर्शतोवेयविक्षेदे कुरुते शीघ्रमद्भुते ७० तौ बल
मिश्रकंकुषभक्षणादेव जायते विनेको दिनपर्यंतं दुष्टस्मरणोत्तिकः ७१ महाद्वययोमिश्ररविबीजगुडोदने पाने
वासेणापितस्त्रावे वैरिणो कुरुते मृशम् ७२ तौ बलेवर्मणिमस्तेककलासस्पवेरिणः आस्परो गोभवेत्तिप्रेयावजीवेन सेश
यः ७३ तौ बलपूर्णभक्षानकरेडेहिमृतेधृते जायते वैरिणः शीघ्रं मुखरोगोतिडः सहः ७४ बलुलीवदनेदिमैतौ बलेम
त्ररोगकृत् गोनसास्पविनिदिमैदेतकाष्टेषवाभवेत् ७५ धत्तरवद्विनिदिमभृगभृमसुप्ररितात् कुंभासानीयपानेन म
कते जायते दिषो ७६ जातीकुसुमसेवासकुंभपानीयपानतः सप्ताहादुद्धरेजंतोर्मूकतमुपशम्यति ७७ श्वेतधूमनसेद
ग्योसूतायोसरदोमृतः कुरुते प्राणिनां निद्रोष्टहवहः सशर्षपः ७८ कुंभीवणकसेयुक्ताभक्षिताते दुर्लाभसा पीता
वाकारयेहृद्देवातलजाकरे मृशम् ७९ जलौकाहृणायुर्वर्तिर्यावकेनातिरेजिता कटिस्पमं वरेदीप्तादृष्टापातया
तिप्रवे ८० भृगाजिसरदोत्पत्राक्षणेलेपात्तजायते पीडकैरुकरैकुहंसर्वो गोडुष्टवेतसाम् ८१ सिद्धार्थतैलगोमूत्रसे

ॐ.
४।

यवोदधिकेनतः लेयतः समरात्रेणतत्कष्टमपशाम्यति ८२ समाहतिभवागुंजापल्पासर्पस्यवासवे भाविताजनयेत्कुष्ठमारनालेनश
म्यति ८३ शर्कराजिनभवोकीटोक्तसावगृहगोथिका तद्गुणैर्विजकुलेपात्सुहार्कदीरभावितम् ८४ भलातकरसोगुंजामेडलाहिस
पल्लिका पतङ्गुणप्रलेपागःसमादाकुष्ठकारकः ८५ ग्रामलेखदिरोवेवःशर्करामधुसर्पिषा देयाजीर्णवशालीनांभोजनेत
दिनाशने ८६ कर्दमालिप्तसर्पस्येक्षितमासिद्वार्यकायनाः तिर्हमवदरीकाष्टवद्विपक्वाप्रयत्नतः ८७ शाय्यापोनिहितास्पर्शा
त्स्फाटानुत्पादयेतिते एकालेपेनशाम्यतिद्वेष्टोयंडुष्टवेतसा ८८ द्यास्यादिशोणितास्रकैसूत्रेनार्यविलेपिते रक्तंयोनिःसर्वे
त्पाशुस्तिष्ठसुलेवितेषुनः ८९ भलातकैलपिकेककुष्ठकरोमगुंजापुक्ताविषेणशिखिनाभृशसुसकाले कंडूकरोतिमह
तीव्रलुलेपपुक्तादेहेषुडुष्टमनसोतनुदंडपयः ९० शारदोद्विष्टिकोभृगःकर्कटश्चवत्तष्टये शर्णीकृत्सादियेनैलेतले
यःकुष्ठकारकः ९१ फालिनीकुंकुमोशीरतगरंमलयोद्भवम् जलेकुष्टंमोलेयःसमेवःशोणिकारकः ९२ ॐनम
उडोदमेरेशरायकुहनीकर्दनीस्वाहा वणनाबुवर्मणावेष्टवहेवकपितेतना रियोर्मलेयतदोद्योजायतेतीवद्रुसहः ९३
वल्गुलीमलगोमूत्रपिष्टलिप्तेसरावके पिहितेसमलेशोत्रोर्मलोचःप्रजायते ९४ गुंजागोदीरलिप्तेनशरावेणविधी
यते विष्टायस्यभवेत्तस्यमलोद्योतिहःसहः ९५ व्यागोतद्विजकाकारिनकुलोसजकाकजैः कपिजैरोमभिःछिन्नावि
ष्टोत्पादयेतेरिषु ९६ समाज्यमधुसंशर्णीप्रदीयोद्वतकजलम् तन्मिश्रमदिरायानाडुष्टोमायतिसेतते ९७ निर्गतेडय

स्नानमद्वजःक्षेयतोणना वित्रेनशंसितिसस्नानिदेवोतःकालिकोदये ओंनमोवज्रिणोवज्रेपातय २ भगवान्सुरयतिगतापय
 तिसाहा वालुकाःश्वेतसिद्धार्थान्मेत्रितान्वलविषया कुंभेविषोसमभ्यर्च्यप्रक्षिपेत्त्रैत्रमथ्यतः १० शूलभाःसारसाःकी
 रावराहामृगमूखकाः शशकास्तत्रनोयातिवलविषाप्रभावतः ओंनमःसुरेभ्योवलवलजःजःविरि २ मिलिसाहा ओं
 नमःसुराणामस्तुत्यउमांविषोप्रयोजयामि ३येविषामेसिथतशालभानोमूषकानोमौषाणोमेशकानामन्येषोवप्रा
 णिनोदेष्टावेधेकरोति आर्द्रपाणिभृतब्रह्मतेनयायेनलिमोसियदिमेत्रेयतिक्रमेःसाहा सर्वपसमेतावालुकाःसप्त
 यामेत्रितःक्षेत्रमथोक्षिमाःसर्वोपदवान्धारयेति मशकादिकजेतनोक्रुतेसखवंधने विधेयेमेजनाथसमेत्रोवा
 विधियोजितः ओंनमोमेजनाथायतयथाहर २ सिलि २ सर्वेषांप्राणिनोशुकमूखककीटपतेगादीनोश्रोष्टवेधेक्रु २
 साहा शुकमूषककीटपतेगादीनोप्राणिनोश्रोष्टवेधेक्रुहंफट्साहा विधिःउपवासः पातीयस्योजलीन्सप्तदत्तावि
 श्वावसेजयेत् सालंकारोनरःकन्यालभतेतमभिप्रवम् २ विश्वावसुर्नामगोयर्वःकन्यानामपिपतिर्यतः लभामितेन
 कन्याससवर्णा तस्मैविश्वावसवेसाहा यद्वमेत्रेणसेताअदेडेनक्षीरभूरुहं त्रिःसप्तवारमेतस्यकाष्ठेमेत्रोसमहरेत्
 तत्काष्ठेदक्षिणेकर्णेधृत्वाग्रामेततोविशेत् अप्रार्थितात्रेप्राप्नोति यक्षराजप्रभावतः ३ ओंनमोमहायक्षसेनाधिपतयेमा
 णिमहायाप्रार्थितमन्त्रेदेहिमेसाहा ऋक्षकर्णीविधानेनदेवतायेनसाधिता अभिवारिककर्माणि तस्यसिद्धौयनेक

ॐ
४२

या ४ ॐ नमो भगवति ऋक्षकर्णिवतर्भजे दुर्हको शिति विक्ता नने काल रात्रि मानव वसाह पिर भोजने प्रसक्त स्यात्काल सप्त
सप्तदे ॐ फट् हन २ दह २ सोमं रुविरेपव २ ऋक्षपतये स्वाहा प्रयतो भूता दश सहस्रे जपे दिनि विधानम् शालिते डल
सिद्धार्थ तिलगव्याज्य होमतः येनाणि मनुना रोगाः सर्वे नश्येत्सुपदवाः ५ ॐ नमः सर्वतो येनाण्येत यथा जे भनि स्ते भनि सो
हनि सर्वशत्रु विदा विगिरक्ष २ सोमं सुमं सर्वोपदवेभ्यः स्वाहा आर्या मे त्रे भवेत्सुता पश्चाजपत्तवलायिको र्इति दोषान्म
हारोगात्रो वारयति विलात् ६ त्रैवकायनमस्तु तकाव्यायवमहात्मने गेगो देवी नमस्तु तत्राचार्य स्वस्ति वाचकं ७
ॐ भैरव भयमेनासिते न जनरक्षार्थं मिलिता वलेन वलच्छिति वलायिके भैरवि नमस्ते ॐ वलायिका ये नमः महाहृदोऽनुमे
वृष्टवालनालविशेषकौ स्त्री पुंसौ युमितः शीघ्रं सुचतेष्टे वलोजितैः ८ निर्गुडिका वसिष्ठाच्छिष्टहृदारेथवापो वहा
पुष्पार्क से योगे जायते कथयिष्ये ९ तगरेशी फलेश्चामा सो सीत त्वत्केसरे नभा पुष्पसमो धूपो जयसामा प्रकीर्तितः १०
संयोगादस्य सत्कारे लभते भयते नरः पापे वविक्रये याति वले विजलमेति च ११ सो भाग्यदुर्भगानारी नरः प्राप्नोति योषि
ते मेवितो मनि मे त्रेणाधूपो ये सर्वसिद्धिदः १२ ॐ सुने सुने रक्ष सो सर्वोपदवेभ्यः स्वाहा पुष्पेशतजपितो धूपः कार्यः हलि
नी विषय त्तराशि विविष्टाभिरनितः ललायशोणिते नाये मोहे धूपः करोत्यलम् १३ कुकुटोडास्थिखेडा निहलिनी
तालकैववा कनकोग्रिः समो धूपः सस्य स्यावेशकारकः १४ तृणोत्तत्रजलोकाया विष्टाय जगरोद्भवा तद्दूयधूमतौरा

१५ कौसुमेति प्राणिनो नृशो ॥ विणालाग्रिः शिखासर्णो लागली शिषितो मलाः महिषाक्षे च तल्योशः पीतापातयते नरं १६
 नरः पल्पावुर्गो स्याद्वाणा ह्येजो भसा पुनः यानाड्यमती माना मेतल्लेपो निवारणः १७ तालकोन्मत्तवीजा ज्यपाना
 न्मापति मानवः स्वस्यः क्षीरसितो शेलमी स भक्षणा तो भवेत् बुण्णर्णो विषे निवेकस्म मेजष मोहिनी विणालोन्म
 त्तवीजा निरक्ताश्च मारशर्षयाः मदनस्य फले सर्वे कृता चर्णो समो शतः आदित्यफलतल्लोतस्ततो वर्ति विथायतो
 कौसुमते तभिर्गाढं मायामे त्रेण वेष्टितो ॥ १८ सर्णो यत्र रसाभ्यक्तो सप्तथा जालितो सती पश्यंति ये जना वर्तिते मस्येति
 नमेशयः अचित्ता मे त्रवती नो शक्रयः शोभनो दिताः दुन्दुभो द्रवतैलाक्तो वर्ति प्रजालितो जनाः ये पश्यंति गृह्णातः
 स्योते मस्येति यतेति च २१ मदनो देवो रोचिवाथा श्रीगोविमीतकौ वदरी च फलामेषां आदाय सप्त सप्त च पुष्पाकिं
 नरसूत्रेण कुमारी पयसा समं शुद्धिको कारयेत्पिष्टं जेभायैः संवरे बुधः २२ ओं नमो जेभायै नमः दंष्ट्रैः स्नेभायै नमः
 रंष्ट्रैः मोहायै नमः दंष्ट्रैः महाभैरवाय नमः श्रीभैरवानंदाज्ञा श्रीवीरभद्राज्ञा तिलको मोहकृता सा भाले यभेषको शि
 तः बुण्णतालकपे वागकनकेन युतो यवा २३ सौवीरे योनिमध्यस्थं सप्तसीणा मृतौ सती न्यस्तमग्नौ महाश्चर्यं नरं
 दर्शयते प्रवम् २४ शिखिपितेन संलिप्य त्रयमध्रदले धृतं पावकामि सखि वित्रे वद्विजाला सुदृश्यते २५ पुष्पेभिर्दी
 सुवीजानि सौवीरेण्या मलास्त्रिलाः कृताः शुभ्रपटं धृता गण रुद्रं प्रदर्शिनः २७ विषे पिशितमध्यस्थं भक्ता मेको मृ

ॐ.
४३

W3

तास्यच रजोहोमेनलेरुदोलकुलीशः प्रदृश्यते २८ वृश्चिकालमहेः कीर्तिर्यस्यमन्त्रेनिष्यते घण्टोभवत्समौतावधाव
नत्रायनीयते २९ पावकस्यपटेवद्वेबीजेशेलतरोस्तले विद्वोक्तेर्वीथवित्यस्तेष्वेकतेकुरुतेनृणां ३० अनुराधाख्यनक्ष
त्रेलोगलीमलिकाश्रवे निवाताप्रस्रवस्थानेषुसःष्वेकतकारिणी ३१ शुक्रिसेषुटलेयेनयोनिस्तेभः प्रजायते गोत
कृत्तालनान्मोक्षोयोषितोऽष्टवेतसो ३२ अथस्यगोविषाणस्योनिलेपादरोगना अगम्यासैवगम्यासारुर्हगोष्टेगप्र
लेयतः ३३ श्रीवर्षोवृश्चिकालेवहरितेसार्द्धभूतले वरोगडःखक्तनावधावतनायनीयते वल्ललशामभविष्यालिंगले
योवशंकरः ३४ निरुद्धप्रमयकासासुपिष्टासुखवारिणा वरोगस्तेभनेलेपात्कुरुतेऽष्टयोषितो गोतकात्तालनान्म
क्तिरुडुीशोत्तरभाषिते ३५ निशाषट्ठिंडुर्गोनभावितेनाजवारिणा पानाशनप्रयुक्तेनष्वेकतेजायतेनृणां ३६
तिलगोक्षरयोश्चूर्णोद्यागीडयेनपान्वितं शीतलेमधुनायुक्तंभुक्तेष्वेकतनाशने ३७ कृतोगवयविष्यायागोलकःक
मिनारते प्रायनाथः स्थितःकुर्याद्वेधेलिंगवरोगयोः ३८ अपसारितेमोक्षःवद्वशाखारसोयेतेतैलेसिद्धार्थपाविते
प्रवणेषुरितेतेनवाधिर्यस्यप्रजायते ४० श्वेतपद्माशितेजीर्णेनवनीतेसतालके स्त्रीणोस्तनहरेलितेपाणिमसिनिवे
यनात् ४१ शुहीतानिवहक्षसकाकरोहंविताग्निनात् ४२ शुहीतानिवहक्षसकाकरोहंविताग्निना दग्धातद्भस्मनि
दिप्तंयन्मौलौकुलिकोदये तस्मिन्नशेषलोकस्यविदेषोजायतेश्रवे शुहदारेपरिदिप्तेतद्गृहेभज्यतेश्रवे ४३ मंत्रः ॐ

विदेषिणि अतिवीर्यमुत्सादयोत्सादयसाहा काककाकारिपिबानियत्रामोच्चारणाकिल दद्यातेतिदृष्टप्रेमतयोर्नृपति
तत्ताणात् ४४ सर्पनिर्मोवकेपिक्केमधुरस्यातिकौतुके अनयोर्दग्धयोगंयत्राणोसत्प्रियोभवेत् ४५ लवणराजिका
निवपत्रपिक्केपृहोद्भवः धूमाहेषोभवत्तेषांविसेधेहोमतोद्भूतः ४६ महिषाश्ववसाशर्णप्रदीपेष्टतकजले तेनाक्तवत्तयो
प्रीतिर्जलेरेविवनशति ४७ रक्तेनस्फिरवेराणालिखितानिंवपलवे नामवर्णास्तथोन्मृष्टानप्रेष्यतीतिस्तयोर्दृष्टा ४८
शिप्रुमारात्रुमार्जारक्षपाणदिजरोमभिः आर्द्रायांविहितोधूपः प्रियेविप्रियकारकः मृतस्यकिमृतेपुंसः पादाकर्षणरज
कं यत्रामोच्चार्यगेहोर्होदिमेतद्गृहसध्वयते ५० कृष्णधतूरयेवोगच्छोर्णरक्तेनभाविते महिषानीलसर्पेणधूपितेमोहका
रके ५१ बुण्णच्छोर्णगुडोवीजेनकमालसधूपतः पानतोवामहामोहकुलतेसममिश्रिते श्वेताकदीरसेमिश्रचृतपाना
त्यशाम्यति तैलेवजीपयोमिश्रंकुरुतेपोदुराक्त्वान् ५५ शरदोगभवेच्छोर्णमधुनावज्रभाविते अक्षेजनयुतेदन्तमद्विरो
गकरंयरम् बल्युल्लोविगतोत्रायांसामुद्भवोक्षिपेत् अतर्हमेततोदग्धादारुभिः करवीरजैः दन्तेतल्लवणयस्यसोयो
भवतिमानवः विभीतमरिवाभ्योतचक्षुरजनतः सुखी ५८ उदीवरेक्षमूलानिहर्षोक्कुरकशेकके एतच्छोर्णपयः क्षीरी
वृतेभुक्ताक्षयापहं ५९ मासयावत् उत्तरावीजच्छोर्णनसाहिषेवापितेययः द्वादशाहेक्षयोहेतिमुक्तेतन्मधुनान्विते ६०
ब्रह्मदेवीविताभस्मसूतीवसेसमालयके निवातेदारिभीतेर्हंकुरुतेपृहसदृश्ये ६१ श्वेताश्वमारमूलानिपुष्पाणि वसमो

ओं.
४४

प्रातः विल्वमजावभक्तैश्चर्द्धिः स्यादुष्टचेतसो ६२ गुजरनालाभ्यां स्वस्यः शृंगालप्रच्छसंयुक्तदिजदक्षिणपिच्छकं उ
न्मादेकुरुते रौद्रेणार्थो यो निहिते यदि ६३ पारावताणि विक्रुकुटविष्ठावीजानि वीजशरस्य तालककनकैर्वीजैः साहं पीत्वा
निमदयेति ६४ मेरिते स्वस्यः बुण्णचूर्णगुडो वीजेकरेजस्यातिमोहकत् प्रातःपुष्पाकंडुगंधाज्यपाने मोहे निरस्पति शि
वो लकपलेत्रास्त्रिधूपात्तोभो भवेत्तृणं द्रुतगुग्गुलधूपेन स्वास्येतेषी प्रजायते गुग्गुलुः कृष्णभृतायां मनाशुर्यः श
वानले कुरुते धूपतः स्तोभं शान्तिर्गो द्रुतनस्पतः ६५ मृतास्ये गुग्गुलुः क्षिमोदग्यस्तस्य चितिवद्भिना तद्भूमधमसंस्पर्श
दावेशो जायते तृणम् ६६ श्वेताश्वमारमूलानि विषार्कजालभोज्वा चूर्णोक्षिमेव गोनाशो गोनात्स विषवद्भवेत् ६७
हृषिकालेरवेः कीटः श्वेतवाहारिमुल्लिकाः यतश्चूर्णोत्रोक्षिमे गोनाशविषवद्भवेत् ७० कपिकच्छुद्भवेः कैशोर्मिश्चा
र्कदीरमर्दिता त्वदीतया कृतः सर्पः स्पर्शोदशतिमर्षवत् ७१ जम्बानीयमेत्रेण वानरीरसमित्रया खयाहिलिखिता
मंदेसुखेस्येदशोत्ररः ७२ ओं नीलविषमहाविषसर्पसंक्रामणी स्वाहा ओं कौं प्रौं डीठः नीलकंठाय स्वाहा विषो
त्तारणम् पुद्गीतागोमये स्वच्छेन रतेन विधाय च मेत्रेण त्वं रिते शि श्रेजायते सौ न पुंसकः ७३ ओं नमो भगवते उडुमहश्व
राय ओं कामं प्रभेदय हर २ वैनतेय मुंच २ ठः ठः स्वाहा सहभर्त्री मृतानां रीतचित्ताकाष्टजे माणौ कार्णे वदेधजस्तंभः ७
सो भवति निश्चितं ७४ सुदीतीरे यवदारः पादेरेण विलेपनात् तरः संजायते कुञ्जो मेत्रेणानेन मेत्रितात् ७५ ओं न

मोभगवते उडामहे श्वराय विजिने संकोविने ठः ठः स्वाहा तंडुलाः शिबुबीजानि पिप्पल्यस्तुषवारिणा पिष्टास्तलेपमात्रे
 एकुञ्जः प्राणी प्रजायते ७६ ब्रह्मदेदीचिताभस्माशिवलिंगानुलेपने विप्रवंशलयोः केशाश्चस्मिन्नुषट्त्रयोः स
 तिकावसने वधादिभस्मासयेद्गृहे ७ रासभस्याबुदे संहेकुस्माहेवारिहरिते तद्गृहे पूज्यतामेतिकाकोलूकः शिरःखुरैः
 गजाश्वयोर्गृहद्वारे हरिते कलहोद्भवेत् पारावतमलोनीलमदिका विष्टयान्वितः कृष्णादिशोणितलेपो नरकुञ्ज
 करोत्ययं ८० वलायातिवलायुक्तं तिलं तैले सुपावयेत् तेनाभ्यंगे कृते जंतुः स्वस्थः स्यादिति नाम्ना ८१ सर्पबीजम
 यं ह्यर्णोत्रुणं चोर्णं सतालकं पेषणमकारकं क्षिप्तं मस्तके डष्टदेहितां ८२ ओं तमउन्नमकाराणां ये पिशाचि मे ठः ठः शुक
 रस्य वशादी रशर्कं रापानतो नरः तल्लणात्स्वस्थो याति नात्ययो दीशभाषितम् ८३ यवे दयवयत्रररसः पारावती
 शक्तु यतद्गुणोद्ग्राहकः स्वस्थः स्यात्तुतधूपतः ८४ पारावतमले सर्पबीजानोदयवायवाः यतद्गृहे नष्टहृणा
 तिग्रहो मानुषसंज्ञते ८५ ओं शुभाणं २ वारा हि सुभगे स्वाहा ग्रहवेषामंत्रः इन्द्रोपक संपुक्तं दद्यात्तिलोत्तले रियो
 जरे करोति तत्राशले न पुंश्चामं भवेत् ८६ पुष्पकस्तवतर्दं पण्डित्याप्रेतसुखे खटी अरः स्यात्सिद्धिं तेनाम्नितयो
 लभेष्टमो भवेत् ८७ केकिपिनासुलिमेन प्रोहतालोहशं कुनो हाराधो निहिता देदी समेत्रो च्छाटकारिणी ८८
 ओं देडि देडिमहादेडि ब्रह्मदेडि नमोस्तु नरास्मिन्कीलको हारिनिखातो निभते निशि तद्गृहे पूज्यतामेति वसंतो

ओं.
४५

३: त्वरोगकृत ८५ मध्याह्ने लठिते भूमौ गदं भेदामपाणिना तद्देशाधूलिरुद्धिमा गृहोर्ध्वं कालिकारिणी ॥० गृहोतः स्थितः
चक्रौ कामलिकायाः प्रभावतः पलायते गृहे सक्ता विषांथाश्च पिभोगिनः ॥१ जाहकोद्भवविद्गर्भशिखिपित्रेन भाविता ज
लिता विलमथस्यावर्तिः सर्पनिपातयेत् ॥२ कथिकच्छजराक्षणे प्रदिशे भवनोदरे तदा ब्रायडुते सर्पाः पलायते नि
कौतुकं ॥३ कल्होतहलिनी मूले निवने ज्वविमुद्रितः गर्भस्तिष्ठति गर्भिण्या उत्वाते प्रसवो भवेत् ॥४ हस्तायां लो
गलीकंदो गृहीतस्तस्य लेपतः सूरसापिरियोः प्रसोदये हरतिकातरः ॥५ शिशुमासास्थि संयुक्तवेतसोद्भवदारु
णाः उत्तरोजलसिक्त्रोपि प्रज्वलयेदवावकः ॥६ गृहीते हस्तनक्षत्रे चार्णकुक्षुदरी भवेत् तस्य भावाद्भजः प्रेसः संमुखो नैव नि
श्चिते ॥७ कुक्षुदरी श्रीफलपुष्पचूर्णे गालिप्रगात्रस्य नरसहस्रात् आब्रायगंधे हिरदोतिमत्रोत्पजेत् स देके सरिणो यथोये
मूले मर्कटवली जेवदं हस्तेश्च मूर्धनि नागानां वारणं दृष्टे पुद्गादिभयनाशनम् ॥८ श्वेतादिकाणि कामूले पाणि
स्य वारयेद्भजे श्वेतं हस्तिका मूले व्याघ्रादीने भवस्थिते २०० वज्रीक्षीरेण संभिन्नं सुश्वेततिलसंभवे तैले तलेपतः के
शा जायते काशपुष्पवत् १ सर्णपुष्परसोत्तभिन्नवति दीपस्य गेयतः नरः पतति सौवीरनस्या डनिष्ठति फ्रवं २ गृहीता
काक मूर्धने तिले तैलेन पावयेत् तेनाभ्यंगे कृते जेतु रुद्धाटपतिवेगतः ३ मंत्रो यथा ओं नमो भगवते रुद्राय काला
प्रिसेव्या हृदवणाय स्वाहा स्तुहीक्षीरेण समाहं भावयेदभयाफलम् तच्चूर्णं तैले लेपेन केशाः स्युः काशपुष्पवत् ४

गुंजाफलेष्टहृदारेनिवातेवैरिणोभवे कुर्याद्व्यादनेकिंवारोगराजमसंशयम् ५ स्तहीक्षीरेणसंभिन्नाकणाक्षणीस
 मान्विता धात्रीतत्त्वानतःकेशाविनश्येतिचनश्च ६ बुबुक्षेदगीभवेक्षणीज्वाणारेप्रेनियोजिते पतेतिवाजिनःक्षिप्रे
 गतप्राणाइवाद्भुते ७ मलयोद्भवपानेननस्तेनापितरोगमाः उन्निष्टेतिमहार्घ्यंलठिताभूतलेद्भुते कृष्णजीरकञ्च
 णेनतरैर्गोजितलोचनः नपश्यतिपुनस्तत्रदालिताक्षपश्यति ८ समदोजितनेत्रेणकातरेणापिदेतिना सदा
 रत्नोपिनागेदोजीयतेतिवलोरणे ९ एवमेवफलेष्टहृदारेणसंजनेनौ लेपेरणेगजोभंगमेतिदृष्टगजोवशं १०
 तद्वदससमदालिमकुंभोहस्यतिउर्जयः शिशुमूलरसोलेपान्मतेभवलहन्मतः ११ हलिनीमाहिषेरक्तंयत्ररोगरले
 मलः शिबिनःसमभागोयेधूपोत्पेतविमोहकृत् १२ हृष्टिकोद्भवक्षणीस्यधूपोमोहयतेरिषु गोसर्पिःपुरधूपेनस
 स्यःसंजायतेपुनः १३ माहिषेशोणितेस्वर्णः येवोगोगरलेकणा निशायोक्रुहतेमोहंधूपोगुगुलुसेषुतः १४
 तक्रपिष्टेनतालेनलिप्तायुतलिकोथरेत् तामात्रायद्भुतेयोतिमदिकाष्टहमथतः १५ गुडार्कडग्धकुल्माषतिलच
 णीसमोशकं अर्कपत्रेषुविमलेमूषकोतकरेष्टहे १६ हरितालीतविण्मूत्रंक्षारोपलनसंयुते एतस्त्रिमासुभोगेन
 पलायेतेहिमूषकाः १७ पलनेभ्रष्टतिलक्षणी मत्तुणास्तरितेयोतिजीवमादायरोहतः स्थलकुंभीजरोवदोद
 द्वाशयनमस्तके १८ कुलीरवसयाक्षणीःकृतःकर्पटकर्परे दीपोमत्तुणासंघातेरात्रावाकर्षतिभवम् १९ रोहि

ॐ
४६

एणीतृणपुष्पाणिदीपावल्पोसमाहरेत् क्षितेषुतेषुत्वद्दोर्द्धादिप्रैतश्रेयतिमत्तुणाः २१ अर्कतलमयीवर्तिर्भोवितायावके
नच कट्टेतैलाक्तदीपस्यानिशायोमत्तुणापहा २२ कुसुमस्यफलेषुष्येलाक्षाश्रीवासगुगुलुः श्वेतापराजितामूलेभस्व
तेरुमिहत्समे २३ शयःसर्जरसोयेतःप्रशस्तगोहमथ्यतः सर्पाखुमत्तुणावप्रकात्राशयत्येवगंधतः २४ गुडश्रीवासम
ल्लातविडंगत्रिफलार्जनेषुष्येलाक्षाक्ततोषुष्येसशमत्तुणाताशकः २५ भस्वातार्कफलेसुस्नाकपिकबुफलेगुडः रा
लःसिद्धार्थपतेषोहार्णधूमप्रभावतः २५ मत्तुणामशकाः सर्पास्यकाविषकीटकाः पलायंतेगृहेसुक्तापथाशुदेति
कातराः वसवहसुवेनालेतिरुद्धोयोसुखादपि कवकात्स्वल्पमसंभोनपतत्यतिकौतुकम् २६ नीलमदिकया
थानांशसुसालिप्यतत्कृतात् प्रहाराजायतेशीघ्रेरुमिजालेसुडस्तरम् षड्विडंगोभिकामूलेमादिकाहार्णलेपिते
शश्वतेनकृताद्वातान्कमिजालेप्रजायते २७ पल्लीबुबुदरीगंजाषड्विडनीलकारसः मर्कटिष्णुर्णिलिमासेवातात्या
णापहारके कस्मादिशोणितेलालावसामिश्रायचूर्णके तस्मिन्शस्त्रवातेनप्राणीप्राणान्निसेचति २८ ईश्वरीलोग
लीवेध्याककोटीचत्रिष्णुलिका अजाक्षारिणसेपिष्टातलेपोचातदोषहृत् २९ वसेणवेधितायारातीदृशाशस्य
रेहसा छिनत्तिकेशसेवातेनवसुमतिकौतुक ३० वज्रीक्षीरेणसेभिन्नैः शोषितैः शालितेडुलैः सुडगंधपच्यतेक्षी
रीकोस्यपात्रेत्वारतपे ३१ भूर्जपत्रपुटेतैलपरितेग्रीवरेधते लोहपात्रश्वाश्वयेयच्यतेचटकादयः ३२ हंताकेका

जिकालिमसूत्रतैलाईतेतभिः वेष्टितेपच्यतेवक्रौदह्यतेतैवतेतवः ४० यत्रादोलिखितावर्णाः सुहीडयेनतेपुटाः जायतेक
जलोनमृष्टागूढलेषार्थसूचकाः ४१ लिखिताविपरीतायाभूर्ध्वपत्रेक्षरावली साद्रिपिष्टेकृतेतस्यपच्यतेसाक्रमान्विता ४२
वदरस्यशिरीषस्यतकत्रेनागवलिजं चूर्णमेभिर्विनाशरोताहलस्यजायते ४३ नागवलीदलेचूर्णलज्जचस्यववल्क
ले सिंहरसदृशेचित्रेतांहलस्यजायते त्वदिरोमाविकाचूर्णतोहलेत्रितयाद्रयेत् तैवेदीह्याल्लिचूर्णाभ्यामुताभ्याव
दिरेणावा ४४ जलहृणाग्निगर्भेणपयस्यसुन्मथितेनच कुंभेनपीयतेवारिणांतेशौमच्यतेपुनः ४५ वसवेष्टितयारे
एतीक्ष्णशस्त्रेणकर्कटी श्राहताजायतेद्वैधेतद्वैधेतद्वसंस्थितेनच ४६ गुंजासुश्लक्ष्णपिष्टेनलिप्तेक्षत्रविवर्जिते पा
दुकायुगमारुह्यनगैश्राप्यतियौतयात् ४७ लज्जुदारुमयेपीठेगुंजापेकेनलेपितम् शुष्कपीठाजलेनाईस्फिचौतेनै
वसेवति सिल्लोदकेनसेयुक्तममिलातफलोद्भवे चूर्णेतलेयतः कुंभः कंयतेर्ककराहतः ४८ शिलोद्वेसेधिमालिष
गोविशाकरकेष्टते तस्मिन्नुद्विषमाणेसादृषउत्तिष्ठतिफ्रवे ४९ दिशिविदिशिचतुर्भयातद्वर्तिमादिशतद्विष्टिके
मेत्री क्रमशोवालेवालोनपुंसकेचूर्णगर्भायाः ५० वर्णमात्राश्रदेयत्परेकीकृत्यत्रिभाजिताः सूत्रैकेनमृत्तिः पुंसोता
याद्येकेननिर्दिशेत् ५१ विषमेर्वामकाणाहोसमेर्ददिएकाणके अथरह्येनरेविदिनामवर्णैरसंशयम् ५२ मे
इकतैसैललिमवद्वषांदेहिनांकिल भवेतिवेणावः सर्पाः कालपाशाइवाद्भुते ५३ दृश्यंतेसर्पगोधर्वतैलशर्णेप्रा

ॐ.
४०

दीयके लतारजशरावेशजलितेपत्रगाश्व ५४ परं डतैलकर्षासशमीपुष्पाहिकंचुकैः वर्तिदीपोथरजादिजलितेरश्य
तेहितत ५५ राजार्कतूलसदृतिः सर्पिस्तेलधृतोनिशि वंशानहीनिवाश्चर्ष्यदीपोदर्शयतेजलन ५६ इंदुगोपरजोग
भंवतीदीयस्यतेजसा यदस्तस्यपतेतेनसर्णाभंतद्विजाते ५७ शशशोणितसेकाशोस्वर्णाभंतद्विजायते सिंहस्वर्णा
भूवलीवर्तिदीयस्यतेजसा यदस्तस्यपतेतेनसर्णाभंतद्विजायते हरितालेशिलाचूर्णकंगुतैलेनभावितं तल्लिमेति
मिरेवस्तदृश्यतेजलदधिवत् ५८ स्वर्णतैलेनसंभिन्नाविषहर्णेनगर्भिता वर्तिः केकिलिपुष्पाभाभातिप्रजलितासती ५९
समस्यानेजलाशर्णेशरावेसुशालंष्टते नपतत्तुर्धमेवास्तेजनोत्पादिककौतके ६० शेलुपकफलोत्पन्नमजाहर्णविमिश्रितैः
वर्णिकैर्लिवितैरूपोष्पितैकेननिमजति ६१ शिशुमारवसाशर्णप्रदीपोद्वतकजले तेनोर्वलिवितैरूपेदृश्यतेथः करेदरे ६२ ला
क्षारसशिलातालभूलतासर्जसिक्कैः लिवितातिमिरेवर्णावाच्यतेजलिताश्व ६३ गंडूपदरजोमिश्रकजलस्यमखीतया
लिवितैपुस्तकैरात्रौकुसुमायामपिवाच्यते ६४ वालकतयसोहस्तेमृगमानोनजायते पांडुरः कडुकेविद्धिवास्तुकेतेनसंशयः
समस्यानेजलाशर्णेशरावेनैवभज्यते ऊर्ध्वमारोपितेनापिपाषाणोनासुरोधिना ६५ पादतलेत्तुलोकैर्कृतेनप्रतिविंविणी
श्रासावरोपितोहिक्कायदापानीयपानतः ६६ आदित्यकरसेस्पर्शान्निशारागोविनप्रपति मधुतलेच्यतेहेतिनिपीतेगरलेय
था ६७ कनकस्यजलेक्षितंजलेधात्रीफलोद्भवे मृडसंजायतेयामात्रवनीतमिवाद्भते ६८ निर्वापितशिवोदीपोगंधके

६५

न प्रदीप्यते टेकणेन निशायुक्ता जायते कुंकुमोपमा ७० रम्याश्च सारपुष्पाणि गंधकोद्भववर्णीतः श्वेती भवेति वाच्यत पत्रमस
 विलेपतः ७१ ये केन मलिने वारिः निर्मले जायते दाणात् कनकस्य फलोद्भववर्णीभिश्चेद्दिमोपमे ७२ स्वयेपतेति शाल्मल्या
 कुसुमानि फलानि च त्रगेतरविनिक्षिप्तहिंयुगोलप्रभावतः ७३ तिले दावीजवर्णस्य गोलके सस्रसंस्थिते निष्ठीवेंशो
 णिताकारे कुरुते कृतविस्मयः ७४ लाक्षारसेन संभिन्नतिले दावीजवर्णयुक्तं कुटजस्य जले पुष्पा जायते तीव्रलोहितं ७५
 तैलाक्ता दीप्तसूत्रेण वेष्टिते कोसभाजने तैलालिप्ते खरे वक्रौ दीरी साययनिर्भयः ७६ वस्त्रं सयावकं सूत्रं वद्विना नैव द
 द्यते स्त्रीरस्य कामलस्यापि दर्प्यं दीरी निहंतिसा ७७ देवदारुप्रसूनोत्पन्निर्योसालिखिते सिते रूपे नोदृश्यते वस्त्रे जल
 सिक्रेवलक्षते ७८ सिकरजलगोलादाहपकं रविते शुभे पुष्पधूपस्य संस्पर्शाद्गोदतीवमहाद्भुते ७९ कोसुभे तैलसं
 पूर्णप्रदीपकालिकाहता वायुना केयते नैव रत्नदीपशिखा यथा ८० सूतगर्भितनाराच तोलने न लघुरुरुः महान्वा जाय
 ते त्वद्दः कौतुकं धृतिशुक्तिः ८१ क्षुद्रासारिः कपदी वा सुष्मासेष्टमेलिता जायते पुंजमथ्यस्या पुक्तौ तिष्ठेत्तधीमता ८२
 नाराचेनाथवासूयागल्लपुग्मं विभिषते कुरेटपल्वानीतो वर्धिता वद्भुशोद्भुते ८३ वर्धिता सरिवे सुंठी समुदी जिह्वाभ
 शो तप्तलोहे स्पृशामीतो दीप्ते वागारपुंजके ८४ खरातपधृता कोसपात्रात्तावर्कतलके वद्विः पतितकारीषवे देवाराशमि
 योगतः ८५ गोवाला जलसूके वसेद्भकस्य वसाविभिः लिप्ते वस्त्रे धृतोऽप्यग्निर्वस्त्रं दहति नोद्भुते ८६ लाक्षारसेन संभिन्नं रत्नरा

ॐ
४८

वीजचूर्णके जलेदीरेषवादिमेशासवेकठिनेभवेत् ८७ इत्यरावीजचूर्णेनचक्रोकापत्रवारिणी सौरिकेजलेगाढेपिशिता
मेप्रजायते ८८ पुष्पाणिहेतमध्मसिंडवीजानिवारिणा संसिक्तास्यतेत्येवैःसजीवानीवविस्मयः ८९ वज्रीउत्थेनसंभि-
त्रातेलादीजलमध्मगा वर्तिर्जलतिनेलादीफेनेवासागरोद्भवे ९० तैलादीसरलावर्तिर्गर्भितासर्जरेणना तथापुक्तोजला
पूणीदीपोजलतिकौतके ९१ कुमारीरसपुक्तेनदग्धालिमापुनःपुनः पटःसैलिवितोभयोमार्जितस्तपुतोनरः ९२ वक्रिनादा
स्यतेनैवतिलेदृष्टमवेसियः पुस्तदेशोविजानीयातिलपुक्तेनसेशयः ९३ जयापुष्परजःक्षेपापद्रुक्तेजायतेदधि पुष्पचूर्णा-
नितेयातिसहयेतगरस्यव ९४ कदलीकंदचूर्णेनकुशमूलोद्भवेनवा सेपुतेजायतेदीरेकठिनेकौतकेमहत् ९५ वीज
शरेजयापुष्पेलिप्रथारासवेरिते पीडितेशोणितव्यायेरसेवेवतिकौतके ९६ शहानुत्पापयेत्रीरेवक्राविवतिलान्तरः सिंड
वीजपुतोजददास्येकुरुतेनृणां ९७ उष्ट्रचर्ममयोपानमुग्ममारुह्यकोपरि यातिकस्यअनीजातमक्षणालिप्रपान
रः ९८ श्रेणारशरितेतमैपपात्रमयोमये गरानेतिष्टितिल्येसूतगर्भपिधानपुक् ३० अगस्तिपुष्पनिर्यासेमाहिषेययसि
दियेत् भक्षिणेचक्षणेतज्जेजलमग्नौनसीदति १ ॐ नमोभगवतेरुद्रायचल २ शवणो कलहप्रियेकलहेसधनेपसेहिसाहा
उन्नानोममगाद्गाढेधृतश्चासोजलोपरि विमुक्तावयवोदीर्घतौरिवस्नवतेनरः २ वित्तषोडशवीजानिचूर्णयिताविभाव-
येत् समधातिलतैलेनमर्दयेउत्सवारिणा ३ पतसापीडनात्रैलेतत्पूणीपयतेतभिः वर्तितःकजलेदीपादक्षिप्ततदृश्य

कृत ४ गोमूत्रयोताक्षोदशेषाभवति नरदीपिसमृद्धतैलाभ्यो कजलेष्टते अजिताक्षोतरोदशेषो जायते तेन निश्चितम् ५
 अर्कशाल्मलिकर्णसंयुहसूत्राज्जतेतभिः पंचभिर्वर्तिभिर्भुक्तेन कपालेष्टयेवस ६ कपालैः पंचभिः कृष्णचतुर्दशो शिवाल-
 ये प्रमशाने शिवमभ्यर्चकजले ग्राहयेत्कुविः ७ इति कजलविधिः अथ च कृष्णमार्जाररक्तेन भावितैरज्जतेतभिः वर्तिष्वका-
 पिलाज्येन घृष्टा योजनाद्भवेत् ८ ओं नमो भगवते रुद्राय ओं डामहे शराय विलि १ व्याघ्रचर्मपरीथानाय मतल २ कुशवंड
 प्रवंड किलि ३ स्वाहा पतददृशी करणं जशायुश्चेतमार्जया भूतायोपरिहर्णितं त्रिलोहवेष्टिते कृतादृशो वक्त्रेष्टते भवेत् ४
 ताम्रतारसवर्णाद्यैरर्कषोडशवर्तिभिः त्रिलोहैः प्रमितैर्वैष्णुटिकादृश्यकारिणी ५ महिषीमदाणाहारकृष्णकाक-
 मलान्विते कजले रवितलेन कपालेन समृद्धते ६ अजिताक्षो नरो नेन नष्टयः प्रजायते जलाहिमणिनामग्नौ सत्वस्य
 नययोनिधौ ७ चिरस्थितोऽपि नो विदेयातिगोहे स्थितो यथा गवाज्ययुक्तिलेष्टवोजर्णविलेपितैः ८ नासास्यादिप्रवेनीरे
 रमते भीमवन्नरः ९ विल्वकामफलैः पिष्ट्वा क्षीरेण गुटिका कृता गोष्ठे गेष्ठापिता सर्वरंथगा जलरोधिका १० मोहिनीमूल
 के भेकपसाक्रेयाकसग्रानि दिभेजलतिनोवर्तिः संधनोऽपि तिकौतकम् ११ शाल्मल्यगारमादाय खरमूत्रेण सेवयत् तस्मि
 न्ब्रह्मो विनिक्षिप्ते सत्रयाको न जायते १२ स्त्रीपुष्ये भेकतैले वा खरमूत्रेण पाविते काष्णमाने चूते तैले मतल्लिप्तकरः स
 शेत् १३ शाल्वरवसयापिष्टजलोकाक्षर्णलेयतः करोदरस्थितोऽपि त्रिः करेदहति नोद्धते १४ विपुत्रहतकाष्ठस्य कीलको वि

ओं.
४५

हगोयथा निरालेवः स्थितो यो कोऽस्मिन्तकं कुरुते महत् १ जलौकामेष मेदूकते लमादाय मेलयेत् अनेन लिप्तगात्रस्तना।
ग्रिनादस्यते नरः २ ओं नमो भगवति वेदकोतिप्रभे व्याघ्रचर्मनिवत्सने वलनमालयेत् साहा कुमार्थी को लुहत्त सरसो मेव सा
वितः लिप्तगात्रो नरो तेन वद्विना नैव दस्यते ३ ओं नमो भगवते उडामवेश्वराय चातय २ चासय २ बल २ हर २ साहा पुष्पे
सुनिप्रसूनो भो वृष्टप्रोतो जनोजितः मध्याह्ने खेन रोदी मे प्रहवकं समीक्षते ३ वीजशरक वीजोऽस्य तैलशर्णोर्कभाजने
यर्मस्य दृश्यते वित्रे मध्याह्ने सरथोरविः ४ अतोऽसीयो निमध्यस्थं सो वीरं दित सप्तकं पावके निहितं तस्मिन् नरे दर्शयते हि
तत ५ रात्रौ विहगपुच्छे पुनिवद्वाशि विदीपिका उल्का इव प्रदृश्यते सर्वरेणो नभः स्थले ६ स्त्रीजरा पुजयेत् न भित्तौ।
वित्रेण रुद्रेते यावन्नो दीयते तस्मै धूपो गगुलु संयुतः ७ शिशिपिता कृपाणि भो धृता गाढं स्थिता दाणं विमुक्ता ह
श्रिकाः कृष्णा जायंते निवपल्लवाः ८ अंकुक्षतैल संलिप्तकर मध्यस्थितैः दाणं पुक्कैर्निवस्यति गुंसाः पत्रैः स्यः कृष्ण
हाश्रिकाः ९ या रावत शिषिकुक्कुट विष्टा हरिता कोलं न कवी जानां ह्योणी शिरसि दिते जनसन्मते करोत्यव १० सुदिते
स्वस्यः नदीसे बाल ह्यो न मिश्रिते दधिमाहिषे मथिते याममात्रेण जायंते दडराः किल ३ भल्लाततैल लिप्तो गोमान संवो
सृतो पिसत्र यानीये निहितः क्षिप्रं जीवतीत्यति कोतकं १ दर्पणस्य प्रदेशो यः शिखि वित्रे न लिप्यते स देशो लक्षते कंस
राड्यस्तु इवातये ११ कंभी पाक फले ह्योणाय श्यते तो जने, स्वर्णो वाहारिगे धमूषिका विषे नर्तयते धूपश्चित्ते तालक नि

मिते ३३ वर्तिवाह्याणिकापुच्छगर्भदीप्ताथनर्तयेत् निवारयतिनिर्वाणपश्येतेतोजनेक्षणं ३४ भक्ततालकको
 तारकर्मविष्टाविलेपिते पाणौसुष्टिप्रवेधेनद्रियतेनटमेडले ३५ कर्मविद्रोचनाशोखशिलासिंदूरमेजने
 द्विगुलुलालकेसुष्टिवेधाकृच्छतिमेडले ३६ सातवाहकतेशूणंकर्मोच्चेस्तेलपाविते तेनलिमास्तनायोतिना
 नारीणामतिकौतके ३७ शिलाशेजकमोसेवसेमिष्टामधुवल्कले मधुरयितमेतेषोलेपोनारीस्तनायहः ३८
 तिलतैलमजादीरेशककृष्णोडसेपुते तेनलिमास्तनाभयः प्रत्यागच्छतियोधितो ३९ शिशुमारमलालिस
 दक्षहस्तस्यकौतके सुष्टिवेधेकृतेयातिवित्रंमत्तेनटश्यते ४० गुजाफलस्यनिर्यासेविभीतरसंसेपुते नेत्रयोर्निहि
 तेषाणीपिशावेयश्यतिभुवे ४१ उल्कानिमेत्रितोसीतिविभीतरुपल्लवैः गृहीतैर्भज्यतेसोखमाक्रोतेर्दक्षजेवया ४२
 एकोस्मादिदृशाहारेकटिवहेवदेष्टया सहितेगगनेभ्रान्तेगृहीतेनतयलवे ४३ अपक्वमहतैलेगुडमथ्यास्थितेवि
 रे निवातेनिहितेतिष्टनृदातहीनानिवेचिरे ४४ शीमीधीवत्रयोवर्णास्तिथौयस्यांयवस्थिताः तत्रास्त्रिजानिकाष्ठा
 निभज्यतेघुणकीटकैः ४५ यत्रतत्रस्थितौयदोमुक्तेकृसेचवर्तिते काष्ठेनोभज्यतेकीटैर्यदियद्वेधतेर्जले ४६ अश्वा
 स्थिकीलकोशिसोयस्यगेहेनिहैवत्यते समंगुलप्रमाणेनसोऽनशोजायतेनरः ४७ ओनसोभमवतेवेडवेगिने
 स्वाहा उहतेमोक्षः सुनिर्वाणचित्तोगारेष्टगालरुधिरेणच यस्यासौशिरसिद्धिमः सवश्योजायतेनरः ४८

उं.

५०

50

उन्मत्तस्य अनोर्दक्षया श्रीस्थिफलके विरात् अर्को गारेण यत्रा मलिख्यते सैतिका मिनी ४९ अथ नैकृतिके योगे वक्रौ तत्रा मि
तापिते दुतमायाति संतमा कामाती वरकामिनी ५० शिलापिते वगोरे भामो हि नो शिविलिका पिष्टानो कन्यका पुंड्रं
चिते लोकवशपकृत ५१ रोचनामीनपिताभ्यो सवहस्तकतिष्ठया कृतो विशेषको वर्या वै लोका स्यापि मोहने ५२ यो
उशैश्च ग्रहैश्चैव नयने र्जतभिर्भुतेः यमिस्तु तिलकं कृता वै लोका मपि मोहयेत् श्वेता पराजिता भृगो देवी रोचनया नि
ता एतद्विशेषको वश्यं करोति सकलं जगत् ५३ सिद्धार्थ रोचना कुण्डव वा कर्पूरसे पुतः तिलको वश्यपकृतं सो स्त्रीणां स
योगं मेलितः ५४ शिला गोरोचना पत्रकुंकुमस्य विशेषकात् संगले येन वानार्यो नरे इत्यपि यो भवेत् ५५ भृगुमूला
निता देतवालजिह्वा सरोचना पुष्पे कृते विधानेन तिलको लोकवश्यपकृत ५६ श्वेता पराजिता भृगो देवी रोचनया निता
विस्तृक्ता अतापिष्ठा कुमारी तिलकान्विताः ५७ नरो नारी प्रियो राजा वंशो वा देजये विषे स्यावरं जगमे हेति वै न ते यउ
वायरः ५८ प्रियं गुरो वनानाग के सरे वमनः शिला अंजिता दो नरो नार्याः सामि मोप्यति दुर्लभाः ५९ सिद्धार्थ रजनी
कुण्डं श्वेतमे कुजटे भजः मदोरक्ताश्च मारस्य पुष्पे स्नाने समन्विते ६० पुष्पे भूतदिने वापि पिष्टानो शीतवारिणा सदा स
र्वभयं हेति तिलको मालसे स्थितः ६१ कृष्णा हि मस्तकं तैश्चै शर्षपान् करिणो मदं दग्धा पुटेन संपिष्टा दत्ते स्नानेति वश्य
कृत ६२ सपुष्पा संवसे भित्रो रोचना तिलकान्विताः येष पशति नरे नारी सतस्या वशगः पुमान् ६३ जाती कुण्डलसे मिश्रैस्ति

मधाकैस्त्रिलैर्हनेत सुभगतमवाप्नोति रपहीनोपियोनरः ६४ राजिकालवर्णवैवमधुवृत्तसितास्रुतेः जुहुयात्रासमे
 पुक्तं पश्येते कर्षति फ्रवे ६५ प्रिये गुरो वनो यत्र येकजोजनवेदनेः श्रुतिता दोनरो ये ये ईक्षते ससवश्यगः ६६ पलामल
 यजेसुस्तासिद्धो भसि फलासमैः मेलितैः पुष्पयोगो येषूपः सौभाग्यदोभूशो ६७ ववैला नागकुष्ठानि हरिद्राः श्वेतसर्ष
 पाः सर्जस्वरसोभूषः सर्वसिद्धिकरो मतः ६८ मालूरस्तगरोमोसी कंगुतडागकेसरे कुहंसमोसकोधूपो नेकसिद्धिप्र
 दायकः ६९ कुहकेकोष्टदेवदुनागोशीरसमन्वितः मलयगुरुसेपुक्तैर्धूपोभूषस्मोहनः ७० कम्पकावरणोपाण
 विक्रयेस्त्रीसमागमे एषसिद्धिकरो धूपश्चिंतामणिरिवापरः ७१ कालागुरुनखाः कंदोलात्तागुगुलुसेपुतः पतः
 हूपोजगदृशे कुरुते गोथयोगतः ७२ कंदः पूरणः हस्तिदानशिला श्वेतसर्षपागुरुकुंकुमं कदलीवेदने कंगु श्रुंटी
 गुगुलुसेपुतः ७३ दशगोये महाधूपो भुवने ससुरासुरं मोहयत्येव कामस्पवाणसे मोहनाभिधः मालूरस्तगरोमोसी
 कंगुतडागकेसरे कुहंसमोशकोधूपोऽनेकसिद्धिप्रदायकः ७४ टेकणपिप्पलिकामैः पूरणकर्षरमातलेगरसैः
 कृतात्मा गुलिलेपे कुरुते स्त्रीणां भगद्वरणं ७५ निक्षिप्य नरविताग्नौ विंशतिसेव्या नवराट्कान्मौनी तत्रोत्तानकच
 र्णवशात्कहिदेषकृत्वात्यन्त ७६ एमशानभस्मकुहिलारक्तवेदनलोभकं ववैतत्संभवं चूर्णवशक्तजीवितावधि ७७
 वाचाटदेवमंत्रेण पुष्पं सप्ताभिमेविते मलेवानरनारीभ्यो प्रदत्ते कामनोत्तरं ओनमोवावादायत यथा हिं डे प्रवेडि स्वा

ॐ
५१

51

हा पक्षोमेवः शिलागेथकसेपुक्तेमधाक्तेषु कृत्वाणितं दासीवल्लेपतः कुर्याद्वीक्षेदेरतेसिये भल्लकेंदियकमूरमथु-
लितेंदियोरते रमतेरमयायस्यविरेतिष्ठतितद्दि ७५ देकणोमत्रपिष्यलोमदनेतलसीरसः मधुकफलपुक्तेपोर
तिकोलाहलाभिधः ८० मुनिप्रथरसःसर्पिर्जीलिनीफलरेणना सूतेदसनवीजेवीलिमालिगः प्रियः सियाः ८१
मधुसैयवसेपुक्तेपारावतमलोन्वितः तल्लिमेंदियोरामोदासीवत्करुतेरते ८२ कलविकशिरोमूलंश्वेतार्कसवतस
मे मेजिष्ठास्वादनेपानेप्रदत्तेवशक्तत्रये ८३ बीजप्ररामहेः कृत्तिलैलमेरेउसेभवे योषितोमोहकृद्दुपोरतिथामिप्रयो
जितः ८४ कपीदियेशशीसूतः कुंकुमेकनकंमथु एतल्लेयेंदियोरामोदासीकुर्याद्वीक्षेदेरते ८५ लवलीदरसः सिंधुस्ते
बुरोगजपिष्यली मदोमथुरतेलेपादावयेदशयेत्सिये ८६ समनुष्णास्मिष्टप्रसमिष्ठाधजविलेपतः एषहालाहलो
यागोनरस्त्रीजीवितावधि ८७ तालोजनरसैः कुष्टमथुसिंधुकणापुतैः पारावतपुरीषेकालेपः कामोक्तशामिधः ८८
विधिनामेलितालेपात्रोनिर्धूरसन्निभं कामिनीसुरतेकुर्यादाजीवेवशवर्तिनी ८९ विधिः प्रथार्कः पक्वविताफ
लोयेतैश्चंदपारददेकणैः लिमालिगोरतौरामोकरोतिमदवाहिनी ९० रक्तानियेवपुष्पाणिजानिमात्राणिकंगुना स
मेपिष्ठानितल्लेयोमोहयेदरकामिनी ९१ तिलैर्लवणसंमिश्रैस्सिमधाक्तेर्दनेभुवं सप्ताहादशमायातिस्त्रीरूपाय
तिगर्विता ९२ रक्तमर्कटालिंगस्यवृत्तवृष्टस्यलेपतः सौभाग्यगर्वितारामादासीवत्करुतेरति ९३ जातीकुसुमपत्राणि

मंजिष्ठाश्वेतसर्षपाः हयलालेंद्रियेलिमेनरः कामायतेस्त्रियः ॥४॥ रोचनाशुसृणोचंद्रः सार्णोभोमलयोद्धवे हयवी
 जानितो लोपानो हयेत्सुरयोषिताम् ॥५॥ तगरं केसरेमोसीकुसुमेवमनःशिला एतद्विलेपनेत्यातेकामवाण
 समंसमे ॥६॥ सौवर्चलनिशासिंधुमीनपित्तं वचाचूतं सौवीराण्यकणायोनेर्लेपः सौभाग्यकारकः ॥७॥ अण्यपत्र
 गरुः श्वेतसिंहार्थजेतैलेपं चोरोदादिमीयुते विधिवत्पाचितेलेपात्स्त्रीपतिकुरुतेवशं ॥८॥ मालतीप्रप्यसंयुक्तंकटु
 तैलेसपाविते एतद्विप्रभगारामारतेमोहयतेपतिं ॥९॥ क्वागमूत्रेणसंघृष्टेनिवराहंरसोजने पुरश्चयेकृतेयोनौसीप
 तिकुरुतेवशं मन्त्रकागजलापिष्टवानरीमूललेपतः नरस्यनयनस्येवसाधनेसुरतेखरे ॥१०॥ सितगिरिकर्णिकासूले
 कृष्णविशालीनवास्त्रिसंयुक्तं सूत्रेणकटिनिवहंवीजस्यनिरोधनेकुरुते । मधुनापय्यवीजानिपिष्टानाभिप्रलेपये
 त् यावन्निष्ठसौलेपः स्तावद्दीर्घ्येनमेवति उष्ट्रवारुणिकसूलेसमाहंक्वागवारिणि स्थितमेतत्प्रलेपेनपत
 त्येवसाधने ॥११॥ सिक्क्यकुसुमेतैलेवभूलताचूर्णमिश्रितं एतत्पादप्रलेपेनवीजस्तंभोरतेभवेत् ॥१२॥ उत्पलेश्वेतमेभो
 जकेसरेमेकुशार्करे लिप्रनाभिर्नरः सेहंवीजमेवतिमोहने ॥१३॥ कपिलाचूतेनवोधिनीदीपः सुरगोयचूर्णसंमिलि
 तः स्तंभयतिपुरुषवीर्यंरत्नारंभेनिष्णसमये ॥१४॥ बद्धिंउचूर्णसंमिश्रंश्वेवर्तिर्गोहृतदीपकः यावज्जलत्पसौगत्रो
 धजस्तावन्निष्ठोभवेत् ॥१५॥ सुश्वेतकाकजंवायोवेष्टिप्रिततंतुभिः बद्धत्पसपुच्छानिसुद्रिकावीर्यंरोधिनी ॥

ओं.
५२

व्यागवज्रीपयःपिष्टलजामूलोदिलेपतः स्थिरवीजोत्तरोत्तमोदनेसुविरेभवेत् १ तोत्रलेनसमंभुक्तातुलसीमूलि
कारतो बीजस्त्रंभकरीप्रेसांशीफावाताभिलेपतः १२ मरिचेश्वेतसिद्धार्थाविडंगंसरसावचा कुष्ठकुष्ठजबीजस्यप्रजनेव्याग
वारिणा १३ अर्कमूलसकपूरंहरिद्रामदनेमधु मत्स्यपित्तेनलोध्रवद्रावयेदशयेदपि १४ पुत्रेजारीसगोरेभालजामो.
हाचरोचना उद्गीर्णसर्पिषादेयाधनितोर्नेयनायता १५ वावाटदेवमंत्रेणपुष्पेसमाभिमेविते फलेवानरनारोभ्योपदत्तेव
शक्तुन्मते १६ मंत्रोयथा ओंनमोवावाटायतपथानामादिति २ द्राविडि २ स्नाहा दशसहस्रोजपोहोमश्च कतकंचेदसंयु
क्तंमधुचृष्टंनृकेदले विरक्तास्त्रीद्वेदशपालिंगलेपेतेभवेत् १६ कंदलेकपाले स्वर्णमूलेनसंचृष्टोरसोवदरमात्रनः
त्रिलोहवेष्टितेबीजस्त्रंभयेत्कटिसंस्थितः १७ ताम्रतारसुवर्णत्वेरकंषोडशवद्विभिः त्रिलोहैः प्रमितैर्वेष्ट्यगुटिकासंभ
कारिणी १८ परंवेतन्यमाकृष्यशक्तास्वात्मनियोजयेत् तयोरेकोद्वयोः प्रीतिपीवजीवेहिजायते ओंहीशक्तिमंत्रः शि
ववत्प्यासमादायवेतन्योनाभिपंकजे मेलितःस्वात्मनायस्याः सास्यादासीनसंशयः १९ ओंद्गीशीववल्ली रेजितेपरवे
तन्येशक्त्येकरक्तविंदुना जम्बरंध्रप्रयुक्तेनतोवशोनयतिफवे शक्त्येद्गीकरायेरक्तविंदुनामतत्वेनक्लीकारेणजम्बर
ध्रंयोनिमार्गे कुकुलादिकसिद्धानांचक्रंध्यात्तार्थसंस्पृतेवित्तानेद्रामोक्त्यर्थाचवशावर्तिनी २० ओंकुकुलपादश्री.
सर्वतसिद्धपादश्रीसिद्धयोगिनीपादश्रीशक्तिसिद्धिपादपेंद्गीक्लीस्त्री येचकामवीजानिमर्द्दीदिवरणंतेवीजन्मा

सोविधिः ऐंक्लीमकरधजाय नमोऽंकीसर्वगन्तासः स्रद्धासहृदयेयोनौपादेयेवेष्टसायकाः यस्यापेवापिविमलास्तादुतेडा
 वयेतिने २१ डोंदीक्लीस्त्रेसः येववाणाः कामराजंजयन्वायचपलोविधिवत्ररः प्रतिरूपेपुरस्कृत्यकर्षयेदवलंबलात् २२
 ऐंक्लींकीकामराजः डोंदीप्रेसः वलेचपलेवलवित्रेरेनिनाडुतंवशयेतिव ऐंक्लींशीसौशीकुलयोगिनीऐंक्लींहीविज्ञान
 प्पानातडावयतिवशीकरोतिव विधिनाकामवीजानिगुह्योनियोजितानिवेत् डावयेतिस्रियेतातोमेव २ ओंकोहोंहों
 क्लीस्त्रेसः साहा कामिनीरेजिनिस्त्राहा प्रतिच्छेदकेजपः परादिनरसंपुक्तेसृष्ट्यासादिनरंतवः कृताविलोकयन्तारी
 डावयेदृशयेदपि २३ सृष्टिर्वामवीनाडीप्रवाहः योनिरेथेविधानेनयोजितादानरोनिजः क्लेदयेदवलंसयोविंडवांयोग
 पीक्षाणं २४ विंडुः कामतलेक्लीकारः मूलान्नास्तीतिवामोंगंममेदंयोविभावयेत् निःस्रहादोः भवसेवसप्ताहात्
 सोवलागाणं २५ सुरतेयः स्थिरेवित्रेरेजयेदीजविंडुना अधिकैवैवनारीणांवेतांसिहरतेनरः २६ स्त्रीकेशभस्मपुं
 वयुगमभूतितथाहणं निःस्त्रेहंमोहयेद्विषंस्त्रीप्रेत्रपेविशेषतः २७ योगरत्नावलीकृता
 सकर्णः कोनमद्यति यत्रयोगाः स्फुरेयासुसिद्धाद्वैमेलितायदि २८ अथसरोदयः वत्
 विंथसपुदस्यप्रक्रियासारवेलया वमत्कारायभयानांकण्यतेत्रसमासतः २९ येवयेव
 त्रिवह्नाप्रिवट्रसाष्टाष्टदिगुहात् विन्यसाधोलिवित्तातानः षेछडजवर्जितान् ३०

५	५	३	३	३	६	६	८	८	१०	११	१२
अ	आ	इ	ई	उ	ऊ	ए	ऐ	ओ	औ	अं	अः
क	ख	ग	घ	च	छ	ज	झ	ट	ठ	ड	डध
ढ	ण	त	थ	द	ध	न	प	फ	ब	भ	म
य	र	ल	व	श	ष	स	ह	ल	ल	ल	ल

मुंकास ६ ला ३ रि २ म ४ ज ८ ती ६ ह ६ पु ४ ग ३ न का १ स्वरोंपे १२ हतोत्तरमती रहिते विधायन स्मात्वनर्द ८ हतिशेषवद्भवतः स्याज्जेता सयववलपः सधियाविशेषः १२

ओं.
५३

यजोभमोयसिहासा
सोरभेयः विगजः धो
लश्रुतिक्रमेणोतदाया
हकसदाहृतम् २

यजो १ यम
गजः २ सिंह
विः सोभेयः सुध

यमपिसुभदपोर्नामवर्णोत्तसेये वा भेशेषेयशेषेविजयपरिभवोदा ८ मिशोनवसे ६ मा १ सा ७ लो ३ का १ रि ३ जेताक्रमतः ३२५

नामवर्णोद्भवोसेव्यामुभयोर्बुद्धमिच्छतोः द्वाभ्यां हतैकस्य आभ्यां स्यात्तोजयपराजयो ३१ जयपरा-
जयेवकेनाममात्राणामेव्या राणावहृते शेषे धजादीनयवादिशेत् ३२ धोदः श्वा रासभोनदान
गजः सिंहो धजो गिजः विज्ञानमैरवे प्रोक्तं जयवान्नरोत्तरं ३३ अर्कसेव्यालिविदेवास्तिर्यग्भिन्नास्तदहंतः रसाग्रीयमवेदा
धरसोगोपुगपावकौ ३४ योमंडकमात्मौम्यः स्यात्तस्याधोमात्तकोमसेत् अकफमानयोम्यस्यक्रमेण दशधाततः ३८ निक्षय-
येततोनामस्वरवर्णविभेदतः अर्कसेव्यापृथक्कृतामेलयित्वा च देशिकः ३९ अष्टहक्षेपकेयचतेन विंशजयाजये समेषु
समप्रुहेसादधिकेषु जयोभवेत् ४० इति जयपराजयवक्रमं स्वरख्यायानिलाकैर्दयोगिनीरादभ्रवले प्राप्य पुद्गायतिष्ठेता
नामथावलवन्नया ४१ एकत्रियेवसप्तोक्तसरावालकुमारकाः पुवावृद्धोमृतस्तेवफलेयच्छेत्पुनः क्रमात् ४२ हृद्वेमृतेतसि
दिः स्यात्तुरुणोसिद्धिरुत्तमा सल्योसल्यतरांवालेकुमारेसिद्धिमादिशेत् ४३ मृतेपुद्गेस्वरेशजोस्तुरुणेवस्वकेसति राणा
यजोविधायादौपुद्गोपक्रममावरेत् ४४ भंगोहीनस्वरेनास्तिजयस्तस्मिन्स्वराधिके सेपिः
समस्वरेकिंवासमतासमरेभवेत् पंचविंशत्सुकोष्टेषु पंचसमविभागतः आदियेकावकारा
याः स्वराः पंचाथकादयः ४५ उजणैर्वर्जितालेख्यावर्णाहोतेयथाक्रमे स्वरायोयोस्थितावर्णा

८	३	२	४	८	६	५	४	३	०	१
अ	आ	इ	ई	उ	ऊ	ए	ऐ	ओ	औ	अं
क	ख	ग	घ	च	छ	ज	झ	ट	ठ	ड
ढ	ण	त	थ	द	ध	न	य	फ	ब	भ
म	य	र	ल	व	श	ष	स	ह	ल	ल

इति द्वितीयं जयपराजयवक्रमम् ॥२॥

सत्समालोफलोक्तिषु ४० सुभसरोदयेजातेरणायात्रादिकेकृते अभीष्टसाधयत्पर्यमनर्थमसुभसरे ४८ अकारायाः स
 राः पंचनेदादीनां विषेचके उदयेतिकमात्रेण यथोक्तफलशोभिनः प्रतियनिधिमारभ्येवपंचविधा क्रमात् नेंदाभडाज
 यारिक्तापूर्णपक्षेयवस्थिताः ५० तिथीश्वरः स्वरोरात्रौ दिवा वाचटिकाश्च षट् तिथ्यादावुदये योति ततो न्येतत्प्रमाणतः ५१
 इति सरोदयवक्रमं पूर्वदक्षीणैरौदक्षीणैश्च कारादयः स्थिताः तत्र तत्रोदयस्तेषां ज्ञाता ग्राह्या यभूभेदैः २ विनाक्षेत्रं ज
 योऽनिकुमारेण्यथवालके वातादिजयमाप्नोति मृते पुंहेव वर्जयेत् ५२ यदादयः पूर्वमालीत्यभेदयेन्न वथा पुनः राम
 वेदपुगायुग्मेवदश्चेन्नदयः स्वराः ५४ लैत्याः पंच पुनर्लैत्या कच्च उभयवा क्रमात् एव दिवर्णाः क्रमात् लैत्या होताश्चक्रम
 योगतः योथनामस्वरां वर्णां नल्लैत्येदकसंख्यया शेषमादाय वैकत्रस्वरवर्णा उपागतम्
 पंचभिश्च हरेद्भागं ततो देये जयाजये मात्राधिके जये विंशादीने च म्रियते फलं ५० समेषु संधि
 रादेशः सर्जिर्वा नाभ्या कवित् चरीवतष्टये भानोरुदये सन्मुखीरिषु ५८ छायाजयमतो
 वामादक्षेष्टे रवौ जयः मूरः सूर्यवह्नि छाया वामतस्तूरितोरणो ५९ रिपुसैन्ये निहेत्याशुव
 तरंगसमन्विते वामे छाया रविः पृष्टे वेदवाहे परिस्थितौ ६० स्थाने विजयमाप्नोति तरमाणाः प
 राजये अग्रतो वामतो वापि छाया वेदवहे रवौ ६१ स्थानस्थितोरिपुं हंतितरितो जीविते हिषा

अ	इ	उ	ए	ओ
क	ख	ग	घ	च
छ	ज	झ	ट	ठ
ड	ढ	त	थ	द
ध	न	प	फ	ब
म	य	र	ल	
व	श	ष	स	हः

जो.
५४

५५

शृष्टेवामेयवारजौ छायासोमवहेरिषे ६२ तरितः सो स्थितो वापि जयत्येव कविक्रमः अस्तस्योनिर्बलः स्थायीरुतातो वा कुलो-
 यदा ६३ जयी जायी बलोयेतः कविकालः प्रकीर्तितः वामभागगता छायादशैले वहति भास्करे ६४ शास्त्रज्ञातावनौ वेदे
 वहत्येतेतोजयी दलेष्टे स्थितो वा युर्जयमाप्स्यति संपुगे ६५ यथा पुहंतथा वर्षा भूमि रुचा तथा नलः दलेष्टेष्टेरवेर्वि
 वेजये सूचयते रणे ६६ वेद विवेत पाराजौ पुरो वामे न शोभने शृष्टसूर्ये पुरश्चंद्रे संपूर्णो विजयो मतः ६७ क्षीणो वामे पुरः
 पूर्णो चंद्रमा जयदोषवा पुके वेदवलेयानं स्थाने समवले सति अनुयोर्व्यत्याजे गेलभते वलवानपि रविरिंदुः कुजः सो
 म्यो गुरुः शक्रः शनिस्तथा ६८ शक्रादीशानपर्यंतमर्दया मोदयः सरतः यस्यां दिशि स्थितः शौरिः ककुभे तो विवर्जयेत्
 सम्प्रविभंगमाप्नोति शनेर्वा पुद्गयात्रयोः वारश्चले गुरोर्दक्षे पाश्चिभा नुपु कयोः सोमेशाने श्वरे पूर्वसुतरे बुधभौमयोः
 भजे गजेश शी शी चै स्थानस्थे विजयी रणे २० तरितस्तृहपात्तिहात सूरः श्वरतमा मुपात्त भजो ह्यमो हरिः सावहृषो
 गर्दभदेति नौ धौलमेति धजा पायाः प्राचादिपुगताः क्रमात् ७४ कृत्वा वैरिवले सूर्ये
 सर्जीवे निजवाहिनीम् पुहं करोति यः शी चै सजयेलभते रणे ७५ रविवाहे वरस्य प्रियं य
 सौ बाललीलया रिषे स नो जयत्याजौ वाजि वारणसे कुलो ७६ विले विलाभमाहेंडा
 कौ हानिं मृतिदुते प्रवेशनिर्गमौ कायेौ सोमे सूर्ये शुभार्थिना श्वासप्रवेशने प्रश्ने कृतेव

३४	५१	आ ६
३७	गङ्गवक्त्रं	६३
वार	५५	त्रै ८

प्रपञ्चनीतरः निर्गमेष्टां संस्थोपिनजयत्यपरेजगुः ७८ धरादिपेवतत्तानिवहत्सर्कस्तथाशशी वक्रिर्धर्ममधस्तोयंमथ्ये
 म्नास्तिर्यगीराणः ८० दर्शोष्टेष्टेमहालक्ष्मीर्वागहीषुस्मरेयमे वेडिकाश्चदिनेवायौधजेवास्तीनवैकृगा ८१ वैस्ववीशुनिवे
 दाकुं माहेशीभेदशोत्रिषु कुमारीशोष्परेवक्रौयस्मात्पेद्रीदषड्व ८२ इतियोगिनीचक्रम् धजे एवेहैरौ धादोहैवेष्टेमेगजैशु
 नि राहोर्योमाहैभोगितेदिनेरात्रापिक्रमात् इतिराहुवक्रम् यस्यदक्षिणपृष्ठस्यायोगिन्योराहुणासह सहस्रंशतेनापिपर

महालक्ष्मी ३१८	वास्ती ११५	कुमारी ३११
माहेशी २	योगिनी चक्र ४	वागही ५११३
वेडिका ७१५	इंद्राणी ६११४	वैस्ववी ४११२

सैन्यंनिकेतयेत् ८४ संमुखोवागमसंस्थोवाग्राह्यस्यभवेदपि वादेष्टेराणेतस्यभंगोभवतिनिश्चिते
 यामाहैयोगिनीयत्रतत्रैवदिनयोगिनी यामाहैवेडिकाराह्यत्रतत्रैवभूवलम् ८५ इदमेववल्लेदेयेना
 येनापरंस्वरवेदिभिः लक्ष्मेकंसहस्रेणवल्लेनानेनजीयते ८७ वतरंगेतथाकोटेकवौहदेवभवा
 ले सामान्यं सर्वपुद्गेषु भिन्नारेभक्रियापरे ८८ रविशुक्रबुधोङ्कारगुरुमंदोडयाः क्रमात् कालवेला
 एसत्तैकषट्चतुर्दितृतीयका ८९ सादहप्रहरेभानौसोमेबुधौमेबुधेगुरौ शुक्रैमेदेवतःसप्तदियं
 वाष्ट्रिषट्क्रमात् ९० ओंकारहयमथ्यस्यसायनामपदेलिखेत् सगर्भस्यहकारस्यसायनामप
 देलिखेत् सगर्भस्यहकारस्यटकारपरिवेष्टितम् ९१ प्राणवादिपरेष्टेदिवक्रशूलासिभैरवं हंफडेतासमेत्रेववतर्दितानि
 वेशयेत् ९२ इष्टमेत्राभिजप्तोसौमूर्द्धिवक्त्रःप्रयत्नतः भीरुनयतिवीरतंसमरेवजयप्रदः ९३ वीरपटविधिः विमूलालेकते

जो.
५५

वीरं विपुलमेव गभितं श्रीपट्टतिविद्यातः प्रसामाजौ जयावहः ॥४॥ ह्ये स्तुती स्तुति विपुलमेवः श्रीपट्टविधिः राजहस्तप्रमा
णोनविचित्रैर्वर्णकैः परे आलिख्य प्रतिमो वीरो रणे निष्ठे च मृगतः ॥५॥ गिरिहस्तो अगो गोंद्री जिह्वा लोचनलोलीनी ह्ये स्तुति
द्वी द्वी नमस्तस्मान्मेव गेष्ययेमतः ॥६॥ मंडकलुतिजातेन परवक्रस्य दर्शितः उच्चस्थः सजितो पुद्गे जयार्थे जायते पटः ॥७॥
पट्टविधिः षट्त्रिंशतावतः षष्ठाशतेनाष्टोत्तरेण वा मय्यशेषकपत्राणोत्तमान् ग्रंथिपिच्छकं ॥८॥ ग्रहणो मुक्तिपर्व्यं ते रक्त
सूत्रेण वेष्टितं हनुमन्मंत्रजमंतस्मिहं पुद्गे रिनाशनं ॥९॥ मंत्रः ओं द्वी हो हे हः विसर्गमुद्रयानेन गच्छ गच्छ परं भवम् सर्वोच्च
स्थानमासीनः स्वसैन्ये विजयावहः ॥१०॥ पिच्छकविधिः हेमायसस्तत्राप्याणो समभागैः स्वतः पले द्वादशोशेनतामेण कारये
जयकाहले १ कडली रसालिमाववा दये त्रोरणो गणे प्रकृतानादं प्रणश्येति वलिष्टा अपिशत्रवः जयकाहलविधिः वास्ती
जाती कुमारी वविपुद्गस्मोदनाविता उष्ट्रमेवाभिजमेतजयार्थे वायभोजने ३ वायभोजनविधिः अग्निहोत्रप्रमशानोत्प
जातिमेहसमुद्रवे भस्मवितयमादाय विधिवत् भस्मकुहने ४ कुहयेति ततः कन्याश्चतुर्विंशति संख्या हृष्टा गायेतियो
गिमोमेवैद्रसाधययद्गे ५ पतद्गस्तुक्तो रेवां लंघयेति न वैरिणः क्षिप्यते शरियोः सैन्ये भज्यते तच्च तत्क्षणात् ६ भस्मकु
हनविधिः शुद्धीता शुभनक्षत्रे च मार्गस्थ मालिका लेपमात्रेण वीराणो सर्वशस्त्रनिवारिणी ७ दंडी वक्त्री ववन्त्री
वविष्मली मुद्गरी तथा देहस्या समरे प्रेसो सर्वशस्त्रनिवारकाः ८ राजिकालवर्णो निवेय चान्यदभिचारिकं होमयेदिष्ट

मंत्रेण सविधेरिपुनाशने ५ रिपुनाशनविधिः चतुरसेवतर्हारेत्रिरेविपग्रभके सालेकारैः पयःकुंभैर्वीरेतत्राभिषेचयेत् ११
 उष्ट्रमंत्रेण संगेन कृतामंत्रेभिषेचने ततो नीराजने कार्यं रणदीक्षा भवेदिये १२ रणदीक्षा यदारात्तोल्लेनास्ति तदा सरेवा
 लोत्रे सुलग्ने कारयेत् पुद्गे वीरपट्टस्य वंधने १३ ब्रह्मयामला सिद्धांतसारमादाय भूवलं वमत्कारप्रसंगेन किंविदत्रोपदर्शि
 ते इति श्रीपरमशैवाचार्य श्रीकेशविपंडित विरचिता योगारत्नावल्यां कौतुकाधिकारो नाम चतुर्थः परिच्छेदः ४ अथ उष्ट्र
 शकले उल्लेखस्य वंधनं चोक्तं सर्वस्य पत्रतः महानिशायां भौमे हि प्रमशाने नोद्धने न्वरः अष्टोत्तरसहस्रं त्रिकालिकामे
 वयत्नतः पत्ररेरेडकार्कमोसमिद्धिर्जलितेन ले नितावद्गौष्ट्रैर्मैत्रीवलिंदताद्धनेततः अष्टोत्तरसहस्रं त्रिकालिकामे
 नतः वल्लेखके वाष्ट्रिद्वयमप्येवेकं पुनः प्रथक नानाविधैश्च नैवेद्यं शस्य पयोलिकैः संयाववटकैश्चैव उष्ट्रिद्वयमिवादि
 मिः सुरावाणकमंडे अशका राहतपापसै अंते व्यागवलिंदयात् देवं समदिने भवेत् एवं कृते पुनर्देवी वंदिकां भैरवं तथा
 गणया चैव मंत्रजपततः सप्तसती स्तवं अष्टोत्तरशताहत्या कृता तत्र विधानतः तदशशोद्धने ह्येवं वागेपरिष्कारं व तदंते कल्प
 कान् विप्रान् दिवानां र्थाश्च योषयेत् ततः स्तुपुवती मेकां प्रज्जघोडश उष्ट्रवाशिं कांतत्तजोक्तविधानेन ततः सिद्धो भवेत् सतः
 सर्वैस्तेषां साधयते ययत्कार्यं प्रयोजयेत् शान्तिवर्षे तथा मोहस्तंभनोचादने मृति ययत्करोति वै मेति तत्कल्पो देवतोस्मरेत्

ॐ.
५६

५६

लिपिप्रसवक्रम

६	३	२	४	७	५	४	३	१	१	५
अ	आ	इ	ई	उ	ऊ	ए	ऐ	ओ	औ	अं
क	ख	ग	घ	ङ	च	छ	ज	झ	ञ	ट
ठ	ड	ढ	ण	त	थ	द	ध	न	प	फ
ब	भ	म	य	र	ल	व	श	ष	स	ह

ओं नमः शिवाय अमृतनिकरभाजारुषिपातेन लोके विगतविषमलोमं श्रीणयनदिय
मूर्तिः स्फुरितदशनकोतिस्फारवक्रोरविंदः शमयत उरिते वसेत तवैष नाथः सैले
पात्सारमादाय क्रियाकालगणोत्तरात् महेशमेखलादिभ्यो वैषकं प्रोच्यते मया २
रोगिणः कालवक्रैर्णज्ञाता शुचिश्च ये वदेत् मेघजे येन साफल्यं जायते तस्य नाम यथा ३ अतः हरनयनकरो बुधिसनिरसवे
दाग्रिचंद्रदिरुगः विमस्याधो विलिखिदादीन् हातास्तथा वर्णान् ४ इतात्तरयोर्नान्त्रोर्वसुभिः सेंशोपितासु सेंख्यासु जीव
त्यधिको रोगी मृपते हीने समे वापि ५ प्रश्नाक्षराणि मात्राश्च हीता समभिर्गणेत द्दिप्तापे च ततो राशिगुणयेदष्टभिः पुनः ६
त्रिभिर्भागहने राशेर्द्वाभ्योरोगमयैकतः जीविते स्युस्ततो मृत्युमादिशेद्दोगिणो यथा ७ अथापुर्वदमार्गोपि सैलेपादभिपी
यते तत्र वातादिभिर्भेदैर्ज्ञेया लूताश्च त्रिविधाः देशस्थानानि श्रुतानां कथ्येते नाम सर्वकं मालागुलाशिरादेशे ललाटे जाल
कर्णिका ८ कालकर्णी भ्रुवोर्म्ये जिह्वायां जटदास्थिता मणियत्री च तालुस्थानि क्वापांतमवर्तिका ९ वैदेही च गले ज्ञेया
हृदये वह्निवर्णिका सत्रिपातोऽवा लूता जसा यथाः परिकीर्तिताः भ्रमंश्चासे जरे दाहे मूर्च्छां गुल्मं वक्रं पत्रं शूलं महाविषं रौ
द्रं देहे कुर्वन्ति देहिनां १० एकजंघफलाकारा दंष्ट्रास्त्वतिशोणिते दंतोष्ठाः श्यामला यस्यासौ जीवति मानवः ११ पांडुर
तंतवः पीते वक्रांदा हो महाज्वरः करोन्नीशिथिलौ ग्रीवाभेगः कालवेष्टिते १२ श्वेताभाददिणो हस्तं वामे हस्ताकरो गतः कपिः

ॐ.
५७

लानासिकामत्रिपीताविबुक्तनासिनी १५ त्रिमंडलाविदत्तागामावामोगभेदिनी दत्तस्कंथगताल्लताविषावामेमहाविषा १६
तामवर्णाकृकाटिस्थाश्वेतावातसमद्रवाः आभिर्दृष्टस्यविद्वानिभवेमेतानिदेहिनः १७ द्विकापस्मारुः स्वप्रास्तालशोषोग
कंयने कषायत्वेवदेतानानिद्रारोमोद्गमोभूशे १८ उत्पलेवेदनेकुण्डजीवेतीशुठिपाठले वलाविल्वेवनिगुंतीदमनोवृहदं
डिका १९ मदनेवेतसः शुक्तिस्मृगरोवरुणातवः तरणंलेपनेचैषोल्लतादष्टेतिशस्यते २० वामनाकरमथस्यावामेरक्तवतीक
रे वीरक्षेत्रगतादक्षेवामोगोमेचकाभिधा २१ ककुदीदक्षपार्श्वेवपिंगलावामष्टष्टगा यताः पितोद्भवाल्लताआभिर्दृष्टस्यलतागो २२
जरश्चित्तभ्रमोदाहः सोमगात्राणिवाह्यतः उत्पलेवेदनेमुक्तालोपुलीत्रुटिरेणका २३ वालुकंमधुनागस्यवल्कलेकुसुमा
विते एतन्नरणलेपाभ्योपितल्लताप्रशस्यति २४ दत्तकर्णाश्रितारक्तावामस्यापोशुवर्णिका अमितावामकदायोदक्षा
पोवसितास्थिता २५ दत्तकुक्षिस्थिताश्यामावामाल्लताश्रितोदरे दरदनाभिदेशस्यासर्पाव्याजलदोवके २६ कामस्यास
स्तथाकंयोगलगोरोपविद्धके निद्रालस्यप्रमेहप्रक्षेष्मल्लताविचेष्टिते २७ वरुणः सारिवाशेल्लतागुष्पसहस्रतवा वित्र
कंपासलापाठाविभीतोवेषावल्कले २८ क्षेष्मल्लताभिदृष्टासिहतामेतानिसर्वदा भोजनानिकषायामितिकानिकडुकानि
व २९ वर्जयेज्जीतवीर्याणितीववीर्याणिदापयेत् एतज्जीशोभुदेवोक्तमाकलय्यमयोदिते ३० पागावतमलोवेषावल्कलेता
लकंशिला द्विगुकुकुटविष्टायकर्णिकारेणसेषुता ३१ मदनेनानितोलेयः सर्वल्लताविषायहः मंत्रोवाशेमुदेवस्यविमल्लोहं

तितद्विषं ३२ ओं नमो भगवते रुद्राय ओं सरदेवमातः विषमणो हं २ सर २ अवहः ऊः के फ के नि के श छे मा द ह मा य व मा सर
 विसरं दे स्वाहा सर्वलूतानामयमेवः महा स्त्रोणि तलूतानो विस्फोटानो च नाशकत चकोकावारिणापीतानि हेति च वि
 षदये ३३ भुवोर्मयोगलेहस्तेस्तनेगेडेवमस्तके हृदिष्टे च लूतानो मर्मस्थानानिलक्षयेत् ३४ एषु स्थानेषु ये दद्यान्ते
 जीवेति मानवाः इति संक्षेपतः प्रोक्ता लूता व्याधिप्रतिक्रिया ३५ इति लूताप्रतिक्रिया देती वहि शिलालेपो भगोदरविनाश
 कत त्रिफलावारिणापीतो गुग्गुलुर्वाप्रयत्नतः ३६ अनोस्मि भूलता चूर्णो तक्रं रास भणोणि ते एतले पाब्ब मं पाति कु
 पितोपि भगोदरः ३७ गुग्गुलुसि फलायोषैः समं शोच्यते योजितः नाडी उष्ट्रं मूलं हेति भिन्नं भगोदरे ३८ जलोकाय हते
 रक्ते याति भिन्नो भगोदरः त्रिफलावारिणा चूषः मार्जारास्त्रिविलेपतः ३९ त्रिफलायाः कषायेण भृंगराजरसेन वा ब्रणप्र
 क्षालने कुर्यात् उग्रदेशप्रणेतये ४० भगोदरप्रतीकारः देवेषु को दिशी केषु पुंशो या सरसं पुगे रुद्रकोथानलोत्पत्त्या मर्कटो
 गरलोक्तः ४१ जिहिकापयिनीनेदा वा सवीमोहनी तथा रहनी कालरात्रिश्च दोभिणी वसुसेवया ४२ सिद्धार्थस
 दशाकारा जिहिका नाम कर्कटी वणधान्यहरिदेदेपिष्ठाते उवारिणा ४३ तद्विषयप्रदातव्यो लेपो ये विषप्रणेतये मंजो
 वाशं भुदेवस्य विन्यस्तो हेति तद्विषं ४४ ओं हा हा ही ही फट् स्वाहा रक्तदुंदुरसं काशं गात्रेयस्याः प्रहृष्यते यमिनी मर्कटी नाम
 दाहकं रविधा यिनी ४५ पुनर्नवोद्वेगं मूलं समपार्णं सरीसृपं गोपानीयं रनालाभ्यां पिष्ट्वा लेपो विषायहः ४६ ओं सुय २

ॐ.
५८

मंत्र २ स्वाहा आग्नेयस्फोटकैः प्रकृतं यद्वा त्रैसा ननेदिका सुलेदा होत्रः कंपो वीतिर्गात्र प्रभेदने ४० पञ्चपत्रमशीरं वश्वेतवेदन
मुत्तले शीततोयेन पिष्टानां देशलेपः सुखावहः ॐ स्वाहा भूर्भुवः स्वः स्वाहा हो स्वाहा ३ वज्रैः पिङ्गलकृत्स्नाभाज्जलिताग्निभि
क्षणा विंशत्येहिर्महोद्गीवा सवीपरिकीर्तिता ४८ आसुरी सद्यः स्फोटाः जायन्ते तद्विषादिते सीदेति सर्वगात्राणि प्रतिगो
पि सत्वे भवेत् ५० ईश्वरी निवपत्राणि भूतकेशी कुशस्तथा कषायैः पंचभिर्धौते देशलेपः सुखावहः ५१ उडुवरवटस्तत्तत्ता
श्रुत्तसमुद्भवाः तवः पंचकषायाद्याः शिवते त्रैशिवोदिताः ५२ ॐ नमो भगवते रुद्राय मेह २ भूम्यो गच्छत विषे स्वाहा ४ वज्रपा
दामहाकाया वज्ररूपा विषोक्तदा मोहनी नाम विक्षेपातया विद्धो न जीवति ५३ रोमो वीथजरोदाहः सेदो निद्रोऽवर्द्धने रक्तो
गेष्वपशुश्चेति तया दष्टस्य लक्षणं ५४ अग्निं तत्पावहसादा हरितागरलोक्तदा दहनी सातया विद्धे मूर्च्छां दाहोति दारुणाः ५५
गर्दभोऽपि यं शुश्रुष्वेतवेदन पत्रकं शिखानीलोत्पलेपानमालेपो हंतितद्विषे ५६ ॐ नमो भगवते रुद्राय पवनवेगाधिपतये
महापक्षपातेन हरविषे जः जः स्वाहा ६ लक्ष्मी कृत्स्ना यतो हि अलोमशा विषडुर्मदा कालरात्रिस्तया दष्टेन मे शीतैव भे
षजम् ५७ वज्रपादान्तिता श्वेतारक्तमेशाननेक्षणा क्षोभिणी सातया विद्धे स्फोटसेदत्रणादयः ५८ कावाये क्षालिते देशे
सिंधुमधाज्यलेपिते पश्चाच्छिवेश्वरी मूले मधुपर्णी शतावरी ५९ वेदनोदकपिष्टानां पानेनैवालेपने हिते समेव सौषधेणो
क्तं मर्कटी विषनाशने ६० निर्गुडीतलसीवाहमारपत्राणि वारिणा पिष्टानिलेपतोऽतिच्छर्दिक्तमर्कटी विषम् ६१ समाहं

मर्कटीमूलपत्रनालानिवारिणा यःपिवेनस्पनश्चेतिमर्कटीविषजारुजः ६२ ३तिमर्कटीप्रतिक्रिया वज्रीक्षीरेणसंभिन्नेक
एणहोर्णत्रिसप्तके भक्षितेनाशयेत्स्त्रीहेमधुरान्नाशिनोचिरात् ६३ यस्याभिधानमृषार्षदारयितेन्द्रवारुणं मूलमालिष्य
तेहरेतस्पस्त्रीहोविनश्यति ६४ विरस्यवाणपुंवायामूलिकादेतवर्विता गिलितानाशयेत्स्त्रीहेयवाकाभोजनेध्रुवे ६५
लवणाकारकपत्राणिबहिर्नोतरधूमतः दग्धानिमधुलीकानिस्त्रीहेननृपतिदारुणं ६६ गुडेनकेतकीक्षारोभक्षितःकदली
फले चित्रमूलान्वितेवायस्त्रीहेहेतिदिनत्रयम् ६७ परेडतालमूलानिदग्धान्यंतरधूमतः जलेनगोजलेनापिस्त्रीहेमशये
नियानतः ६८ भस्मातकाभयाजजीगुडेनकृतमोदकः समरात्रान्विहेमाशुस्त्रीहानमतिदारुणं ६९ हहत्सुनर्नवामूलेतेडु
लोबुधुतेग्रहे पीतानरःकदाविचस्त्रीहानेनैवपश्यति ७० यामाविवर्विकाकेडुशुक्लमेडलिकामपि नाशयत्येवसमाहास
तोमर्करिकामपि ७१ स्त्रीहोदरप्रतीकारः वंश्याककोटिकामूलेरवौपीतेदिनाष्टके शीतेनवारिणाक्षितेनालगुमेप्रशा
स्यति ६९ परेडफलप्रघ्णाणोपकानामथसर्पिषा भक्षणात्रालगुमेप्रशमोजायतेध्रुवम् ७० भस्मातसप्रदानेनकिंवा
शीतस्यवारिणाः धारायाताच्छमेयातिनालगुमेप्रशमये ७१ पावामूलेष्ववकांकासूलेवातेडुलोभसा पीतेपीडाशमेया
तिजठरस्यातिडुःसहा ७२ तरुणीकदलीपत्रेभस्मगालितवारिणा स्त्रिन्नेभक्तेद्यन्याशुपीडासुदरसंभवो ७३ समयाहिम
वन्नेत्रप्रजमेवारियाययेत् हतेमूलेशमेयातितदनशेषोदरोद्भवे ७४ हिमालयोत्तरेपार्श्वेग्राबुकर्णोमहाडुमः तत्रमूलसमु

ओं.
५५

५५

सन्ततत्रैवविलयेगते ७५ गुडेनसर्पिषापककदलीकेदभदाणात् जेतजालेपतयाञ्जठरोद्भूतमद्भुते ७६ बीजेपालाश
जेतिवेविडेगेमधुनासह एकैकंभक्षितंजेतनृपातयत्पदोद्भूतान् ७७ उदररोगप्रतीकारः निवपत्रामलानोययश्चूर्णोभक्षः
येनहं निशोतेनष्टदेहोपिजायतेसौप्रतर्जवः ७८ करेजसर्पिषासिंधुसोमराजीशिवानिशा विडेगेगोजलेलेपोहेतिकुष्ठेस
दारुणे ७९ एकभागेस्त्रिलैर्मिश्रासोमराजीहिभागिका भक्षिताहेतिड्वीरोपामोददुग्धसंशयं ८० देहरिदेवचक्रोकाववा
मह्लातकेगुडः गोमूत्रपिष्टलेपोपमर्कसीददुनाशनः ८१ विषुक्कगोमयेनादौनिष्टुष्टेसुरंजनेत्र अत्यम्लतकगोमूत्र
लवणकायलेपिते ८२ गजवल्कलगुंजानोश्चूर्णोमदणसंश्रुते सतक्रताम्रकलेनलितेकुष्ठेप्रशाम्यति ८३ कनकश्च
कर्मदंष्ट्रपंचोगोगोजलेस्थितः समाहंलेपिताताभ्योवृष्टादुर्विनश्यति ८४ हरिद्रातालगोमूत्रहवीसैधवलेपतः विर
कालभवाददःखसरेखाविनश्यति ८५ वाङ्मवीवीजसंमिश्रेमेवीदुग्धोल्पातनिका मधुलीढासितेकुष्ठेहेतितक्रानुपानतः ८६
गजवित्रकचर्माथमथयःपेकलेपनात् सर्णवर्णोभवत्संगंश्चेतकुष्ठेनरूषिते ८७ गिरिकर्णीशिफापिष्टावारिणालेप
मात्रतः यक्षेमासेयवाहेतिश्चेतकुष्ठेनसंशयः ८८ निंदुकीफलनिर्यासनिष्टुष्टेसरिचान्विते खरशृंगतरोर्मलेहेतिके
रूपलेपतः ८९ परतस्यालसिंहूरस्त्रोतोजनसमान्वेते हेतिपामोप्रलेपेनकटुतैलेसुपाचिते ९० महिष्यानवनीते
नसिंहूरसरिचैर्षुते पामोहेतिप्रलेपेनकुडुतैलेसुपाचिते ९१ महिष्यानवनीतेक्षीवध्यानमिवाशुभम् ९२ सिंहूरपिष्प

८५

लीचार्ण पुतैल सुपाविते विसर्पितिलेपेन रक्तवात समुद्रवे सुस्कारिष्टपटोलानोकायः सर्वविसर्प्यनत शिरीषोशी
 रतामाद्रहिंस्त्राणोवाविलेपने ॥३॥ यामाप्रतीकारः कृष्णोदीविल्लजन्तारोगो मूत्रेण समन्वितः भरेभायामार्गभूति
 र्वासतैलासितौधेयिनी ॥४॥ मूलकस्य मूलीजानिप्रियेगुम्बेदने रसे कुष्ठे कृष्णोदमेतानि सिंघानशयेतिलेपतः ॥५॥
 ग्रयामार्ग रसापिष्टमूलवीजानिलेपतः रंभादारावितानेति निशावासिधमसेवयेत् ॥६॥ जंबामूलं सकापीसीवी
 जमूलं दलान्वितं भौमेतकेणतलेपः सिंघायाधिविनाशनः ॥७॥ सिंघाप्रतीकारः जलपिष्टामलालिमामहिष्यामूड
 वहिना यकानिशाकरोत्तेगोप्रलेपात्सर्णसेत्रिभे ॥८॥ तिलकुष्ठससिद्धार्थनिशाहयविलेपतः स्त्रातियः समवेदिय
 गोयोवर्णोजलोत्तरः ॥९॥ लोथार्जुनप्रसूनानां चूर्णजेन्नफलोद्भवे समंशोदहर्तने ग्रीष्मे देहउर्गे धनाशने ॥१०॥ इति
 उर्ध्वर्तनप्रकारः वासवस्य रजोयाष्टिशर्करामधुमिश्रितः कामले रक्तपित्तं वपीतो हंति दिनत्रये ॥ वासवो मधु
 नासि शोभाक्षितो रक्तपित्तहृत् मधुयाष्टिसिताशुक्तः पौडुरोगविनाशकृत् ॥ कृष्णोभावात् पौडुः स्याज्जडपद्वसंग
 तः पित्तपौडुश्च तदोगीपीतमूत्राक्षिविद्विषः ॥ श्वेताभेकफपौडुर्तद्विकारानुविंधिव विज्ञेयः सर्वभूतश्च पौडु
 रोगसिद्धोषजः ॥ रक्तक्षयावितः क्षीणः कूर्दिशोषावितडुमः पीतभावसमालोकोपांडुरोगी सज्जस्तने ॥ फल
 त्रिकामृतावासातिकाभूनिवर्तिवजः काथामधुपुतो हंति पौडुरोगं सकामले ॥ अतिपक्वानिविभायोः फलानि

॥५॥

ओं.

६०

60

मृदुवहिना उग्रसिन्नानिभक्तानिश्चेतयित्वेहरेतिवे ७ वृषपत्राणिनिःपीसरसःसमधुशर्करा पीतोयेनशामेयातिरक्तपित्तं स
दारुणं ८ पौडुफामलारक्तपित्तश्चेतयित्वप्रतीकारः मरीचगुडमिश्रेणदधिपात्रेनशाम्यति पीनसोवलालोधूमतिप्रभोज
नतोयवा ९ शय्यारूढोजलेपीतेनिद्राकालेययःपिवेत् तस्यपीनसजेडःत्वेषामेयातिदिनत्रये १० इतिपीनसप्रतीका
रः उक्कलीढंकणासिंधुकालिवृक्षफलेहरेत् स्वरभेदशिवाह्वर्णपीतेवाङ्गसंयुते ११ स्वरभेदप्रतीकारः गोधूमह्वर्ण
हेताकपत्रह्वर्णसमृद्धवा पोलिकासर्पिषामभक्ताकासश्वासनिवारिणी १२ स्वरभेदप्रतीकारः गोधूमह्वर्णहेताकपत्रह्व
र्णसमृद्धवा पोलिकासर्पिषामभक्ताकासश्वासनिवा कोलियत्रेशिलाजातीगंधकर्पूरसंयुते द्विगुणानिवलावैषोधमः
कासविनाशनः १३ पुरेजातीजरायत्रेशिलायामार्गजफले कोलियत्रेवपुर्धमःकासेकोल्यप्रिनाहरेत् १४ त्रिफलापिप्पली
ह्वर्णमधुनालीढमाशुतत् श्लेष्मत्ररमहाश्वासशेषपीनसनाशनं १५ स्वरसंश्लेगवोस्पमादिकेणसमन्विते पाययेत्तथा
सकासघ्नेप्रतिष्पायकफायहे १६ कासप्रतीकारः पिप्पलीशिल्विपिकानोभृतिर्मधुसमन्विता वातहिकोमदाश्वासहेति
लीढादिनत्रयम् १७ विभातफलजं ह्वर्णमधुनाकर्षमात्रकं भोजनानेतरेलीढहेतिश्वासंतयोर्ध्रुसी १८ सर्पिषामधुना
हस्तिवलामूलंक्षयंनयेत् अजाउग्रेनवापीतमेणामोसइजोविशत् नीलीमूलंरुतकाथेसर्पिषापयसासह रोगराजं
हरत्याशुनिपीतमतिदारुणं १९ अश्वगंधाशिफाह्वर्णशदेष्टाफलजंमधु उग्रपीतंवलंकुर्याद्भूतरोगस्पदेहिनः २० शो

घंशमयतेविस्त्रुकोताशैलोजनान्विता दुग्धेनवासमंपीताकाकजं चानिहतिते २२ अश्वगंधारजः पीतेमोसेडुग्धेनदौग्धि-
 के चूर्णेवापीतनोकुर्यादुग्धाहारस्पदेहिनः २३ अश्वगंधातिलानागवलासायाग्रोद्भवाः बलं कुर्वन्त्यलेभक्तामतवा
 राधारणं २४ पीनत्वकरणम् त्रिफलालोहचूर्णेनमधुनाशूलहारिणी लघुशोचकजः क्षारः पीतोत्पलजलेन
 वा २५ निरुद्धधूमनिर्देग्धेपीतेगोसर्पिषासह यणश्चंगुतेहेतिशूलेहृत्पृष्ठेभवेत् २६ शोखचूर्णेसलवणेहिं गृयोषस
 मन्विते उस्मोदकेनतप्तीतेहेतिशूलेत्रिदोषजे २७ तीक्ष्णायशूर्णेसेपुकेत्रिफलाचूर्णेसुतमे प्रयोज्येमधुसर्पिभ्योसर्व
 शूलनिवारणं सिकीर्णलशपीसकेषाताला शूलप्रतीकारः सितासर्जरसः सर्पिलीङ्गतीसारनाशने थात्रीमरिव
 विल्वेवासूदनीसहभाक्षितम् २८ वटप्ररोहसंभूतैरंकुरैस्तेजुलोभसा पिष्टेस्तक्रान्वितैः पीतैरतीसारोविनश्यति ३० व
 हूलकोमलैः पत्रैर्वारिपिष्टैर्दिनत्रये पीतैर्नश्यतीत्यंसारोमुष्टिवद्धवाचिरात् ३१ पारिभट्टं शिवासर्पिः किंवादाडिमा
 कुट्टिलाः अतीसारहवाः पीत्वास्तक्रपिष्टाः सजीरकाः ३२ वज्रलस्यकषायोवागोपयोद्धतसेपुतः त्रिदिनेपानतोहेति
 सामातीसारमुल्बणं ३३ निर्गूढधूमनिर्देग्धेवरमामकोफलम् पिष्टेगोसर्पिषापीतमतीसारनिवारणं ३४ कृत्वा
 यत्तरनियोसयावकाभ्योसुमर्दितम् निशाचूर्णेगुदेक्षिमेवद्वित्रिणाविनाशकम् ३५ शतपत्रसुशीरेववर्चरीकृत्वा
 धर्वरी पतत्रतृष्टयेपश्चाद्भक्षणायप्रदापयेत् ३६ मेघनादसमूलानिमधुनासितयासह हरेतिशोणितस्त्रावेतंडु

लोदकपाततः ३७ मृद्वर्मेवतिष्ठह्मातिविसेवतिमृद्वर्मजः ग्रहणीमेतिविज्ञेयावातपित्तादिदोषजा ३८ ग्रंकोल्लमलकवर्ष
 द्वेपिष्टेतेडुलवारिणा निपीतेग्रहणीहेतिसर्वातीसारमेवव ३९ विष्णामरिचयोशूर्णकुटजतकहिष्टद्वितः गुडतक्रप्रतेपी
 तेग्रहणीव्याधिनाशने ४० रक्तोत्पलस्पृजाणितकपिष्ठानिपल्लवाः वासवस्योभसापीतारक्तातीसारनाशनः ४१ महि
 ष्यादयिसारेणभुक्तायालस्पृश्लिका ग्रहणीहेतिवेगेनपण्याहारस्पदेहितः ४२ अतीसारग्रहणीप्रतीकारः अणामागो
 स्वीजानिमधुसारोपराजिता ४३ निशाकडवयेचेतिविस्वीलोवनोजनान् ३३तिविस्वीप्रतीकारः त्रिफलायामवेक्षणीनि
 शायामधुनासह पीतेप्रमेहसेदोहेहेतियथाशिनोभुवम् त्रिफलायामवेक्षणीगुडूचीमधुनासिता शिलाजितरथैकैकंप्रमेहेहे
 तिलेहनात् ४४ मूत्ररोधप्रतीकारः मुरासुवर्चलामिश्राकिंवा मधुपयान्विता विभ्रतिस्तिलनालानोपीताश्मव्याधिना
 शिनी ४५ कर्कोटीमूलिकापीतादशाहात्ययसासह भित्तोडशर्कराशीघ्रेणातयतेवखंडशः ४७ वेणुतगरुणाः का
 थः शर्कराश्मनियानतः मधुमिश्रसितैरेतैलेवाहेतियानतः ग्रीष्मेसमुद्भूतेमूलेमालत्याः ससितेपशोः उग्वयकंहरे
 तीतेमूत्ररोधेसशर्करा ४८ अश्मरीप्रतीकारः यक्षोमालाधरोत्तामजगामाश्मसूतमे मुनेडंवाससस्तत्रतेदृष्टान
 नतोभवत् कुपितोस्मैदरोशापेक्षातेभुविभवेत्सौ अलर्कव्याधिनाप्रकोविष्टाशीडः खितोनिशो ५२ सुतवक्रक
 सोलालोमेवयासिचतिष्टसि लेवकाणीतिशीघ्रेणव्याधिनापीदितोमृशो ५३ वातः श्लेष्मिणः कंपोलालास्त्रावो

तिमूढता हिक्काच्छर्दिः कृशोगतददृष्टेतेनेतिलक्षणं ५४ पिप्पलीमरिवंशुठीलसुनेमैथवेववा गव्यक्षीरेणापिष्टा
 नोपानमालेपनेहिते ५५ अणामार्गरसेवापित्रणस्योपरियोडयेत् लालास्रवत्पथोदंशदिषदोषोविनश्यति ५६
 दाडिमोसतिलाह्वोगुणगुलुनान्वितः विषेतिहेतिलेपेनकपिलस्यातिउःसहे मातुलेगस्यपत्राणिलसुनेव
 अनुदिते प्रवेशेवेथनेशीघ्रेततोभवतिनिर्विषः ५८ गव्यक्षीरेगुडाज्याभ्यामनुत्तरसंशुते अलर्कस्याविषेहेतिविष
 मेलेपतोचिरात् ५९ वित्रकस्पर्शः सर्पिर्मधुनामहलेपितः सर्वेषां नाशयत्येवगरुलानिमहोत्पि ६० ओंनमोतरः
 सिंहायविस्मवेवामनायत्रुदिसरूपायकृष्णायवासुदेवायनमो नमः अनेनमंत्रेणदर्भैरपामार्जयेत् विषेनाशयति ॐ
 सुनकमंचगृहाणमंच २ स्वाहा अनेनमंत्रेणअर्कपुटिकायोजलमभिमंज्जस्त्यायेत्त्रिविषोभवति अलर्कविषप्रती
 कारः ईषदप्रिप्रतप्ताभिः कर्पूरीभिः प्रगेरवौ सेदितोभानुसंख्याभिर्वलः क्षिप्रविलीयते ६१ र्वीमूलेनतमेनचटा
 सूगस्यलेपतः रसोजनविशालावलेपाशोगोविनश्यति ६२ पुटदग्येनहूर्णेनत्रिफलायाः प्रलेपतः वज्रातरकपा
 लस्यप्रलेपोलिंगदोषहृत् ६३ सुगंधिमालिकापत्रंमधुयष्टिसमन्वितं भूकदंभस्यतैलेनद्यक्कमेत्यलेपतः लिंगरो
 गः शमयानियद्दादाडिमपल्लवैः भृष्टक्षणाकृतैर्लेपान्तरोगः प्रशम्यति लिंगरोगप्रतीकारः परेडंतैलसंशुक्तविश
 लामूलक्षणांके कुरेडंगोपयः पीतेहेतिहेतदिनत्रये ६४ त्रिफलाक्षणांके प्रातः पीतेगोमूत्रसंशुते कफवातोद्भवह

उं.
६२

तिष्ठपुष्पवृषणोद्भव ६८ ईश्वरीमूललेपेन विलडीवर्मवेधनात् कुरंगोनाशमायातिवसनेन यथाबलः ६९ उत्पल
स्पर्शिकापीतागोचरेन कुरेडुत् रक्तशुक्रस्वाविष्टालोपोत्तेन कुरेडुत् ७० कुरेडुः कोमलोदलो वामकर्णोद्भवे
धतः वामोवादत्तकर्णोद्भवे विद्धे नोभोप्रणम्यति ७१ कुरेडुप्रतीकारः शूरणोमशलीतक्रं कुटजस्य तवायुते नृ
षोन्निहेति पानेन सदा वा विल्वभक्षणे ७२ जालिनीफलद्वारेण स्ववर्तिर्वागुडसंघवेः वज्रीडुगेन सेभित्रानि शालेये
नवाधुवे ७३ रविडुगे सुधाकोडे कटुकालयपलवाः करंजोवत्समूत्रेण लेपने श्रेष्ठमर्शसो लवेडुवाहणी देवदाली
बीजगुडेः कृता वर्तिर्गुदे विनिदिम्या हर्षाहेति समूलतः अम्लकोजिकसेपिष्टसवीजकडुतेन विक्रा सगुडाहेतिले
पेन हर्षमामूलतोद्भवे ७४ पालाशभस्मतोयेन त्रिगुणेन सगोचरे पक्कं कटुत्रयोपेते भक्तं हर्षविनाशकत्त देवदा
लीफलोज्ज्वलद्वारेण सैधवलेपतः गोमूत्रेणाग्निमूलस्य पाते वार्शो विनाशकत्त ७५ नवनीताविताकृत्स्नितिलान्त्रुक्ता
निवारयेत् अर्शोसिमासमात्रेण यदा शूरणभक्षणात् ७६ मशलीमूलद्वारेण वा गोमूत्रेण नरः पिवेत् तक्राशीतस्य
नश्येति हर्षासासेन नश्चिते ८० लवणेनारनालेन पिष्टानि वस्यपलवाः गुदव्याधिहरा भक्ता करंजो गोलजेन वा ८१
कर्कटस्य विलोद्भूतमृत्तिकोशेन वतोथवा नारेण मूलिकावद्वा कटोहर्षा विनाशिनी ८२ हर्षानिवारणं अर्शनिवार
णं यवक्षारान्विते सुठीद्वारेण लीङ्गे चूतान्विते उष्णोदकेन वा पीते सुठीद्वारेण क्षयाकरं कणसिंघुशिवावद्भिर्द्वारेण मुखे

नवारिणा पीतेशातः क्षधोक्तुर्गोत्यावकस्यातिदीपने ८४ कपिस्पतकवोगेटीमरिवाङ्गाजिवित्रकैः कफवातहरोग्राही
वल्गोदीपनपावनः ८५ धान्यजीरकसेसिद्धेष्टतमपि विवर्द्धने रोचनेदोषशमनेवातपित्तविनाशन ८६ मंदाग्निदीपने
वेदनैकेसरेलाक्षालवंगोमधुपत्रकैः श्यामासर्पिवनः कौलिबीजेलेहसिद्धिर्दिजित् ८७ मातलिंगरसोलाजोमैथवंच
तपाविते हिक्कावोतिहरेपीतेपावनेदीपनेहिते ८८ गुडूच्याः श्रीफलस्यापिकाथोमधुविमिश्रितः त्रिच्छर्दिहृत्समेपी
तेशीघ्रेतेडुलवारिणा ८९ पीतावानिश्चितेहर्षोच्छर्दिहृतेडुलोभसा अजमोदायवावातच्छर्दिहृदङ्गभक्षिता ९०
अश्वत्थवल्कलेवह्नौजलत्रिवीपितेजले तजलेपानमात्रेणच्छर्दिहरतिउर्जयो ९१ कुलीरगन्धपानीयेपीतेस्वच्छेदि
मोघमे वमनेवारयत्ताशुयथाशीतेहृताशनः ९२ मयूरपिच्छसेभृतभस्मनाविहितागले रेखाच्छर्दिहरावित्रमर्चिता
वस्तुशक्तयः ९३ इतिच्छर्दिनिवारणे जलेमलयजेरक्तवेदनपयकेसमेः उशीरेणान्वितोलेपोमस्तकेतद्वनिवारणः
पलानीलोत्पलेकुष्ठेप्रोहोवदजोमधु एतद्गुटीमत्वांतस्यात्तपोहेतिसदारुणं ९४ कुशकुष्ठेजतर्पणिलोकोस्तमेन
वारिणा पीतास्त्रोतपोहेतिधातुः शोभुरिवाशुभम् ९५ तृषानिवारणं भलातेपिप्पलीमूलेपिप्पलीकथितेजले
उरुस्तेभंहरत्याशुपीतेपथ्याशिनोनिशो मूलाबीजेसमेवाहगेधारसफलाक्षिता मृत्तिकोत्पलनात्रिसमरुस्तेभे
शमेनयेत् ९६ मृत्तिकानुवर पिप्पलीपिप्पलीमूलेभलातकफलानिव कल्केमधुपुतेपीतेरुरुस्तेभादिसच्यते

मधुसर्पिषवल्मीकमृत्रिकासंशुतेरिमैः कृतिवलेपनेशीघ्रमरुस्तेभनिवारणे २० कुरुस्तेभन्न वहकालीननिवस्यमूले
शीतेनवारिणा निवृष्टेरंबावातेपीतेहेतिप्रलेपतः शोफालीपल्लवकाथः प्रातः पीतेचरेयनी शृंगालवल्लभावाथ
भुक्तान्नेननिहेतितो २ तगरस्यशिफाशुंसांमथतेनार्दकाविता रेवणीहरतेपीताकामिवित्तंयथोगना ३ रेवनी
वातघ्नं सर्पिषागोपयोमिश्रसक्तभिः लेपमात्रतः प्रातःवरीशिफाफेनलेपोवाहिप्रतापमत्त ४ सैंधवंमदनोशीरमर्षि
मधुपुरंगुडः गेरिकेस्फुटितौपादौलिमौस्यात्तेकजौपसौ ५ मदनालितसामुद्रलवाणंमहिषीभवे मृदाणंतापितेले
पात्पादौस्यात्तेकजौपसौ ६ स्फुटितपादप्रतीकारः मदनोहिर्जलापीतः परिणामौघशूलहृत् पिष्यलेलाचृतेभुक्ते
वातरोगविनाशकत् ७ नीलीमूलेपयः पीतेक्षयरोगविनाशकत् आमवातहराशुंठीगुडूचीसञ्जतासिता ८ सि
गुमूलमपामार्गेलवाणंसहदेविका मूष्काजीर्णहरोयोगोमालितः शृष्यभोजनो यवानीशर्षपाहिङ्गुसैंधवंभक्षि
तेदुते वालाजीर्णहरत्येवकुपुत्रः सक्तलेपथा ९ स्त्रहीदीरेणसेभिन्नपिष्यलीङ्गर्णभक्षणात् सप्ताहेनशमेया
तिविरजातेजलोदरे महिषीमूत्रपानाद्वावहिवास्तकमूलिका कांजिकेनसमंपीताजलोदरविनाशिनी १० विल्व
कोतोद्भवंमूलेतक्रपीतेनिहेतितत् नागकेसरमूलेवामधुसर्पिः समनिते ११ वित्रकेपिष्यलीङ्गर्णववासैंधवमा
ईके विल्वंहरीतकीपकंकांजिकेनसमासतः १२ पित्तकासमतीसारंरुदोगेवातगुल्मके स्त्रीहाजीर्णचराहेति

आसंवापानतोविशत् गुडेनकेतकीदारोभक्षितः कदलीफले चित्रमूलान्वितेवायसीहेहेतिदिनत्रये १६ परं डतालमूला
 निदग्धान्यंतरधूमतः जलेनगोजलेनापि सीहेनशयतिपानतः १७ भलातेपिष्पलीमूलंकाशोयेपानतोहरेत् हृदोगे
 गुटाममूलंवाउर्द्धरेष्यभोजिनः १८ पिष्पलीबीजशरेवसमेमक्षणासंयुते हृच्छूलंभक्षितेहेतिहृदोगेवातिदारुणं १९
 उशीरमागधीमूलंक्षौणीपीतेवृत्तान्विते गुडेनबीजशरेष्वसोहृदयमूलहृत् २० तेकपीतामजेव्याधिंसलेतवृहतीशिफा
 पड्याथाशिफापीतामधुनाहेतितेडते २१ शमीपत्रोद्भवेक्षौणीगोधूमकणिकान्विते योलिकासर्पिषाभक्ताकरीवात
 विनाशिनी २२ ॥ क्षीरेणप्रक्षरीपीताकटिग्रथविनाशिनी शण्वोदकशिफावाफदीरपीतानिहेतिते २३ ऊरेरमूलिकादी
 रेकटिग्रथविनाशकृत् जालिनीगोजलापीताडुतेविनिहेतिव २४ इक्षुप्रकोयवदारोमूत्रकृच्छ्रविनाशकृत् कोजिकेन
 निशापीतासंगुटामूत्रकृच्छ्रजित् २५ कृष्णोत्सरसः पीतः सितयामूत्रकृच्छ्रजित् नालिकेरस्यप्रषेवादीरपीतेनिहे
 तितम् २६ शतमूलीशिफाभक्ताससितातक्रसेयता अपामार्गस्यमूलंवामूत्रकृच्छ्रविनाशने २७ मूलंभद्रजदोद्भूतंवारिपी
 तेवृतेनवा श्वेतसिंचादिकामूलंजषमरीहेतिपामतः २८ अश्वमरीमूलसंयुक्तोयवदारोविनाशयेत् बीजशरशिफाशीत
 वारिपीतानिहेतिवा २९ धाम्नःकुमारिकायत्रंदारयिताप्रवेययेत् वर्मकीलेषुनिर्मूलंतेनशयेतिदिनत्रये ३० वनवादा
 दलैर्वृष्टास्तस्याः कटेनवाभृशं वर्मकीलाः पतेत्तापुच्छित्रमूलाइवडुमाः ३१ वातारिपत्रक्षौणीननिष्ठंवाश्वर्मकीलका

रक्तलिमाः पतयेव यथा स्तरारणो गणे ३२ सर्जिकावारिमध्यस्थादमशोखविलेपिताः वर्मकीलाः क्षयेपोलिडर्जनाय।
 सुनेयथा ३३ दग्धकोडेन कार्पास्याः खेदिताश्चर्मकीलकाः जलादिसर्प्यनिर्मोकनिवृष्टः पततिध्रुवे ३४ वर्मकील
 प्रतीकारः सिकोसर्जरसोजीरेचुतपक्वेवैरैरेत लेपतो वह्निदग्धस्युः विमृत्तेजयो यथा ओमृत्तेजया यश्चलया
 णये हर २ वह्निशमय २ जंमः ऊफट् तिलतैले यवा दग्धा पतले पेन निश्चिते वह्निदग्धव्रणरोहे योतिडः विप्रशाम्य
 ति ३६ महिषे मृदाणे डम्ये सुपिष्टतिलसेषुते शोफं हेति प्रलेपेन मल्लान्तकं भवेत्क्षणात् आग्नेयदाहशोति दले सर्वते
 हंताकाः सवये पिंडवेथनात् त्वद्गादिब्रणसंरोहः समाहेन ध्रुवं भवेत् ३८ सवेदसर्पिषा शर्णाः श्वेतवस्त्रेण वेष्टितः अश
 मवेदनो दोहेशस्त्राया तोत्रजत्पलम् ३९ बाणप्रेषा शिफादंतच्छर्वितातदसो यवा महिष्याः पुत्रजन्मोत्सवर्चोले योपिरो
 हकृत् ३५ प्रतिगलतिवाताहाविरजातादहर्निशं दंतातिपिष्टतत्पत्रनिष्ठीवदो यदोत्रजेत् ४० वर्वितो होत शर्णेन स
 हदे वीरसेनव श्वेतवस्त्रेण सवेदो न बोधातो निरोहति ४१ लज्जापाठेषु प्रेक्षाणामेकैकं जलमर्दितं मूलमालेपमात्रेण श
 सुचात प्ररोहकृत् ४२ काकजेचा प्रलेपाद्दाशसुचाते दिनत्रयात् पाकं प्रति विनारोहेन यत्पेवन संशयः आगतकक्षार्णसे
 शर्णो वह्निः सुश्वेतवाससा चातोरो हत्पमायाति प्रतिपाकं विनाहुते शीरीषलजिनीमूलविंडे विंडसमन्विते ब्रणसंरो
 हयेत्यक्तं तैलस्वेदेन शस्त्रजे ४५ अयामार्गशिफोभोभ्यो यक्ते तैले निहेति वा सेदेन शस्त्रसेजाते ब्रणमर्कस्तमो यथा ४६

मेजिष्टात्रिफलानिबोहेनिशेमभयष्टिका फलेकायस्यपिंडीयमरोहद्राणोहिणी ४० अरण्यगेहकस्यायाः कंदवेउसम-
 न्विते पक्वतैलेत्राणेहेतिसेदतः शास्त्रसंभवे ४८ अपामार्गस्यपत्राणायाणिसेपुटपीडनात् शास्त्रचातोरसेदनेगलद्रक्तंनि
 वारयेत् ४९ लोणलीहृतकंदेनमवेवातस्यलेपतः विरमेतः स्थितंशाल्येनिःसरत्येवतन्मत्वात् ५० मेषष्टेगस्यमूलेवा
 मूलैमुत्तराणीभवे जलपिष्टप्रलेपेननष्टशाल्यंमसुद्धरेत् आयष्टिमूलिकावेडैर्निशावेडैः समन्विते पक्वतैलप्रलेपे
 नसमेनाडीव्राणेनयेत् ५१ निवपत्रेतिलादेतीविहन्मादिकसैथवे दुःष्टव्रणविनाशायलेपयषामुदाहृतः ५२ त्रुसी
 पत्रथतरकार्णमोरीकुवेरकाः सकृत्प्रलेपमात्रेणसुतीप्रव्रणरोपणः ५३ प्रियंगुमूलिकाप्रणोभादितेमाहिवेदधि
 कोदवात्रेवसेभक्तंनाडीव्रणविनाशकृत मेघनादशिफातालसमांशप्रव्याविता तन्मध्याश्रितानाडीशमेयातिवि
 रोद्धवा चृतसिद्धार्थतैलाभ्योचृतादेवप्रलेपतः भूतयेतीशिफावायनाडीव्रणविनाशिनी स्वर्जिकासैथवेदेतीनीलीम
 लेफलैतथा ५४ सूत्रेवतर्गुणोसिद्धंतैलेनाडीव्रणपहे तारीव्रणविकित्सा रक्तमेडलकंचुष्टेफेनाकेनोपशाम्यति
 शीतपानीयसेचुष्टेपलाशफललेपतः सविडंगोयवद्वारः सुंठीगेथकसेपुतः सरपत्रपुतौलेपाद्यावयत्यर्जुंदंष्टाणा
 त शिशुमूलकवीजानिससिद्धार्थात्सीमवी ५५ यवोस्त्रेतकपिष्टानिब्रेतिलेपेनवार्जुंदं उन्नेडकीभवंमूलमुत्तरेवि
 धिनोद्धृतं अर्जुंदंगोडमालोवासुदठोहेतिलेपतः ६० विधिः पुष्पार्कः यत्तरेरेडनिर्गुंडीवर्षाभ्राशिपुशर्षयैः प्रलेपा

ॐ.
६५

दुर्बुद्धेति विरोधमतिदारुणं ६१ अजोतः कटुते लवतत्र सैथवसेषुते एतत्र स्पेनिहेत्येव गलगंमसंशयं ६२ गेडाबुदप्रतीका
रः कपिलाः कुक्षिदेशस्यो गौरः पृष्ठं समाश्रितः अंगसंधिषु सर्वेषु मृत्युकालो व्यवस्थितः ६३ पिंगलो मस्तकं हेति वि
जयो लोचने तथा हस्ते पादे च जैवा यो वितेयः कलहप्रियः कुंभकर्णः स्थितो यो नौ मे छु स्यात्तो विभीषणः हृदये वेदवक्र
स्तनासायो मौ मलोचनः ६४ वरदृषणनामा यष्टेव केहिउंवकः स्तनयोः पार्श्वयोर्ज्ञेयो गर्दभः प्रियदर्शनः ६५ सुपी
तं मेडले स्यात्ते जायते कपिलारिते दाहप्रदः सहस्रं कथ्यते मेत्र संश्रुते गर्दभो देववाकुलं गर्दभस्य वशो गिते एषो
लेयः प्रयोक्तव्यो देहे न हि वशो तिकृतं जैनमो भगवते रुद्राय रुद्र २ छिंद २ वेदहासवद्वेन स्वाहा पूर्वाभिमुखं गर्दभमा
लित्वा अनेन संव्रणतः शिरो निहंतयेत् अर्कमले प्रियं गुणं कुंभेनागकेसरे तेडुलोदकपिष्टानो लेपो यं गौरमस्ति
ते ६६ जैनमो भगवते रुद्राय छिंदे २ अस्त्राणां द्वंद्वं फट् स्वाहा अस्त्राभ्यां मृत्युकालं पिंगले तत्र म्रियते कुक्षं वेदनगोमूत्रै
लेपस्तद्विषनाशनः ७१ जैनमो भगवते रुद्राय महाश्वेतरावणस्य वधार्थं यच्छिंद २ सुदर्शनेन नृपे फट् स्वाहा अग्रौ गर्द
भमालित्वा तस्मिन् शिरो निहंतयेत् सौवीरपिष्टवाहारी लेपो विजयमस्ति ते ७२ कलहप्रियदं स्यात्ते त्रैमेत्रं अकथ्यते
जैनमो भगवते रुद्राय मरु २ छिंथि २ हस्तेन द्वंद्वं फट् स्वाहा दादिणाभिमुखं तमालित्वा शिरो निहंतयेत् छागाउ
ग्यावितैलेपो मर्कटस्याः शिरो मभिः तद्विष्यः दायते कुंभकर्णं दष्टेयकथ्यते ७४ जैनमो भगवते रुद्राय रुद्र २ छिंद

वेदहासेनङ्गेफट्स्वाहा नैऋत्याभिसुखेलिवित अजान्तीरेणरुक्मोडवीजलेयः सुखावहः विभीषणेनट्टस्यसृगवि
 षाश्वसूत्रप्रक ओंनमोभगवतेरुद्रायक्षिंद २ स्वाहा पश्चिमाभिसुखेतमालिख्यक्षिंयात् ववोनिवोहरिडाववेदनेमरिवे
 कणा वेदवक्रैणदष्टेस्यदेतलेपोविषायहः ओंनमोभगवतेरुद्रायकुटकीदेश्वरमेवेतिविमर्दयहम २ स्वाहा उत्तराभिसु
 खेगर्दभमालिख्या नेनमेत्रेणतस्याशिरोनिहंतयेत् शिरीषाप्रुष्यत्राणिफलेमूलेचवल्कले सौम्यलोवनदष्टेस्य
 देतलेपोविषायहः ओंनमोभगवतेरुद्रायस्वाहा ईशानाभिसुखेतमालिख्यतच्छिरोभिहंतयेत् द्वावसाधेयवविज्ञेयोहि
 उवावरदृषाणे कालेनपेरितावेष्टेस्यदेतलेपोविषायहः ओंनमोभगवतेरुद्रायस्वाहा तौगलतोदेहिनांकिल जालागर्दभ
 प्रतीकारः वेसरीसूत्रसंघृष्टसौवारीमूलनस्पतः अपस्मारःशमंयातियथाउष्टोनिपीडितः ७५ कणा मरिवपुंठीनोद्वा
 णंश्मशानवह्निना वतर्दश्यामथाष्टम्योनवभोडेसुपाविते ८ स्त्रीविताग्रौहरेत्सुंसेनराग्रौयोधितस्तथा एतत्रस्यम
 पस्मारेनस्योतेक्षीरभोजने तरुलेवितचोरस्यगलपाशकृतामषी शीतेनवारिणापीताहेत्पयस्सारमद्भुते ८२ अश्व
 सलर्दिनिर्यासोनिर्जलःपटगालिनः तत्रस्यान्मानवोवश्यमपस्मारेणसुच्यते ८३ हरिडाहिं गुनिगुंडीपत्रमूलर
 सोस्यव नस्यात्पानादपस्मारेनिवारयतिदेहिनः ८५ अपस्मारविकित्सा थात्रीफलेभदंतोत्पमषीमेकुरसाविता प
 क्तैलपुतालेपात्स्वस्त्रिकुर्यात्कवावितां रसोजनमजाडयःपुटडग्धेमदंतजा मषीलिमात्रिभिःषल्लीसंकेषाजायतेदुते

गुंजाफलमजोरं कुरसः कृष्णमुरजरा तदुत्तैपावितं तैलं केशवृद्धिकरे मते ८८ गुंजासूलेफले वायुभलाते वृहतीफले मधुले
 पाच्यमेयातिशक्लममंशये ८९ कृष्णगोमूत्रसंयुज्यापुष्पप्रलेपतः वज्रकेशान्विते वित्रमिंदलमं प्रजायते ९० वृह
 तीफलसंयुक्तं गुंजासूलेफले तथा तले पात्रं पतितं मिंदलमने कथा ९१ मधुकतकतिलाः कोलिफलमजाश्व
 गोथया नीलोत्पलपुताण्यामालिनाः केशाः पतंति न ९२ सांक्षीनीलोत्पलो भोजशिवाभिलैपिताः कवाः विरलाग्रपि
 जायेते दुते भंगनिभायनाः ९३ पृष्ठायात्री विभीताय मूर्णं गुंजाशिफारसः कपिकबुरसो मीषो लेपः पालितनाशनः ९४
 कुरंदलीलिकाभंगकेतकी मस्तजारसाः काकिनी मूलवीजं वेते लायकि शिफाजक्तं सर्वतैलमिते पक्वामासमाश्र
 ये हवि तेनाभक्ताः कवाः श्वेता जायेते भ्रमरोयमाः ९५ आम्रवीजान्वितैर्धोत्रीफलस्यैर्विलेपिताः वृद्धमूलाचनादीर्घा
 जायेते कटिलाः कवाः उत्पलेके सरेयष्टिर्मधुधात्रीतिलाः समैः लेपिते मस्तकेशीघ्रं उपहासो विनश्यति ९६ निरुद्ध
 मसंदग्धं रविदुग्धसमन्वितं माषमूर्णं मधोतिकं तैले लेपः करोगहृत् ९७ किरिमालः शिवालान्नाचकमर्दस्यते डुलाः
 एतच्चूर्णं कृतो लेपो मस्तकेदारुणापहः १० गोमयोद्धर्तितं पूर्वकीकसंज्ञजतिवैधुं वरणास्पजलापिष्टपत्रोदतैर्नतो वि
 रात् ११ अर्कोयामार्गवीजानि शर्षपाहलिनी सह निर्युजावाशिरोरोगं घ्नंति लेपेन वेगतः १२ सुभृष्टं कर्पूरे कुष्ठं तच्चूर्णं
 तिलसंयुतं शिरः कंडेतथा दाहे वेदनां हंति लेपतः १३ उज्ज्वलकेतवालिनाः पक्वविलस्य मजया विरलाः सुदंष्ट्रोलगाः ज

लपोतोः कचाचनाः फणिवलीदलोद्भूतसमर्द्धितवारदः तहिसावीरिकाहेति श्रुकाः शिरसि से स्थिताः ५ शिलागेथक
गोमूत्रविडंगकडूतैलतः श्रुकानशयेति निःशेषाः सर्लिहाजीवितावधि ६ गोमूत्रेण विसेष्टुष्टविल्वमूलस्य लेपतः
नशयेति शिरसो श्रुकाः सह लिह्याभिरद्भुते ७ पुष्पेशिविशिष्टामेकुंरससिद्धगवाज्मतः कृतेन स्य स्यनशयेति पालि
तानिमिताशिनः ८ विभीतनिवस्त्रे भारीशिवाशेलुश्चकार्किनी एकैकतैललेपेन पालितेन शयति ध्रुवे तिलान्वितम
हाकालवीजतैलेहिनस्यतः उग्राहारस्य मासेन पालिते हेति नामथा वद्धया कोजिकापि एष क्क शेलुफलोद्भवा म
जालिमेकं संतमे लोहयात्रे प्रजायते ९ तैलेन कृता भंगेन स्येवादीरभोजितः काशपुष्पनिभाः केशाः जायंते षडोप
माः १२ माषचूर्णपुटेदग्येष्टुष्टसीसकसंपुतं यतस्त्रिणाः कचाः कृष्णा जायन्ते षडोपमाः भंगाश्चमारलोहानि विफ
लासन नीलिका लेपतः स्यः कचाः कृष्णाः श्वेतगुग्गुलधूपिताः १३ पंकायो भंगमा कंदवीजं नीलिफलत्रयी सलोहे
कोजिकं वैषोलेपः वः पालिताशनः १४ प्रणामातगरकश्चैरनिशागेथकलेपतः विगतः पोंडुरोः केशाः कृष्णा गुग्गुलधूपि
ताः १५ भंगचूर्णमयश्चूर्णविफलाकृष्णमृत्तिका मासमिद्वारसेदिमेतलेपः पालितायतः १६ कुष्ठैरेडप्रपुत्रादेरस्त्रको
जिकलेपितैः लिप्ते पीडाशमं याति मस्तके दाणमात्रतः १७ आरभालेन गुंजायादालिपिष्टप्रलेपतः शिरः शूलं शमया
ति सुठीनस्येन वाध्रुवे १८ कुष्ठैरेडमूलं वलेपः कोजिकपेषितः शिरोर्निनाशयत्वा सुपुष्पे वा सुकुंदजे विडंगस्य नि

कादेतीदिगुगोमूत्रसंयुते विषकंशर्षयैतैलेकमित्रेनसममूत्रमे २ माषमूलस्यनस्येनकिंवाश्वेतापरानिता रसोनस्याच्छिरःपीडा
भुवेहंयतिवेगतः २० आरनालेनसंपिष्टीप्यलीमरिवेशिला पतलेपेननश्येतिशिरःशूलान्यनेकथा २१ कांजिकापिष्टमूल
समंगराजस्यनश्यतः अर्द्धशीर्षस्थितापीडात्रीदितेवापसर्ष्यति २२ शिरःशूलप्रतीकारः विल्वस्यदेवदारोवीतैलादेवसुवे
ष्टितात् तप्तनालाहसशर्णेकर्णेशूलेप्रशाम्यति २३ देवदारुववाहिंशमिद्धापीडुष्टसैंथवे गोमयस्वरससैलेषकंरोगहर
सुतेः लसुनाईकपत्रेणवेष्टितात्तापिताजले तत्सर्णकर्णेशूलस्यप्रशमोजायतेदाणात् २४ स्तुहीतैलेनसंशर्णेप्रातवीसै
थवावितां मेघमूत्रमृतेतेनकर्णेशूलेप्रशाम्यति गोमूत्रपरितेकर्णेपुष्पपत्ररसेनवा जात्याःशतावरीमूलरसेनमथुनास
हा २५ शूलेशाम्यतिवज्रावापयःकोस्पेनवारिणा अनंतमूलनियोमःकोस्पेवाकर्णेशूलहृत् २६ उस्मेमवारिणापिष्टं
तदंतोत्पलशिफारसः कर्णरंध्रेदिनिनिशोद्रेतिशूलेसुदारुणं २७ क्लृप्तमरिकायत्ररससैलेलसमन्वितेः सकांजिको
विनिदिप्तः कर्णेजंतुविनाशकृत् जंघपत्रंफलेतकवतेद्रसेनातिश्रुतात् पतैतिक्लमयःकर्णडर्विनीताश्वापदि २८
दंष्टोत्पलशिफाकर्णेनिवडाकर्णशूलहृत् विल्वपत्ररससैलेलसमुस्तेवापपाविते २९ कर्णेशूलप्रतीकारः धामराशि
स्थितेसर्पिर्महिषादिनविंशतिः मुशलीचूर्णसंयुक्तंकर्णपालीविर्वद्धने ३० प्रसूतमहिषीडम्बनवेनीतोद्वेद्यते गुं
जादालीयचूर्णेनयुतेवृद्धिकरेषुतेः कद्रुतेवीफलेतैलेविषगर्भेसुपाविते एषोभ्यंगेनतकुर्ष्यकर्णपालीसुविस्तृता

अश्वगंधायवामाषामरिवेकुहसैयवं पिप्पलीश्वेतसिद्धार्थमश्वरक्तगरोमधुः हृहतीफलमेतेषां चूर्णो नो हर्त्रनेकते स्तन
 प्रवाणलिंगानोवर्द्धने स्याद्यथेक्षया स्तनकर्णधजहृदिकरणं जन्तेनारुणमेत्रेणवारिणलोचनहृये तालितेशाम्प
 तित्तिप्रमद्विपीडातिडः सहा ३४ डोश्चरुण्डेफट्स्वाहा श्वेताश्वसारपत्रोत्परसपरितचक्षुषोः उतेपीडाशमेयाति
 रजोनीरोहंयथा ३५ सूतकंगेयकोपेतं वोगेरीरसमूर्च्छितं अजनेदृष्टिदेनूणोनेत्रामयविनाशने अपामार्गोशिफा
 वृष्टामधुनासैयवेनच ताम्रपात्रेभृतानेत्रेहेतिपीडोतड्डवो नागरंनिवपत्रेचपिष्टोयेनपरणात वक्रोकासूलप्र
 णोत्तवाचक्षुः सूलंप्रशाम्यति ३६ प्रत्यहंजलसंस्पर्शो मुखं तालयतेदिणी प्रातर्योसुच्यते रोगैर्लोचनोत्पैः सनिश्चि
 ते मधुशीघुदलोद्भूतंरसपरितलोचने विमुच्यत्तजापीडानरेवेषेवनिर्द्धने ४० अश्वसूत्रेणसंघृष्टकारवल्लीशि
 फोजनात् लोचनस्याशमेयातिनीलीधलीयथांभसा ४१ क्षारसूत्रेणसंभिन्नेदेवदारुजोभते पद्मलेनयतद्ध
 रंजायतेअमिपिबटे सिक्कारसेनसंपिष्टाहरिद्राकतकंकणा धात्रीफलंचतहर्तिराक्षिरोगाविनाशने ४२ तरास्थित
 नवोद्विन्नयकामलकवारिण नेत्रपुमेभूतेपीडाशीघ्रंशाम्यतिडः सहा ४४ भुक्कापाणितलेवृष्टावक्षुषोयदिदी
 यते अविरेणोवतहारितिमिराणिवयोहति ४५ श्वेतैरेडाशिफापत्रपुतेक्षारीयपाणिना तापितंसेदितं वक्षुर्वीतसू
 लंशमेनयेत् ४६ वेदनं सैयवेपथ्यारसोवक्ष्यतरोश्चतेः क्रमहृद्योजनेहेतिपटलेप्रष्यनीलिके ४७ श्वेतापराजितास

ॐ.
६८

68

लेमयवेवापुनर्नवा वारिपिष्ठादिनिःक्षिमावक्षःपुष्पविनाशिनी ४८ पालाशारससंभिन्नारक्तमालसवीजजा वर्तिवक्ष
प्रपुक्तासौहेतिपुष्पेविरेतने ४९ प्रस्तरेस्त्रीप्रजावृष्टविभीतफलमजया प्रदोषेजितनेत्रस्यपुष्पेदिप्रेप्रणाम्यति ५० निशा
थेनशपतिदिप्रेमधुकरांमलोजनात् कटुतेवीमस्त्रीयदाहेतितेमधुनाविता व्यागमूत्रेणसंवृष्टभद्रमस्तोजनेनवा विर
कालोद्भवपुष्पेरक्ततेचनिहयते तेडुलोदकसंवृष्टभद्रमस्तोजनलस्यामूलनस्पतः पदलेदीयतेदिप्रमथेवातहतपथा ५१
भंगराजुशिफातेलेलवणेनतपोभसा ताम्रपृष्ठाहरत्याश्रुभृतानेवेतिपिचटे ५२ अपामार्गजटातामेतिवृष्टावक्षरे
जनात् पिचटेशवयमेवरविरोर्विहिंसयथा ५५ मांसावानिवपत्राणोनिर्यासःशोणितापहः निशोथेभ्रमरीयत्ररसे
दिप्ररितेवजेत् ५६ अपामार्गशिफागवमस्तमेयवरोचना ताम्रवृष्ठाहरत्याश्रुपद्मलेनयनदये ५७ कटुतेवीरिका
यत्ररसोमरवसंयुतः निशोथेनाशयत्यक्षणेःप्रदोषेप्ररितेसति ५८ अक्षिप्रहारनेडःखिच्छागर्वमसुकोमले चूर्णि
तेप्ररितेनेत्रेशमयत्यतिवेगतः ५९ निवृष्टमधुनारक्तवेदनेचक्षरेजनात् तिमिरेहेतितामिसंतरणिःकिरणैर्यथा ६०
पात्रीयथ्याविभीतानांफलमजातिचूर्णिता वारिणाप्ररितावक्षस्तिमिरेहेतिनिर्भरे ६१ पारदेसीसकंतलोताभ्यादि
गुणमेजने ईषत्कर्षरसंयुक्तमेजनेभयनामृतं ६२ अशीतिलिपुष्पाणिमरिचानिवषोडश पेवाशजातिपुष्पाणिष
ष्टिपिप्पलितेडुलाः ६३ लेयेनतिमिरेवेतिनिशोथेवेतिमस्तना लोहितेवारिणावेतिकामलेकोजिकेनच प्रत्यप्रजा

तिपुष्पाणि यावकोरक्तवेदने गुटिकाहेति रात्रे धेति मिरे पटले तथा ६५ सुंठी मधु दूतं मस्तु त्रिफला छागले पयः गोमू
त्रे सीसकं सिद्धं मेजने सर्वरोगहृत् ६६ उत्पले सैयवैरक्तवेदने त्रिफला तथा निशांथेति मिरे चेंति पटले वक्षरे जनात् ६७
विल्वमूलरसो वाह मूत्रप्रकोतिवेगतः पटले नीलिको हेति कुभृत्यः स्वामिने यथा ६८ तमतिमिरिकावके इनीली सखावकुस
मयटले च अपहरति नेत्ररोगान् गुडवीरसे सैयवे मधुना ६९ तारेण कनके नाथ दृष्टा शोणं न नश्यति अंजने भूथरसापिका
णाक्षे प्रोक्षिते न च ७० काशे स्पेदकुशे स्पेदकणासितेशु मस्तके अतिपापिने स्पेदमा मपि स्पेदलो वने ७१ अक्षि स्फुर
णानिवारणमेवः इति आक्षि रोगप्रतीकारः अथ कामलाः गुण्डक युता हेति कामले त्रिफलासिता जालिनीफलमात्रा
तेन स्पेवाते दुल्लोभसा ७२ परं दुमलिका पीता मधुना हित कामले दोणपुष्परसे पेता रोचनालो वनो जनात् मशूरमूलि
का पीता सतक्रा कामला यहा विसृज्योता शिफातक्रपीता वातविनाशिनी ७३ सुषेतयिंदिका मूले मधुदीरप्रुते तथा
थात्री मूले सतक्रेण पीते कामलनाशते ७४ जालिनीफलमथ स्पेष्णमाशर्षयनस्पतः किंवा तोयेन सेपिष्ठा कुमारी
कंदनस्पतः ७५ दोणपुष्पीरसे वक्षः प्ररिते याति कामला हिं गुर्वी लोवने मस्तः कामलो न्मूलने क्षमः जायते का
मला पिता त्रपीते नेत्रे गलक्षणात् वेथ्या कर्कोटिका कंदनसे सा बोपशा स्यति ७७ कावमावी दूतसित्रा भदि
तादिनसप्तकं कामले हेति ये वोगदेवदास्ये बुसे कत ७८ कामला प्रतीकारः जेतपत्ररसो हवीरसो दाडिमपुष्प

ॐ.
६५

69

क नासायोनस्य तोरकं पानादारयते निशि कडते वीनिशा जीर्णीपिष्ठाशीतेन वारिणा नस्य तोहेति नासायारक्तहर्षो मसंशये ८०
निवातदारये इत्तं नासाया गोहृता न्विता शर्करानस्य तो वश्यमापदे कालिका यथा ८१ गृहधूमकणादारुक्षानरक्तादसंयवे
सिद्धे शिखारिवीजे श्वेतैले नासागदायहे नासारोगप्रतीकारः निशा जीवेतिकादारुमे जिष्ठा शालिते डुलैः सघरोगहरं
उग्ये सिद्धे सिंधु च नान्विते ८२ गुडेलवणसिद्धार्थहरिद्रामरिवे कणा क्षीर्णस्य संभसावक्रे धृते तद्रोगनाशने तिलतैले
नसेपकः कडते वीक्ष्णुदोहवः रसोहेति सुखानस्यः पक्वते उमसंशये सुखरोगहरता सुनिशाकायो मुविधृतः वर्वितादेत
सेलशा गुडुवीदेत सुलहत् ८६ वर्विता विधृतौ वक्रे जातिपत्रैर्विनश्यति सुखरुके सरोद्धते वीजेः सुदंशनाट्टकाः ८७ शृ
गवेर रसोपेतं केसरे देत वर्विते देत जेत त्रिहेत्याश करोति दशना तट्टकान् सेदितो भानुपत्रेण किंवा शेल फलोद्भवे वीजे
ति वर्विता देता जायेते ति ट्टकाः किल कुलीरपाद सेपुक्तं दीरं पक्वं सशीतले पतत्पादश्लेयेन देता सुलवलेति नो ८८ दं
तमूलेषु हृष्टेषु लवणो नो पशाम्यति कृमिरक्तोद्भादेत पीडा किंवा जमादया ८९ गौरिको भोक्षते तैले सजं संधवसिककं करु
णो भोक्षते पक्वमोष्टपादव्याणपहे उडवरी शिफोपिष्ठापीताते डुलवारिणा पतइत्तं सुखान्त्रने वारयत्यतिवेगतः सिककं याव
कौपेतं कडतैलेन पाचितं शोष्णे विपादिको हेतिले पतो वेगतो विले ९० सिद्धार्थतैले सेसिकता पिरोधे सदा रुणे ताम्रस्य
लवैः अधरे सेदिते शीघ्रेशमेयाति विपादिकी ९१ वालाजमदनं जाती फले मरुवकान्विते गुटिका स्पृष्टा हेति शतिरोधे सदा रु

णं ६६ सखरोगप्रतीकारः तोत्रस्यपत्रस्यैतदभ्येतर्वेदनेसति तैलस्यकोजिकस्याथगोदुषोहेतिवेदनो जातीपत्रेकणाला
 जामातलिंगदलेमधु यलालेहेभवेत्रादः किंनरः सखरतोधिकः ६८ शोफालीमूलिकोभक्तागलशुठीविनाशिनी उप-
 जिह्वाशमेयातितास्त्रिराशोणितेगते हयारिहिरसोवीजेदेवदारोः सपाचिते तैलेहेतिशिरःपीडोगलरोगेवनश्रपति ४००
 चर्वितेविधृतेहेतिदेतकीरेववेदनो गुंजावराहकाणीयेमूलमेकैकमज्जते जेवानीलीस्तुहीमूलमेकैकैदंतवर्विते विधु
 तेहेतिदेतानोकीदेवेदनयासह २ हालित्याश्वरपिकुहेनखलेपेकतेततः अम्यपार्श्वस्थितोदंतकीटोनिपततिडुते ३ कुरीर
 चरणगह्वरादधिसर्थिसपाचिते लेपितादशनास्तेननवलेतिपतेतिन ४ शशशोणितलिमानिकिंवाकसतिलापयः क
 सजीरकसेपुक्तायंगेनश्रपतिलेपतः ५ गुडेनमधुनामिश्रेमक्षणेकोलिमजया वरुणस्यतगापिष्टाक्षारामूत्रेणहेतिव ६
 रेगुदीफलमजावापिष्टाशितेनवारिणा प्रलेपात्राशयत्येवमुर्वेदीर्घगलोच्छते ७ बेगनाशनप्रतीकारः वेदनेसाभ
 यालाक्षाववाकडकरोहिणी यतंतैलपृक्षेपीतेसमलाम- वीहरेत् ८ विडंगमधुकंषोक्तैर्सेधवेदेवदारुच तैलमेभिः
 पृतेनस्यंप्रयुक्तंवायवीहरेत् ९ अथवीप्रतीकारः श्वेतापराजितामूलेविशालायाशीफाधवा गोमूत्रसेपुतेपीतागेड
 मालाविनाशिनी १० तिलतैलेजपापुष्पयावकोर्कपयःसमे प्रलेपोहेतिवैतेषोगेडमालोदृष्टामपि पुष्पैः पराजिता
 मूलसङ्गतेसर्थिषायुते पीतेकंधरयावड्वेगेडमालोपशोतिकृत् १२ यलमड्डेपलेवापिपिष्टान्दुलवारिणा स्फुटिते

ॐ.
७०

हेतिलेपेन गंडमाला निदरुणा कोचनारतवः पानात्सुचते गंडमालया बुबुंदरी पुते तैले पाविते तैले लेपिते गंडमा
लाति चोरापिले यभीतापसर्पति १४ वलातैल पुता भुक्ता गंडमाला विनाशिनः चित्रोद्वेगले वद्वे कुंद मले निहेति
वा १५ ब्रह्मदेवी शिफा सार्द पिष्टा ते डुलवारिणा स्फुरिते हेतिलेपेन गंडमाला मति दुते निर्गुंडी मालिका पिबरे घावर
तो येन सर्पिषा किंवा पराजिता मले हृत पीते निहेति ता गंडमाला प्रतीकारः उडैवरीष पोहिं गुह्य लजीरक सेपुता
कपिककुशिका नस्या दयवाङ्क रोग हृत जिं गिणी तरु निर्योसः कपिककुशिका नितः नस्य तो वारिणा पिष्टो ना
शयत्यपवाहकम् शंशमूलोच्छिता वार्युं जनयत्यपवाहकं लिप्त मेरे उतैलेन सेदिते तब्ब पेवनेत् अपवाहक प्रतीकार
माहिषे मृदाणं कुष्टं रुय गंधो पिपिष्णु लीव वा हृदिक रोलेपः कर्णयोः स्ननयोरपि ते डुलोदक सेपिष्टा कुरुते वन मे
जुका नस्येन पीन मुते गे यौवने यो धितो यने २२ वलाहसि वलाहणं माहिषे मृदाणं वचा कुष्टं लेपः स्थिरं पीने यो
वने यो धिते यने वलाहसि वलाहणं माहिषे मृदाणं वचा कुष्टं लेपः स्थिते पीने कुरुते यौवने स्थिरं २३ दाडिमी वल्क
ले तैले सिकर्क काथिते त्रये प्रलेवौ लेपितः कर्णौ कुरुते यौवने स्थिरं २४ माहिषी गोघृते श्यामा वचाल जाकडु निर्गु
पक तैले हि नस्येन कुरुते स्थिरं यौवने २५ मुंडी चूर्ण कषायेन पुते तैले सुपाविते पतिते यौवने न स्यात्पानादस्योन्न
ते भवेत् स्नन हृद्वि प्रतीकारः दत्तापमान संकुड रुद्र निश्वास संभवः प्राणिनां पात वैषम्या ज्वरो ज्वर यतो किल २६

वातपित्तकफोद्भूतसन्निपातातिवारजः देवग्रहप्रकोपोत्थोमानसोऽप्यविधोजरः शोकक्रोधातथाजीर्णात्सेतापादलहानितः
 अतकालेवमर्त्यो नो जायेतेदारुणाजराः शीतोदाहोभ्रमः कंयः प्रक्षयो बलतेजसोः वातिकजरविहानिपित्तजेपीतवर्ण
 ता ३ गात्रादिवेदनादाहः शिरः पीडातृषादिकं प्रथमे जायते दाहः पश्चाच्छीतो गवेदना निद्रा श्लेष्मजरे विह्वयामि श्रे
 सन्निपातजो असाध्यः सतविज्ञेमानसो जायते जरः पुत्रमित्रकलत्राणो यनस्य हस्यनाशनः वियोगेनाथशोकेन सतते
 चिंतितेन वा ३४ मेघौषधिक्रियायंत्रैरभिचारजरो भवेत् हृत्कारामतडागेषु देवतायतनेषु च गोत्राद्याण्यतीतो वपीगे
 कुर्वन्ति ये नराः तेषां देवप्रकोपेन विज्ञेया दौर्वकाजराः ग्रहकोपाद्भूतोद्भूतो जरः से जायते भूतः नाशयेत्तु ग्रमे वैलं किं वान
 स्याजनादिभिः अन्येपि विविधाकाराया यामाजीर्णासेभवाः धातवेष्वस्य साधर्म्यैः कायजाता ह्यनेकथा निकृता सेवनात्
 सेदाले च नाड्यकारिणः पानादामजरे क्षिप्ते पश्चात्कायः प्रयुज्यते ३५ ज्येष्ठमध्याधमामात्राय लमर्द्धतदर्थतः लेहका
 यौषधे सान्निहियुगाद्भूमयौषधे ४० औषधे कठिने मध्ये कोमले विहितं क्रमात् कायायनिर्मले तोये षोडशाष्टचतुर्गुणं
 सुस्नाथान्यक सुंठीनो गुड्या सह वातजे जरं हंतिकषायो यं पित्तजे च नयर्पटं ४२ क्षिन्ना सुंठी विषवैषो श्लेष्मजे च न
 वासवैः धान्यकं नागरतेषां सुवं वा सुंठिपर्पटौ रोहिणी धान्यकोशीर सुंठी सुस्नाकषायतः जराः सर्वे दिनशेषेति
 वहिर्दीप्तोति जायते ४४ क्षिन्नाद्भवाय नौविष्णुभर्निव कथितं जले गुडवीथान्यकं निवः पटोले कथितं घृता ४५ शक्का

४१

ॐ.
७१

रामधुसंयुक्तः कषयोहेतिपानतः वातपित्तकफोद्धतंजरंयथ्याशिनः परं पथ्यावहिकणाधारीफलसर्गसमोशतः मु
कंहेतिजरं कामं द्यादीनमममं ४० शिवाधान्यकमुस्ताभिर्गुडवीकुण्डपर्वटैः काथोमधुयुतः पीतः समस्तजर
नाशनः भूतिवोमलयशदावासकः किरमालकः धान्यकं कथितं तोयमेभिर्ज्वरविनाशकते देवदारुनिशा
निवोरोहिणीत्रिफलावनः पटोलेशस्यतेकाथः सन्निपातेतिदारुणो ५० गुडवीकुण्डविश्वाकंटकारीयुतेजले क
थितं त्रुत्तुणं कर्णसन्निपातेनिहेतिवा कंटकारीकणाशुंठीगुडवीकाथपानतः कासः श्वासोज्वरं शूलमेदाग्रिः पीनसोत्र
जेत किरमालः शिवाशुंठीघंनोरोहिणीपिप्पलीमूलमेतकषायेनवातः शूलंज्वरोत्रजेत पर्वटः केतकीमुस्तारोहिणीकि
रिमालकः द्राक्षाकाथस्त्रुषामूर्च्छानृपतकाथोनिहेतिवा ५५ कणामधायसंयुक्तातदाडुग्धस्यपानतः शाम्पेतिश
सहृद्गोप्रलापविषमजराः गोमयोत्पूरसोवेतंगोपयोवायविश्वया पक्वंपीतमजादीरंविषमजरनाशने नागरं
देवदारुश्चधान्यकंहृतीहयम् पतत्काथस्यपानेनयातिदाहजरःशामे गुडवीत्रिफलामश्वगंधोवालोववारिणा पि
ष्ट्वागमस्तकेलेपः कृतः पित्तजरायहः ५८ उडुंवरीशिफास्त्रिजातजलेसितयान्वितं पीतेवातजरंहेतिपटोल्यावाशिफा
जलम् ५९ जातीपर्वटनिर्यासः सितयाहेतिपानतः दाहजरंमहारीदंडः त्रिधातोयधेश्वरः ६० मधुपक्षिस्तथामुस्ता
सैधवेहृतीफले निद्रानिहेतिनसेनमहतीमतिवेगतः मरिचेलालयाश्चस्यमधुनाहेतिनस्यतः काकजैवाजराति

शंक्रुतेमस्तकेस्थिता तैलेसर्जरसोयेतमम्लकोजिकपाविते सजलेलेपतोहेतिज्वरेदाहेवमारुतम् मृष्टाजालीकृताम्
 द्वाः शालिलाजाश्चसंधवम् धान्यजीरजलैः सिद्धायवाश्वोरिणोहिता ६४ पिप्पलीपिप्पलीमूलेवचवित्रकनागरै यवा
 गूसर्पिषासिद्धादीपनीपावनीहिता ६५ नखेनोत्पादितादेवीमूलिकाकर्लवेधनात् ज्वरेवातार्थिकेहेतिभातवारेनसंश
 यः निर्गुञ्जाः सहदेवाश्चकटौवड्डेशिफाहयम् प्रातरादित्यवारेणसर्वज्वरविनाशकत् विवस्त्रेणोहतादेवीमूलिकाक
 र्णवेधनात् इडादीमूलिकाशीर्षेवातार्थज्वरनाशिनी कन्याकर्तितसूत्रेणवद्धायामार्गमूलिका एकादिकंज्वरेहे
 तिशीलायामतिवेगतः आदिकादिज्वरेहेतिगोडादिगलकेस्थितं प्रमशानडग्धिकामूलेशिवास्थेसंततज्वरं ७० अ
 पासार्गजटाकट्यालोहितैः समतेतभिः वद्धावारेरनेः शीघ्रेज्वरेहेतितृतीयके ७१ वासायत्रस्थिरादारुपथ्यानाग
 रसाधिता सितामधुशुतः काथश्चातार्थिकज्वरापहः ७२ पुष्पेकस्यवतर्दण्डादग्धाप्रेतमखिलदी ज्वरेकरोतिलेखो
 नलेपेनप्रशमोभवेत् ७३ कर्णेवद्धारवौश्वेततरेगरिप्रमूलिका सर्वज्वरहरीश्वेतमंदारस्यवमूलिका ७४ क्षुधुत्पाट
 नेमंत्राः शंभुदेवेनकीर्तिताः ३३ ओंनरनारायणीयेस्वाहा उत्पादनमंत्रः ओंकुमारजननीयेस्वाहा प्राशनमंत्रः उन्नराभिम
 खोभक्ता ओषधीमभिमेअवदिस्कीलेनयश्चातवेनेत् प्राशनमंत्रः सर्वोषधीनांसाधारणोपेविधिः धूपिलेपोतिरेप्रेत
 निवकाहेनपुक्रितः अततेरमातेसासीगर्भेडः खविवर्जिता ३४ पालाशवीजभूतिश्चपीताशीतेनवारिणा गर्भेनि

ॐ.
७२

वारं यत्नेव पातयेत्तीरहिंशतः पालाशबीजमध्याज्यलेपसामर्थ्ये योगतः योनिमथेऽतौ गर्भे न यते स्त्री कदाचन ३६ को
जिकेन जया पुष्पे पिष्ट्वा पिवति यो गता अतौ पुष्पे न यते सा यते वास्या न गर्भिणी ३७ ताले स गेरिके पीते विशालपदमात्रया
पीतो उतावतर्य हि वेध्या नारी प्रजायते स्तोते तैल संलिप्तं सिंधु त्वेडं भगोदरे विधत्ते सा बलानैव गर्भे यते कदाचन ३८ यत्
रमूलिका पुष्पे दृहीता करिसे स्थिता गर्भे निवारयते वरं शवे श्यादियोषितो ४० ते डूलीयक मूलानि पिष्ट्वा ते डूलवारिणा
अतं तस्य हं पीतानि वेध्या कुर्वन्ति योषितो शाल्मली कुसुमैः पिष्टैः तप्तदीरेण तेन च अतः काले अहं पीते वेध्या नारी प्रजा
यते इति गर्भा निवारणी तिलाः सशर्कराः पयः कंदेन मधुना चिताः भक्षिता वारयते वयते गर्भमेजसा ४३ लज्जालु-
पातकी पुष्पमसले मधुलोधके जलस्पायाः स्त्रिया पीते गर्भपाते निवारयेत् ४४ समभागसिता पुक्तं शालिते डूलचूर्णकं
उडेवरी शिफा काये पीत गर्भे सरदाति ४५ यते तं स्तंभयेद्गर्भं कुलालकरमृत्तिका मधुव्यागीपयः पीता किं वा श्वेता द्वि-
कर्णिका गर्भिणी गर्भा तोरकं स्तंभयेत्तपतडुते पारावतमलः पीता स्रहं ते डूलवारिणा ४७ कसेरु शृंगाटकजीवनीवप-
योत्पलैरेडशतावरीभिः सिद्धे पयः शर्करया च तक्तं प्रस्मानि गर्भे विनिहन्ति मूलं ४८ मधुयष्टिसिता पयः गोधपाते परियुते
स्त्रीणां गर्भे हरत्या सुपीडो शेको तिशीतलः गर्भपात निवारणे तिथि वारोऽपस्य स गर्भा सेवया कृते राशौ समहरेत्कत्या
समे स्याद्विषमे प्रमात् ५० ॐ ऐं ह्रीं संवषट्कीलिते गर्भमेजसाभिषेकः ॐ हं फेरु सी स्वाहा ॐ हं कूँ स्वा स्वाहा कविदनेनाभिषे

कः ओं हं ले साहा अनेन पुष्यतवेनारीणां मभिषेकः ओं हं रं हं साहा अनेनापिकीलिते गर्भेः भिषेकः यो जीवति तस्मात् प्राय
 ने मृतस्य सुवति भुवं ओं हं फट् रे साहा ओं अफट् रे साहा ओं अफट् रे साहा रं शर्षपैरक्षतैर्वीषिभ्यो तोवाले परीक्षयेत् मौने
 संस्त्रीयेते वालो रोदने जीवति भुवम् ५१ अभिषेकः हिं गुं सें यवसे प्रकृतं प्रकोजिक पानतः प्रस्तरे स्त्री फट् रे वडे मूले वा मातलिं
 गजे वा सवस्य मशरस्य सुकहदास्य मूलिका पुष्पोद्भूता कटौ वद्धा सुप्रसूतिकरी स्त्रियः ५२ पादायामार्गमूलाभ्यां यो निमये वि
 लेपनात् प्रसूतिर्नोयते शीघ्रं सुखेन प्रसवः स्त्रियः ५३ गुं जामलस्य खंडाति समसमदलानिव खंडितानि कटिस्था
 निसुप्रसूतिं प्रकुर्वते सुप्रसूतिकरी वद्धा कदली मूलिका कटौ सश्वेतको किलादास्य मूले वा कर्णपरिते ५५ विमर्के
 केशवसे एभक देवजमे भूतारक्तसूत्रेण सेवद्धा सुप्रसूतिकरी कटौ ५६ पुटदग्धा हिनिर्मोकमावीमधुसमन्विता श्रितादीनः
 यामूढगर्भा गर्भे विमं चति वीजिता तेन सूते स्त्री यं जनेन वकोष्ठके ऐकत्रिपंचादिवत्तर्नवदिकेन श्रिते ५८ पंचद
 शिकायं त्रिभिर्दं वज्रीक्षीरे पयःक्षिते विशल्या जायते दाणात् वा एण्डे वा शिफा बाध विशल्यां कुरुते स्त्रिये श्वेतादि
 कर्णिकां गुं जामरसामूलिका धृता योनौ नोरी सुखे गर्भे मोचयति तवेगतः अर्जुनस्याष्टवीजानि हृतपिष्टानि लेपतः योनौ कु
 र्वेति नारीणां सुप्रसूतिमति दुते जरापुते मृते गर्भे अपतंती जरा मपि योषितो यातयत्येव पाटस्थोत्तराणी शिफा ६२ जर्जरीकृत
 तैलादवर्षाभूमूलिका अपि धृता योभिः सुविशामो विशल्यां कुरुते दाणात् विशल्या प्रतीकारः सूतिकोपद्रवे जाते किरातारिष्ट

८	३	२
९	५	४
६	७	१

८	३	६
९	५	४
६	७	१

ॐ.
७३

वेदने समपणीववामुस्नातितकान्वितपावितं ६४ तैलेहेतिजरंलेपात्सूतिका नामसंशयं शिरीषास्यस्यगेथर्वपुत्रस्त्रानेजगपदे ६५
विशालाज्यपयोभक्तालेयोयेयोनिशूलहत हवहलेवीजसरसरसः सैथवसंशुतः ६६ शर्कशकुहसूदीकारोप्रेपुंठीकणामथ
प्रियंगुः सारिवारक्तवेदनेरुमभागतः ६७ यभिः सार्धेपवेत्सर्पिः शीतलेमधुनिक्षिपेत् आसंकासेतथाशूलं हृद्दोगेसूत्रकृच्छ्रकं
कामलोपादुरोगेवविहंभेहंभिभोजनात् वालेभ्योपिप्रदातव्यं प्रतावलविवर्द्धने गर्भवत्याः स्थिरेगर्भे हृच्छूलेमवलेमरे क
दोमोहेतथासासेरुमनेहंहेतदौषधम् विशालाज्यपयोभक्तालेपतोयोनिशूलहत हवहलेवीजसरसरसः सैथवसंशुतः
शर्कशकुहसूदीकारोप्रेपुंठीकणामथ हृदतीतिवलाकंदकारीकडुकरोहिणी वलाशुक्तं शृतेतैलमभ्यंगः कर्णशरणे कपिस्य
विदिरेरेउवटाक्षतरुपलवैः प्रकृतापितपातीयस्त्रानेगर्भवतोहिते पयसाज्येनभोक्तव्यमत्रेमुद्गरसेनवा गर्भाण्यारोगनाशा
शायदयादाक्षिण्यशीलयामधुमालोंगलामूलनाभिलेपोतिशश्यते प्रसूतोयोवितोपातेवालेभेषजमच्यते ७४ ब्राह्मीसुव
वंलासर्पिः सैथवस्यापजीवनात् मेधावीवलवान्वालोनिर्घोषिः स्यान्नदोर्जितः ७५ गोनमः आसंउेनमोदिवेद्धं २ ही २ ही २
अपसरत् २ उहग्रहाहं २ तत्रगच्छेत्तगुहकाः सुसमवस्थानेतान् रुद्रोक्षापयतिस्त्राहा अक्षतैः शर्षपैरक्षतत्रस्मभः प्रवेधनैः
पष्ठाविषासदासिद्धापुंसीवालाभिरक्षणे ७६ पुरसापत्रनिर्यासोहालाजीर्णागुदोदन तक्रपीतेवरोगस्यशूलनिर्मूलतो
नयेत् योनिशूलं समंगच्छसपासार्गसमद्रवान् साद्रमूलान्त्रलेपेनयोनिमध्येनसंशयः ७८ यरेउतैलसंशुक्तंसेडीमूलप्रले

पतः नवप्रसूतनारीणो योनिश्चले प्रशम्यति एकपवयवदारो योनिश्चले निवर्तयेत् सर्पिषा चोत्सतो येन पीतः शीते यथा
 नलः योनिश्चल हरे पीते सर्पिः कर्षा सवीजशुक आबुमोसेन पके वा तिले योनि विलेपनात् सुधाकोडे सलवाण्डग्याभस
 समन्विते वातशूलमदावर्ते योनिश्चले वनाशयेत् योनिश्चलप्रतीकारः शालिते तु लपिष्टे दग्ध पीते न योषितो भरिउग्धेभ
 वेत्समदिने दीराक्तभोजने शिफाकुक्कुरवेदस्य देन दत्त स्नायुतासुवे स्नान्य हृदिकरी स्त्रीणां सनकीलकनाशिनी स्ननपी
 डाः शर्म योनि विशाला मूललेपतः कुमारी कंदले पोवास हरिद्रातिवेगतः साद्विषं सदाणं कुष्ठमशगंधेभपिणली वचा
 यौवतलेपेन भरिदीरे भवेत्स्त्रियः भूमिकृष्णोऽमूलानोऽग्न्यपीते रसे स्त्रियः पयोधरः पयो भरिसेवत्युकेयथावताः स्नान
 हृदिप्रकरणं स्ननमध्ये स्त्रियः कुर्यात्पीता वासे तिका शिफा निशोते मधुसर्पिभ्यो लीढे वायकरो रुहं प्रवेशे निर्गता यो
 निः कारली कंदलेपतः शिथिलापि भवे जाढाशकगोपाज्यलेपतः केतकीपत्रसे भूते रक्षसैलेन पाविते सेनालिमावला
 योनिर्गोष्ठा स्यादतिविस्तृता ६ भूकंदमूलसे पुक्तं मधुकर्षं रश्वरिता गते पियौवने स्त्रीणां योनिर्गोष्ठातिजायते स्नतोऽंवे
 रयोष्णो फलिनी तैल पावितं मधुमिश्रतथाले पायोनिर्गोष्ठातिजायते हेताकस्पर्शे सैलेन वासरे लीपिता स्त्रिभिः यो
 निर्गोष्ठा भवेत्स्त्रिणां प्रसूता याति विस्तृता शृणोताले पलाशस्य भूतिलोमकदंबकं शरचंद्रं उभागेन मेलितं हंतिलेपतः
 लोमसेवं समुत्पापतत्पदेशे विलेपिते कौसुभं जातं तैलेन तददावित उद्भवः दौद्रमर्क उदेत्यहमर्क दीरसमन्विते लोम

३०
७४
७५

नृहृत्सर्वोभूतमेलेषात्प्राणशयेत् इति सीवेयकं दिजदक्षिणपिच्छानां ध्रुवोच्चतममन्वितः दिनादौ जातवाले भोदक्षो
 रत्नाकरो मतः वालेन वालये दालमचोरेण थमेविते अष्टोत्तरसहस्रेण सर्वरत्नाकरं करे भूतध्याधिविवादीनोरत्नामं
 गस्य गौरवे कुक्षमेतरपा नेन वालानो कुहते सदा मयूरकुलिकामूलमादित्यग्रहणो धृतं वालकस्य गले वहे समस्त
 ग्रहदोषहृत् पुनरहितनिर्गुणववाकुक्षसमाल्पकं कनकाग्रमये यो यो वालकग्रहनाशनः शोतोपलववाकुक्षकसा
 लोहविधारणं सर्वोपद्रवतो वालं कालादपि सरदाति अर्कउग्रं निशा पुंजी गोष्ठे तेन विलेपनं सर्वोपद्रवदोषे भूतो वालं रत्नाति
 संततं श्वेतनिर्गुणिका पूर्वमूलंगल विलंबिते दंतोद्गमवथा दंति पापे ध्यातो यथेश्वरः एका वाडुग्निनी श्वेतं वीता शोख
 षीजटाधृता कंठे दंतोऽमुञ्जतवेदनाहरणोत्तमः धातको जललोभेत पिण्णलीप्रीफलं मधु चूर्णं दंतिकषायो वा वा
 लातीसारमुल्बणं प्रणामासौ वीरसुस्नानो वालानां मस्तके वले यलाशमूलिकाले येन श्येति कृतमयः कृते सुवर्णगे
 रिकं दौला विडंगदेवदारु च शिलातलानि शापुक्रं अंजने सर्वरोगहृत् ववावाला शिफा चूर्णं पुतैले खरानये विधत्ते स
 खदं लेपा दालानां सततं निशि अनेनैव कृता भ्येगी यवचूर्णं विलान्ति तैः उहर्ति तः शुभः स्वातो वालो तिलभते वले कुक्षम
 याववावाह्री कनके मधुसर्पिषा वर्णाऽः कोति जनतैले पालसदापयेत् समस्तदाजमृत्रार्कं करं जकरवीरकैः चूर्णैरु
 हर्ति तः स्वातो वालो तिलभते वले लाजना शिला मोसी मधुकैः सूक्ष्मचूर्णितैः लेहः दोदपुतो देयो वालस्य ज्वरनाशनः

वातकीकुष्ठधात्माकलोपेयवचालकैः लेहः दौड्रेणवालानोत्रसतीसारवांतिहृत् शोखयष्टंजनैश्चूर्णैश्चिस्त्रुनोपदपाक
 नत् गोत्रिद्धाजतकालेपोदेयोवासितवन्दने कर्षेणससितादौशामुल्लेलासैधवैकृतः सत्रग्रहेदातयोश्चिस्त्रुनोलेहसत्रमम्
 हरीतकीववाकुष्ठवल्कमादिकसंयुते स्नानेनवालकः पीतामुच्यतेतालकेडुकात् ववाकुष्ठविडंगानांकोष्मकाथवलेहना
 त् दडुर्विनचिकाकेडुकुमिभिसच्यतेशिषुः मृष्टाकृष्णोऽवीजानिवेददारुकलिङ्गकैः पिष्ट्वातोयेनलेपोयेणोफत्रः परमः
 शिषोः वालवैषेप्रवक्ष्यामिसमासाशवणेरिते प्रजाइयेदिशोभागमेतद्दुस्सलक्षणं प्रथमेदिवसेमासेवर्षेष्टह्णातिवा
 लके योगिनीमाल्दानामसर्वसत्त्वभयावहा क्षुर्दिर्मूर्च्छाज्वरः क्षेपः शोषोदीनस्वरोभ्रशम अनिच्छास्ननयानेवतयाप्रस
 लक्षणं द्वितीयेदिवसेमासेवर्षेष्टह्णातिवालके स्ननदायोगिनीनामप्रथमेजायतेज्वरः संकोचोहस्तपादानांअदि
 रोगोतिच्छर्दने अभयत्वेकशतेवतद्दुस्सलक्षणेति लक्षणं तृतीयेदिवसेमासेवर्षेष्टह्णातिवालके मृतनायोगिनीनामगात्र
 भोगोत्रोहविः प्रलापः कंभराशोषः क्षुर्दिरित्यादिलक्षणं अपराद्धेववारुणोपेवप्रात्रिवलिंदियेत् वतर्धेदिवसेमासेव
 षेष्टह्णातिवालके भीषणास्यामहोरोदीयोगिनीमुखमेडने तथाष्टहीतमात्रस्यप्रथमेजायतेज्वरः श्वासः कोसोरुवि
 गात्रभोगोडुर्वलतेगिते दाक्षिणांदिशयाश्रित्यपेवरात्रेवलिंदियेत् पंचमेदिवसेमासेवर्षेष्टह्णातिवालके विडाली
 नामतद्दुस्सलक्षणं मूलज्वरोरुविः गात्रमोडनमित्यादिदक्षिणेतद्वलिंदियेत् षष्ठेदिवसेमासेवर्षेष्टह्णातिवालके

उं.
७५

शकुनीनामतद्रुतः प्रासः कासोरुविर्जरः हस्तपादादिसेकोवः वक्षः पीडेति लक्षणं येन रात्रेवलितस्यैवारुणोदिशिनितिपे
त सप्तमेदिवसेमासेवर्षे शुक्लाभिधाशिष्टे गृह्णातिरोदने शोषोऽजरः कं पादिलक्षणं पश्चिमेयेवरात्रेवलितोदने शिष्टः सखी
अष्टमेदिवसेमासेवर्षे गृह्णाति ये भया तथा गृहीतमात्रस्य प्रथमे जायते जरः शिरः पीडासिरो गमनक्षयेत्यादिलक्षणं दक्षि
णोदिशमाश्रित्यवलिते देवै प्रदाययेत् नवमेदिवसेमासेवर्षे गृह्णातिवालकं अर्जिकायोगिनीनामगात्रभंगोऽजरोदिरुक्
कर्दिः प्रलापशत्यादितद्गृहीतस्य लक्षणं उत्तरोदिशमाश्रित्यवलितस्यै प्रदाययेत् दशमेदिवसेमासेवर्षे गृह्णातिवालकम्
रोदने कपने कर्दिर्जरोऽर्बलतादिरुक् सर्वोदिशो समाश्रित्यवलितस्यै प्रदाययेत् एकादशे दिने मासेवर्षे गृह्णाति लिप्ति
का गात्रके पोऽजरे स्त्री वस्तु गृहीतस्य लक्षणं भानुसेविदिने मासेवर्षे गृह्णातिवालकं पोतली योगिनीनामरोदने वेदना
जरः निशादीणः सखाः पीते वपराहारभूयता उत्तरादिशमाश्रित्य सप्त रात्रिं वलितेतिपेत् कामसेविदिने मासेवर्षे गृह्णा
तिवालकं भद्रकालीजरो निशायामहस्तस्य कपने वेदनारुचिनिष्वासोकायः पीतो विवेष्टितं सर्वोदिशो समाश्रित्यवलि
देवै प्रदाययेत् पुरंदरदिने मासेवर्षे गृह्णातिवालकं तारादियोगिनीनामजरः शोषोरुविर्भृशं वक्षः पीडेति तस्याः प
श्चिमे वलिमाहरेत् त्रिःपेवदिवसेमासेवर्षे गृह्णातिवालकं कुमारीजनयेदो गजरः शोषादि वेष्टिते नैऋत्योदिशमा
साय सप्त रात्रे वलितेतिपेत् वालसे स्रपयेत् तस्याच्छांति तोयेन मेऽवित् नदीतीरद्वयाकृत्स्नदादेवो स्रपके कृत्वा प्रजाप्रकर्त

व्याघ्रपुष्पादिभिस्ततः वडुकाः तडुकाः प्रपाश्रमक्रंशुदधि चतुर्वर्णपताकाश्चप्रदीपाः पुष्पवेदने प्रजेयं सर्वदेवीनामपराद्धे
 तथावल्लिं सर्वत्रनामभेदेनवलिदानेविधीयते ओं नमो भगवते श्रमकदेवि वल्लेमेव २ वल्लिं गृहाण स्वाहा सर्वत्रवल्लिनि
 वेदनमंत्रः इति वल्लेते त्रैसमाप्ते वर्वितालक्ष्मणा मूलं प्रेरितं सत्वाद्युना योनिमधे गते गर्भे ग्राहयेन्महिषोगवान् शाल्म
 लीतलसे जातेः दर्भवेडस्पवंधनात् शृंगेतास्त्रास्त्रजयाशुजगामदेगकारिणी गुंजावादा लिवेडेवानालवल्लीदले तथा
 गोमहिष्यादिजीवेभ्यो दत्ते पातयते ज्ञानं मधुजीरकगोरेभातकेलेयप्रभावतः वस्त्रेस्ति द्याति गोलीरं प्रचुरं वप्रयच्छति
 विलिप्तमनना वित्रं पाषाणं पुरतः स्थितं च दंती मृतवत्सापित्रद्यौति फुरभी दुते उन्मावेलेपिते शृंगे कृमिर्तिः पतति त्रिणा
 त् दंतौ दधो मुखे लिप्ते ब्रह्मदंष्ट्रा गवोधुवं मेडली हि मुखो हिः शृंगारेः शाकहृत्तस्य शृंगितैः सद्यैतैः स्यहे दंतैर्नश्यत्यती
 सारस्यहंपानीयवारणात् सचक्रं यावनालात्रं प्रदेयेदिवसत्रये जले वदीयते ग्रीष्मे तापिते मात्रयान्विते वरुणस्पदलेह
 स्तपीडितो गलते रसः सत्रणे प्ररितो शेषे कृमिजाले निपातयेत् पारंगदलनिर्योस्य प्ररिता त्रणकोटरात् कृमिजाले पत
 त्याशु प्राणिनां हि चतुष्पदं मनुष्यगोमहिष्यादेरुस्रां भक्षालितो ब्रह्मः कटुतैलेन संलिप्तः प्रहृष्टं जातिनिः कृमिः श्रल
 हृत्तपत्राणो लेपो गोमूत्रे गहत् गोनाससे भवः क्षारो हेति पुष्पं विरोद्धं गोमहिष्यादिजीवानां हेति पुष्पमतिदुते वा
 शालस्पविता भूतिगोलिता वारिणा भूता गजमूत्रस्यानेन केशेनापि समं ब्रजेत् गोमहिष्यादिजीवानां मरको व्याधिसंवेय

ॐ.
७६
७६

अस्थिवानिहितं योष्टे मरकवाधिना सह हेति गोमहिषी वाह गजानामपि वेगतः लाजा कुण्डपुरं मोसी गोमपंतरो वृते म
घुरो गोमहिष्या देधु योष्टे ज्वराग्रहः दिने शेषे समुत्पन्नो नोत्रिकराकृतिः ललाटे लोचने कुर्यात्सल्ये लोहशाला
कया ब्रह्मदेवो शिफा किं वा वही वको कमलिका मध्यस्ते भेरदारु नवनतीते करोति सा पश्येत्पथो पिगं जाया वीजे नोजि
तलोवनः वाजी मदाणसे पूर्णचक्षुर्वीसे दतो भसा चूर्णीकृते पुष्टे वायालवणा नितपिंडितः वारिस्फटा विनश्येति दुतेवे
सरवाजिनो धाम्निः कुमारिका पत्रपिंडो लवणसंयुतः हेति केरुदशा हेन गजवे सरवाजिनो करे कुंभे कटे कोणी प्रवेष्टे कुलि
ये वके गात्रे खुरद्वये पुच्छे रत्नो कुर्वीत भस्मना ओं गजे पाहिली लाहिली लाहिवा हिं धारिणी शशि खेदिनी एकपादे दि
पादे त्रिपादे वतः पादे वस्त्रे भेरु मस्त्रे भेसाहा गजरत्ना मेवः स्थानि स्त्रे भेतथा हारे भोडोपकरणदिके शाय्या पोव वलिद
यात् द्विरदस्य महात्मनः ओं विश्वेभ्यः सर्वगणेभ्यः स्वाहा वलिदान मेवः कुण्डे सैधव संयुक्तं मधुलिमो गवालके देष्टे
पि कुरुते प्रीतिं पाजिनी प्रस्तवान्तिता प्रसेदो रोम हर्षश्च गात्रग्लानि स्त्रया रुविः अल्पविट् सूत्रे वैवर्ण्यं सर्पदेष्टु हयै गि
गिते स्थापरेपि विषे विद्रुमेतदेवन संशयः कीटादिक विषे लासा स्त्रावो वाह सजायते शोफे देश प्रवेशा दन्तस्येण
दष्टवत् तत्रादौ वृत्तपानेन जीवरत्ना विधीयते ततः कुर्यात्क्रिया वैषो गुमा सुहर्षनादिको ते दुलीय मूलानि तथा विल्व
कपित्थयोः गोवृतेन समालोय सर्पदेष्टे तपाययेत् सर्पदेष्टु सवाह स्यात्ति प्रेशे एव बुद्धिमान् क्लेदये देशदेशे वा शिरं

वोतत्रवेष्टयेत् एवेकतामिषकस्रोणैः शीघ्रमुद्धर्तयेत्ततः कुहवित्रकणवीभिः पिप्पलीयनसैध्वैः प्रणामामरिवसुंठीभिर्यथाः
 लाभेसमाहृतैः एवेकतेफवेवाहानिर्विषास्यतेवायथा वंदनागरुकुहैश्चलोप्रभागीफणिजकैः देशलेपेविघ्नहतिस्था
 वरंजंगमेषुनः पानतः कथ्यतेस्वादेरपसारस्यलक्षणं धस्तपादोपयोः कस्ताक्तेनेमेवभ्रवाडुवि यतत्पुतिष्ठतिक्षिप्रम
 यस्मातीतिकीर्तितः पुराणसर्पिषः पानेनसंवातस्यशस्यते तृणान्तःस्थितमर्कथाभक्षणेपितदेवहि लोप्रकंनिवपत्रा
 णिगुग्गुलेशार्षपेचुते वसेवधावचोहिगुंवभीयाहाजिनोगले अश्वरत्ना समीपेपानरः स्याप्योवाजिनोदहिगोवरे
 गौः सवत्साहसः श्वेतः अनकोवायकुक्रुटः चतुरस्रेकलाकोहेमाहकाक्षरसेवयः एकैकक्रमतः दातमकावदिलिखे
 दुयः द्वित्रियेवाष्टपेवाष्टद्वित्रिवेदेकसप्तषट् सप्तषट्चतुरेकोकालेष्टाकोहेषुनकमात्र
 प्रप्रमात्राक्षरेः संख्याद्वाभ्यां हतैकस्यतः जीविते मरणे रोगे गजाश्च महिषी गवो जयेयराज
 यमुदेलाभालाभौववस्तनः अस्तिनास्तीतिजानीयाचकादकडुमाभिधात नवोर्देष्ट्यापयेदेवास्ति
 यैकयेकौतथाविधा अष्टौवाणारसावेदारसाश्चेदोप्रयोयमौ वर्षोष्टकमधोलेखेनाममात्रावि
 चारयेत् एकीकृत्यततस्त्वेतानिभिर्भोगमाहरेत् अधिकेतजयेविंशतीनामाष्टे मृतिर्भवेत् समै

अ३०	ग३०	र३०	इ३०
क३०	ख३०	ग३०	घ३०
च३०	छ३०	ज३०	झ३०
ड३०	ढ३०	ण३०	त३०
थ३०	द३०	न३०	प३०

८	५	९	४	१	१	३	२	अंकाः
अ	क	व	ट	त	प	य	श	वर्णाः

वासंधिरादेशो नाममात्रेण वायथा योहानो नामतो ज्ञात्वा स्वरावर्णान् मृष्यक मृष्यक

ॐ
७

वर्णाश्चद्विगणाः कार्यः स्वराश्चैव वतर्गणाः सन्निभिस्तु हरेद्भागो विषमेषु जयो भवेत् मात्राभावे भवेत्कृत्यः समे संधि समा
दिषोत् इति श्रीपरमशैवागमाचार्यरामचंद्रचक्रवर्तिविरचिता योगरत्नावल्यां वैद्यकविधाने नाम संवत्सराः परिच्छेदः जयति
गदशेषं योतयद्विद्यभासा विशदकिरणकीर्तिः प्रस्फुरचंद्रमौलिः विविधमणिमया हिमोत्तमसुखारुहः सततमसि
ततेजो ज्ञानमूर्तिर्महेशः १ सविकल्पधियोऽसौ योगो मेज्जो महौषधेन सिध्यति यथादर्शमालिने प्रतिरूपकं कियतोऽप्य
ष्ववदामि कल्पानीशागमोदितान् वेध्या कर्कोटिका कम्पायात्रपादीकुमारिका योगेश्वरेति नामाति ते त्रे प्रोक्ता निशंभ
ना सूर्यगोनाशमागय रिष्णुलालकपि मखकैः देहस्य देशलेपेन पानेनापि विषं जेत दडुपि टककुष्ठानि गंडमाला
निवर्तिका लताकीटादि सर्पाश्च लेपमात्रेण शास्यति कुमारीकंदजं त्रणं सकुष्ठं रजनीद्वये लेपतः शिरसः पीडं हेति कुष्ठे
निशाद्वये कर्कोटो मधुयष्टी च कदलीदारसेषु ते रोहणं दुष्टनाडी नो सिध्यति हेतिलेन पुक् पौडुरोगप्रमेहे वतक्रं पीतं
निवारयेत् रुदंती नाम विद्याताजरा व्याधिविनाशिनी वणमात्रेणैः पत्रैर्गुणो भोविडुवर्षिणी चतुर्विधा तसां सारका
पीतासितासिता रोदिनी वज्रान्दष्टा जराया उर्जरी कृता तामोषधी समादाय सुक्तापदेषु भेदिने पत्रमलान्वितो प्रातः
स्नाया शुष्को च कारयेत् विरेकं क्वने कृता विडालपदमात्रया भक्षयेत् सधु सर्पिभ्यां मासमेकं महौषधी जीणोऽपि भोजने कु
र्वादी रान्नेनैव सेयमी दृढकायो तितेजसी परमायुर्नरो भवेत् पण्यासैः यवकुष्ठानां कल्कमस्मोऽनापि वेत् विरेकः सर्व

रोगयुः श्रेष्ठो नारायणसेवकः कणामधुकसिंध्युतं मधुसमन्वितं पाययेन्मधुफक्तायमेतद्वयनमुन्नमे गृहीताशोषयिताय च
 पायायुष्कृत्तर्णीतो सति यौ शुभनक्षत्रे सर्पिषा सह भक्षयेत् जीर्णोत्तत्राय भोक्तव्यं दीरात्रे नवहोदियैः सिग्धस्निग्धं नरसम्पक
 जानमात्रासने स्थितं कंठमेहं उन्नालेन स्पृशते पामयेद्विषक भक्तदेवसिधाशोक्तः सुकोरको सितस्तथा पुष्पेभानौ सिते पक्षे स
 मूलपलवान्वितं गृहीताशोषयिताय च पायाय सुक्ष्मचूर्णितं सति यौ शुभनक्षत्रे सर्पिषा सह भक्षयेत् जीर्णोत्तत्राय भोक्त
 वं दीरात्रे नजितेदियः षट्मासा योगितो योतिवलयः पलितानिव हृतेन मकतायुक्तं पिद्वेजलसमन्वितं जलोदरं वतके
 एतद्वागुल्मं ययोन्वितं कुष्ठं मध्याज्यसंयुक्तं भक्तो निःशेषरोगहृत् भक्तो भक्तदेवस्य संतः श्रीशोभनोदितः ओम् नमो नमो नमो नमो
 मृते मेकरुखाहा मेरुकवाहिकायाद्या सुक्ष्मपक्षे शुभेदिने पत्रमूलान्विताशोषाख्यायाय चूर्णितायुतः कोजिकेन समालो
 मतचूर्णं भक्षयेत्तरः एकमासप्रयोगेण सर्वरोगैर्विमुच्यते षट्मासे मधुसर्पिभ्यां भुक्ताय पलितनाशने पराशुः कारिणी दिव्यरु
 कायविधायिनी समूलपत्रसत्याय च पायाय सुक्ष्मं तकारयेत् कटुत्रयेण संयुक्तं धृतेन मधुना सह वित्रकं भक्षयेत्प्रालोविशालपद
 मात्रया षट्मासयोगतो योतिवलयः पलितानिव पांडुरोगमयस्मारजलोदरभगदरे प्रमेहं कुष्ठरोगे वहेति वद्विर्निषेपि
 तः हरीतकास्योभागा शिवाहादशभागिका षट्भागान्धविभीतकात्रिफले ये समीरिता विदिरस्यो भसाससरात्रे भृंग
 एतेन व विरेगथयसासमरात्रे वृक्षारसेन व त्रिफलोभावपित्तस्य भक्षयेद्भुजसर्पिषा कोसम्बासमजीर्णं च हिकोच्छर्दिनिवा

ॐ

७८

७८

रयेत् षण्मासयोगतो नने दिव्यदेहो नरो भवेत् एवंसेवत्सरे प्राप्ते पालिते बलिवाशयेत् वाक्कुवीफलजं चूर्णं धात्रीफलसमन्विते प्रातः
कालेः शिते जीर्णे भोजने मधुसर्पिषा मासत्रयप्रयोगेण जायते बलिवर्जिता पालिते हेति षण्मासात्सर्वरोगास्तवत्सरात् पुनर्नवा
शिफा चूर्णं प्रत्यहं पयसा सह भासे के मासप्रभे वापीते जीर्णे व भोजने दोरान्नेन विनश्येति तस्य रोगजरादयः दृढकायो निते जस्ती
विषे नीसौ प्रवाध्यते समूलपत्रमुष्ट्यभृगाराजं शुभे दिने सुखे संवर्णित पुष्पे विडालपदमात्रकं कोजिकेन समालोछ्ये प्रातर्भ
क्ष्यते न्वहं एकमासप्रयोगेण सर्वरोगैः प्रमुच्यते षण्मासयोगितो हेति पालिते जरया सह उग्धात्र भोजना सक्ताश्चिरे जीवीनरो भ
वेत् पल्लवाभृगाराजस्य सोडा कृत्स्नतिलान्विताः षष्टे मासि प्रभुं जानो मुच्यते पालिते नरः पुष्पे पत्रे शिफा वीजे पुष्पभानौ समा
हरेत् समभागान्विते चूर्णे खदिरासवारिणा भाविते शोषिते मोदे समरात्रे विधारयेत् तस्मादुद्धृत्य तत्सर्वं भृगाराजरसेन च
भाविते चित्रकोविश्या विरंगो किं ववे कणः गोक्षरो व्याधिवातश्च पष्पासर्षपराधकं मरिचं वक्रमर्दस्य वीजे पत्रे फले समं विधा
येकत्र सर्वाणि सूक्ष्मसूणं त्रकारयेत् भक्तासे प्रभुदेवेशं शुद्धकोषे शुभे दिने भक्षयेद्धारिणा लोछा विडालपदमात्रया पयः
सावानरः प्रातर्हेति रोगानने कथा पालिते बलिभिर्मुक्तो मासि षष्टे भवेत्तरः अथ वामधुसर्पिभ्यो भक्ता तसोदकं पिबेत् मास
त्रयप्रयोगेण हृश्मले स्त्रीपदज्वरे वातश्लेष्मशिरः कंपे वात रोगाजलोदरे अर्शासिनाशयत्पेयशाकाम्नाक्षारवर्जितः ॐ
नमो भगवते रुद्राय तिष्ठ २ संग्रहोद्भवसाहा ग्रहणं मंत्रः ॐ नमो रुद्राय अमृतास्त्रनेठः ठः ॐ सोऽनमेत्रः ॐ तिष्ठरकल्याणिमि

ठःठः भक्षणमेवः कीटादिदोषनिर्मुक्तोववामादायक्षणीयेत् भक्षयेद्भुजसर्पिभ्यादिनेषुदेजलेनवा विरायुर्दंढकायश्चनरोभव
 तिनिश्चिते उन्नमोष्णेठिमादायक्षणीतोवस्रगालितो गुडेनमधुनागवसर्पिषामर्दिताभृशो सुस्त्रिगुभाजेनेकताधायराशीवधा
 रयेत् मासत्रयेसमुद्भूतकृताकाव्यविशोधने सुदिनेभक्षयेत्प्रातर्विडालपदमात्रया दिनसप्तप्रयोगेणसर्वरोगान्विनाशयेत् ष
 ण्मासयोगतोजीवेत्ररोवर्षशतद्वयम् हहस्यतिसमोबुद्ध्यासर्वशास्त्रविशारदः नागार्जेनसमाख्यातः कल्पौयसमृताभिधः
 भक्ष्वातरसमादायक्षीरेणसहपाचयेत् तत्क्षीरेमधुसर्पिभ्यापिवेत्सप्तदिनावधि सर्वव्याधिविनिर्मुक्तः परमायुर्नरोभवेत्
 षण्मासयोगतोहेतिवलितेपालितासह पाठामूलंमुत्रैवित्तिसेषद्वेसैन्यंववारयेत् तदेवसर्पिषापीतेविषेसर्पस्यनाशयेत्
 विषुत्पादेतथाकंडंकरवहंशीवास्थितं दिव्यस्नेहंप्रियतेवसर्वेषांकुरुतेतथा विवर्चिकोप्रलेपेनच्छागमूत्रेणसिध्दकं
 कर्णवक्षःशिरोरोगान्हेतिच्छालगसर्पिषा ओनमोमाहेश्वरिसिद्धेश्वरिवंध २ द्वेफट्स्वाहा पाठाकल्पः मूलपत्रसमायु
 क्तोविशालामुत्ररामखः मुक्तकेशीनिराहारः शुभेवारेसमाहरेत् कटुत्रयतेक्ष्णमजामूत्रेणभाविते वटिकोकारयेतेनल
 लादेतिलकैकृते यत्पश्यतिनरोवस्ततस्सर्वकटुकंभवेत् इक्तचंदनसंपुक्तोवशक्तसर्वदेहिना रोचनावितपुंकेणसर्वश
 तेपराजितः भक्षरफलसंपुक्तापीतासाज्वरकारिणी ज्वरमोक्षोभवेदारनालस्यातेनदेहिनां मैशुमेसुखमध्यस्थावी
 र्यस्नेहविधायिनी इंद्रवारुणीकल्पः पत्रमूलफलोपेतोदेवदालीशुभेदिने उधृतोक्षणीतोवस्रगालितोसुउवह्निना

ॐ.
७५

कथितामायसेभोडेदेहसुदौषमेदिने मधुसर्पिसमायुक्तोभक्षयेत्समवासरे अद्भुताजायतेप्रजा मासेनाखिलरोगहत मासद्वय
प्रयोगेणभुविनिध्यादिपश्यति देवदालीरसेदौडेसर्पिषामलकीरसे पीतात्रिसप्तमेधावीमहाश्रुतिधरोभवेत् समूलफ
लपत्रोतोसूक्ष्मचूर्णोविधायव पिवेउत्सेनतोयेनविशलयदमात्रया स्त्रीहेभगंदरेवातगुल्मेकामलमद्भुते हेतिगोमूत्र
पीताससर्वउष्णनिदेहिना देवदालीरसेसुदेगरलेमेतसर्षपाः पारदेनभ्रमेच्छीघ्रेतारेस्वर्णेप्रजायते देवदालीरसो
गंधपाषाणेनसमन्वितः शवयेत्सर्वलोहानिपारदस्यापिवेधकत् लजागंधार्चकेषारिदेवदालीभवोरसः मेलतैला
न्वितोलेपावर्द्धिस्तेभयतेक्रवं समूलपत्रनिर्यासः स्त्रीहेकुण्डभगंदरे ज्वरेष्वासेहरेत्पीतः पावकस्यातिदीपनः देवदालीय
वीजानिगुडेनसहमर्दयेत् तदूर्तिगुदनिक्षिप्ताहेतिमर्शमशेषतः देवदालीरसेभेत्रेक्षित्रेपश्यतिमानवः सर्वभक्षानिता
न्यस्मैद्वयेयच्छेत्सभीरवे पातालमधुनासहा देवदालीरसेदौडेसर्पिषामलकीफलम् लक्ष्मणापारससाधैः ऋतुकाले
दिनत्रये पीतंगर्भकरेशीघ्रेवंध्यानामपियोषितो देवदालीरसः सर्पिः क्षीरेमधुसमन्विते पीतंवीर्जैस्त्रिरेकुर्यात्सेसोकोम
लरेतसा देवदालीयकल्पोयेशभुदेवेनकीर्तितः इतिदेवदालीकल्पः कृष्णाम्बकंसहानीलीमधुनासमभागतः शालोत्र
धारयेत्सासेसिन्धेभोडेप्रयत्नतः सुदिनेभक्षयेत्पश्चादिशलयदमात्रया मासिषष्टेनरोमकोवलिभिः पालेतैर्भवेत् कृ
ष्णाम्बकंसहानीलीगुडूवीमशलीमधु समोशमेलितेद्यत्रैभक्षयेत्सुदिनेनरः संवत्सरप्रयोगेणहृद्दोषितरूपोभवेत्

मेधावीवलसेयुक्तोजीविद्वयंशतदयं कृष्णभक्तमहानीलीकुमारीकाकजेधिका मूलानिवद्धमूलायाः समभागानिकारयेत्
 मधनासर्पिषालोअसमरात्रेविधारयेत् देहशुद्धौअमेवारेभक्तयेदीरभोजने वालिभिः पालितैर्मृकैर्वर्षयोगेप्रजायते गोरोच
 नोमहानीलीप्रियेगेशेवपुष्कको शुहीतापुष्पनक्षत्रेसमोशेकनकोउना गुटिकाकारयेताभिस्तैस्त्रेमोहयेजगत् महानी
 लीसुगोरेभाकपिलावृतकजले निशायामेजनेविश्वेमोहयेदतिवेगतः महानीलीपतियासोनिर्गुडीरसमिश्रितः भूत
 प्रेतपिशाचानांसेतिदयेनमेशयः करेवहंमहानीलीमूलेनित्यजरायहं सलोगलीमहानीलीगोजलेनाहिदोषहृत् जपा
 पल्लवपुष्पाणिमहानीलीयुतानिव तेडुलोभोनिपीतानिशोणितेस्त्रेतिपोषितो १२ सगोक्षरामहानीलीपीतातेडुलवारिणा
 मूत्रकृच्छ्रहरीप्रोक्तामहानीलीमहौषधी महानीलीकस्यः काकजेवाशिफादीरपिष्टामुष्टकुरोगनत् तस्याः पत्ररसः दीर
 तैलयुक्तेप्रलेपतः शिरोरोगंहरत्यासुकाकजेचारसः शीवा विभीतफलनिर्यासेमंगराजरसान्वितः तैलपक्वप्रलेपेनकुर्याद
 स्त्रिकवान्वितो तदसाशर्णकणीस्वाधिर्यमुपशाम्यति १६ कपालरोगमभ्यगाकेतकीरसमिश्रिता लूतामधुसमाशुक्तस्त्रि
 मिरंहेतिवेगतः १७ तेडुलोदकसेयुक्तोज्जालागर्दभगोकुमीन् हेतिकर्णेषुनर्वहः वक्षः पीडाविनाशकत् १८ एकवीरोद्धवं
 वृणीविडालपदमात्रके अजादीरेणसेयुक्तंभुक्तंपालितनाशने १९ छर्दिहृत्सधुनापुक्तंदेवदालीरसेनच जलोदरेहरंतैलेयु
 क्तंवातविनाशनम् २० काकजेचाकस्यः सर्णपुष्पीतयागौरीनारावीकुष्टशेषणा यत्रौवर्जरपत्राभैसुशलीनामकीर्ति

ओं
८०

४

ताः १ मूलतस्यासमधुमत्वायाशुक्लं सवर्णितं मधुसर्पिषुतेभक्तं देहशुद्धौ शुभेदिने २ जीर्णोद्दीरेण भोक्तव्यं वातलान्नेविवर्जयेत्
पालितैर्वलिभिर्भुक्तो मासयोगे भवेत्तरः ३ चूतेन मधुना युक्ता सर्वकुलविनाशनी तक्रगोमूत्रसंयुक्ता मूलं मर्शं मृताशयेत्
मशालीककल्पः श्रेकुल्लवीजमजानोसूक्ष्मवर्णं विधीयते तिलतैले वतवर्णं च भाविते समवारतः ५ मर्दयितो स्तनैले येन
गृहीयात्तैलसूत्रमे नानाकर्मोणि सिद्धं तिलयोगेन योगिनो ६ श्रेकुल्लवीजवर्णं च भावयेत्तारवारिणा अणामार्गोत्तं
कुल्लभस्मयेन विशेषयेत् ७ पुनः सिद्धार्थतैलेन भावितं दडुभूतले कुहितं तारपात्रीयमर्दयिता सपीडितं ८ तैले संवति
येनेह नानाकर्मोणि योगिनो सिध्यंति सिद्धस्तेन यथागात्राणि देहिनां ९ श्रेकुल्लतैले उष्णकैसीकृता अष्ठासोमले
त्वातिवर्णितः उल्वादकेन सापीता देहशुद्धौ शुभेदिने १० मासमात्रप्रयोगे संलंघं रोगान्निवारयेत् षण्मासयोगतोहा
ति पालितं मधुमादिका ११ गोमूत्रसंयुता भुक्ता सर्वव्याधिहरी नृणां भुक्ता गोसर्पिषा वक्त्रिः पादवेकुरुते सदा १२ पात्री
फलरसोपेता वाकुवी पालिता पहा जीर्णोपो भोजने कार्यं दीरान्नेन ससर्पिषा १३ वाकुवी कल्पः कुमारीपत्रनिर्णोमेष्ट
तेन मधुना सह कटुत्रयसमायुक्तः सेदिनो मर्दं द्विना १४ भदितो मात्रयामासं हंति रोगाननेकथा दौ मासौ भदयेष्ट
उग्राहारे जितेन्द्रियः १५ दण्डका योति तेजसो दिव्यदृष्टिः प्रजायते त्रिमासे भदराणां देहे विषेन प्रभवेत् नृणां १६ षण्मास
योगसामर्थ्याद्बुद्धोपितरुणो भवेत् संवत्सरप्रयोगेण जीवेद्वर्षशतद्वयं १७ कुमारीपत्रमादाय गुडेन सह भदयेत् वलिभिः

पलितैर्मृक्तोजायते वत्सरात्रः १८ तदिदं लवणोपेतं प्रसहे भक्षि भवे दृक्कं दृक्स्थित्या निहेति यामासने कथा १९ तिलतैले
 न संपुक्तमालि रोगविनाशकृतं कुमारी रस संपुक्तो हि गुः पवनरोगहृत् २० याने दत्ता कुमारी तदेति सर्पविषे द्रुते उष्ट्रवणा प्रा
 लेपेन नाशयति वेगतः २१ कुमारी कल्पः चूर्णं कुष्ठमृगनागकेसराणो वृत्तान्वितं मधुपीतं करोत्यग्रे सततं नृणां देवदा
 ली शिवोद्भूतो रसो मधु वृत्तान्वितः पीतः पष्णाक्षितः कुर्याद्भीतेषु स्वरताभृशे २२ मधुसर्पिर्विडंगानि धात्रीफल रसे सिता
 यलाशवीजपूर्णं न भुक्ता मासे जरो हरेत् २३ मधुसर्पिर्तिलोन्मिश्र शिवा चूर्णं स्पृशेद्यथा वागीशो मासमात्रेण हृदो
 पितरुणो भवेत् २४ धात्री मधुसितासर्पिः बीजे वस्यतरोः समं सलिले मात्रया भुक्ते निद्राकाले जरोतके २५ चूर्णं धात्री
 फलोद्भूतं सर्पिं वा मधुना भसा लीढं निशामुखे च क्षत्रीसाश्रवणरोगहृत् २६ श्रेष्ठं कुल्लवीजसिद्ध्यर्थं तैले यंत्रेण साधितं न
 स्पुक्तोजने कुर्यात्सेपुते परमायुषः २७ सुषातले छिद्यः कुष्ठचूर्णं मध्याज्यसेपुते काठिन्ये सौरभेन स्पृशेत् देहस्य विरजीवि
 ते मध्याज्यपलमेकं शरोथा कंदरयोन्वितः शिशिरे भक्षितो मासे वृद्धो पितरुणो भवेत् २८ कुंवकायोरसाश्राणि सुविचूर्णं
 शिलाजितं चक्रकोकामधुसर्पिश्च भुक्ते मृत्युजरापहे २९ यजरायाधिविधे सिभेषजे तद्रसायने आघेवयसि मध्ये वा शुद्धका
 यः समावरेत् ३० रसायनाधिकारः तस्य हीनाज्यसेलिमाषदालीसपायसे सिताज्यसहिते भुक्ते स्त्रीशतं रमते नरः ३१
 शालितं दुल्लगो धूमयवमाषकाणोद्भवं पोलिको सर्पिषा पको भुक्तानि स्यं स शर्कराम् ३२ यः पिवेत् सोपिकंदर्पः का

ओं.

८१

४

मिनीदर्शनाशनः कलिविक्रवात्सर्वेतेनविरतोभवेत् ३५ वृषविधाने प्रणामाकर्षरमोसीनोत्तर्णेशालिसमन्विते विद
यातिपयोवासेजितकर्षरसौरभे ३६ प्रियेगुणालिकर्षरैर्मलितैः समभागतः जलवासोतिदियोयंजायतेनृपवल्लभः ३७
फलिनीकेतकीपत्रमेलाकेसरपत्रके पद्मसारोपयोवासो जायतेदिवसौरभः ३८ केतकीपत्रकुहैलादलकेसल्या
पिवासिते पलामलयजैर्वापिदिवगंयोभवेज्जले ३९ बंदनैलादलोणीरतगरेर्वासितेजले पीतेसंजायतेदेहोदिव
गंयोपिमोगिनां ४० उदकवासविधिः अथकमपिचूतस्यफलंइवतिवेगतः ४१ लिमंसेयवसेपुक्तंतालपत्रंसमस्तः
सुपक्वबीजप्रसूयकेशरेइवतिलाणात् ४२ हर्वाजंरुतगालिमंपर्करेभाफलंरसे सुवत्पर्करसेस्यशोदसेसुवतिकौतुके ४३
सस्यसेजायतेपक्वेजंरुफलरसोदृतः आतपेगुडसेपुक्तः पीतः पित्तप्रशोतिकृत् १५६ इति श्रीपरमशैवाचार्यश्रीकंठशिवपंडित
विरचितायो योगरत्नावल्यो कल्परसायनो नाम षष्ठः परिच्छेदः ॐ नमः श्रीभैरवाय पाषाणारत्नताम्रपगतालोहाणपिस
र्गतो निर्गंथा अपिशाविनापरमलंप्राडञ्जतासुत्रतो संयोगे सवाप्यस्य महतो स्तेविश्वविष्णुत्मके भर्गः स्वर्गविभूषणे भ
वभयक्लेशपहेनोमहे १ रत्नसर्गादिलोहानोकर्षरागुरुकुंकुमैः सहकस्तुरिकादीनां गुणदोषादियादितः २ वर्णारश्मि
समंस्वच्छेतीक्ष्णायामलेलु फले सुदेवघट्कोटीवज्रेसेपागुणादश ३ रेखाविंदमलैर्युक्ते भग्नकोशेकतोरुणे स
जासेविपिदेहतेवज्रंकाकाश्रकेतंजत ४ स्थलेहतेगुरुस्निग्धंरश्मितारजलान्विते श्वेतमालोद्भादकेसव्येमुक्तायोवगुणा

दश ५ त्रुत्तमेकोगसे उहोलवाणोगारकदमे विकारशोभमगोमोसक्तोसक्तजलेत्यजेत् ६ स्फुगात्रेगुरुसखेस्त्रिग्यंरेगानि
 तेसमे भिन्नमस्तकपिंजोगेमाणिकस्यगुणादश ७ कर्करेमास्त्रिनेच्छिदशर्कराशमभ्रके त्रुत्तपदलवत्तमेमाणिकंछा
 ययात्यजेत् ८ पिंडरागामलेसत्रेकीरपदोसमेगुरुः स्वर्णभेसुडास्त्रिग्यंगुणामरकतेदश ९ कर्करेकलिलेच्छिदरेलोगारा
 भागके लचुत्तमलजासेदोषामरकतेदश १० नीलपिंडगुरुसखेज्योतिदीप्तिममेसुड गात्रेस्त्रिग्यंवभिज्जोदंशुभानी
 लेगुणादश ११ गारकायातथारेखाच्छिदशमूडसुदं कसेत्रुत्तलचुषेतेदोषानीलेदशस्तताः १२ वेणुपत्रंविशलादो
 शिविकेठीयनुर्मके स्त्रिग्यगात्रेगुरुसखेवैदूर्येपिदशगुणाः १३ दोषहीनेलचुसष्टेपिखिलोगारकदमे विवर्णपुरुषे
 कसेदोषावैदूर्यकेदश १४ हिमकायेशिरोहतेज्योतिरेगाद्यनिर्मले पीतगात्रेगुरुस्त्रिग्यंपुष्परागेगुणादश १५ मलवि
 उदतकायोरारागजासादिकर्कशो कसेत्रुत्तलचुषेतेपुष्परागसहषणो १६ कायोर्धोगुरुगोमूत्रेसुडास्त्रिग्यंसमेगुरु हेमार
 कजलेसखेदशगोमेदकेगुणाः १७ कुरंगेक्षेतकस्योगेत्रासरेखादिजर्जरं पललेकर्करागारेदोषागोमेदकेदश १८ स्त्रिग्यंस्व
 खेयडीरूपेहतेसुदंसमेगुरु रेगगात्रेजलकोतेप्रथालेमीगुणादश १९ रागलेगजलाकोतेसूक्ष्मेवकेसकोदरे विदकसे
 लचुषेतेप्रवालेदशयात्यजेत् २० निर्गोरमसितसखेनीलेस्त्रिग्यंसमेगुरु शिविकेठदृष्टं सुदंराजावरतेगुणादश २१ मृगो
 लदलरागाद्योविवर्णपुटवदृष्टं सितेशैलोगहेमोगेराजावरतेदशशुभा २२ रत्नयरीलावर्गाः दाहेरकेसितेच्छेदेनिकषेकेकु

ॐ.
८२

४२

मशमे गुरुस्त्रिगुणं मृदुस्त्रिगुणं विकारतिथिकर्णिकं २३ निर्दलेकनकप्रेष्टं रक्तापीतकविस्फुटं श्वेतो गोकठिने रत्ने विवर्णं समले
दले २४ दाहच्छेदे सिते श्वेतं कषेष्ठादलपुत्रजेत् दशदोषान्विते सार्णं नालेकारे प्रशस्यते २५ गुरुस्त्रिगुणं मृदु श्वेतं दाहच्छे
दयनैः सह वर्णाद्यो वेदवत्स्वच्छं तारे दशगुणाः शुभाः २६ कठिने कृत्रिमे रत्ने रक्तापीते दले लघु दाहच्छेदयनैः सह
गोष्पे दोषा दशस्यताः २७ वनवातसहस्त्रिगुणं रक्तपत्रो मले मृदु अदाकरजनैः पालेतामे प्रभुमशंकरं २८ भूशोलाकार
जे कस्मे रत्ने स्त्रिगुणं वेचनासहं लोहनागपुत्रे श्वेतं दोषाः अल्वेदशस्यताः २९ स्त्रिगुणाः अदामृदुः पीतामरेण सत्रपविणी हेर
माभाकरजस्रका शुभा रीतिः प्रकीर्तिताः ३० स्त्रिगुणा रत्नाखरा श्वेतारकातिरक्ताचनासह पुटरागामलैः युक्ता रीरि कान शुभामता : ३१
श्वेतं दीपे मृदु ज्योतिः शब्दाद्यो स्त्रिगुणनिर्मले वनाग्रिसहस्रत्रोगं कोस्ये दशगुणाः शुभाः ३२ कस्मे रत्ने पुटं रत्ने रक्तभेगे मला
विते कुक्कुशाशहनिस्तेजः कोस्ये दशविधं तजेत् ३३ श्वेतं मृदु लघु स्त्रिगुणं स्त्रिपात्राकरामले कोस्ये केहितसस्त्रे त्रपुर्दश
गुणान्वितः कठिने परुषे कस्मे मृच्छिलाकर्कराहते गारोगारगुरुस्त्रिगुणं भग्नो गेवर्जयेत् ३४ नीले कस्मे जले तीक्ष्णे निर्मला
करजे शुभे हृदये गोलघुस्त्रिगुणं सुदधरमयः शुभे श्वेतं हीनो गमग्राश्वस्त्रे भेगे व्रणान्विते खला रत्ने खरे स्त्रिगुणे लोहं दशविधे
तजेत् सुरे गोपिसहः सुदधः स्त्रिगुणस्रच्छो गुरु मृदुः सुवर्णाकरजः शुभः सिंदूरो हिसमः शुभः ३५ श्वेतं कस्मे लघु प्रणामे स्थले र
त्नमले दले पीते भस्माद्यध्रुवे गोसिंदूरे दशके तजेत् ३६ लोहवर्गः गलके निर्मले पुटं स्त्रिगुणं हरति पोदुरे सटङ्गे गात्रपिंडे वगुरु

कर्पूरकेशुभं ३८ कृष्णः सिग्धो गुरुर्गोत्रमग्रौ तैलं शिवा मृदुः जलाशिकषणो यो यतिक्तः स्यादगुरुः शुभः ३९ मृदुपाके तथा
 रत्नमहदंश्यामलेतनुः रोचनापीतनिस्तेजवर्णकर्पूरकेशुभं ४० शाल्मलीसारनिर्गये रत्ने क्लिष्टे सिते लज्ज निःसिद्धमन
 लेदग्धदशयेतु गुरुतयेतु ४१ रक्तपीते नवो सिग्धे सुगोपे मृदुकोरके सुगोपि सतपुष्टो गोदशया कुंकुमे शुभम् ४२ नष्टे निर्गया
 निस्तेजः कृष्णे रत्ने जपाश्रमे दारहृत्तजया क्लिष्टदलंगो कुंकुमे तयेतु ४३ केतव्या मोदकी पीता तिका सिग्धालज्जु मृदुः वर्मगो
 पासिता भस्मगोया कस्तुरिका शुभा ४४ मृदुमांसल रक्तगो रत्ने केशवर्णनिष्ठुरे नष्टकपाकारजो गोपाश्रमे जङ्घयमलोत्तकं ४५
 रक्तपीते मृदु सिग्धे ग्रेथि कर्पूरकोटरे तिका शीतल गच्छोया वेदनदशके शुभं ४६ श्वेते रत्ने लज्जु सत्ते निःसारी पिजला
 हते शाखावर्वरनिर्गये श्रीकण्ठदशया तयेतु ४७ गोपदी रसाष्टकं भोगे दशमं मृदु मृच्छालकाष्टहेमो गो सिग्धे
 द्विगुः प्रशस्यते ४८ निर्गये कठिने रत्ने कृष्णे क्लिष्टे जलौकवत् रत्ने लज्जुदले पिष्टे वाहिके दशया शुभं ४९ शैले
 यमुस्ता जलकुण्डलोप्रपुते कुसुमे जलमध्यपके मेषो धिते यावकतो यपके वर्णमनो जलभते कुसुमे ५० पक्वे गुडस्या
 भसिदत्तधूपे समर्दिते कुंकुमतो यपुक्ते यष्टो शवी जानित दिवगं ये संजायते कुंकुमतो वत्सकुभं ५१ कथितो जलला
 लायारसः सिन्धो ति शोषितः रक्तवेदनमोजिष्टा शिशुपत्रकलादिरो ५२ जले यक्को यमिदार्थं तैले नमधुनान्वितः
 मर्दितो जलनिर्दोतः पीडितो विरलीकृतः ५३ मर्दितः कुंकुमस्याथ वारिणा के सरान्वितः नवेन धूपितो तथैकुमारी पुष्पसं

ॐ.

८२

४३

वयः ६४ पुनश्च दशमं शो न वीजविहो मनोहरं कुंकुमे जायते भोगिवल्लभं भविर्लभं ६५ ज्ञायामे शुष्कमे कुल्लवेशरं मधुदि
ते पालाशप्रप्यतो येन भाविते निद्रितं जले ६६ वंशस्पृशये केन वेष्टितं वनगोमया निर्धूमाग्रिकृतं श्वेदं शुष्कं कुंकुमवा
रिणा ६७ भाविते कुंकुमे दिव्ये जायते देववल्लभं किंवातमधुना योते शुष्के शोफालिवादिरेः ६८ रसैरक्तं ससिद्धे वष्टे
न श्रोफलोदरे दशो शो कुंकुमस्यो भो भाविते मधुना सह ६९ कुटजस्यार्जुनस्यापि पुष्पदूर्गं फलान्वितं आदित्यकरसे
यके माले उकुलकुंकुमेः ७० विहं प्रजायते दिव्यं कुंकुमं भोगिवल्लभं यवगोधूमशालीनोदयं सर्वत्र वंथकत ७१ कुंकु
मकराणि उडुंवरवटस्तद्वृताश्च सप्तसुद्धवाः गंधशास्त्रोदिता ते याः पंडितैः पंचपल्लवाः ७२ पंचपल्लवसे युक्तैः
फांजिकैः समवासरे पाचयेन्निवसारस्य लघुखंडानि बुद्धिमान् ७३ शिंशिपासारखंडानि सरसानिलवृत्तिव पंचय
वपुते नीरे पुथितानि दिनत्रयं ७४ कुहं भो भित्रं शुष्कानि शल्लकी सार्देदारुणा मध्ये पक्वानि जायते गुरुत्वाणि
निश्चितं ७५ शल्लकादेव दारोर्वासरलस्याथ खंडितः सारास्य पक्वमाल्मरमजाशुकोदिताष्टके ७६ गोमूत्रे कथितो
गोष्ठे निहितः पल्लवां भसि कांजिके गुरुसे युक्तः पक्वे स्यादगुरुत्वे ७७ अगुरुकाराणि पलासुस्तानि लोशीरतका
मांसीकुष्ठमिश्रितं कथितं दिव्यं गंधाखंडं जलं गंधोदकं भवेत् ७८ सुस्तामांसीदलोशीरसुगमलयकुष्ठयुक्तं कथितं
गंधपात्रीयं जायते तिमनोहरं ७९ त्रिफलैलादलैर्यदा विहानं त्वसमन्वितैः सुस्तामलयजोशीरश्यामापत्रकपावितैः ८०

जलैः पिष्टास्तपायकाः गंधाः स्फुरतिसेदराः गंधोदकमिदं प्रीकंदेहडगेयनाशनं ८१ इति गंधोदकं श्वेतशैभोजनो
कंदरसोमोसीसरायुतः केंगुणासमभागेनमेलितोमर्दितोभृशं ८२ गुडस्यनावरस्यापिधृयात्कस्तूरिकासमः गंधस्यजाय
तेदिवोडलेभीभविभोप्रितो ८३ वोलःपेवाशशैलेयसगणालिसुमर्दितः पकोगुडनावोपेतोत्पेतकेतकिवासितः ८४
रुगनाभिसमंगेयंदयतेदिवसौरभे सुरामोसीदलेशालिवोलःश्यामाजलेफले ८५ शैलेयंकमाहुदेनखसिद्धादि
वासितं केतकीगंधविह्वकस्तूरीगंधजिह्वेत् ८६ कस्तूरीगंधरचना सुदीपत्रंवनशालीकुटिलःसममेलितैः गंधः
सेजायतेदिवोजातीकुसुमसौरभः ८७ वोलःयदाशकुष्टंभःकुटिलाग्रुवेदनैः गंधोतिजायतेराजघेषपुष्पादिसौरभः ८८
हिभागतगरोन्मिप्रमलयाग्रुकुष्टकैः समोशैसरसैर्गंधोजायतेवेपकाभिधः कुष्टमोसीदलैर्हृद्दैः कमतश्चार्द्धभाग
तः कुस्तेग्रुयुतैर्गंधोजायतेवेपकाभिधः ८९ मोसीकुष्टसभागाद्धैतकदलेतगरोजले सूतपुष्पसमोमीभिर्गंधः से
जायतेद्भुतः ९० एकद्विवेदभागेनदलकुष्टपिपेगुभिः स्वल्पमोसीयुतैर्गंधोजायतेकरवीरयुक ९१ पादोशपत्रकोन्मि
प्र ९२ केतकीपुष्पसेवादीगंधोभवतिनिश्चितं ९३ शालिशैभोजनोकंदवोलकुष्टदलैः क्रमात्
दिगुणैकेतकीगंधंयथेगंधोमनोहरैः ९४ वंदनैलापयोमोसीसुस्नायप्यादलैःसमैः शिग्रुमूलान्वितैर्गंधोजायते
केतकीसमः ९५ पुष्पानवादीगंधाध्यायः सुस्नाजयतिशाश्यामापत्रकोशीरसेयुते सिद्धेनखान्वितेनैलेसुस्नावदि

ॐ.
८४

रथायसा १५ मिश्रेवेणानलेदिमेगालितेचेतवाससा शतविदेभवेतैले ..... सौरभे १६ रक्तवेदनमेजिष्टानलि.
नीखदिरान्विते शालकीवर्णयुक्तैलेपकमर्कखगतये सहकारसमेगयतेभेयालिनोदकम् सर्वदेहोपभोगायकीर्तिते
सहकारजे १८ सौरभकरणम् सहकारतैलम् देवदालीफलागस्तिरसजष्टिसुदेकणैः १० इवेहावेपपुष्पाणो
समूहोयान्यमथतः दग्धशोखस्पृष्टाणोनतथादेकरसेनच १ केतकीस्त्रिग्यपत्राणिलितमाश्राणिरश्मिभिः तापि
तानिद्रवेत्येवयथालोहाप्रिवर्दिता २ पुष्पद्रवः सितामलयजेकुण्डेनखसर्जरसौरसः समोशैर्मथुलितोधूपः स्त्रिगो
थोतिमौरभः ३ वेदनागरुकुष्ठाशीवासर्जनखेसिता मलयानिलनामायोधूपोभीमसुरशियः ४ मोसीदेवीनखप्रा
मातगरोमधुपत्रके समोशैर्मथुसेषुक्तैर्धूपोयैकलहेसकः ५ मोसीमलयजेभूरिनखः यत्रेगुडोमथु दिवस्तीव्रलभोभू
योभवेदेतैः क्रमान्वितैः ६ कुण्डेमलयजेमोसीनखः सर्जरसोदले शैलसैलेवषष्टाशङ्खधूपोतिडलेभः ७ दलेमलयजे
मोसीसोगुरुः सजलेमथु समोशैर्मलितोधूपोयैत्रेकुंकुमसौरभे ८ कुस्मागुरुनखोमोसीसितामलयजदले जलेवम
थुनापुक्तैर्धूपः कुंकुमोयजित् ९ गिरिः कुण्डेनखः सर्जोमोसीरुक्ककेडरु पेंववाणशियोमीभिर्धूपः कुंकुमोयजित्
भयविधाते निववीजेगुडोहिंशुः प्रत्येकंदिदिभागतः गेयववीजवज्रातागुग्गुलुगुणभागतः ११ क्वागीडग्येनसे
पिष्टमेतद्गुणैः समर्दिते हिंशुभोडेविनिदिमेहिंशुः स्याडनमातमः १२ सुधीगुग्गुलुहिंशुमोसमतात्रिगुणोयुडः ये

वंशैरेव जीजानी छागी डग्येन मर्दिनैः १२ परीक्षालक्षणोपेतो हिं गुरे तेर्मनोहरः पेव भागा गुडैरेव जीजानी त्रिभिर्भागतः १४
 गुगुलुनां गुरे हिं गुरे दभागैः समर्दिनैः हिं गुरासननिक्षिप्तो हिं गुरस्यः प्रकीर्तितः १५ नागरे गुगुले हिं गुरी जे गंधक जे गुडः
 समोशमर्कपत्रैस्तु वहे था न्योदरे स्थिते १६ हिं गुरः स्यात्पुनरन्योत्पे हिं गुरः पुंठी गुडः पुंरं गंधर्व जीजमेतानि वक्ष्ये दगुणेषुभिः १७
 वसुभिः स्रक्ष्णपिष्टानि छागी डग्येन वासने क्षिप्तानि था न्यस्ये तौ हिं गुरी सेन जायते १८ इति हिं गुरकरणे स्रजनस्य प्रसूः
 नानोरसः समधुरोचनः मृदुपितापितानां स्यात्पुष्पसारो यमृत्तमः १९ मधुकरणी निरस्यः कोमलः कोलफलौ चः कथि
 तो वृत्तः आतपे पिप्पली मूलमरिचो तोति भावितः २० मरिचे जायते किं वा कथारी फलसेवयः पावितः शोषिते भाति भावितो म
 रिचे व्रजेत २१ माषझर्णी न्वितैः पिंडी कृतैर्बीजैः सरोजैः प्रमाणचरिता कृत्वा मूलपानीय भाविता २२ पुनः कणाजले नाथ
 शोषिताति विलोपिताः भवेति विभवोत्पत्तौ पिप्पली तोति मनोरमाः २३ मरिचपिप्पलीकरणे तमे निर्वीपिते पुद्गे सैंथवे रि
 फलाजलैः क्रमेण लोलिते तदि भवेत्सौवर्चले शुभम् २४ वरयात विलिप्ते तं भांडे लवणादूर्णके निहिते छागली डग्यया
 न्विते सैंथवो भवेत् २५ सौवर्चल सैंथव करणी क्रमवर्द्धितमे जिष्णुपत्रो गोरक्तवैदने क्रमेण मलयोद्भूते लाक्षानि र्या समर्दिनैः २६
 वसेण गालिते पुद्गे लाक्षादूर्णे न मिश्रिते पक्के पिंडी कृतो दिव्यो हिं गुरा जायते अथ २७ हिं गुरकरणे स्वक्षणे शतथा यौते
 निर्मले पाविते शनैः सूर्यः से जायते दिव्यगंधे स्रक्ष्णसुयोयमे २८ शतपुष्पापुते पक्के जीर्णे मष्पाज्यमाशुयात् सौरभे निर्मल

तेवरसपत्रामपाङ्गते २१ उग्येनसंपुतेतैलेजामितेनकपाचिते कपित्थफलसारेणामिश्रेमृद्विपाचिते ३. समोशसर्पिषापुक्तेजाय
तेचुतसुसमम् समोशदधिवकाभोपुक्तेथामकच्चापुक ३१ तैलेपक्केदशंगेनचुतमिश्रेचुतेभवेत् तस्यहीनतिलोद्भूततैलेनउ
ग्येनमिश्रिते ३२ प्रदोषेपान्वितेशातर्मथितेस्याहूतेपुमे कणिकारप्रसूनानोक्षणेदग्येखरानले ३३ कथितेतसमेवस्याहूतेदेवा
स्यादिनामनि हृतसकरणीयोक्तासमासादमड्यते ३४ हृतकरणी यकाम्बरसेलितपात्रेपावितयामिते उग्येसजायतेशातदे
धिसुस्वादसौरमम् ३५ थात्रीफलरसालितेपक्कापात्रेसुयामिते गतमृन्मयेमृत्सजलाथौतपात्रेनृपेभवेदधि ३६ चित्रमूलेनसेलि
मेनवभोडेसुयामिते सुगंधितेपकाभासेमनोज्ञजायतेदधि ३७ महिषाः सुरभेडगंधेष्टकपक्केसुयामिते एकभोडेचनेस्वाउम
नोज्ञजायतेदधि ३८ अतिपक्ककपित्थेनलिसपात्रेसुयामिते उग्येमस्तविहीनेस्याच्चैदविंवोपमेदधिः शालिमेडेनसेलितेषुके
सुश्रेतवाससा ह्यादितेवेण्णपात्रेस्यात्सुउग्येयामितेदधि ४० यामितेवेशानालिस्पंडगंधेकदंममथातः त्रिरात्रेसेस्थितेस्वाइजा
तेदधिनिर्मले ४१ महिषीदधिसंभिन्नकपित्थफलच्चापुक थौतनतनभोडस्येस्वाइस्यातः कसुनमे ४२ इक्ष्वावीजचूर्णे
नयुतपिंडीभवेत्ययः तच्चूर्णेदेसेपुतेतमेपुनः सुखेप्रजायते ४३ निष्कालिधनचूर्णेनशुंठीचूर्णेनमर्दिते तयथापिंडतोयातिउ
ग्येमृद्विपाचिते ४४ इक्ष्वाक्योसपवस्यातउग्येवापाणिनाहतः महिषीक्षीरसंभिन्नकपित्थफलच्चापुक ४५ काणोभोस
र्दितः पांडुत्रीलिकेरफलोद्भवः गरनिवीसपवस्याउग्येस्याडसितोयमे ४६ उग्यरवना मरिचैनागरेजीरेवीजप्ररसः सिता आ

ईकेनान्वितैर्गुणैर्दधिवसेणगालिते ४७ ईयत्सोवर्चलोपेतविदेलवेगकेसरेः चंदैलापत्रार्णो नते लंसात्पवरोल्लणी ४८ वा
 तर्जोतान्वितैर्जीरैः सुठीर्णगुणैर्दकैः वसुधैर्षुतेपेत्सादसालादधिजायते ४९ समस्ततश्चर्करामिष्टेसाईकंयेशितेपुतेव
 सेणगालितैर्नदग्धाशितारिणीभवेत् ५० ईषजलान्वितेऽग्रेमहिष्याशालिउग्यप्रक गतांभः सौरभीउग्यावर्तितेशर्करान्वि
 तम् ५१ गालितैश्चेतवसेणहेसिकातेनजायते शरीरेषाभवेदधाहीनासुतमउग्यजा ५२ मेलितैर्गुंउतोयेनयक्कविबोफलेव
 नैः वसुधैश्चेतर्जोतचेदुगुणैःसुभषिते ५३ लवलेहोभवेदोषोवपुःसेतायनत्सदा वदरेसैर्दितौवीजहीनैर्मरिवसेपुतेः ५४ स
 गुडैर्वसुधैर्वासितोथपितोवद्द बोरावलेहश्राव्यातोहविरोरुविवर्देनः ५५ गुडमिष्टैः सुभैश्चोपायनैः कुहितैर्भृशं मर्दितैर्गालि
 तैः यग्रगामेपानसेभवेत् ५६ मात्रयान्वितगुवाकृर्णपणीजलैस्त्वया सितामधुपुतेश्चारुपानकंजायतेद्रुतम् ५७ रेजितैर्कुं
 कुमेनाथशर्करासहितैर्दधि वसेणगालितैर्भिन्नेभूतेनाम्ररसोभवेत् ५८ निखल्लदारितैराजीर्णगुणैर्गुडमर्दितैः अपक्वमा
 पिचूतस्यफलेस्वखाडजायते ५९ शर्कराजलसेपुक्तंवीजसरसकेसरेः मर्दितैर्गालितैः स्वाडपानकंजायतेवरः ६० दाडिम
 स्थाथविवायाः फलांभः शर्कराजलात् गालितात्पानकंस्वाडजायतेतिमनोहरं ६१ ससितैःसगुडैर्वाथमस्ततकंस्पाविते
 गालितैर्धूपितैर्वाणैःसुंदरेपानकंभवेत् ६२ उल्लूणाः शिरसमाश्चपानकानोसितागुरुः पत्रैर्दधुपनेवेथश्चातर्जोतमरोवत ६३
 पलाजातीफलेच्छलिः पत्रकंमेलितैःसमे वातर्जोतमिदंशोक्तंफलहीनंविजातकं ६४ पानकरचना मरिवेथासकंनलवलीपत्रे

चराजिका पलाइकयुतेरेतैः काजिकंरुविकुञ्जवेत् ६५ धामकैःसृणितैरीषहीजहरस्यपल्लवैः लवणोनावितेभेतवसंशतंस्थि
 तेक्षणे ६६ श्लेगवेररसोपितेजीरर्णसमन्विते हिंयुनादन्नवागारेरीषेपथ्योहिकोजिकं ६७ कौजिकविधिः जीरकंमरिचैष्टे
 गवेरंकनकसुत्रमे यतैः सिद्धार्यतैलेन सिद्धाः पात्रेस्थिताक्षणे ६८ कंदकासुर्महीयालयोप्यारंडडरिकाः पुनः सजा
 तमसुनादप्राफेनितैर्माषपिष्टकैः ६९ जीरकाईकसतवेडमरिचैर्मेलितैः शुभैः नारंगखलिःसजीरमरिचैलादलान्वि
 तः ७० ईषल्लवणचूर्णेनमेलितोमर्दितोज्वलः बोलःसंजायतेदिव्योष्माद्यातोहतहिंयुना ७१ वटकविधिः दालितेदा
 लितेभुदेम्बादितेसर्पिषापुते लवणोनमरीचेनजीरेणवाणशक्नुभिः ७२ व्याघ्रातेहिंयुसर्पिभ्योऽग्राइकंरुविकुञ्जवेत् सां
 दविचारसोपेतंघृषितेयामितेक्षणात् ७३ अतिस्वादुभवेदेषोऽग्राइकंविडुमारुणं सामुद्रजीरविंवाभिः संयुतैर्हेक्षपल्लवैः ७४
 सुवहमाइकंरुच्येविडुमासंप्रजायते जपापुष्परजःसिंधुजंवीररससंयुते सहस्रपल्लवैर्वहमाइकंविडुमारुणं रुविकुष्टे
 गवेरस्यरचनोक्तासमासतः ७५ यर्मार्थकामकीर्तीनोकारणंसाधुसम्मतं परिकर्मायविश्रुतादागमोदितं ७६ मृदुमां
 सलविस्तीर्णोस्त्रिगुंस्वादुजलान्विते वाल्मीकशर्करांशुक्षारभूमिविवर्जिते ७७ प्रदेशोसुसमेकृष्याडचानेवाहितेभृशं
 उमास्तत्रतिलात्माघानृष्टापुष्पफलान्वितान् ७८ उहृत्यभरुहोस्यानमेतरोलेवकल्पयेत् विकारेदेशहस्तौस्याज्य
 समथ्याधमैःक्रमात् ८० निजकालवशात्तुकेअदोषेरविरश्मभिः शोषितेयंवरात्रेवगोमयेनविलेपिते ८१ विडंगचनश्च

पेनभूपितेदशवासरे उग्येनभावितेसुखेहरतीविलयोरथः ८२ नालभेसुविलिमेतजायतेतिमनोहरं गोविष्टापिंडमथस्य
 वीजेदीरमहीरुहो ८३ एवेससेस्तुतानेकवीजसेजातभूरुहः जायेतेहृदारेभाः पत्रपुष्पफलान्विता ८४ कोदेशईमिते
 खानेकारीषेभस्मवास्तुका भुक्तिकाशरितेप्रेतवशासोसेनशोविते ८५ वापितासुर्महाहृदानीरोगाः फलमेवराः अशोका
 रिष्टपुनागश्यामानिलककेसराः ८६ यशोविजयकीमर्थेवाप्येतेप्रथमेकिल अपिस्तदादयोहृदाः शिशिरेदिवसोतरे ८७ सिंचे
 तेप्रथनेयामेश्रीष्मकालेदिनेदिने प्रथमेपश्चिमेयामेवर्षीकालेयदावनि ८८ सुखातावसमकीर्यप्रक्षिपेद्विमलेजले
 वितृणारदिताः शाक्याभूपिताअतिवेगतः ८९ प्रत्यहवर्द्धमानास्तेलभतेमहतीश्रियं दीप्तोप्यग्निः शमेयातिवज्रमित्रडुभ
 स्सना ९० क्षिप्तेनमदिराएणापात्रपुकेनदह्यते क्षेपेहिमेनमाश्रय्योगारहासिर्निवारयेत् ९१ करेभः श्वेतशालीनोविकी-
 र्णोभुविसर्वतः निष्पाविडेगसिद्धार्थशशरोहितमोसजः ९२ समृद्धिफलपुष्पाणोक्रूर्याद्भुमोदुरोगहृत् लुलायष्टेगसि
 दार्थववाहिगुविडेगपुक् ९३ पारावनमलोदोषाभलातेगोजलान्वितैः एतैः कुमिहरोधूपोभूरुहोमरिचैः समं ९४ कटुते
 विजलेमोवापात्रेसिद्धार्थवर्णकं आदिणीभूपिताहृदाः स्निग्धासुः कुसमान्विताः ९५ अंकुलवारिणासिक्तामधुषासर्पिः
 धारुरोः वापाहमेदसानित्येपत्रपुष्पफलान्विताः ९६ रसवीर्यान्वितास्निग्धाजायेतेतरेवोभूयो सविडेगाज्यउग्येनसिक्ताः पु
 ष्परसेनव ९७ कुहेततगरेणापिभूपिताः सततेडुमाः विनम्युः फलभारेणसंभवेतिमनोहराः ९८ मुरावीजफलोऽंकुलज-

श्री.
२७

लसिकजटालताः फलप्रुष्ववेतीशोभोवहेतिसरलाचनाः ॥१॥ अलिकंदकसेविद्याभृशोभवाजधपिताः किद्याबुमेदसासिक्ताफलेतिसत
तेलताः २० कुकुटस्पमलाकीर्णीः नलमीनफलोभसा सिक्ताः सुसरलोदामफलादातामनोहराः १ गजैरकोलमाजीरचाषमोसव
शान्वितैः उग्यैः सिक्ताफलानम्नादादिमीवद्भाभवेत् २ मेघमोसलताकीर्णीतकोशामितस्वधपिता दादिमीफलसेपत्रिमह
तौलभतेतरो ३ कौटमीनाशुमोसाभास्तिलक्षणांजलोदिता मातलिंगीभवेत्सुलफलसेपत्रिवंधना ४ शृंगालमोसलेडेपुसू
लेदनेषुवेगतः वीजश्रीफलेडुग्येगुडमोसजलोदिता ५ विडंगतिलसिद्धार्थमाषोडुग्येसेविता नारेगीशमोसेनधपिता
लेपिताफलैः ६ पकोकुक्षफलकोडवसाजमधुसेकतः सूतायाधिविनिर्मुक्ताः फलेतिकिलसर्वदा ७ क्वावोशवसरीमोसा
विडंगस्तिलक्षणा लवणमधुसेलिमानालिकेरिफलेनिशि ८ शालियेजरसेजातानानालेकारमेदिताः पनसाजायतेसुलफल
सेपत्रिरुता ९ मर्षिर्मधुगुडद्वीरफाणितैः सेविताडुमाः कपित्थश्रीफलास्त्रिधाः फलेतिसमयेवद् १० मधुकति
अथउल्लककल्पम् उल्लककल्पेवत्सामिमेत्रिणोदितकाम्यया येनवित्तानमात्रेणकार्यसिद्धिप्रजायते उल्लकंवेवसेपुस्यार
विवारेनियतिते कपालेतस्पसेपुस्ययंत्रतत्रसमालिषेत् २ रक्तवर्तिप्रकुर्वितशतसीतैलसेपुते शाल्मलील्लवर्तिशतते
तेरक्तवर्णिकं ३ मंत्रेणदीपेप्रजाल्यपुज्यपेवोपचारकै मत्स्यमोसादिसेपुक्तंजपेदशसहस्रकं ४ कृत्वातक्तः इलेपुस्वनेत्र
योरंजनेचरेत् वशोकरोतमंत्रेणअजनेसर्वसिद्धिदं उल्लकनेत्रसेपुस्यनीशिबहौप्रहूयते तेनचोदितनेत्रस्तरांजीवणोपप

प्रपत्ति तन्मासेवानपा नार्दौ दत्ता बुद्धि विनाशकृत् उल्लूक सट्टणो भूता भ्रमते वशतः स्तुतः उल्लूक सान्ताप्य परान्ते एतदर्थयेत्
 उच्चाटयति वेगेन संवृते प्रयोगतः कुजवारे मथ्यरात्रौ होमकृत्ता श्मशानके जन्मा मासेत्रसे प्रकृतं प्रहोतर सहस्रकं तमुच्चाटयते
 वेगात् सते गुरुवो यथा उल्लूक काकयो पक्षे कृता हस्त प्रयेतथा ह्रमेद होतर शतं तमुच्चाटयते निशि उल्लूक सव सोष्ट स्या
 ने पाने तदादि कृत् उल्लूक सव पादा स्थि वितां गार शवा स्थि युक् नील स्रजेण संवेष्ट मनुना च भिमं विते सस्यगे हो पगी दित उ
 च्चाटयति तत्राप्येवं संवेष्ट तत्र वक्तृता गोर हन्त भाषिते इन्द्र जालोक्त विधिना तत्तत्कर्म समाचरेत् इति गोर हन्त मते उल्लूक ५७
 येषां हृदि स्फुरति शास्त्रतम ही तीये तेजः सन्तोति बह्नाशक रं रस्यो तेषामादे उ प्राणि कोति पु पुण्य भाजो स्व प्रोपिनो भवति काल
 भयेन शाण १ शक्ति वारं महाज्ञाने शाने दे परमा मृते कालो तके कला सारे निश्चा संव कलात्मकं योग जे सा विवे वीणा ते उ
 कला मृते एतेषु योग ते उ पु काल ज्ञाने शिवो वीत् ३ न विरे जीवति प्राप्नो न व भवो न स जनः न यशस्वी न व त्यागी न शूरो ना
 तिको यनः ४ रसे रसायने योगे काल ज्ञाने समाचरेत् तस्य ज्ञानो हया सर्वे क्लेश एवा वशिष्यते ५ काल ज्ञान महेत स्माह विस्
 स्य परस्य च सद्भि रूपा भवेत् काल स्थल सूक्ष्म प्रभेदतः ६ लघादि संभवः स्थलः सूक्ष्म स्वाध्यात्मिको मतः प्रतिपत्ति धिमारभ्य
 कलाभि श्रेष्ठ मायथा ७ प्रत्यहं कुरुते काल संख्या देहा स्थिने यथा लेवि न्यादिक ला युक्तो हे सोभिः प्रति वासरे ८ प्रषा हृदि धृति
 प्रीति यथा सो म्यारतिः सुधा मरीचिः समना व्याया शशि नीत हिरं गिरा ९ सें शाणं मेड ला ते जो मालिनी को उ शो कला प्रतिपत्ति

यिमारभ्यसेवत्याशुवेदमाः १० लेविनोवेदं दकाकोतारुशोतामहोदया भीषणीवेदिनीशोकासृणीविमलाक्षया ११ शुभदाशोभ
 नाशुणाहेसस्येताः कलाः क्रमात् पतयुक्तसमाख्यातिफलनामानुरूपतः १२ हेमयवमतः कालोजीवोयेसर्वदेहितो अयेसृष्टाण
 योगेनसृतेसर्वशुभाशुभे १३ रविं वजयतेचंद्रोयस्यसूर्यायतेतथा कंठेस्फुरतिनोज्योतिः घण्टासंतस्यजीवितं १४ अहोरात्रेव
 हृद्धानः उत्पत्तेर्यातितहृहे दिनद्वितयसेचारीसगोत्रभयसूचकं १५ वहदिनत्रयेग्रामेनगरेभयमाहसः योगिनोजीवसेदेहं
 तर्दिनवहोवदेत् १६ पंचवासरसेचारीमृत्युवदतियोगिनः दिनानिषट्हेवाधिककृसाथेमहीभुजः १७ हयाहवनोवंपोहेति
 वाहानतिडुते अतः प्रभयेसृतेदिनाष्टप्रवहोमरुत् १८ नैदावहनवाक्लिशोरोदमाख्यातिभूभुजः मृत्युतेत्रभयेसृतेदशरुददिवा
 वहः १९ अक्रोहवहनोमात्रभयेकामदिवावहः मेत्रभीतिसमावहेवायुः शकाहसेवरः २० देशनाशोत्रिपेवाहंवाहीसृतेमहाम
 ये चंद्रवारेपिवितेयमिदं सर्वं हि सर्ववत् २१ कक्षायाः स्फुरणोजीवेन्मासात्रवतरोदश कर्णरेस्फुरणेस्पंदनेष्टोस्तनेचले २२
 पेवानिमित्तवाधिर्येदीयतेतिथिवासरेः मासद्वयेनरोजीवेन्निष्केयेलिगमर्मणि २३ सरस्यादिषुपेवाहंवदिकाविगताश्च स
 दिनानोशतेजीवेद्वागीवेन्वीयतेक्षणात् २४ कंठमूलेतिनिष्पंदेषणमासेनाभियेकजे चतुरः प्रानितिशानीहृषणस्फुरणेद्वये २५
 यममास्फुरणेसप्तमासेकंजान्नोस्तथा मासेनैकादशशानीस्पंदनेमणिवेथने २६ विनारोगेगलन्नेत्रेसमाहाद्वजतिप्रवे
 पादोर्ध्वस्फुरणेपंचदिनेपीतियमालये २७ अनिमित्तं ववाशाशोजीवितेदिवसत्रये दृष्टिहानौद्यहेजीवेद्भूत्यस्यस्फुरणेदिने २८

हृत्केपौ यामयुग्मेव यामेकं ठ निरोयतः तालुनः केपने प्राण शते जीवति मानवः २१ शिवोदितमिदं सर्वं सफलं प्राप्स्योगिनो प्रा
 णस्य संरतो वेति कालं सस्य परस्य च ३० अथ र्द्धे तथा योगे को न विंड न पश्यति भा नो रसाग्रिह स्तेन मासान जीवत्यसौ नरः ३१
 रवि विंड प्रदेशेषु वेद विवेन पश्यति प्राणि तेषां निस्तस्य देशेषु वीड वा स गान् ३२ भजा हितय मध्यस्य लेव केयः समीक्ष
 ते उत्पले भग्न पत्रे वा पेचते तस्य पक्षतः ३३ सरोज कोर का कारे करयुग्मेक संस्थिते लेव के करणो व्योते कालज्ञान विधौ दुयैः ३४
 वामे मुखे तथा जिह्वा मात्मनो यो न पश्यति स्वस्थो पितस्य समाहान् मरणं जायते किल ३५ प्रातः सायेव ह श्वेदः शुभं स्यात्
 न रायणे दक्षायणे रविर्दोता बुदिता व शुभौ मतौ ३६ तिथि कृते करं गृहे भूमयेयः समीक्षते सूर्य वेद प्रदीपे च समाहात्स
 विनश्यति ३७ यस्य पाद द्वये हृष्टे निःशब्दे रक्त वर्जिते तमो शिरः रक्ते स्याद्भूतो रात्रौ विमूढतां ३८ उः स मेयः प्रबुद्धोऽपि पश्यत्य
 विरते नरः स फवेपे वतो याति वर्ष मध्ये शिवोदिते ३९ अग्रतः श्वेत लोपिडः त्वेयस्य पदे भवेत् पाणौ वा कर्दमे वापि सप्त मासान्
 स जीवति ४० भग्नं शाखे दुर्मे पश्ये गोधर्व न गरे तथा पश्येत्पे तपि शाखौ स्त दश मासान् स जीवति ४१ अलि लिमं ड ले यो म्नि यः
 पश्यति दिने दिने सिते हरित कृस्ने वा स वर्षा न्मृत्यु मा मुयात् ४२ नष्टा णो ति कृते वीषे कृस्ने ड र्गो थि शो णिते पीडा पाणित ले
 मूले जिह्वा मूले ति दारुणं ४३ वर्द्धते वैवरो माणि सूर्य वेदे वने दत्ते षण्मासात्स दायं याति तथ्य मीश्वर भाषिते ४४ कर्ण रेधे
 कृतो गृहे वीषो न श्रयते यदा मरणं तस्य जानीयात् षण्मासा भ्यंतरे फवे ४५ यो ने दत्ते नरो ना सो नैत्रे पुत्री न लेव कात् स योपि

वतिसमाहासगच्छेयममेदिरे ४८ इत्यथात्मविदोऽस्येनान्येयोगरहनेयतः तदर्थेसुगमान्मोमान्कित्यतोतिवहाम्यहे ४९ मार्गशी
 र्घस्यशुक्लायामेकादश्याजितेदियः आत्मनोवापरस्यार्थेकालागमदिद्वया ४८ उपवासेनवौकुंढीद्वादशाक्षरदेवतो संलि
 ष्यफलकेसायेमलयोद्भववारिणा ४८ हरिश्चातः समभ्यर्च्यशुक्लामवलोकयेत् दक्षिणेश्वरविषयकुशलेवत्सरावधि ५०
 तस्याशुद्धराभावेमार्गशीर्षेगुरोर्दिने भूतायोवतिथौयामेप्रथमेयातिथेवतो ५१ पुष्यस्यशुक्लपंचम्यांसहोभावदिनेजरात
 विंशदितीयवर्णास्यलोपेस्यान्तराणोक्त्वे ५२ पौर्णमास्यांवमाचस्यभानुवारेपराहतो ग्रहदोषजरात्रयेविषायशुद्धराक्ष
 ये ५३ शुक्लायोफाल्गुनस्याप्यनवम्योदिवसाईतः शुक्रवारेजरात्राशोविंशत्यर्थाक्षरक्षये ५४ वैश्वभूतदिनेभौमेसुप्रभा
 तेविनश्यति अतीसाराङ्गतेवर्णेविषायाः पंचमेकवे ५५ वैशाखस्यत्रयोदश्यांसितायांशुक्रवासरे उत्पत्तात्तीयतेरात्रौवि
 षाषष्टाक्षरक्षये ५६ ज्येष्ठभूतदिनेमेदेनिशायाः प्रहरेगते निफल्योक्षयेजातिनत्सराक्षरलोपतः ५७ दशम्यामथ
 रुसायामाषाढेबुधवासरे मथ्याङ्गेजात्यतीसाराविषाहसक्षरेक्षये ५८ ज्येष्ठ्यायांश्रावणेमासिसितेविस्त्रदिनेशतौ नि
 शायाः प्रहरेनसेतदाक्षरहानिनः ५९ द्वादश्यामथशुक्लायोरवौभाद्रपदेनिशि सूर्यतोयातिथेवतंतद्विगक्षरलोप
 तः ६० आश्विनस्यतथास्योरुसायमपराङ्गतः रवौजलौदरात्राणी विंशरुद्राक्षरक्षये ६१ कार्तिकेसुक्लपंचम्यामती
 सारादिनश्यति विंशत्यर्थाक्षराभावेसुक्लेशोक्तेष्वीवागमे ६२ औनमोभगवतेवासदेवाय द्वादशाक्षरीविषा मंगलेनसमा

शुक्रावतण्योकेवलेयवा त्रिगत्रैवतसेपुक्तो कस्याभानुसरा नैस्तिविन ६३ तानेवान्नेत्रसेपुक्ताविडभिः केवलातपि कृतप्रवागुरोवी प्रातस्ता
 नवलोकयेत् ६४ सेशर्णदर्शनेतस्याः कुशलेवत्सरावधि ६५ तेषां जीवेद्वा दशवत्सरे वासोऽप्यो वर्णलोपे स्यात्तस्योऽप्ये मृतिर्भवेत् ६५ सानु
 सारसरेमासा केवलेति धिनिर्णयः वर्षमासतिथीनावसंख्येयं गदिता क्रमात् ६६ ककाकि कीकुरुके केके कौकेकः वर्षनिर्णयः अ
 ओ ई ई उं उं ऐ ऐ ओं ओं अश्रुः मासनिर्णयः अश्रु ई उं उं ऐ ऐ ओं ओं अश्रुः दिननिर्णयः कुं कुमादिनालेख्ये रेफान्वितकपालिन्याना
 मसंदर्भमूर्दनि सविंदवः खरालेऽप्यविधानेनार्कसोऽप्य ६७ समभ्यर्चयित्वा विंशतिप्रातस्तामवलोकयेत् सेशर्णदर्शनेतस्याः कु
 शलेवत्सरावधि ६८ वर्णाधिके भवेद्वा ज्येष्ठमात्रयाधिके आरोग्यं तस्मिन्निरोवदौ विधाधिके जयो भवेत् ६९ यावत्सोऽप्यद्वारे लमा
 मीत्यते मासतावधि मृत्युपीडो वमात्रयाः लोपेत्तत्रैव निर्दिशेत् ७० विद्याक्षरशिरोहानौ वेधने विंशतिप्रातः महामये वदत्येव द
 दशाक्षरदेवता ७१ ओं कपालिनि ज्वालितपिंगललोचने लोहितोदरे नमः विद्यामंत्रमनेन क्रमेण लिखित्वा उपरि द्वादशाक्षरी
 विद्यालेऽप्य पाणिपर्वसु विन्यस्य तिथीप्रातर्जले स्थितः वक्ष्यो करयोर्मस्य मूलमंत्रं प्रसन्नधीः ७२ पाणिपर्वणि सर्वाणि सम
 वित्तो वलोकयेत् पश्येयत्र सिते विंशतिथी तस्यां विनश्यति ७३ कीनाशजलयत्नैर्द्रदित्वा मासतिखंडिते सश्रुतो भोजने दष्टे र
 सः स्रद्धोऽमासतः ७४ मध्याह्निदेव्येयाति प्राणी विंशतिवासरेः योगिजातसिद्धांतेशो भदेवेन कीर्तिते ७५ अकारादिस्वरेः
 षड्विः सानुसारैर्हते वहिः वक्रिबीजैर्विकीर्णतस्थितं मारुतवेष्टिते ७६ पादयोस्तनयोर्मध्ये मस्तके जालयाहते विन्यस्य मूलमंत्रं

ॐ.
५०

वसर्वसंधिषु योजयेत् ७७ हे अग्निवीजे ॐ हौं शिवाय नमस्ति मूलमंत्रः विधाय प्रष्टु नो भानं शतः क्वाया विलोकयेत् संपूर्णदर्शने
तस्य वर्षेनास्त्रियमाद्रये ७८ तस्यो कर्णविहीना यो भानुवर्षाणि जीवति हस्तनाशे दशाष्टौ च करणावा विनाशतः ७९ स्कंधा
भावे समाः सप्तपार्श्वस्थानात्र संशये स्तनाभावे समाग्रमेना साहानौ तवत्सरे ८० रसमासाश्च शिरोभावे मासे ग्रीवा विनाशतः तद
र्द्धे विडुकाभावे दशाशे हरवासरान् ८१ सरंभे हृदये समसंधौ विदेह दर्शनात् कीनाश भवने याति नासत्वं योगिनी ववः ८२ स्वा
तस्य शोषमायां तिकर्णयें गानियस्य वेत् क्वाया शोका समासा दिवसे स्नेहं वेत्त जेत् ८३ वतर्णो ग्राह्य एण दीर्घा मेत्य जानो महीरुहं
पशूनामपि जानाति काले देवीयमादतः ८४ देवीमंत्रविद्या क्वात्या जेगमजातीनायें ववर्गे विधीयते अंत्यवर्त्मस्य संख्यातः पेंव
मानो महीरुहो ८५ एकै नैव तवर्गेण स्वदेहेन्यास उच्यते शिवायां मारुतं वीजे मानले मूर्द्धि योजयेत् ८६ माहेंर्द्धवदने वीजे वा
रुणे हृदये तथा वामजेनाभिदेशे वनेत्रयो मृत्युनाशने ८७ हूं हूं हूं हूं हूं माहेंद्रा दिवी जीनि आदित्येष्टतः क्वाया
यां विलोकयेत् स्यावरं रुद्रमंत्रस्य नाशकार्यो हि सप्तधा सप्तक्षेत्रे शिवमात्मा तं परार्थं वा विलोकयेत् सकीयां परकीयां वा क्वाया
मेकाग्रमानसः संपूर्णदर्शने तस्यार्द्धे नास्त्रियमाद्रये जानने चापदां नाशे शशिपाणि त्रिवत्सरेः ८८ कुत्रक्षये दिशो मासे
नवभिः शकटिक्षये जठराभावे तोयानि मासे र्ध्रियमालये ८९ ग्रीवाहानौ व्रजन्मासे श्वतभिर्यममं दिरे क्वाया विनाशतः
पदाभ्यां भजायां दशाभिर्दिनेः ९० अष्टाभिः स्केयनाशे वसं विदेह दिवेदनः यामहयाक्षिरोहानौ क्वायाहानौ ततस्तत्प्राणात् ९१

ओंमृत्युंजयाय नमः २ दह २ तत्सर्वं पदं दर्शय २ हे फट् स्थावरन्यासः कालोदरस्थितस्यापि येनोपायेन लक्ष्यते
 तं वदामि समासेन यथा दृष्टे शिवागमे ॥३॥ सदेहे मधुना यो वत त्रामाक्षरसेवये विन्यस्य मे त्रये तस्य नाम ईहे तथात्मनः ॥४॥
 षडे गे ततः क्लायामात्मनः प्रविलोकयेत् नामेतस्यापि वै कल्पे कल्पे वै निर्दिशेदुभयः ॥५॥ ओं ह्रीं हृदयाय नमः ओं ह्रीं शिरसे
 साहा ओं ह्रीं शिवायैव षट् नमः ओं ह्रीं कवचाय नमः ओं ह्रीं नेत्रत्रयाय नमः ओं ह्रीं ग्रन्थाय नमः इति षडे गत्यासः चित्रे हिरुदह
 त्पकर्णिकायां शिवे स्मरन् मृत्युनाम च ते योगी तन्ने प्राप्नोति शाश्वते ॥६॥ वायुस्थाने मनोदतायः पिवेत्त्रैविका मृते तस्य
 व्याधिजरा मृत्युः समीपेनेति कर्हि चित् ॥७॥ अथ कुहं सितं भोजह्वयमभ्यस्थितो जपन् मृत्युं जपेत्सुधाशर्णी देहे काले निवार
 येत् ॥८॥ ओं जं सः मृत्युंजयाय नमः सर्वाधारय निराकारे कालपूत्ये पदे प्रमान् स्थिरचित्तो भवेत्काले वंचयता गते क्षणात् ॥९॥
 काले यवं चित्तो योगी कवित्वे यदि बोद्धति तत्सारस्वतो योगो किर्यतो वचिसो प्रते ॥१०॥ अग्न्ये भो मध्यगं विदौ वदस्ये यिं स्मरन्
 सदा साता समस्त शास्त्राणो कविराजो भवेत्तरः १ ब्रह्मयेथिवत्थोक्तिविद्यामृदा एगमे उतः संकीर्णो जायते तं तमुच्चारामा
 सतस्तयोः २ शक्तुच्चारणे शुद्धः स्याद्वंदजः शक्तिमेव तः संकीर्णो जायते तं तमुच्चारामासतस्तयोः ३ स्तौमिति ब्रह्मयेथिः
 यवनोर्द्वे पदे लीतो जरा मरणवर्जितः अविराजायते योगी कविः श्रीशंभुभाषिते ४ हृत्पद्मरुद्रमेव ग्रीनवाग्भवसे स्म
 तेः ब्रह्मरंध्रे वत द्याना कवित्वे जायते ज्ञते ओं ह्रीं वाग्बीजं हृतीवत्स्योपेतो भारतीयो जयेत्सुधीः कवित्वे जायते तस्य

ॐ.
५१

सर्वभाषासुपेशलं ५ प्रज्ञामेयामेतीतरिताइतिहतीवतस्य ॐहीवदवदवाग्वादिनीसरस्वतेनमः ॐहीयेहीहीसोःवदवदवाग्वा
दिनीतरितविद्यासरस्वतेनमः स्वाहाइतिव कुदेववितयावित्राशक्तः कालवेवने प्रक्तमुक्तमाणतेषांतत्समासाविगयते ७
वरणात्मस्तकेयावक्तुतमेत्रसमाहतः विन्यसहृदयेयाताप्रजलदक्षिसत्रिमे ८ दक्षीकृतमेत्रः प्रथमकंबसेपीजद्विकोक्तताथ
लीलाया कुर्याडक्रमणेयोगीवद्वारेप्रसवर्त्तना वदपद्यासतोमाभोमेत्रसेविंशभासरे गुडमापीडहिकोवक्तुतोहंनिःसरेदुयः १
वितयन्त्रययेदेवेगुदमापीप्रयोगवित् द्विकोविधाययोगेननिःसरेदेहगोहतः ११ ॐगुदद्वौतयालिगेधौनाभोसौततोमुखे
वौनासिकाप्रुटेसवेलोंततोत्यतमेप्रुटे १२ दक्षिणेनयनेवीजेयौगौकामेववामके सौवीजेदक्षिणेकर्णेवामेधौभ्रुगोतरे १३ हौ
कारन्यवीजानिप्रदद्यात्सुवयाणिना सहारेणकपादानिशक्तिमेत्रपदेपदे १४ विमसेसक्तपादानामर्गलासृष्टियोगतः गुदोते
भ्रुगुगदेयास्ततन्वेभ्रुगोतरे १५ ओंकाराकारमाथायवक्ष्योर्वीमदक्षयोः ॐमकारेवविन्यस्यकर्णेवामेवदक्षिणे १६ वामेना
साप्रुटेभाष्यकारेदक्षिणेप्रुटे ऋकारेवदनेविद्वान् षकारेनाभिपेकजे १७ ऐलिगेरेगुदेशोक्ताग्रगलावापकः प्रुतः सकारः
सर्वतोदेयोवद्वारेप्रविहायव १८ रोमकूपेषुविन्यस्यशक्तिवधावनिष्ठरे एवेत्यामेरुतेद्विकोमेवेत्याप्रुर्निपीडयेत् १९ कुंदरे
प्रविभिद्यात्मादेहगोहेविमं वति पद्ममष्टदलेकतामसनाकर्णिकांतरे २० कुरिकासेसमभ्यर्च्यप्रजलदक्षिसत्रिमे द्वेवीमे
मारुतेयत्रेफट्कारेवद्विपञ्चवे २१ स्वदेहेप्रजयेन्मोतीनाभिहृत्कंठपेकजे भ्रुगुगेमस्तकेमेतीप्रजलत्पावकोपमे २२ पादजानुगुगे

डेफट्टुत्तेनामयोजयेत् वातोद्धतापिनादेहेदसमानेविहितयेत् २३ त्रिकारिकसंजयन्शीघ्रेविशपुरपिमयते लभतेवा-
 दयानभोगानाशिवलोकेनिरत्ययात् २४ ओं दौं डफट्ट त्रिकारिकसं अथवात्यप्रकारेवदास्युक्रमायथा सीमिदियेगु
 देदौं ववत्सरंभेसविंडकाः द्वाकारोद्दालयेसंस्थः कार्णयोर्वा मदक्षयोः दौंहेवलोचनेदोहेवामदक्षिणयोगतः ह्यलये
 संस्थितोनासापुटयोर्वदनेयये द्वादिक्रुटस्थितोमूर्द्धिमासीयंमृत्युकारकः २५ द्वादिक्कादिक्कटः इत्युक्तविधिः प्रोक्तः श्री
 मल्लीकंठशोभना यथाविधियथोदष्टः सिद्धीतिस्मासतः २६ कालज्ञानेनतदाजातेदेवनामननौतथा प्रवेशोवेथइत्यादिप्र
 सत्रेलभ्यतेशिवे २७ शिवः अद्यापरः कोपिदीक्षांवांछतिशोभनो कथ्यतेनेकमेदापिसवेदापितरोधिनी ३० क्रियाज्ञानविभेदेन
 साद्विधायाक्रियावती उत्तराणिः प्रयवेवभक्तयेसक्तयेक्रमात् ३१ संहारमुदयाकृष्टेपाशजालेविभियते ज्ञानदीक्षाभवैदोषा
 प्रयंवरहितोन्नमा ३२ रविनाडीप्रवाहीनप्रविश्यपरदेहतः निःकामतितदाव्यातः शिववेथः शिवागमे ३३ सोमनाडीस
 माश्रित्यप्रविष्टः पुनरन्यथा निर्गतोदेहेनोदेहात्शक्तिवेथः सउच्यते ३४ रविनाडोपरदेहेप्रविश्याथपुनस्तथा निर्गच्छति
 तदाप्रोक्तश्रुतवेथः सुदेशिके ३५ श्रीकंठमाख्यारुद्राणोवीजेनक्रियतेयदा बीजवेथस्तदातेयः पाशत्रयविनाशकृत ३६
 श्रीकंठोनेतसूक्ष्मोवत्रिमूर्तिरमरेश्वरः अर्धशोभारभूतिप्रतिथीशः स्याण्णनाहरः ३७ ह्रदीशोभौतिकः सयोजातश्चा
 नग्रहेश्वरः अक्षरस्यमहासेनोवीजायेषां सुराः क्रमात् ३८ प्रवेशानिर्गमाभावाद्यानादेवप्रजायते ध्यानवेथः सविज्ञेय

३६

३०.

५२

१२

पाशमोक्षात्मको बुधेः ३१ रुद्रभोगसमौ हस्तौ निगथौ निपीडयेत् यस्तस्य जायते शीघ्रे मृदावेथोति दुःसहः ४० शक्तीरुदस्य यात्या-
 तानामकुंडलिनी तथा ये वेथोपरशक्त्या हंसवेथः सकथ्यते ४१ शक्त्या निकलया शोभोर्वापि म्यायो विधीयते सवेथः परशक्त्या-
 ख्यो वीजे निर्वाणभरुहा ४२ हेनिः कलाशक्तिः हंसस्याने मनोदत्ता प्रविशते नवर्त्मना शिष्यदेहेतदा शोयो हंसवेथः सुदेशिकैः ४३
 हे सवेथविनिर्मोकोति स्त्रीद्वोरहितो गुणैः शोभवात्यः सवेथः स्याज्जायते न अविंविना ४४ नादे गुणैकलावापे कृता विंश श्रेष्ठमे-
 शिवेनात्मसुगोयसा हि ध्यते वेथ उच्यते ४५ पदवेथे वैभस्यातो गुह्यवेथे वरंजने करवेथे कुरावेथो वक्रवेथे प्रजायते ४६ प्रहृतिः सर्व-
 भाषासु विदेहक मले पुनः निःशेषवेथ विज्ञाने पिंडवेथे प्रजायते ४७ देहस्य वक्रवित्ताने तानि वक्ष्यमया क्रमे आधारे स्याच्चतः पत्रे
 स्थायिष्ठाने वषट्कुले ४८ नाभौ दशदले पितृसूर्यसोऽद्यादले हृदि कंठे खोऽष्टा पत्रे भूमध्ये हिदले तथा ४९ सहस्रदलमाख्याते वस्त्रे भे-
 दुपेकजे यतानि सप्तयद्यानि वक्राख्यानि प्रवक्षते ५० उक्ता न्यत्र प्रसंगेन तत्तवेथे भवेन्मूला काला कालस्य विज्ञाने रूपवेथे प्रजायते ५१
 नीरोगता परयासी ह्यानीतो महोदयः कालस्य नियमादेथः स्थिते हरे पिजायते ५२ न हरेष नमः किं वित्तिदमेव स्यात्त भवेत् गुरु-
 प्रसादतस्तत्ते यश्च देवेति योगवित् ५३ यत्र कुत्रापि सिद्धान्तः सपशून्मोचयेद्भवान् ध्यानं यदोशीकः कुर्यात् शिष्यदेहेतदा शिशुः ५४
 दिव्यादिव्यं तथा मिश्रमीक्षते मावलेहितं तस्य भक्तियुते शिष्ये दिव्यज्ञाने विद्यो जयेत् ५५ पापे देवे यथाशक्तिः कुर्यात् ध्यानं सदा
 विते स्थिरचित्तशिवे साध्ये गुरोर्भक्तिः समन्वितः ५६ वेथदीक्षाविधौ ज्ञाने य उक्ते तत्प्रसाधयेत् भक्तिप्रकेषु शिष्येषु वेथदीक्षावि-

५० लोभेन सार्धया कोर्त्तुमिह कामेन वानसा लोभादि मोहितो दीक्षायाः कृष्णोऽस्मिन् देवताः ५८ मंत्रसिद्धिं हरत्याशुन
 रकेपातयेति तत् वेधदीक्षाविशुद्धाये माहावर्णकर्मजैः ५९ पाशस्तेनैव वध्यते तत्ते पुनर्भवेत् मायादिभूमिपय्येतो माये
 यः पाशसेवयः ६० मायाकलानियतः अविषारागपुरुषप्रकृतिश्च हंकारबुद्धिमत्प्रोवेत कवत् जिह्वाब्राह्मणउपस्य पादपाणिवा
 कशब्दस्य परसंगो ध्याकाशवायुतेजः प्रभूमि इति मायेयः पाशसेवयः शुक्लेनेन सकलकर्मप्रमानभुक्ते शुभाशुभे रागद्वेष
 मदक्रोधलोभमोहभ्रमादयः ६१ **आत्मजः कर्मजापाशोऽप्राणावामंत्रसिद्धिदाः** स्तैः स्तैः पाथशैरनुवृद्धः पशुरित्यभिधीयते ६२
 तैर्विमुक्तो भवेन्मुक्तो नाशस्तेषो हि वेद्यतः त्रिकालविषयज्ञानं भ्रमः स्तेभोतिकेपने ६३ आनेदो निर्ममते वशिरो गौरवशू
 ने निद्राजारमेदूकस्तपस्तददर्शने ६४ उक्तिवात्तर्प्यमावेशो निर्वाजकरणे पशोः वेद्यस्य विद्वत्सामित्यादिगुरुसामर्थ्यतो
 भवेत् ६५ शिष्ये वेद्यविशुद्धेऽपि योगिपि भक्तिमित्यपि तत्संयोजनाकार्यानाह उद्धिं विभावयेत् ६६ नाभौ केठशिरोदेशोऽप्रा
 त्तविषाशिवात्मके क्रमात्तत्र ये तस्य त्रिष्टोकं मोहयेच्छते ६७ प्रति तत्ते ततः शृणोदताकृतायथारणे तत्ते तत्ते लये भोगे वि
 योगे योगमाचरेत् ६८ अथाने तत्तमस्य विशुद्धे भावे यदुयः भवनाभा भवेच्छद्देदीर्घोच्चारणे मंत्रशुक् ६९ तत्राभावस्ततोच्चा
 रेकलाया सवर्जिते वर्णधातिदुतोच्चारणे स्वभावे पदवर्त्मव ७० शिवैकशरणो मंत्री नित्यं तद्भावभाविनः येन केनापि मार्गे
 एाकुरुते शुद्धमधना ७१ अधश्चिद्विधायैवं सेस्त्राय समयोस्ततः अरूपे सर्वगो शिष्यो शिवतत्ते नियोजयेत् ७२ समयाचारलो

ॐ.

१३

पेनततविहोपिरदासो यातियोतिंशिवस्तस्मात्समयात्रौवल्लोपयेत् ७३ नतिंदेदागमातीशोलिंगिनेसरभिंदिजे सियमित्तादा
योत्रेयाः समयाभवभीरुभिः ७४ शक्तिमीयामलोहेसः यष्टः पवनइत्यपि षड्पदार्थोमयोशाक्तोयोजातामिति सवेधवित् ७५
पुरोः शिष्यस्ययत्रोक्तं लक्षणं वाशिवागमे वोद्वये समनिर्ये स्मादिदेसे दोषलक्षणा १७६ इति श्रीपरमशैवाचार्य श्रीकेशशिव
पंडितविरचिताया योगरत्नावल्यां कालज्ञानादिविधिनीमाष्टमः पारिच्छेदः ॥ समाप्ता ॥ शुभमहरि ॐ वैष्णवस्तु ॥ १३ यो
दशालिख्यतम्
सेवन् ॥ ३१

93
54
—
39

योगदत्ताचरित

सं. १२३३

ठाकुरभायलेखित ३५००